طبي ترمينالوژي

دوکتور ګل سيما ابراهيم خيل قادری

AFGHANIC

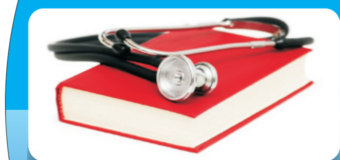

Pashto PDF
2013

Nangarhar Medical Faculty
ننګرهار طب پوهنځی

Funded by
Kinderhilfe-Afghanistan

Medical Terminology

Dr. Gulsima Ibrahimkhel Qaderi, MD

Download: www.ecampus-afghanistan.org

ننګرهار طب پوهنځی

طبي ترمينالوژي

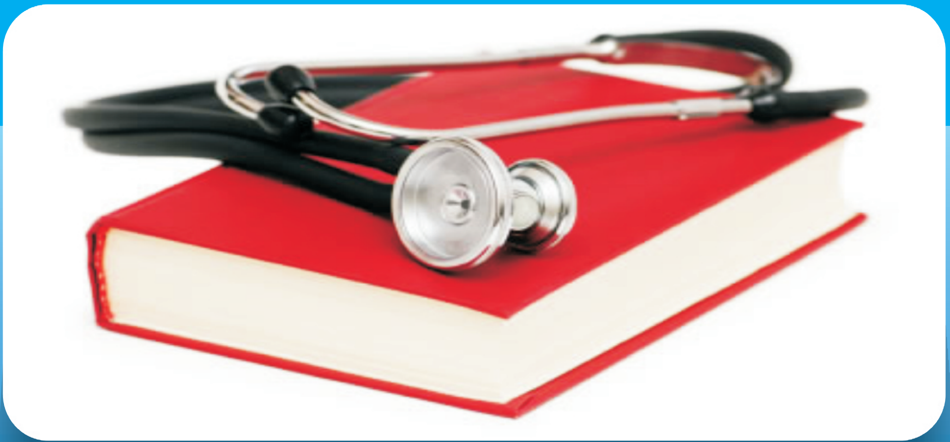

دوکتور ګل سیما ابراهیم خیل قادری

۱۳۹۲

طبي ترمينالوژي

Medical Terminology

دوکتور ګل سیما ابراهیم خیل قادری

AFGHANIC

Nangarhar Medical Faculty

Dr. Gulsima Ibrahimkhel Qaderi, MD

Medical Terminology

Funded by
Kinderhilfe-Afghanistan

ISBN 978-9936-200-21-0

2013

بسم الله الرحمن الرحیم

ننګرهار طب پوهنځی

طبي ترمینالوژي

دوکتور ګل سیما ابراهیم خیل قادری

۱۳۹۲

د کتاب نوم	طبي ترمينالوژي
ليکوال	دوکتور ګل سيما ابراهيم خيل قادری
خپرندوی	ننګرهار طب پوهنځی
ویب پاڼه	www.nu.edu.af
چاپ ځای	سهرمطبعه، کابل، افغانستان
چاپ شمېر	۱۰۰۰
د چاپ کال	۱۳۹۲ لومړی چاپ
دکتاب ډاونلوډ	www.ecampus-afghanistan.org

دا کتاب د افغان ماشومانو لپاره د جرمني کمېټې (په جرمني کې د Eroes کورنۍ يوې خيريه ټولنې) لخوا تمويل شوی دی.

اداری او تخنيکی چارې يې د افغانيک موسسې لخوا ترسره شوې دي.

د کتاب د محتوا او ليکنې مسؤليت د کتاب په ليکوال او اړونده پوهنځي پورې اړه لري. مرسته کوونکي او تطبيق کوونکي ټولنې په دې اړه مسوليت نه لري.

د تدريسي کتابونو د چاپولو لپاره له موږ سره اړيکه ونيسئ:

ډاکتر يحيی وردک، د لوړو زدکړو وزارت، کابل

دفتر: ۰۷۵۶۰۱۴۶۴۰

ايميل: textbooks@afghanic.org

د چاپ ټول حقوق له مؤلف سره خوندي دي.

ای اس بي ان: ISBN: 978 993 6200 210

د لوړو زده کړو وزارت پیغام

د بشر د تاریخ په مختلفو دورو کې کتاب د علم او پوهې په لاسته راوړلو کې ډیر مهم رول لوبولی دی او د درسي نصاب اساسي برخه جوړوي چې د زده کړې د کیفیت په لوړولو کې مهم ارزښت لري. له همدې امله د نړیوالو پیژندل شویو ستندردونو، معیارونو او د ټولنې د اړتیاوو په نظر کې نیولو سره باید نوي درسي مواد او کتابونه د محصلینو لپاره برابر او چاپ شي.

د لوړو زده کړو د مؤسسو د ښاغلو استادانو څخه د زړه له کومې مننه کوم چې ډېر زیار یې ایستلی او د کلونو په اوږدو کې یې په خپلو اړوندو څانګو کې درسی کتابونه تألیف او ژباړلي دي. له نورو ښاغلو استادانو او پوهانو څخه هم په درنښت غوښتنه کوم تر څو په خپلو اړوندو برخو کې نوي درسي کتابونه او نور درسي مواد برابر کړي څو تر چاپ وروسته د ګرانو محصلینو په واک کې ورکړل شي.

د لوړو زده کړو وزارت دا خپله دنده بولي چې د ګرانو محصلینو د علمي سطحې د لوړولو لپاره معیاري او نوي درسی مواد برابر کړي.

په پای کی د افغان ماشومانو لپاره د جرمنی کمیټې او ټولو هغو اړوندو ادارو او کسانو څخه مننه کوم چې د طبي کتابونو د چاپ په برخه کې یې هر اړخیزه همکاري کړې ده.

هیله مند یم چې نوموړې پروسه دوام وکړي او د نورو برخو اړوند کتابونه هم چاپ شي.

په درنښت
پوهاند ډاکتر عبیدالله عبید
د لوړو زده کړو وزیر
کابل، ۱۳۹۲

د درسي کتابونو د چاپ پروسه

قدرمنو استادانو او ګرانو محصلینو !

د افغانستان په پوهنتونونو کې د درسي کتابونو کموالی او نشتوالی له لویو ستونزو څخه ګڼل کېږي. یو زیات شمیر استادان او محصلین نوي معلوماتو ته لاس رسی نه لري ، په زاړه میتود تدریس کوی او له هغو کتابونو او چپټرونو څخه ګټه اخلی چې زاړه دي او په بازار کې په ټیټ کیفیت فوتوکاپي کېږي.

د دې ستونزو د هوارولو لپاره په تېرو دوو کلونو کې مونږ د طب پوهنځیو د درسي کتابونو د چاپ لړۍ پیل او تر اوسه مو ۱۱۲ عنوانه طبي درسي کتابونه چاپ او د افغانستان ټولو طب پوهنځیو ته استولي دي.

دا کړنې په داسی حال کې تر سره کېږي چې د افغانستان د لوړو زده کړو وزارت د (۲۰۱۰-۲۰۱۴) کلونو په ملي ستراتیژیک پلان کې راغلي دي چې:

«د لوړو زده کړو او د ښوونې د ښه کیفیت او زده کوونکو ته د نویو ، کره او علمي معلوماتو د برابرولو لپاره اړینه ده چې په دري او پښتو ژبو د درسي کتابونو د لیکلو فرصت برابر شي د تعلیمی نصاب د ریفورم لپاره له انګریزی ژبې څخه دري او پښتو ژبو ته د کتابونو او درسی موادو ژباړل اړین دي، له دې امکاناتو څخه پرته د پوهنتونونو محصلین او استادان نشي کولای عصري، نویو ، تازه او کره معلوماتو ته لاس رسی پیدا کړي».

د افغانستان د طب پوهنځیو محصلین او استادان له ډېرو ستونزو سره مخامخ دي. نویو درسي موادو او معلوماتو ته نه لاس رسی، او له هغو کتابونو او چپټرونو څخه کار اخیستل چې په بازار کې په ډېر ټیټ کیفیت پیدا کېږي د دې برخې له ځانګړو ستونزو څخه ګڼل کېږي. له همدې کبله هغه کتابونه چې د استادانو له خوا لیکل شوي دي باید راټول او چاپ کړل شي. د هیواد د اوسنی حالت په نظر کې نیولو سره مونږ لایقو ډاکترانو ته اړتیا لرو ترڅو وکولای شي په هیواد کې د طبي زده کړو په ښه والي او پرمختګ کې فعاله ونډه واخلي. له همدې کبله باید طب پوهنځیو ته زیاته پاملرنه وشي.

تراوسه پوري مونږ د ننگرهار، خوست، کندهار، هرات، بلخ او کاپيسا د طب پوهنځيو او کابل طبي پوهنتون لپاره ۱۱۲عنوانه مختلف طبي تدريسي کتابونه چاپ کړي دي. د ننگرهار طب پوهنځي لپاره د۲۰ نورو طبي کتابونو د چاپ چارې رواني دي. د يادوني وړ ده چې نوموړي چاپ شوي کتابونه د هيواد ټولو طب پوهنځيو ته په وړيا توگه ويشل شوي دي.

ټول چـــاپ شـــوی طبی کـــتابـــونه کـــولای شی د www.ecampus-afghanistan.org ويب پاڼی څخه ډاونلوډ کړی.

کوم کتاب چې ستاسی په لاس کې دی زمونږ د فعاليتونويوه بېلگه ده. مونږ غواړو چې دې پروسې ته دوام ورکړو تر څو وکولای شو د درسي کتابونو په برابرولو سره د هيواد له پوهنتونونو سره مرسته وکړو او د چپټر او لکچر نوټ دوران ته د پای ټکی کېږدو. د دې لپاره دا اړينه ده چې د لوړو زده کړود موسساتو لپاره هر کال څه نا څه ۱۰۰ عنوانه درسی کتابونه چاپ کړل شي.

د لوړو زده کړو د وزارت، پوهنتونونو، استادانو او محصلينو د غوښتنې په اساس په راتلونکی کی غواړو چې دا پروگرام غير طبي برخوته لکه ساينس، انجنيري، کرهنې، اجتماعی علومو او نورو پوهنځيو ته هم پراخ کړو او د مختلفو پوهنتونو او پوهنځيو د اړتيا وړ کتابونه چاپ کړو.

له ټولو محترمو استادانو څخه هيله کوو، چې په خپلو مسلکي برخو کې نوي کتابونه وليکي، وژباړي او يا هم خپل پخواني ليکل شوي کتابونه، لکچر نوټونه او چپټرونه ايډېټ او د چاپ لپاره تيار کړي. زمونږ په واک کې يې راکړي، چې په ښه کيفيت چاپ او وروسته يې د اړوندې پوهنځی، استادانو او محصلينو په واک کې ورکړو. همدارنگه د يادو شويو ټکو په اړوند خپل وړانديزونه او نظريات زمونږ په پته له مونږ سره شريک کړي، تر څو په گډه پدې برخه کې اغيزمن گامونه پورته کړو.

له گرانو محصلينو څخه هم هيله کوو چې په يادو چارو کې له مونږ او ښاغلو استادانو سره مرسته وکړي.

د يادونی وړ ده چی د مولفينو او خپروونکو له خوا پوره زيار ايستل شوی دی، ترڅو د کتابونو محتويات د نړيوالو علمی معيارونو په اساس برابر شی

خو بیا هم کیدای شی د کتاب په محتوی کی ځینی تیروتنی او ستونزی وجود ولري ، نو له دی امله له درنو لوستونکو څخه هیله مند یو تر څو خپل نظریات او نیوکی د مولف او یا زمونږ په پته په لیکلی بڼه را ولیږی، تر څو په راتلونکی چاپ کی اصلاح شی.

د افغان ماشومانو لپاره د جرمنی کمیټې او دهغې له مشر ډاکتر ایروس څخه ډېره مننه کوو چی د دغه کتاب د چاپ لګښت یې ورکړی دی. دوی په تیرو کلونو کی د ننګرهار طب پوهنځی د ۲۰ عنوانه طبی کتابونو د چاپ لګښت پر غاړه در لود.

په ځانګړي توګه د جی آی زیت (GIZ) له دفتر او CIM (Center for International Migration and Development) یا د نړیوالی پناه غوښتنی او پرمختیا مرکز چې زما لپاره یې په تېرو درېو کلونو کې په افغانستان کې د کار امکانات برابر کړی دي هم مننه کوم.

د لوړو زده کړو له محترم وزیرښاغلي پوهاند ډاکترعبیدالله عبید ، علمی معین ښاغلي پوهنوال محمد عثمان بابری، مالي او ادري معین ښاغلی پوهنوال ډاکتر ګل حسن ولیزي، د ننګرهار پوهنتون د رییس ښاغلی ډاکتر محمد صابر، د پوهنتونو او پوهنځیو له ښاغلو رییسانو او استادانو څخه هم مننه کوم چې د کتابونو د چاپ لړۍ یې هڅولی او مرسته یې ورسره کړې ده.

همدارنګه د دفتر له ښاغلو همکارانو څخه هم مننه کوم چې د کتابونو د چاپ په برخه کې یې نه ستړې کیدونکې هلې ځلې کړې دي.

ډاکتر یحیی وردګ، د لوړو زده کړو وزارت
کابل، مارچ ۲۰۱۳
د دفتر ټیلیفون: ۰۷۵۶۰۱۴۶۴۰
ایمیل: textbooks@afghanic.org
wardak@afghanic.org

بسم الله الرحمن الرحيم

تقريظ

د اغلې ډاکترې ګل سیما ابراهیم خیل قادري د طبي ترمینولوژي تر عنوان لاندې راټول شوی اثر مې ولوست. دا چه مونږ ټولو ته څرګنده ده چه د طب په ساحه کې زمونږ په ګران وطن افغانستان کې تر اوسه هم ډیرې لاتین او یوناني کلمې او اصطلاح ګانې شتون لري چه په پښتو ژبه ورته درستې اصطلاح ګانې نلرو او پدې لیکل شوي اثر کې نوموړې لاتین او یوناني کلمې ډیرې په ساده ډول ژباړل شوي او راټول شوي چې واقعاً هم دا یو ډیر مشکل او د زحمت څخه ډک کار دی. دا لیکل شوی اثر چه د طب په ساحه کې په پښتو ملي ژبه لیکل شوی او پکې له نویو با ارزښته مأخذونو څخه ګټه اخېستل شوې ده او لوستل یې د طب پوهنځي د محصلانو او ځوانو ډاکترانو لپاره ډیر اړین ،با ارزښته او ګټور بولم. باید یادونه وکړم چه د هرې بهرنۍ ژبې څخه خپلې ژبې ته د علمي اثارو ژباړل او د هغې راټولول ډیر سخت او مشکل کار دی او ډیر وخت او انرژۍ ته ضرورت لري. داچه اغلې ډاکتر ګل سیما ابراهیم خیل قادري په جلا وطنۍ کې هم د خپل وطن او ژبې سره مینه لرل له ورایه ښکاري او دا اوږد او مشکل مزل یې سرته رسولی دی واقعاً هم د قدر وړ بولم. ددې کتاب په نشر کیدو سره به تریوه بریده د ځوانو ډاکترانو او د طب پوهنځي د محصلانو تنده خړوبه شی هیله من یم چه په راتلونکي کې هم ورته نور علمي اثار ترتیب او نشرته وسپاري او نه ستړې کیدونکې کار وکړي. په آخیرکې زه اغلې ډاکترې ګل سیما ابراهیم خیل قادري ته د لازیاتو بریاوو او کامیابیو هیله من یم.

پوهنوال دوکتور بادشاه زار عبدالي
د خوست د شیخ زاید پوهنتون د طب پوهنځی د جراحي دیپارتمنت استاد

بسم الله الرحمن الرحيم

دغه ټیرمینولوګي یا ټیرمینولوژي د دې لپاره لیکل شوې ده چې موخه یئ د طب د زده کوونکو پېژاندنه او آشنایي له نړیوالې طبي ژبې سره چې په اناتومي کې لاتینه ژبه او په عملي (کلینکي کار کې بیا یوناني ژبه پکارول کېږي او همدارنګه تر څو چې د انګرېزۍ ژبې کلمو یا اصطلاحات څخه بېل او وپېژندل شي او له پکارولو څخه یې په طباب کې ډډه وشي

يادونه:

هغه کلمې یا اصطلاحات چې له لاتینې ژبې څخه اخستلې شوې دي په لنډیزه توګه په لاندې ډول ښودل کېږي

د لاتینې کلمې لنډیز Latein = lat.

د یوناني کلمې لنډیز Greece = gr.

همدارنګه د لاتینې او یوناني طبي ژبې کلمات په وړو حروفو لیکل کېږي.

لاتینې کلمو کې د(سي) حرف لیکل کېږي او کاف(ک) تلفظ کېږي لکه کیست پدې معنی چې سیست نه ویل کېږي.

په یوناني ژبه کې بیا د (کې)حرف لیکل کېږي خو کاف (ک) ویل کېږ ي لکه کیست، کارسینوم او داسې نور

د (سي او اچ) حرفونه (خ یا ښ) تلفظ کېږي، لکه په انګرېزي
کې چې (ش) ویل کېږي نو ځکه د پښې د شا برخې بند یا
وتر چې ډېر قوي دئ او د اخیل لېګمنټ یا وتر په نامه نومولئ
شوئ دئ، چې دغه ته بیا په انګرېزي کې اکیل(اشیل) وتر
ویل کېږي د دغه لېګمنټ نوم ځکه ورکړ شوئ دئ چې هغه
یونانئ ځلمئ چې اخیل نومېده او د جنګ مشري یې په غاړه
درلوده په دغه سیمه یا د پښې د دغه بند سیمه کې دغه
لېګمنټ ټپي او پریک شه او د دغه ټپ یا پرهار د درد له کبله
څخه مړ شه. همدارنګه خولولیتیازیس یا د صفراوي
تیګې یا کاڼي چې په انګرېزی ورته کولولیتیازیس ویل کېږي
همدارنګه د (ټې،آی،او) د حرفو یوځای تلفظ د(س)حرف په
شان کېږي او نه لکه په انګرېزي چې (ش) تلفظ کېږي لکه
پانکسیون(پنکشن)، فلیکسیون(فلیکشن)، ابدکسیون=
ابدکشن
په لاتینه او یوناني ژبه کې د کلمې په پای کې د وای
حرف لکه د انګرېزی ژبې نشته اویا په آلماني کې چې د آی
او ئي حروف لیکل کېږي چې د وای یا آی د حروفو په شان تلفظ
کېږي نو په دې توګه کېدای شی چې دې کلمو د ادا کولو لپاره
په پای کې وای او یا هم آی او ئي ولیکل شي اما په تلفظ یا
ویلو کې کوم بدلون نه راځي اما هغه کلمې چې نسبتي حالت
لري یواځې د آی تورئ یا حرف لیکل کړي چې تلفظ یې هماغه
آی دئ

ډاکتر ګل سیما ابراهیم خیل قادری

اپریل ۲۰۱۳

د طب ژبه اوس په خپله ژبه

(د لاتينې او يوناني طبي ژبه په پښتو ژبه)

Medical Terminology

A

a- , an- , un-

دغه توري د کلمې هغه لومړي برخې،مخکښ (پيشاوند) دي
چې د يو شی نشتوالی څرګندوی، د نهی نښه ښې
Akephalo- (gr. Kephalon) = (lat. Acephalus) لکه
دې اکيفالو کلمه چې د يوناني کلمې اکيفالون څخه چې په
لاتينه ژبه کې ورته اکيفالوس يا اسيفالوس ويل کېږي
اخستلې شوې ده چې دې زېږون له وخته يا په
کانجينيټال ډول د کوپړۍ يا سر نشتوالي ته وايي
An|aemie د سرو ژوانکو يا سرو کروياتو د شمير لږوالي، د
عوامو په اصطلاح د وينې لږوالي ته انيمي وايي

A. (Arteria) وينې هغه رګونو ته وايي چې
پاکه وينه لرونکې وی يعنی اکسيجن لرونکې وينه پکې روانه
وي چې ضرباني رګونه
Aa. (Arteriae) د پاکې وينې لرونکي ډير رګونو
يا مجموعې ته وايي
abdomen, abdominis, venter (Latinum = lat.)
Laparo- (Greece = gr.) ابدومين يوه لاتينه کلمه ده چې د
ګېډې يا نس معنی ورکوي چې په هغه کې ټول هضم
غړي يا اورګانونه ځاي لري

abdominal (Adjective) هر هغه څه چې ابدومين پورې اړه
لرونكي لكه

abdominalgraviditaet = extrauteringraviditaet د
ابدومين دننه حمل يا بارداری (د رحم څخه د باندې يا بهر
حمل) ته وايي

abducens (lat. Abducere) ټولونكي، لېږدونكي ته ابدوسينز
وايي لكه د ابدوسينز عصب، هغه شپږم نمبر كرنيال يا د سر
عصب لكه

Nervus abducens

N. VI= د دماغ شپږم عصب دئ

-duction د كلمې هغه وروستی برخه ده چې ښوونې،
رهنمايي، رهبری، هدايت ته وای چې موخه يا هدف ترې
په طب كې هغه عضو يا اعضا چې تنې يا د بدن محور ته
نزدې شتون لري

ab- دِلهٌ يا ٍله لرئ لپاره مخكښ توری دئ

Abduction (lat. Ducere) ابدكشن له لاتينې
كلمې ډوسير څخه چی په قوس كی ليكل شوې ده
اخستلې شوې ده چی لرې كولو ته وايي يعنې دې بدن
له مركز څخه لرې شتون يا لرې كولو ته لكه د لاسونو
پورته خوا ته جګول يا له مركزي محور څخه بهر خوا ته
لري كول چې دې اډكشن په مقابل جهت كې شتوالئ ولري
ښودل شوی دئ

Abductor هغه عضلې څخه موخه ده چې د بدن د غړي
ياغړو و په خوځښت كی دنده تر سره كوي

Ablatio (lat.) = 1. Amotio , 2. Amputation

د تي، تيوو ، ثدي، (Ablatio Mammae) پريكول، لری كول لكه
ثديو پريكول، لري كول البته د ماما د سرطاني ناروغی له كبله

Amotio retinae د ریتینا بېلول،بدلول

aboral له خولې څخه لرې یا په بل عبارت دې موادو لکه درملو یا خواړو ورکړه، لېږدونه، انتقال چې د خولې له لارې نه وي،له خولې څخه لرې دې یوې بلې لارې د بېلګې په توګه دې رګ له لارې وي

peroral د خولې له لارې د موادو لکه خواړه، درمل لېږدونه یا تېرونه

Abort (lat. Abortus) مخکې له وخته زېږون، د عوامو په ژبه زیان،له وخته مخکې د حاملګي پاى ته رسیدل چې دا یا په خپل سر یا سپونتان ډول چې بېلابیل لاملونه لري او یا خو په خپل لاس(مصنوعي توګه) د یوه فیټوس چې وزن ئي له 500 ګرامه لږ او عمر ئي 22- 24 اونیو په رحم کې وي

Abscess, (lat. Abscessus) د ځوو یا چرک ټولېدلو ته وایي چې له لاتیني ژبې څخه اخستلې شوې ده

Acephalus د زېږون له وخته یا په کانجینیتل ډول د سر یا کوپړۍ نشتوالئ

acer, acris, acre, acres, acria, acrium تېره،برېکوونکې، نافذه لکه چاړه، روښانه لکه عکس

Acromioclavicularis کلاویکولار یا د ترقوې د هډوکي د عوامو په ژبه د توقک د هډوکي تیره څنډه یا برخه

Ligamentum acromioclavicularis د اکرومیوکلاویکولار تر مینځه وتر یا د نښلولو پړئ

Acromion (gr. akros) د ولي لوړوالئ، ولئ، همدارنګه د سپیناسکاپولا اخرینۍ برخه چې بهر خواته ده

Acromii = faccies articulatio acromii

ad- (lat. ad.) د کلمې هغه برخه ده چې يو شي
يا خوا ته نږدې کېدل بلل شوي، پهڅنګ، خوا، طرف
همدارنګه سربيره پر دې، برعلاوه هم نومولی شوی دی
Adaktylie, د زېږون له وخته يا په ولادي ډول د لاس او پښو
د څو يا ټولو ګوتو انومالي يا نشتوالي ته وايي

Aduction (lat. Adducere) نږدې کېدو ته وايئ
لکه د بدن دې يوه غړي خوځښت د تنې محور ته يا ميډيان،
مرکزي برخې خوا ته
Abduction له مينځني محور يا د بدن له ميډيان برخې
څخه لرې کېدلو ته وايي
Adductor هغه عضلې چې د ادکشن يا نږدې کولو
دنده په غاړه لري
Latinum = lat. لاتينه ژبه په لنډ ډول
Greece = gr. او يونانی ژبه بيا په

adeno- (Greece = gr.) = glandula (Latinum = lat.) غدې
ياغوټې، ادينو اړيکی لرونکی مخکښ يونانی کلمه ده چې په
لاتينه ژبه ورته ګلندولا يا ګلانډولا وايي
Adenitis د غدواتو التهاب ته وايي
adenoid پدې معنی چې اصلی غده نده، بلکی غدواتو ته
ورتوالي لري
Adenom (autonom adenom) د يوې غدې پاړسوب
Adenomyom د غدواتو او عضلاتو په ګډه توګه پاړسوب ته
ويل کېږي
Adenocarcinom د غدې چنګاښي يا سرطاني ناروغۍ
څخه موخه ده
Adenopathie د غدواتو هر ډول ناروغۍ ته وايي

Adenotomie د غدواتو پرانسـتلو یا د چړې په مرسـته تر مینځه بېلول،شـق کول

adeps, adepis(Lat.) = Lipo- (gr.) غوړ ، شـحم
adhaesio, adhaesionis په غلطه سـیمه کې د یوه شـی وده کول، سـرېښـېدل
aditus د ننوتلو لاره، هدف په جراحی کې دې سـیمی د عملیات لپاره د ننوتلو لاره ده
Aditus ad antrum co-itus, ex-itus پرتله ، پر مقایسـه

adnexe (lat. Annectere) د لاتینې ژبې څخه اخسـتلې شـوې چې د رحم نلکو او تخمدان ته وایي
Ovarium+Tuba Uterina (Lat.) = adnexe په لاتینه ژبه په ګډه توګه تخمدان او نفیرونو ادینیکس نومول شـوي
Oophoros+Salpinx (gr.) = adnexe په یونانی ژبه
Adnexitis د ادینکس التهاب ته ادینکسـیتز وایي
Adnextumor د ادینکس تومور

adren/o بډوډو یا پوښـتورګو تر څنګ(د پاسـه) غدواتو ته ویل کېږي چې په عوامه ژبه ورته د فشـار هورمون (ادرینالین) وایي
Glandulae suprarenales د بېلګې په توګه
adrenal په ادرینو پورې اړه لرونکئ
Adrenalectomie د جراحی عملیات په مرسـته د بډوډی تر څنګه د غدې لرې کول
Adrenalin هغه هورمون ده چې د بډوډو تر څنګ غدو څخه مینځ ته راځی یا افراز کېږي
Adrenogenital د بډوډو تر څنګ غدو او د جنسـی اورګان پورې اړه لرونکی دي یا اړه لري

adrenocorticotrop د بډوډو تر خنګه غدې د خنډې
یا دې پاسه چې دغه خنډې ته په لاتینه ورته کورتیکس وايي

Cortex (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې خنډې، پوستکئ نومېږي
Adynamie د قوت او توان نشتوالی ، ناتوانی
Dynamo- قدرت او توانمندی
dynamic توان، قدرت

-aemo-(greece = gr.) = sanguis (latein = lat..) وینه: ایمو
له یوناني ژبې څخه اخستلې شوې او دکلمې هغه برخه ده
چې د وینې معنی ورکوي او په لاتینه کې سانګیوز(سانجیوز)
نومول شوې کلمه ده
ښودل شوي لکه دغه لاندې بیلګې
haemato-, haemo- وینه
Aerophagie د هضمی سیستم له لارې د هوا تیرول
د هوا خوړل.
aerosol(gr. Aer) چی له یونانی کلمې ایر څخه اخستلې
شوی ده چې هوا نومول شوې ده
aerosol therapie= inhalation therapie د هوايي سیستم
له لاری درملنه

Aethiologie (gr. Aitia) د ائتیولوژي اصطلاح له یونانی
بې ایتیا څخه اخستیلې شوې چې لاملونه نومول شوي دي
affinis, affine خپلوی، اړیکې، مناسبت
agger, aggeris دیوال، بند، سد لکه دی پزې تر مینځ دیوال ،
د پردې یا غشا پاړسوب
Agalaktie د شیدو دې پیدایښت یا افرازاتو نشتوالی

Agenesie(gr. = genesis)	د پرمختګ او ودې نشتوالی چې له یونانی کلمی ګېنېزیز یا جینېزیز څخه اخستلې شوې کلمه ده په دې معنی چې یو اورګان یا غړئ په اصل کې یا په مطلق ډول شتون نه لري چې د پرمختګ، جوړیدنې او مینځ ته راتګ مقابل کې قرار لري نومیږي
Aglossie (congenital anomalie)	د ژبی نشتوالئ د زیږیدو له وخته
Agnathie (congintal)	د زېږون له وخته یا په ولادی توګه د ژامې یا مکزیلا او مندیبولا نشتوالئ
-agoga	مواد، وسایل، دارو، درمل، هغه شیان یا مواد چې ښویولو یا صیقل کولو اثر لرونکئ وي
Cholagoga	ښویونکی یا صیقل کوونکي مواد
Agonadismus , cong.	د زېږون له وخته یا په ولادي ډول د جنسي غړي، جنسی غدې نشتوالئ
Agoraphobie	ځایې ډار یعنی له یوې سیمې، ځای څخه ډاریدل
Agranulocytose	د ګرانولوسیت د ژوانکو نشتوالئ په وینه کې
graphie	د لیکلو کمزوري یعنی سم لیکل نشی کولای چې د دماغ د لوې برخې ستونځې څرګندوی
Akinese, Akinesie	د خوځښت، ښوریدلو ستونځې یا نشتوالئ
Kines, Kinet	خوځښت، حرکت
akinetic Epilepsie	هغه ډول میرګې ناروغي ده چې بې له خوځښت او ټکانونو پېښېږي
Hypokinese	د خوځښت کړوالئ، کمزورئ
Hyperkinese	د خوځښت له حده زیات شتوالئ یعنی یوه نارامه حالت چې ارامي خوند نه ورکوی

akro- (gr. Ákros) اکرو څخه هدف په طب کې لاسونه، پښې،پزه، زنه چې له یونانی کلمی څخه اخستلي شوي ده چې څوکه معنی ورکوي

Akranie د کوپړي یا جمجمی نشتوالئ په غیر طبعی، غیر نورمال ډول ته وایي

Akrodermatitis د اکرو دې سیمې د پوستکي یا پوستکي التهاب ته وایي

Akromegalie (gr. akros) اکرومیګالي له یونانی کلمې اکروز څخه چې معنی یې څوکه، پایلې، اخرینی برخه ده اخستلې شوې چې له حده زیات غټوالئ او لویوالئ د انسان د لاسونو، پښو، پوزې زنې

Akroparaesthesie د احساس، حساسیت لړوالئ، نشتوالئ په اکرو سیمو کې

Akrocyanose د اکرو یا د تنې څخه د لرو سیمو شین رنګ یا بنفش رنګ چی د اوکسیجن د لږوالی له کبله مینځ ته راځي ویل کېږي

akut (lat. Acutus) اکوټ له لاتینی کلمی اکوټوس څخه اخستله شوی ده چی تنده ، تېزه او ژر ، دفعتاً یا حاده معنی ورکوی

chronic کرونیک یا اوږد محاله یا مزمن حالت د یوې ناروغۍ څرګندوي

-al (Adjektive) یو صفت دئ چې یو څه اړیکې لرونکئ، تنظیم کوونکي, طبقه بندي کول، په یوه ګروپ کې دننه تنظیم کولو ته وایي

Ala (lat.) = anatomie په اناتومي کې د وزرونو معنی ورکوي

Ala major لوی یا غټ وزرونه

Ala minor واړه وزرونه

Alae nasi پزې یا پوزې پردې یا پرې

albus سپین، روښانه
Albinismus سپینوالي خوښوونکئ، سپینوالی سره مینه لرونکئ یا سپین رنګ سره مینه درلودل
Algesie درد، خوږ (حساسوالئ)
-algie, -algesie (gr. Algos) دا هم د یوې کلمې هغه وروستی برخه ده چې درد، خوږ، رنځ، غم ته ویل شو ې
Analgetikum د درد ضد درمل، د درد کراړونکي درمل
Analgesie د هغو درملو په مرسته چې درد ورکونکي یا انالجیتکا نومول شوي دي د درد ورکول،له مینځه وړلو ته وایي
Hypalgesie د درد لږوالئ، د درد د حساسیت لږوالئ
Hyperalgesie د درد د حساسیت ډیروالئ پدې معنی په دیر لږ پرهار سره ډیر درد لري

algo-, -odyno- (gr. algos or odyne) له یوناني کلمې څخه اخستلي شوې ده چې درد معنی لري
Algie, -algie رنځ، درد
Gastralgie = syn. Gagtrodynie دې معدی درد
Otalgie د غوږ یا غوږونو درد
Podalgie د پښې یا پښوو درد
Algophobie د ناروغی په ډول یا ناروغی ډوله ډار او ویره له درد څخه
algor, algoris, (maskulin) د سړو احساس، د چا چی ډیر ساړه کېږي
alg- درد ښودنی د کلمې مخکنی برخه یا پیشاوند ده
Algurie متیازو کولو (ادرار) په وخت کې د دردشتوالئ یا درد لرونکئ ادرار کول
Allergie حساسوالئ، حساسیت

allergologie هغه علم دئ چې له حساسیت او یا
د انسان د بدن هغه برخه چې یو پردئ شئ نشي تحمل
کولائ څېړي یا ورڅخه بحث کوي

Allergologe هغه د طب ډاکتر چې د حساسیت په پېژندنه
کې ځانګړې زده کړې کړې وي یا متخصص طبیب او د
حساسیت درملنه کوي

allo- (gr. Allgos) بل شانته، بل ډول ،بيلابيل ډولونه، پردئ

Allopathie = Homoio pathie هغې درملنې ته وايي چې کله
د یوې ناروغۍ په هغو درملو درملنه کېږي چ د هغو متضاد،
مخالف ، برعکس اثر لري یعنې له یوه حالت څخه ئي په
تدریجي ډول بل حالت ته بیايي

altus لوړ، جګ، هسک

Frons alta

Frons (lat. = anatomie) فرانس یوه لاتینه یا اناتومیکه
کلمه چې ټنډه، تندئ، وچولئ، پیشاني

Alveolus dentalis د غاښ کڅوړه

Amastie په کانجینيټل ډول د سینې یا ثدې د
(congenital) غدواتو نشتوالئ

amblyo (gr. amblys) ضعیف، کمزورئ، ضعیفه بنیه

Amblyopie, Amblyopsie په لیدلو کې ستونځې، نږدې
لیدنه چې لرې نشي لیدلئ

Ambulant (lat. ambulere) له لاتینې ژبې څخه اخستلی
شوي چې ګرځیدل معنی ورکي پدی معنی چې یو ناروغ
ثبت یا راجستر شي بی لدی چی بستر شي

stationaer چېرته چې ناروغان شپه تېروي یا په روغتون
کې بستر وي

Amelie = Dysmelie د اکستریمیټیټو یا اطرافو یا د لاسونو
او پښو اندامو کې دې ودې ستونځې یا انومالي چې په دې
ناروغۍ کې یو ډول یا طبعي لینګئ یا مټ او مړوند نه وي
Amenorrhoe په هورموني ستونځو کې لکه د رحم
ناروغي او همدارنګه د حامله داري او شیدو ورکولو په وخت
کې د میاشتنی وینی تویدنې (خونریزی) نشتوالئ
mnes- حافظه، خاطرې، یادونې
a- نشتوالې علامه، منفي
Amnesie د یو څه وخت لپاره د خاطراتو یا یادونو هیرول
چې د دماغ د ټکان یا د یوې پیښې له کبله مینځ ته راځي
amnio (gr. amnion) دا هغه پرده یا غشا ده چی د
حاملګي په وخت کې هغه مخصوصې اوبه افراز کوي تر څو
چې ماشوم په خپلواکه(آزاده)توګه واوړي راواوړي او په ښه
توګه هوا واخستلي شي
Amnioscopie د امنیون د پردې او د هغې د اوبو لیدنه
او څیړنه د یوې آلې په مرسته چی امنیوسکوپ نومېږي
-centese (gr. kentesis) punktion له یونانی کلمي پنکسیون
څخه اخستلې شوې ده چې ستنې وهل نومیږي
Amniocentese (gr. amniokentesis) هغه عملیه ده چې د
ځانګړې ستنې په مرسته د امنیون پردې ته ننوځي او
او هغه اوبه راباسي چې د امبریو انومالی وپیژندله شي
Amotio or Ablatio لرې کول، پریکول
Ablatil retinae or Amatio retinae د سترګو د شبکې لرې
کول البته د ناروغي په حالت کې

Amylase (gr. Amylou) یوه یوناني کلمه ده چې لغوي
معنی ئې نشایسته لرونکي اوړه یا آرد ده او هغه انزایم دئ
(enzyme) چې پولی سکرایدونه له مینځه وړي یا تخریب کوي

an-/ana-	نشتوالئ
ana-	دې پاسه،تکرار
Anamnese	پخواني کیسه، د ناروغي تېره شوې کیسه یا تاریخچه
Analyse	چڼ کول، تحلیل او تجزیه
Anatomie	هغه علم دئ چې د انسان د بدن د جوړښتونو څېړنه او ترې بحث کوي یایې څرګندوي
Anaemie	یواځې وینی د سرو ژوانکو یا کرویاتو لږوالي ته ویل کېږي او په لاندینیو ډولونو ویشل شوي دي
haemolytik(haemolyse)	د وینې د ژوانکو له مینځه وړل یا تخریب کول
hyperchrome	له هده ډېر تیز رنګ
hypochrome	بې رنګه یا کم رنګه رنګ
normochrome	نورمال یا خپل اصلی رنګ
Anaesthesie	درد د احساس نشتوالئ، بې حسي چې یا په ټولیزه (عمومي) توګه او یا خو په سیمزه توګه شتوالئ د درد، د تودوالي یا سوړوالي یا تماس په مقابل کې لري
Anaesthesiologie	هغه علم ده چې د بې حسه کېدلو او د هغه د اثرات څېړي او ورڅخه بحث کوي
anal	دا یو صفت دئ چې انوس (مقعد) پورې اړیکې لري
analekzem	انوس د سیمې تخریش، زیړ رنګه پرهار
Analkarcinom	د انوس د سیمې بده دانه یا سرطان
Analgesie	د درد نشتوالئ
Analgetikum	د درد کرار کوونکي یا له مینځه وړونکې دارو، درمل
analis (lat.)	انال پورې اړه لرونکي

Sinuse anales یوه غووچه یا عمیقه سیمه د کولومنا
انالیز تر مینځ (په کاناليز اناليز کې، د ریکتوم په مقابل کې
پرته سیمه)ده

-lyse, lyt- (gr.) یوه یوناني کلمه ده چې دې کلمې هغه
برخه ده چې ټوټه کول،منحل کول،پای ته رسول معنی ورکوي
Analyse چڼ کول ، فلتر کولو تحلیل او تجزیه
Paralyse په ټولیزه توګه یا په مکمل ډول فلج یا
د غړو نه ښوریدلو ته وایي
Pleurolyse دسریښ شوي یا سره نښتلي پلورا پردي
بېلول او ازادولو ته ویل کېږ ي
Lysosomen د ژوانکو یا حجرو دننه هغه جوړښتونو
یا اورګانونو ته ویل کېږي چې په هغه کې شتون لري

Anamnese د ناروغۍ پخوانۍ تاریخچه

tom/o- (gr. tome) له یوناني کلمې ټوم څخه اخستلي
شوي چې پرېکشوي، درز شوي البته په جراحي
-tomie (lat.) په لاتینه ژبه کې بېلولو او پرېکولو ته
د چړې په مرسته ویل کېږي
-tom (lat.) د پریکولو آله یا وسیله لکه چاړه یا سکاپل
-ektomie پریکول، لرې کول
Anatomie لغوي معنی یي پریکول، بیاتي کول، قیچي کول
او هغه پوهه یا علم دئ چې د بدن د غړو د جوړښت
خېړنه او ښوونه کوي
Tenotomie د عضلاتو د اوتارو مینځ بېلول، پرانستل یعنی
وتر په خپل مینځ کې لرې کول تر څو چې دننه سیمه
ولیدله شي

Vasotomie د وينې د رګونو يا د رګ پرانستل ياپه خپل
مينځ کې بېلولو ته ويل کېږي

andro-(gr. aner, andros) سړئ، نارينه جنس
Andrologie د نارينوو ناروغيو پيژندنه
Gynaekologie هغه پوهه يا علم دئ چې د ښځينه جنس
د ناروغيو او د دغه ناروغيو د درملنې لارې
څېړي او بحث ترې کوي
Anencephalie د زېږون له وخته يا کونګينيټال ډول
د کوپړئ يا سر نشتوالئ يا اکريني چې د چونګښنې سر
هم ورته ويل شوي

-itis : ايتس د پرهار يا ټپ، زخم معنی ورکوي
Angiitis = syn. vaskulaer inflamatorie د وينو
د رګونو پرهار يا التهاب
Angina, anginoes (Lat., angere) د لاتينې کلمې انګيري
يا انجيری څخه اخستلې شوي چې تنګي، تنګوالئ، سره
ډير نزدې کېدل، محدود کول معنی ورکوي
Angina pectoris د ټټر يا د تورکس درد چې
د ساه تنګي (نفس تنګی) په شان درد درلودل
Angina abdomen د ګيډې يا ابدومن درد
angio- = vas د وينې رګونو ته وايي
Angiodynie دې وينې د رګونو درد ته وايي
Angiographie د راديولوژئ په عکس يا فلم کې
د وينې دې رګونو ښودنه يا ليدنه
Angiokardiopathie د زړه او د وينې دې رګونو ناروغی
angiologe هغه ډاکتر ته ويل کېږي چې د وينې
د ناروغيو څېړنه او درملنه کوي

Angiologie هغه علم دئ چې د وینې درګونو له څیړنې
څخه بحث کوي

-om : پاړسوب، نوئ مینځ ته راغلئ جوړښت یا پدیده، تومور

Angiom د وینې رګ یا رګونو کې نوې مینځ ته راغلئ
جوړښت یا تصویر

Angiomatose دا یو تصویر ده چې د یو شمیر مینځ ته راغلي
نوي جوړښتونه یا تومورونه د وینو په رګونو
کې څرګندوي

Angiopathie د وینې د رګونو ناروغیو ته وایي لکه

Angiopathie diabetic د وینې د رګونو ناروغۍ په ډیابیتیک یا
د شکري ناروغۍ کې

Angiospasmus د رګونو تشنج دې رګونو شخیدل

angulus کنج یا زاویه

animal , Zoo- ژوي، ژوندي

Anio (negative Ion) منفي آیون

Kation (positive Ion) مثبت آیون

aniso- غیر مساوي، نا برابره

Iso-(gr. ísos) ایزو چې له یوناني کلمې څخه اخستلې شوې
چې مساوي، په یوه نداژه معنی ورکوي چې د ان ایزو په ضد
یا مقابل کې قرار لري

Anisocytose په بېلابېلو اندازو یا غیر مساوي ډول د وینې
د سرو ژوانکو شتون په وینه کې چې دا د ناروغۍ یوه مهمه
بېلګه یا نښه بلله کېږي

iso- مساوي، په همدې اندازه

isochron په یوه وخت کې، همزمان

isomorph په یوه ډول ،یو شکل، یوه قد او اندام

Form(morph-, form) شکل،ډو ل
Anhydrose د خولو پیدا کېدلو یا افراز کېدلو نشتوالئ

ankylo (gr. Ankylos) انکیلو له یوناني کلمې انکیلوز څخه
چې کوپیدل، شخ پاتیکیدل معنی ورکوي اخستلې شوې
ankylose ناروغي ډوله یا دې ناروغۍ له کبله
د بدن دې بندونو شخ پاتیکیدل
-iasis یوه ناروغي چې وروسته د هغه له لاملونو
لکه(پرازیت) څخه ښکاره شي یا مینځ ته راشي او یا
اساسي نښې او سمتوم ونښودل شي
Ankylostoma چنګک ډوله چینجي
Ankylostomiasis د چنګک ډوله چینجیو له کبله مینځ
راغلې ناروغي
anococcygeus په ګډه سره د انوس او کوکسیجیوز تر
مینځه جوړښتونه لکه دغه لاندې
Ligamentum anococcygeum هغه لیګامنټ یا ټینګ
پړي چې د انوس او کوکسیجیمز د هډوکي تر مینځ
اړکې ټینګوي

nularis حلقوي ، دایروي ډوله
Digitus annularis د لاس هغه ګوته چې د حلقې
یا چلې ګوتې په نامه یادېږي
anulus (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې ګرده حلقه،
دایره،دوره معنی ورکوي لکه دا لاندې
Annulus fibrosus
Anodontie په congenital ډول د غاښ نشتوالئ
Anophthalmie په ولادي توګه د سترګو نشتوالئ
Anopie، Anopsie ړوندوالئ، په سترګو باندې څه شئ نه لیدل

opie , optik بینا، هغه سترګې چې د لیدلو وړتیا لري
anorectal کوم چې انوس او ریکتم پورې اړه لري
Anotie د غوږ د غضروف نشتوالئ
anovulatric بې له اوولیشن څخه یا د هګئ
د توپ وهلو نشتوالئ البته په ښځینه جنس کې
ante- مخکې، پخوا، له مخکې، له پخوا، له لومړئ
وخت څخه، مخ په وړاندې
antebrachium د لاس لاندنی برخه چې مړوند
مټ ورته وایي
Fascia antebrachii هغه ریښې لرونکئ جوړښت
چې تینګ، کلک او قوي دي او د مړوند یا د لاس
د لاندینی سیمې د شا برخې د عضلاتو په شاوخوا کې پرته
یا یې دغه عضلې راتاو کړې ده
anterio- مخکې، د مخه، وړاندې
posterio- شاته، تر شا
anterioposterior, (in radiologie, a.-p یا AP په
رادیولوژي کې داسې په لنډیزه توګه لیکل کیږي)
anterior, anterius مخکنئ، وړاندنئ
Anteversion د لاس یو ډول خوځښت د ولي په بند یا
مفصل کې

anthelix د غوږ د غضروف تاوېدل یا انحنا په مقابل جهت
کې یعنې د نورمال حالت څخه بر عکس
anthropo- (gr. antropos) انسان، یو انسان = homo
anti-, (gr. Anti) د کلمې هغه مخکنی برخه ده چې له
یوناني کلمې څخه اخستلي شوې او ضد یا مقابل معنی
ورکوي

Antiemetikum هغه درمل چې د استفراغ په ضد
یا کرارولو لپاره پکارول کېږي
Antiphlogistika هغه دارو، درمل چې د التهاب
څخه د ژغورنې دنده په غاړه لري
antiphlogistic هغه مواد یا درمل چې د التهاب ضد عمل
سرته رسوي، د التهاب مانع کېږي
Antisepsis (anti Mikrobial, anti infection) مکروبي
ضد، انتاني ضد
antiseptic هغه مواد چې د مکروب ضد عمل کوي
Antitoxin د زهرو ضد مواد
antrum د سوري معنی ورکوي چې موخه یا هدف ترې
سورکئ په بدن، یوه اورګان کې او هډوکي کې
Anurie د میتیازو نشتوالئ یا نه بهر کېدل، د ادرار
د بهر کېدلو یا خارج کېدلو نشتوالئ
anus, praeter naturalis په لاس جوړشوئ یا مصنوعي انوس
یا مقعد چې د جراحي عملیات په مرسته مینځ ته راځي

-aorto /aorta(Gre., aorte) اورتا یوه یونانی کلمه ده چې
د پاکې وینې یا آکسیجن لرونکې وینې اساسي رګ ته وایي
Arcus aortae د اورتا قوس
Sinus aortae , Pl. Sinus Valsalvae د اورتا د دېوال
پراخېدل یا څوړندېدل،د اورټا د والوو یا پردو شاته جوړه شوې
سیمې ته سینوس اوورټا وایي

Valva aortae د اورتا د خولې پردې، کومې چې
د خلاصیدو په وخت کي ټوله وینه له وینټریکولوم څخه اورتا
کې توېږي او دې تړلو په وخت کې بیا وینه د اورتا له لاري
او مرسته ټول بدن ته رسېږي

valva aorta insufficience د اورتا د پردو د دندې
په ښه توګه نه ترسره کېدل یا د دندې نیمګړتیاو کې چې په ښه توګه دغه پردې ښې نه تړلېږي او خوله یې نه بندېږي او په مکمله توګه وینه له وینټرکولوم څخه دې اورتا له لارې د بدن نورو سیمو ته نه رسېږي او یو څه مقدار یې بېرته په وینټریکولوم کې توېږي

valva aorta stenose د اورتا د پردو تنګوالئ چې
نشي کولاي ټوله وینه له کین وینټریکولوم څخه اورتا ته ننوځي

Aorta هغه د وینې لوی او پراخه رګ دئ چې پاکه
یا اکسیجن لرونکېوینه په کې روانه وي او د زړه له کین وینټریکولوم څخه بیل یا سرچینه نیسي او بیا په بېلابېلو برخو ویشل کېږي او د بدن ټولو سیمو ته پاکه وینه رسو

Aorta abdominalis د اورتا هغه برخه ده چې په ابدومن
کې پروت دی

Aorta ascendens د اورتا هغه برخه ده چې له لاندې
خوا مخ پورته خواته پروت یا مسیر لري

Aorta descendens د اورتا هغه برخه ده چې له پورته خوا مخ
کښته پروت دی

Aorta thoracica د اورتا هغه برخه ده چې په
ټټر یا تورکس کې پروت دی

Aortitis د اورتا التهاب یا د اورتا دننه پردې یا
د موکوز طبقې (مخاطي غشا) التهاب دی

apertura سورکي، سورئ شوئ، د یوه اورګان
پرانستې خوله، پرانستل شوی

Apertura piriformis د پزې مخکني ناک ته ورته پرانستي
سوري یا د پزې سور ي

apex (lat.) خوکه، تیغه، خوکې، پای ته وایی، دې یوه اورګان یا غړي څوکه، پای

Apex nasi د پزې یا پوزې څوکه

Apex radicis dentis د غاښ دې ریښې څوکه

Aphagie د اوبو او ډوډي په تېرولو کې ستونځې

Aphasie د غږېدو ستونځې، یعنی په ناروغي اخته ناروغ شي غږېداي

Aplasie کله چې یو اورګان یا د یوه اورګان یوه برخه شتون ونلري یا دا چې وده یې نه وي کړې

Apnoe (gr. Apnous) د ساه یا هوا اخستلو د سیستم په ټپه دریدل

apnoic یو صفت یا اجیکتیف دئ چې د ساه یا تنفس په ټپه دریدلو پورې اړه درلودل ښي

apo- (gr. Apò) له یو شي څخه لري کېدل، د چا له خوا څخه لرې کېدل، بهر، باندې

Apogamie (gr.) اپوګامي یوه یوناني کلمه د چې بې له جنسي یوځایوالي یا القاع څخه دې نسل ډېرېدنه، تکثیر صورت نیسي

Apokrine (gr. krinein) د ایکزوکرین غدواتو ترشحات، افرازات

Apophyse (gr. Apòphysis) لړی، نباله، ادامه، په اوسیفیکشن کې ایپیفیز ته نزدې یوه بله هسته وده کوي چې ځان له هډوکي څخه وړاندې کوي یا مخکې کوي لکه (-phys) یوه زخه،او یا غده، اضافه غوښه، انحراف

Apoplexie (gr. Apoplexia) له یوناني کلمې اپوپلکسیا څخه اخستلې شوې چې دماغي سکته یا مغزي انفارکت معنی ورکوي

appendo-, appendico- (lat. Appendix) له لاتينې کلمې
اپندکس چې لړي، نښتئ، دنباله، پیوست معنی ورکوي
Appendektomi د اپندکس پریکول یا لري کول
Appendicitis د اپندکس التهاب
appendix له لاتيني ژبې څخه اخستلي، چې
لغوي معنی ئي نښتې شوئ،ضميمه، پیوست
شوی جوړښت ته وايي چې دا هغه نرئ جوړښت ده چې
مینځ یی خالي ده او چینجي شکل لري او د وړو کولمو او
لویو کولمو د یو ځای کیدو په سیمه کې یا الیوسیکال سیمه
کې شتون لري چې کیداي شي بيلابيل غير اناتوميک ځایونه
هم ولري
appendix vermiformis چینجي ته ورته په کولمو پورې
نښتئ جوړښت ته وايي

aqua- (lat. Aqua) له لاتينې کلمې څخه اخستلی شوي
چې اوبه نومول شوي دي
aqeductus(lat.) د اوبو لېږدونکي نل ليکې
Aqueductus cerebri (Aquaeductus) = Aqueductus
arachnoideus د غنې جالې ته ورتوالئ
Arachnoidea mater spinalis نخاع شوکي، حرام مغز
arbor, arboris (lat. Arbor) اربور لاتينه کلمه ده چې ونه،
درخت نومېږي
arche (gr. arche) له يوناني کلمې څخه اخستلې شوې ده
چې پیل یا لومړنئ معنی ورکوي
Menarche په نجونو کې د پیغلتوب لومړني نښه چې له
رحم څخه د وینې بهیدلو په واسطه پیژندله کېږي

Arcuatus لیندۍ یا قوس، کمان ډوله جوړښت، شکل
Arcus قوس، لیندۍ، کمان

Arcus aortae د اورتا قوس
Arcus vertebrae د ملا د مريو قوس
arcusarea قوسي سيمه، هلال ډوله سيمه

area (lat.) سيمه، ساحه
areola وړوکی کلا،وړکی ګرده سيمه، وړوکئ دربار
چې دې هالې ډوله جوړښت ضد يا مخالف
Areola mammae د تيو (ثديو) د څوکو شاوخوا
سيمه چې رنګ يې د نورو سيمو په پرتله فرق لري
aroma (gr. àroma) , adjectiv يوه يوناني کلمه ده چې
هغه شنه يا ګياه چې ځانګړئ بوي يا ښه بوي، خوشبوي
لري نومول شوي
arrector لوړ کوونکئ، پورته کوونکئ، مستقيم کوونکئ
Mm. arrectores pilorum
arrhythmie (gr. Arrhythmos) له يوناني کلمې ارهيتموز
څخه اخستلې شوې چې د زړه نامنظمه خوځښت، رهيتم يا
حرکتونو ته وايي
ars (lat.) مهارت، آرت، هنر، فن
arterio (lat. Arteria) يوه لاتينه کلمه ده چې دويني هغو
رګونو ته ويل کېږي چې د پاکې يا اکسيجن لرونکې يا روښانه
وينې لرونکي وي او همدارنګه ضربه وهوونکي رګونه هم ورته
ويل کېږي
artria : د پاکې وينې لرونکي رګونو جمعې ته چې
ضرباني رګونه هم ورته وايي يعني چې ضربان لري
Arteria ascendens د وينې هغه رګونه چې مخ پورته
يعني د سر خوا ته پراته دي
Arteria axilaris د تخرګ د پاکې ويني رګونه
Arteria brachialis د مټې يا بازو د پاکې وينې رګونه

Arteria carotis communis د غاړې يا ورمېږ د پاکې وينې
درلودونکي ګډه يا مشترک رګونه
Arteria communicans (arteria, ramus = ښانګه
يوځای کېدونکي يا يوځای شوي،ګډ ضرباني رګونه
Arteria descendens پاکې وينې هغه رګونه چې
مخ ښکته خوا يعنې ښسوو په لور پراته دي
Arteria femoralis د پاکې ويني رګونه چې په ورانه پورې اړه
لري يا په ورانه کې پراته دي
Arteria iliaca په حوصلې کې د پاکې وينې لرونکي رګونه
iliaca cmmunis په ګډه توګه يا مشترکه توګه د حوصلې
د وينې رګونه چې دا بيا په دوو برخوو ويشل کېږي چې يوه
برخه يې دننه او يوه برخه يې د باندې خواته خوځښت لري

iliaca externa د ايلياکا بهر خوا ته پروت ضربه وهوونکئ رګ
يا د پاکې وينې رګ
iliaca interna د ايلياکا دننه خواته پروت
د پاکې وينې رګ
Arteria subclavia د ترقوې د هډوکي لاندې
د پاکې وينې پراته رګونه يا رګ
Arteria recurrens هغه په شا بېرته
شوی(بازګشت) د پاکې ويني رګ
Arteriae = plural ډير، جمع
Ligatura arteriae د پاکې وينې د رګونو
ټينګول يا غوټه کول د جراحي د تارو په مرسته
Arteriitis د پاکې وينې درګونو التهاب
arteriola ضربه وهوونکي کوچني يا واړه رګونه
Arteriosklerse د ضرباني رګونو دننه ديوالونو يا انټيما کلک
والی د منګ د ښښتلو له کبله مينځ ته راځي

Arteriospasmus د ضرباني رګونو یا شریانو
شخ والئ یا تشنج

arthro- د کلمې هغه لومړنی برخه ده چې بند، مفصل
نومولی شوی دی
Arthralgie د بند یا بندونو خوږ یا درد
Athrektomie د بند یا مفصل لرې کول
Arthritis د بند یا بندونو التهاب
Arthrocentese د بند په مینځ کې ستن وهل
یا پانکسیون د تشخیصي موادو یا پارچې دې اخستلو لپاره
Arthrodese د جراحي عملیات په مرسته
د مفصل ټینګول، کلک کول یا تثبیت کول
Arthrographie د رادیولوژي په مرسته د بندونو ښودنه او لیدنه
Arthrologie هغه علم دئ چې د بندونو څېړنه کوي
Arthropathie د بندونو له ناروغي څخه بحث کوي
Arthroplastik د جراحي عملیات په مرسته یا بند یا
په operative بندونو بیا رغونه
arthro- or artikulo- (gr. Arthron = lat. Articulatio) د اناتومي
له مخې هر هغه خوځېدونکې اړیکې چې د دوه یا ډېرو
هډوکو تر مینځ شتوالي لري ارتیکولاسیو نومول شوی چې
عوام بند یا مفصل ورته وایي
Arthrose په تدریجي تخریبي بدلون او توګه
یا په degenerativeناروغی په بندونو کې
Arthroscopie د بندونو یا مفصل لیدنه
د ارتېروسکوپ په مرسته
Arthrotomie د جراحي عملیات په مرسته
د بندونو پرانستل یا سپړل
Articulatio(lat.) په لاتینه ژبه کې بند یا مفصل ته وایي

acromioclavicularis د ترقوې هغه بند چې باندې
یا بهر خواته شتون لري
atlantoaxilaris + atlantooccepitalis د سر یا کوپړۍ بندونه
یعني هغه بندونه چې سر له ورمیږه یا غاړې سره نښلوي
coxae د حوصلې بندونه
cubitie د لېچو یا آرنج بندونه
genus د زنګانه یا زانو بندونه
humeri e د ولي یا شانه بندونه
radiocarpalis د مړوند یا د لاس پورتنئ بند یا په
بل عبارت د لاس او مړوند تر میځه بند
sacroiliaca د سکروم او الیاکا تر مینځه بند
sternoclavicularis د ترقوي دننه خوا بندونه یعني هغه بند
چې د ترقوه او سترنوم تر مینځه شتون لري
Articulationes sternocostales د سینې د قفس
د مخې د هډوکي یا سترنوم او دپوښتیو تر مینځ بندونه
talocruralis د پښې او پونډۍ تر مینځ بند
یا د خیز اچولو بند، د پښې پورتنئ بند
temporomandibularis د ژامو یا الاشو بندونه
ascendens (arteria, nerv, pars) مخ پورته لکه د وینو
رګونه، اعصاب یا نورې برخې
Arteria ascendens پاکې وینې رګونه چې مخ
پورته مسیر کې پراته دي
Nervus ascendens هغه عصب چې مخ پورته پراته دي
Pars ascendens د بدن یا کوم غړي یوه برخه
چې مخ پورته پرته وي
-ase د انزایم بیلګه، انزایم ښودنه، نمونه او بېل شوي
مواد، بېل شوي عنصر

Lipase, Phosphatase, Amylase د پانکریاس د غدې انزایمونه
Asepsis له مکروبونو او انتاناتو څخه پاکي او سوچوالئ
Aseptic reinigt پاک،سوچه، له مکروبونو څخه خالي
Asomnie بېخوبي، خوب نه درلودل

asper, aspera, asperum (lat. genitive, asperi, asperae, asperi)
یوه لاتینه کلمه ده چې هر هغه سطحه چې هواره او په یوه سطحه نه وي
Aspermie په نارینه جنس کې د جنسي ژوانکو یا سپرم نشتوالی
Asplenie, congen. د زېږون له وخته د توري یا تیلي، طحال نشتوالی
astheno- کمزوري، ضعیفه بنیه، ناتواني
Astheniker هغه انسانان یا کسان چې کمزوره او ډنګره بنیه یا نرئ اندام لري
Legasthenie په لوستلو او لیکلو کې ستونځې درلودل په دی معنی چې شخص یوه کلمه یا جمله په پوره توګه نشي لوستلي او لیکلی
Myasthenie د عضلاتو سستي او ناتواني
Asthenopie د لیدلو کمزوري، په لیدلو کې ستونځې
Asthenospermie د قوت نشتوالئ، په دې معنی چې د خوځښت سرعت یې ډېر لږ وي
Aesthesie ادراک، احساس، عاطفه

-aesthesie (gr. aisthesis) له یوناني کلمي ایستیزس څخه اخستلي شوي چې احساس، عاطفې ته وایي
Anaesthesie بې حسي ، درد نه احساس کول
Paraesthesie د حساسیت نشتوالئ

asthm/o (gr. Asthma) استما یوه یوناني کلمه ده
چې ساه لنډي، نفس تنګي نومیږي

Bronchialasthma د هوا د اخستلو یا تنفسي نلکو یا لارو
د عضلو او یا موکوز یا دنني برده یا غشا شخوالئ، تشنج

asynchron اسیکرون معنی ده چې یو وختیز نه وي،
همزمان نه وي

Ataxi د توازون او موازنې نشتوالئ، غیر موزونه
خوځښتونه او حرکتونه

Aetiologie (gr. Aitia) اتیولوژي له یوناني کلمې ایتیا
څخه اخستلي شوي ده چې لاملونه نومیږي او هغه علم
دئ چې دې ناروغي لاملونه څیړي

Atlas بار وړونکئ، حامل، د ورمېږه لومړي مري
کومه چې په سیخه توګه یا مستقیمه توګه له سر یا کوپړۍ ،
سره اړیکې لري چې به دې خاطر ورته د سر بار وړونکې
مرى یا فقره وایي

Atonie د یو ځاي سره نږدې کېدو یا تقلص نشتوالئ(لکه
له خوبه ډکوالئ، خواب الودګي) بښي

Atresie هغه سورکي چې په نورمال یا طبعي ډول پرانستي
وي بند شوي،د اناتومیکو سوروکو نشتوالئ

atretic, adjactive یو صفت دئ چې د رایجو، معمولي،
مومی شیانو نشتوالي معنی ورکوي

atrioventriculaer کوم چې اتریوم (اذین) او
وینټریکولوم (بطین) پورې اړه لري

atrium د زړه پورتنۍ کوټې یا خونې، اذین

Atrium dextrum ښئ خواته پروت اتریوم

Atrium sinistrum کینې خوا ته پروت اتریوم

tropho- (gr. trophe) تروفو له يوناني کلمې تروف
څخه اخستلې شوې چې خوړو، تغذيې ته وايي

Atrophie په مکمل ډول د يوه اورګان يا د اورګان
د يوې برخې کمزوري يا لږ کېدل چې مخکې له دې نورمال
وه لکه د عضلو، حافظي او داسې نور چې د تروفي ضد
کلمه ده

trophie(gr.) يوه يوناني کلمه ده چې تغذيه، خواړه نومول
شوي

atypic غير معمولي يا غير وصفي ډول ديوې ناروغي بهير

audio-، akust (gr. Akuein = lat. Audire) اورېدل

Audiometer يوه داسې آله ده چې د هغې په مرسته په
طبابت کې کولای شي چې د اورېدلو غږونه يا
سيګنالونه، شدت،قوت او فريکونس، اهتزازونه وښودل شي

Audiometrie د اورېدلو ازموينه، د اورېدلو ميچ
يا اندازه کول

auditivus هغه څه چې دې اورېدلو اورګان پورې اړه لري
په اورېدلو کې مرسه يا خدمت کوي

Tuba auditiva د غوږ توله يا نلکه، ترومپت

auditus غوږ، د اوريدلو قوه، د اوريدلو حس

Sensus auditus اوريدلو حس چې هدف يې غوږ دئ

Senus gustus د خوند يا مزې حس چې هدف يې ژبه ده

Senus olfactus د بويولو غړی ياحس چې هدف
ترې پزه يا پوزه ده

Senus tactus د لمس کولو غړی يا حس

Senus visus د ليدلو حس چې هدف يې سترګې دي

Auricula د غوږ بهرنی سيمه چې محتوي يې د غوږ
نرمه، پسته برخه او غضروف

Lobulus auriculae د غوږ نرمکی، د غوږ هغه نرمه پسته سیمه ده چې ښځې او ځینې نارینه یې سوري کوي او غوږولی، ګوشواره په کې ځړنده وي

auris, aures, aurium غوږ

auto- (gr. Autos) له یوناني کلمې اوټوز څخه چې خپله، شخصاً معنی ورکوي اخستلي شوي ده

autogen په خپله مینځ ته راغلئ شئ، په خپل سر پیدا شوئ

autolog په طبابت کې ترنسپلانټاسیون یا ترنسپلانټېشن ته وایي چې له عینه بدن یا جسم څخه مواد اخستلي شوي وي یا یو ډول، یوشانته ژوندي جوړښتي منشه یا سرچینه ولري

Autolyse په خپل سر یا اوتوماتیک ډول له مینځه تلل یا هضم کېدل

autonom خپلواک، چاپوري اړه نه لرونکئ، آزاد

Autonomie خپلواکي، ازادي، استقلال

Autophobie دا یو ډول ناروغي ده چې له یوازیتوب څخه ډارېږي

axis د ورمېږه یا غاړې دویمې مرۍ یا فقرې ته ویل کېږي

bact- = bakt- (gr. Bakterìa) له یوناني کلمې باکتریا څخه اخستلې شوې ده

Bactrium له لاتینې ژبې څخه اخستلې شوې چې مکروب یا انتان نومېږي

Bacteriumcoloni (lat. colonia) د مکروبونو پنډغاړئ یا ډلیزه ټولېدنه

Bacteriumcultur (lat. cultura) د باکتریوم کښت

Bacteriurie د بکتیریوم بهر کېدل په متیازو یا ادرار کې، یا
د بکتیریوم شتون په یورین کې
bactericid مکروب یا بکتیري وژونکي، له مینځه وړونکي
-cid وژونکي، وژونکې معنی ورکوي
balano- (gr. bàlanos) د نارینه د جنسي غړي یا پینس
یا پینیز، قضیب مخکني برخه دویمه معنی یی دې بلوط
د ونې میوه ده
Balanitis د قضیب د مخکني برخې التهاب
Balanoposthitis د بالانوز او د هغه د پوستکي یا
ګلانس پینیز التهاب ته ویل کېږي
postho- (gr. Pòsthion) چې د نارینه د جنسي غړي د مخکنۍ
برخه پوښي یا پوستکئ نومول شوی دی

bi-:(doppel) دوه، دواړه، دوه چنده
biceps: دوه ښاخه یا شاخه ، دوه برخې، دوه سره
Musculus biceps دوه سره عضلي
Bifurcatio tracheae د هواي تولي چې ورته
ترخیا ویل کیږي په پای کې په دوه برخو یا شاخو ویشله
کېږي چې دغه ځای ته بیفورکشن یا بیفورکسیو وايي
bilateral دواړه خواوي، د دواړو خواو په سر
دوه مخي هدف د یوه غړي دوه مخه
bilifer (-a, -um), Ductuli biliferi) د صفراوي موادو
لارښودونکی، رهبر یا لېږدونکې لاره، نل
bilis, chole-, fel صفراوی مواد، د تریخي ترخه مواد
Billroth-11-Operation دا یو ډول جراحي عملیات دئ چې
ګستروانتستینال په پورتنۍ سیمه کې تر سره کېږي
Billroth-1-Operation دا هم لکه پورتنئ
جراحی عملیات یو ډول د ګېډې یا معدې عملیات دی

bimanuell موخه یا هدف ترڅ په طبابت کې په
دواړ لاسونو مانوری یا لاسي کار دی لکه په جراحي درملنه
chirotherapie = manuelle medicin, manipulation

manuell (lat. Manus) له لاتینې کلمې منوس څخه
اخستلې شوې ده چې د لاس په مرسته یو کار سرته رسول
bio- (gr. Bios) له یوناني کلمې بیوز څخه اخستلې
شوې چې ژوند معنی ورکوي
Biochemie د هغه علم دی چې له ژوندیو او
کیمیاوي موادو څخه بحث کوي
Biologie هغه علم دی چې د ژویو ژوند څېړي
یا یې پلټي او یا بحث ترې کوي
Biopsie ، ops لیدلو =
بیوپسي له بیو = ژوند څخه او اوپسي د لیدلو معنی ورکوي

-blast (gr. Blastos = spross) نطفه، جنین، تنکی یا نه
رسېدلې ژوانکې یا جوړښتونه
Erythroblast هسته لرونکې لومړنی مرحله دې
اریتروسیتو ته وایي
blasto- ځوانې، نه رسیدلې ژوانکې، نطفه، جنین
Blastom یو غیر طبعی پاړسوب د ځوانو، نه
رسیدلو ژوانکو، یوه رښتیني پاړسوب ته وایي
Blastogenese د نطفې، جنین یا ځوانو ژوانکو وده، نمو او
پرمختګ
blepharo- (gr. Bléphaeov), palpebra د سترګو د ګاټو په سر
چې هغه بهرني پردې یا پلکې شتون لرې او سترګه پټوي
Blepharoklonus د سترګو ډېر شدید سترګه وهل
یا پلکک زدن، د بلیفیرو ډېر شدید خوځښتونه

Blepharorrhaphie د بليفرو ګنډل، بيا رغول، ترميم
Blepharitis د بليفرو التهاب
Blepharoadenitis د بليفرو د افرازي غدواتو يا تويونکو غوټو التهاب
Blepharophimose د بليفرو د بېلدلو د سيمې يا کنجونو،د درزونو تنګوالئ
Blepharoplegie د بليفيرو سست، څوړند پاتېکېدل يا فلج
Blepharoptose د سترګو د پورتنئ پلکې،برخې يا پورتنئ بليفرو مخ ښکته څوړندېدل
Blepharospasmus د بليفرو شخوالئ، تشنج، کرمف
brachio- ,brachium مټ يا بازو
brachy-(gr. Brachys) براخي له يوناني ژبې څخه براخيوس څخه اخستلې شوې چې لنډ او وړوکئ معنى ورکوي
Brachybasie لکه دې پارکينسون سندروم واړه، واړه ګامونه ګام اېښودل له لنډو قدمونو سره
Brachydaktylie د لاس د ګوتو لنډوالئ يعنى کله چې د لاس ګوتې لنډې وي
Brachymenorrhoe نجونو او ميرمنو کې مياشتنئ لنډ محاله وينه بهيدنه يا مينستوريشن
Brachyoesophagus د زېږون له وخته اوايزوفاګوز په غير نورماله توګه لنډه وي چې د ګستر پورتنئ برخه په توركس کې شتون لري او ډېره ګرانه ده چې له هياټيس هيرنيا سره توپير يا وپېژاندله شي
brady-(gr. Bradys) برادي هم يوه يوناني کلمه ده چې له براديز څخه چې ورو ورو يا اهسته نومېږي اخستلې شوې ده
Bradyarrhythmie د نامنظمه خوځښتونو لړوالئ، نرموالئ ورو ورو والئ

Bradycardie د زړه د خوځښت لږوالئ، تقلصات لږوالئ یا ورو ورو دنده سرته رسول
Bradykinesie په خوځښتونو یا حرکاتو کې لږوالئ
Bradypnoe په ساه ویستلو کې لږوالئ یا ورو ورو تنفس کول
brevis (lat.) لنډ، لنډه، کوتاه
Musculus brevis لنډه عضله
branchi/o, bronch/o (gr. Bronchos) د هوایي مري، هوایي لارې، هوایي نلکې، ځانګي یاشاخچې
branchial هر هغه څه چې هوایي لارو سره اړیکي لري
Branchialadenom د برانښیول د غدواتو پاړسوب یا تومور
Branchialasthma (gr. asthma, Atemnot) د برانښیال د عضلاتو د شخوالي، تقلص او د برانښیال د ننه پردو یا موکز برخې د پاړسوب له کبله ساه تنګي مینځ ته راغلي ناروغي
Bronchilakarcimom د برانښیل چنګاښـي یا سرطاني ناروغۍ
Bronchiektase د هوایي لارو د قطر پراخېدل چې د بېلابېلو هوایي سیستم د ناروغیو له کبله پېښېږي

Ektasie (gr. Ektasis) له یوناني ژبې اکتازیس څخه اخستلي شوي ده چې د برانش پراخوالئ په قطر کې ښودل شوي، توسع
bronchiolo- د کلمې هغه مخکنۍ برخه ده چې د اړیکو لرونکئ یا وصلونکئ برانښیولونو لپاره ښودل کېږي
Branchiole د برانښو یا هوایي لارو دیرې وړې غضروفي او اخرینۍ ځانګې

Bronchiolitis د اخریني هوایي غضروفي څانګو
د موکوز التهاب

Bronchiolostenose د وړوکو هوایي څانګو تنګېدل

Bronchiolus = brochiolo واړه برانشونه

Bronchitis په ټولیزه توګه د ټولو هوایی لارو التهاب

Bronchographie د رادیولوژي په مرسته د ناروغۍ له کبله
بدلون موندلی برانښ ښودنه

bronchoesophgagus د زېږون له وخته د برانښ
او د خوړو د تېرولو د نلکې یا لارې دې فیستول شتوالئ په
لویوالی یا په لوی یا اډولټ عمر کې

Bronchomalazie د یوه برانښ د دیوال نرموالئ
او کمزورۍ ته وایي

malazie (gr. malakos) له یوناني ژبې مالاکوز
څخه اخستلی شوي چې پوست، نرم، خوړین نومېږي

Bronchopneumonie د برانښونو التهاب او د هغه دې
شاوخوا د سیمو التهاب یعنی د سږو پرانشیم ته خپور
ته خپور شوی التهاب چې په دې توګه د برانښ او د ښږو په
ګډه توګه التهاب ته ویل کېږي

bronchopulmonal کوم چې برانښ او سږو پوري
اړه لري

Bronchoskopie د یوه برانکوسکوپ په مرسته
د برانښ لیدنه

Bronchospasmolyse د برانښیل استماه د درملنې لپاره
اړینه ده چې د برانښ شخوالئ، تشنج یا سپزم د
درملو په مرسته لري شي نو دغه تګلاري ته برانکوسپزمولیز
ویل کیږي

Bronchospasmolytika هغه درمل چې د برانښیل د عضلاتو
شخي یا کرمپ له مینځه وړي

Bronchospamus د برانښو (برانکو) یا هوایی لارو تشنج یا شخي

Bronchostenose د برانښ تنګوالئ

Bronchotomie د جراحی عملیات په مرسته د برانښو پرانستل

bronchus د هوایی یا تنفسي لارو بنسټیز یا اصلي څانګه یا شاخچه

bulbus (lat.) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې چې د پیاز معنی ورکوي او په اناتومي کې پیاز ته ورته جوړښت یا د اورګان یوې برخې ته وایي چې ورته نوم یا متشابه نوم یې میډولا اوبلانګاټا دئ

bursa کڅوړه یا خلطې ته ورته یوه خالي سیمه، خالي کوټه یا خالي جوف له موکوز مخاط څخه ډکه جوړه شوې کڅوړې ته وایي لکه بورسا سینیوویالیز، هغه اوبه یا مایع چې د مفصل له کپسول څخه افراز کېږي

C

Caecum, Colon, Rektum) لویې یا غټې کولمې له درې برخو جوړې شوې: چې عبارت دی له څیکم یا کیکوم یا ړنده کولمه، کولون او ریکتوم

caeco ـ (lat. caecus), caeko- کیکو له لاتنې کلمې کیکوس څخه اخستلې شوې چې دکلمې هغه برخه ده چې ړوند معنی ورکوي

caecal هغه څه چې څیکوم یا ړندې کولمې پورې اړه لري

Caecum ړنده کولمه چې تقریباً 7 سانتي متره اوږدوالئ لري

Caecum altum congenitum د زېږون له وخته په غیر اناتومیکه سیمه کې یعنې پورته یا لوړه سیمه کې دې څیکوم شتوالئ یا ځای

Caecum cupulaer د ړندې کولمې کوپړۍ، ګونبده
Caecum mobile هغه ځيکوم چې غير نورمال
اوږدوالئ لري، په تېره يو ښوريدونکې يا متحرکه ړنده کولمه
Caecus (lat.) کيکوس لاتينی ژبې څخه اخستلی
شوی ده چې ړوند معنی ورکوي د وړو کولمو پای او د لوی
کولمو پيل ته ځيکوس يا ځيکوم نومولئ شوی

calcaneo- (lat. Calcaneus) = Ossa tarsi د پښې تلې، د
پښې د تلې هډوکئ
calcaneus = Ossa tarsi د پښې دې تلې يو هډوکئ دئ
caliculus خوند، مزه، ذوق، سليقه
calix (lat.) يوه پياله (چې ډيره له شيشې څخه جوړه
شوي، چې لاستئ ونلري)، شيشې ګيلاس، جام
ګلدان او په بدن کې د يوه خالي يا جوف لرونکی اورګان يوې
برخې ته ويل کېږي
Calix renalis دې بډوډۍ کاليکس، کاليکز
callositas (lat. Callus) کلک، سخت پوستکئ يا جلد
Hyperkeratose د اپيدرميز دې ستراتوم کورنيوم
ډبلوالي يا پاړسوب ته وايي بې له دې چې دې پوستکي
ټيټې برخې مصاب شوې وي
calor (lat.) لاتينه کلمه ده چې تودوالئ يا ګرمي معنی
ورکوي چې دې سړو ضد دی
calorie (1cal, international unitysystem = 4,1855 J) J = Joule
يو کالوري چې يو نړيوال ستندرد سيستم دئ چې
مساوی ده له 4،1855 ژوال سره
color رنګ ته وايي

calx, calcis: یوه معنی یې د پښې وروستي برخه یا پونده. 2. دویمه معنی یې له منګ څخه جوړې شوې تېرې دي

canaliculus وړوکئ کانال

canalis (lat.) کانال

Canalis analis د انال کانال چې له کولومنا انالیز څخه تر انوس پورې رسېږي

capillare د وېښتو په شان نري یا نازک د وینې رګونه

capillaris هر هغه څه چې وېښتو ته ورته نري د وینې رګونو پورې اړه لري

capillus (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې اصلي وېښته، دې بریتو وېښته ، دې سر وېښته

caput د سر یا کوپړۍ معنی لري (همدارنګه د بندونو او د) عضلاتو سر ته هم ویل کېږي

Caput costae د پوښتۍ ککره یا سر

Caput humeri د لاس د پورتني برخې د هډوکي سر

Caput pancreatis د پانکریاس سر

Carcinoma in situ د کارسینوم هغې مرحلې ته ویل کېږي چې تومور یوازي په اپیتیلیوم پورې اړه او یا محدود پاتي وي او له پولې بلې خوا ته نه وي اوښتئ او همدارنګه یې لېږدونه یا میتستاز هم نه وي ورکړئ

cardio- , cardi زړه، د زړه خوني یا د زړه بطینات

cardia د ګېډې یا معدې لومړنی یا پورتنی خوله چې د خوړو له تولۍ یا مرۍ سره نښتې ده

caries وروست، پوده، خرابشوی، د هډوکو د خرابېدلو پروسه لکه په غاښوو کې

caro — غوښه معنی ورکوي

caroticus — د پاکې وینې یا اکسیجن لرونکې وینې هغه رګونه چې سر یا کوپړۍ پورې اړه لري

Glomus caroticum — دې ارتیریا کاروتز کومونیز په ویشل شوې سیمه کې یا په هغه سیمه کې چې د ستوني یا ورمېږه د وینې ګډ رګ چې په دوه برخو یو دننه خوا او بل د باندې خوا ویشل کېږي په همدغه ځاي کې د ښیموریسپتور یا شیموریسپتور شتوالي ته وایي چې د پاراګانګلیون ضد دي

Glomus — د تارو کلوله، ټولنه، جمیعت، ګروه

carotis (lat. = gr.) — د غاړې د پاکې وینې لرونکئ رګ، تیګې وهوونکئ رګ یا ضرباني رګ چې درې رګونه سره یوځای کېږي چې بیا ورته ارټېریا کاروتس کومونز نوم ورکول شوئ دی لکه دا لاندې

Arteria carotis — د غاړېیا ورمېږ شریان

Carpometacarpeus — د لاس د ورغوي د هډوکو له جملې څخه دئ یاد لاس ورغوي پورې اړه لرونکئ

Ligamentum carpometacarpeum — هغه لیګمنټوم یا بندونه چې د لاس د ورغوي د هډوکو تر مینځ شتون لري

carpus = Ossa carpi — د لاس ورغوئ، کف دست البته د اناتومي جوړښت له مخي

cartilagineus — غضروف ډوله، غضروفي

cartilago — غضروف

Cartilago arytenoidea — د اناتومي کتاب د کتنې وړ دئ چې د لارینګس په سر د میشته وړو غضروفونو ته وایي

Cartilago cricoidea — د لارینګس یا حنجرې یا حلق ګرده یا حلقوي غضروف

Cartilago thyroidea — د جاغور یا د تیروئید د غدې غضروف

casus (lat.) لاتينه كلمه ده چې پېښه، حالت د ناروغي پېښه معنی لري

Casus communis يعنې كله چې څو پېښې په يوه وخت پېښې شي، ګډې پېښې

catheter كتيتر يا سونډ هغه ټيوب يا نلكه ده چې مينځ يې خالي ده او د هغه په مرسته د بدن دننه غير طبعی اوبه او ځوې يا چرک لكه د آبسې يا وروسته له جراحي عمليات څخه بهر ته باسي

cauda لكۍ، د يو اورګان وروستۍ سيمه يا برخه

Cauda pancreatia د پانكرياس لكۍ

caudalis هر هغه پېښې چې لكۍ پوري اړه لرونكې وي

caverna هغه څه چې تشو، خالي او يا مجوفو خونو پورې اړه لري

cavernosus هغه سيمه چې له تشو، خالي كوټو يا خونو څخه ډک وي

Cavitas يو خالي يا تش ځاي يا خاليګاه، تشه خونه، جوف

Cavitas cranii د كوپړي جوف

Cavitas dentis د غاښ جوف

Cavita nasi د پوزې يا پزې جوف

Cavitas oris = Vestibulum د خولې جوف

Cavitas peritonialis د پيريتوانيال جوف

Cavitaspulparis = Cavitas subarachnoidea كاويتوز پولپاريز د غاښ د كرون يا تاج كې د سوركې شتوالي ته وايي خو په اناتومي كې بيا د سب اركنوئيديا جوف يا خالي سيمه ښودله شوې ده

Cavitas uteri د رحم جوف

Cavitas glenoidalis دا د ولي يا شانه د بند
يا د مفصل هغه هواره سیمه یا کړایي ډوله جوړښت یا طبی
ته ورته جوړښت ده چې د مټې هډوکي سره یا د
هیومیروس له هډوکي سره په اړیکه یا تماس کې ده

Cavitas thoracis د ټټر، صدر یا تورکس جوف

Cavum(lat.) = Cava, Cavus, Cavitas تش او خالي
ځای، جوف، تشه خونه، خالي خونه

Cavum conchae د غوږ په پورتنۍ سیمې کې
د شخو او نوې پیدا شوې ګونجو ته واي

Cavum Douglasi د دوګلاس خونه یا جوف

Cavum tympani د غوږ د مینځنۍ برخې جوف
ته وایي چې په هغه کې د اورېدلو واړه هډوکي شتون لري

cecum ړنده کولمه چې له کیکوس، کیکا چې ړوند
cecus, ceca معنی ورکوی اخستلی شوی ده

Cele (gr. -kele) ماتېدل، چوره یا فتق یا هیرنیا

-cele(gr. kéle) له یوی یونانی کلمې (کلي) څخه
اخستلې شوي ده چې په ابدومن کې د ابدومینال د دیوال د
ځینیو کمزورو سیمو څخه د باندي راوځي چې عوام خلک
چوره یا فتق ورته وایي

Cyctocele د ادرار یا میتیازو د ټولیدنې د کڅوړې یا مثانې
چوره یا بهر ته ځوړندیدلو ته وایي

Rectocele د لویو یا غټو کولمو د پاي برخې
یا ریکتوم چوره چې دغه ټولې چورې د ابدومن د دننه فشار
له کبله مینځ ته راځي

cele, celeris, celer (lat.)،(Pulsus celer) لکه ګړندئ نبض،
ګړندئ، چټک، تیز

celiacus د ابدومن د جوف سره اړیکې لرونکي

cella (lat.) ژوانکي، حجري، خالي کوټه، جوف لرونکې کوټه

Cementum (lat. Caementum) ټوټه شوې تيږه، سيمټې خښتي

Cement سيمينټ څخه دلته هدف دغاښ دئ

cephalo- (gr. Kephale) سيفلو له يوې يوناني کلمې کيفلو څخه اخستلې شوې ده چې سر يا ککره نومېږي

cerato-, (kerato-) سخت پوستکئ، اهکي مواد لکه ښکر يا شاخ

Cerebellum (lat.) وړوکئ مغز، وړوکئ دماغ

cerebro- (lat. cerebrum) سيريبرو له يوی لاتينی کلمه سيريبروم څخه اخستلې شوې ده چې لوي مغز يا لوي دماغ نومېږي

Cerebrospinal مغز او حرام مغز يا شوکي نخا

Cerebrum = syn. Telencephalon مغز يا دماغ

aqueductus د اوبو د بهيدلو نلونه يا هغه نلونه چې اوبه په کې بهېږي

Aqueductus cerebri = Aqueductus mesencephalie

Cerumen, ceruminis هغه زېړ رنګه، پاسته يا نرم مواد چې په غوږ کې جوړيږي سيرومين نومېږي

cervico- (lat. Cervix) سيرويکو له لاتينې ژبې سيروکس څخه چې غاړه، ورمېږ نومېږي اخستلي شوي

cervicis uteri / cervix uteri د رحم غاړه، هغه واټن ده چې د رحم د تنې(کارپوس) او اخرينۍ برخې يا پورسيو تر مينځه پرته ده

Cervix vesicae د مثانې ورمېږ، غاړه

cheilo-, chilo-(gr. heilos) ښيلو يا شيلو له يوناني کلمې ښيلوز څخه چې شونډې نومېږي اخستلې شوې ده

Cheilitis د شونډو التهاب
Cheilognathopalatochisis په شونډو، پورتنۍ ژامې
یا مکزیلا او تالو کې چاودونه، درز یا درزونه ته وایي
چې دغه حالت بیا دې اوبو او خوړو په تیرولو کې ستونځې
مینځ ته راوړي او وروسته ورسره په غږېدو کې ستونزې
مینځ ته راځي
Gnatho- ژامې (مکزلا او مندیبولا) ته ویل کېږي
palato-،Gaumen په خوله کې پورتنۍ ژامه، تالو یا کام
Cheilognathochisis د شونډو، ژامې، درز، چاودونه
یا په دو برخو بېلېدنه
-chisis چاودونه درز، بېلېدنه، وېشنه
Cheilochisis د شونډو په مینځ کې درز یا چاودونه
cheilotomie د شونډو پرانستل یا شق کول البته د
جراحي عملیات په مرسته
cheiro-, chiro-(gr. cheir) له یوناني کلمې ښېر څخه
چې لاس، لاسي کار نومول شوئ اخستلې شوې ده چې
هدف ترې جراحي عملیات یعنی د لاسو په مرسته درملنه ده
Cheiromegalie لویه یا پراخه جراحي

Chemotaxis (-taxis, gr. Taxis) ټکسیز په یوناني ژبه
کې سمېدل، رغېدل، منظم کېدلو ته ویل کېږي
ښیمو ټکسیز یعني د ښیمیایي موادو په مرسته درملنه.
Chirotherapie د لاسی کار یا جراحي عمل په مرسته درملنه
Chirurg جراح
Chirurgie هغه پوهه یا علم ده چې له لاسي کار څخه
په درملنه کې تري کار اخستلئ کېږي
Cholagoga د تریخي دې ترخو موادو
یا صفراوي موادو خوځونکي یا محرکو موادو ته خولاګوګا وایي

-agoga هغو موادو ته ویل کېږي چې د خوځونکي، تحريکونکي عمل اثر لرونکي وي

cholangio- هغه لار يا قنات چې د تريخي ترخه مواد ترې تېرېږي صفراوي قنات يا خولانجو ښودل شوي

Cholangiographi د راديولوژي يا د وړانګو په مرسته د خولانګيو، خولانجيو (صفراوي قنات) ښودنه

Cholangiom د خولانګيو پاړسوب

Cholangiopancreaticographie يوه ريتروګراد يا په مخالف جهت د صفراوي قنات او پانکرياس ښودنه

Cholangiopathie د صفراوي قنات يا د خولانجيو ناروغيو ته ويل کېږي.

Cholangitis د خولانجيو التهاب

chole-, cholo- (gr. cholos) خول، خولو له يوناني کلمې خولوز څخه چې د تريخي ترخو موادو ته وايي

Choledochodudenostomie د جراحي عمليات په مرسته د خوليډوکوس يا صفراوي لارې يا قنات او ډيډېنوم تر مينځ يوې نوې اړيکې ته وايي

Choledochus خوليډيکوس لاتينه کلمه ده چې د صفرا د لېږدونې دنده په غاړه لري يا صفراوي لاره يا قنات

choledocho-(Ductus choledocus) د صفراوي موادو د لېږدونې اصلي يا ټوليزه لاره

Choledocholithiasis د صفراوي لارو يا لارې کاڼي

Choledochoskopie د خوليديکو ليدنه د اندوسکوپ په مرسته

Choledochusstenose د خوليدوکوس تنګوالئ

Cholelith صفراوي کاڼي،تيګې

litho- (gr. lithos) لیتو له یوناني کلمې لیتوز څخه
اخستلې شوې چې کاڼي، تیګه معنی ورکوي
-iasis د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې د یوې ناروغۍ
حالت څرګندوي لکه لیتیازس
Cholelithiasis د صفراوي تیګو له کبله ناروغۍ
Cholelitholyse د صفراوي تیګو ټوټه کول
او له مینځه وړل په بېلابېلو تګلارو یا طریقو سره

lyso-(gr. Lyein) لیزو له یونانی کلمې لائین څخه
چې منحل کول او بېلول معنی ورکوي اخستلې شوې ده
Cholelithotripsie د صفراوي تیګو ټوټه کول، میده کول
-tripsi (gr. tribein) له یوناني کلمې تریبین څخه اخستلې
شوې ده چې پسته ول ،میده کول ټوټه کولو ته وایي
Cholestase (Cholostase) د صفرا بندېدل، ټولېدل، دمه کېدل
Stase (gr. stasis) ستاز له یوناني کلمې ستازیز څخه
اخستلې شوې چې په ټپه دریدلو، بندښ معنی لري
cholecyst/o د خولیو یا صفرا کڅوړه یاکیسه
Cholecystektasie د صفراوي کڅوړې پلنوالئ، پراخوالئ
Cholecystektomie د صفراوي کڅوړې پریکول
Cholecystitis د صفراوي کڅوړې التهاب
Cholecystographie د صفراوي کڅوړې ښودنه
د رادیوګرافي په مرسته
Cholecystotomie د صفراوي کڅوړې پرانستل

chondro-(gr. Chondros = lat. Cartilago) خاندرو یا
ښاندرو له یوناني کلمې خاندروز څخه چې په لاتینه ورته
کارتیلاګو ویل کېږي غضروف معنی ورکوي
Chondritis د غضروف التهاب

Chondrom = syn. Chondroblastom د غضروف يا هډوكي تر
ډېره حده يو سليم پاړسوب يا تومور
Chondromalazie د غضروف پوستوالئ يا نرم والئ
Chondromatose په هډوكو او بندونو كې دې
ډېر شمير ښاندروم يا غضروف جوړېدنه يا مينځ ته راتلل
Chondropathie د غضروفي ناروغۍ پېژندنه
Chondrosarkom د غضروفو يو ډول
سرطاني ناروغۍ يا سركوم
Chondrose د غضروفونو ناروغۍ
chorda په اصل كې كولمې، د بدن هغه قوي
بندونه دي چې عضلات له هډوكو سره نښلوي چې ورته
د عضلاتو اوتار وايي لكه د اخيليس وتر، همدارنګه د غضروفو
او عصبي ستون ته وايي
Choroidea د سترګې د جوف منځنۍ برخه ده
چې دغه كوروئيډيا سترګې ته
آكسيجن، غذايي مواد رسوي او حرارت خپرونكې ده
Choroiditis د كوروئيډيا د سيمې التهاب
-chrom د كلمې هغه وروستۍ برخه ده چې رنګ،
رنګونه معنی وركوي
chroma رنګ، رنګونه
chromato- رنګه، رنګ لرونكئ، رنګوالئ
Chromatopsie يو شئ رنګه ليدل
Chromo- = Chromato- (gr. Chroma, Chromatos)
رنګ، پيګمنټ، د پوستكي رنګ
chromophil يو لږشانته رنګ اخستونكئ، يو لږشانته دې رنګ
د اخستلو استعداد، قابليت
chromophob په سختي سره رنګ خوښول يا رنګ اخيستل
د رنګ د اخستلو ښه استعداد نه درلودل
Chromosomen دې ارثيت لېږدونې واړه اجسامو ته ويل شوي

chron, (lat. Chronos) کرون له يوې لاتينې کلمې
کرونوز څخه ده چې د وخت او د زمان ښودونکې ده
Chronic مزمن، پخواني، اوږدمحله ناروغي، له ډېر اوږده وخته
دې ناروغۍ شتوالې
chronicitaet هغه ناروغي چې په تدريجي ډول
مخ په زياتېدونکي توګه په مخ ځي
Chronobiologie هغه پوهه يا علم ده چې
دې بدن د دندې د وخت د پلان، پروګرام او نظم يا ريتم بهير
يا سير، جريان، روند څخه بحث کوي
isochrom يورنګ، يورنګيز، متجانس رنګ
isochron په يوه وخت، همزمان
cicatrix د يوه ټپ يا پرهار نښه، چاپ، ندبه
ciliaris هغه څه چې بڼو پورې يا بڼو ته ورته وېښتو
پورې اړه لري
Zonula ciliaris = Fibrae zonulares
cilium(lat.) باڼه، مژه
cingulum (lat.) ملاتړئ، تراټ بند، ملا تړونکئ، کمربند
circulus (lat.) دايره، حلقه
clavicula ترقوې هډوکئ، کاسې ته ورته هډوکي
clavis کاسه، تر ډېره حده د وينې رګونه چې
غوچ يا عميق او ګرد وي ويل ګېږي
cleido- / kleido- کونجی، کليد، دستور، نظام ليک
clivus غونډۍ، بلی، تپه
clunis (lat.), Pl. clunes
coccygeus موخه ترې د کوککيګيوس يا کوکسيجيوز
هغه عضله ده چې د ليواتور اني د شا په څنډه پرته ده
Foveola coccygea

coccyx لنګوچئ، د ملا د مریو یا د تیر وروستی برخه یا لکی نومولې شوې ده لکه دا لاندې

Os coccygis (Vertebra coccygeae I-IV)دنبالچه ، لنګوچئ دې ملا دې څلورو ورستیو مریو له ودې لویدل او یو تر بله یوځاي کېدلو، ائتلاف کولو ته وایي

cochlea د غوږ د ننه برخه (کیشته غواګي، اهکي ګوک حلزون)ته وایی

coeli-

Coeli celiacus هر هغه شئ چې د ګېډې جوف یا ابدومن پورې اړه لري

coitus د نارینه او ښځینه جنس د جنسي یوځایوالي ته وایي

colicus د غټو کولمو یا کولون پورې اړه لرونکي ته وایي

Colitis ulcerosa د غټو کولمو التهاب چې د پرهار په ډول پرمختللي وي

colliculus (lat. Collis) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې ده چې یو لږ شانته یا ډېر وړوکئ یوځایوالئ، اتحاد ته ویل شوئ

Collis هغه څه چې کولمو پورې اړه ولري

collum (lat.) کولوم له یوې لاتینې کلمې څخه چې غاړه یا ورمېږ نومېږي اخستلې شوې ده، دیوه اورګان ورمېږ ته ورته یوې برخې ته وایي

Collum scapulae د سکپولا یا د راشپیل د هډوکو ورمېږ،غاړه

Collumcarcinom د رحم د غاړې یا ورمېږ، ګردن سرطان یا کارسینوم

Collumpolyp د رحم د غاړې یا کولوم پولیپ

colo- د کلمې هغه مخکنۍ برخه ده چې غټو یا پلنو کولمو څخه موخه یا هدف دئ
Colitis د لویو یا پلنو کولمو التهاب
Colon (gr. Kólon) یوه یوناني کلمه ده چې پلنې کولمې نومېږي
Colon ascendens د کولون هغه برخه ده چې له چکم څخه پیل او د کولون ښۍ زاویې پورې رسېږي چې له کولون ترنسورز یا مستعرض سره یې جوړوي یعنې لاندي خوا څخه مخ پورته پرته کولمه ده
Colon descendens د کولون له کینې زاویې څخه پیل تر سیګموئید پورې رسېږي
Colon sigmiodeum سګموئید له کولون دیسندز څخه پیل او تر ریکتوم پورې رسېږي
Colon transversum د ابدومن په پورتنۍ برخه کې په پرتو یا عرض، مستعرض یا پروتې پرته کولمه ده
Coloncarcinom د کولون کارسینوم
Colondiverticle د کولون د ټولو برخو څوړندیدل د
Coloni (lat. Colonia) کڅوړې یا برامدګي یا په خپر بهر خواته کولوني له لاتینې کلمې کولونیا چې کرنځې سیمې یا د ښنو بوټو ښار اما دلته ترې د باکتري کولوني، یوځایوالي یا پنډ غاړئ مقصد دئ ښي
Colopexie د جراحي عملیات په مرسته د کولون ټینګول، تثبیت کول
Color رنګ
Colorectal کوم چې کولون او ریکتوم پورې اړه لري
Coloscopie د اندوسکوپ په مرسته د کولون دننه لیدنه
Colostoma مقعد یا د کولمو

columnae (lat.) تیر یا ستون، پایه، ستون ته ورته غړئ یا اورګان

Columnae analis د انال په کانال کې په اوږدو پراته د موکوز یا مخاطي غشا ګونجې

Columnae vertebralis د ملا د مریو تیر د فقراتو ستون

commissura (lat.) اړیکې، یوځای کېدل، ارتباط

Commotio (lat. Commovere) له لاتینې کلمې کومووير څخه اخستلې شوې چې ښورېدنه، ټکان معنی ورکوي

Commotio cerebri لغوي معنی یې د یوه اورګان ښورېدنه یا ټکان د یوې پخې یا کند تراوما یا ضربې له کبله پېښېږي چې داشونې یا ممکنه ده چې د دندو د ستونځو دې له مینځ ته لامل وګرځي بې له دې چې په جوړښت یا مورفولوژۍ کې بدلون رامینځ ته شي، د دماغ یا مغز ښورېدنه یا ټکان

communicans (lat.) arteria, ramus = څانګې، شریانون یوځای کوونکئ، یوځای کېدونکئ، اړیکې لرونکې لکه دغه لاندې بېلګې:

Arteria communicans د ارتیریا یا شریانو یوځایوالئ

Ramus communicans د څانګو یوځایوالئ

communis (lat.) یوځای، په ګډه، مشترکه

Casus communis یوه ګډه پروسه، مرحله، حالت

concha (gr. Kòncha) موشل، صدف

condylus (gr.) له یوناني کلمې څخه چې واړه هډوکي نومول شوي اخستلې شوې ده خو دلته موخه ترې د ورانه د هډوکي یا د فیمور د هډوکي هغه لاندنۍ برخه چې د زنګانه بند یا مفصل جوړوي ده

conjunctive-(lat. Conjungere) له لاتينې کلمې
کانجونګیر څخه اخستل شوې چې اړیکې یا ارتباط نومول
شوې
constrictor يوځای نښلوکئ، تقلص ورکونکئ
contortus (lat.) تاوشوئ، پیچلئ، پیچیده، تابدار لکه
دغه لاندې بیلګې
Tubuli seminiferi contorti
Contra (lat.) = Kontra مقابل، تضاد، مخالف
Contusio-(lat. contundere) له لاتینې کلمې کانټونډیر
څخه چې ځپل شوئ، وهل شوئ، ځيځبرل، ټوټه کول
یا میده کول معنی ورکوي
Contusio cerebri د مغز یا دماغ ځپل کېدل
conus مخروط، مخروط ډوله یوه سیمه یا برخه
cor په اصل کې زړه، قلب نومول شوئ ده(اما کاردیا د
معدې لومړني یا دننوتولارې ته وايي)
coraco- هغه لوي مرغه چې کارغه نومېږي
-processus coracoideus د کارغه مښوکې ته ورته
جوړښت، لړي، دنباله یا د کارغه د مښوکې په شان یو شکل
یا ساختمان لکه دغه لاندې بیېلګې
coracoacromialis:
Ligamentum coracoacromiale
Coracobrachialis:
Musculus coracobrachialis
Coracoideus:
Processus coracoideus
Corium, Dermis د ژويو یا حیوانات د پوستکي په ډول
کلک پوستکئ یا جلد
Cornea د پوستکي پټوکي یا اهکي مواد

Corneus = lat. لاتینه کلمه ده چې اهکي ډوله شیانو یا
موادو معنی ورکوي

Cornu آهک، د ژویو یا حیواناتو ښکر یا ورته مواد

corona تاج، د سر تاج

Corona dentis د غاښ تاج

coronarius موخه ترې سیلکوس کوروناریوز کوردیز ده
چې د یوې ویالې په شکل سیمې ته ویل کېږي چې د زړه
په باندنۍ برخه کې د اټریوم یا اذین او وینټریکول یا بطین تر
مینځ پرته ده

Sinus coronarius دا یو په ګډه جوړ شوئ له ټولو هغو
ناپاکه وینه لرونکي یا وریدي رګونو څخه چې ناپاکه
وینه ښۍ زړه ته رسوي. د زړه د شا په برخه کې (فاسیا
پوسټیریور) چې د زړه محور په مستعرض ډول غوځوي یا قطع
کوي او په هغه سلکوس کې چې د کین اټریوم او کین
وینټریکولوم تر مینځ شتون لري پروت دئ

corpus (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې تنه یا بدن، جسم
ته وایي

Corpus- Corpora (lat.) تنه ، بدن

Corpuscarcinom د رحم دتنې یا دې کارپوس یوټیروس
کارسینوم

Corpus gastricum د معدې تنه یا جسم

Corpus ossis pubis د پوبیس د هډوکي تنه

Corpus pancreaticum د پانکریاس تنه، جسم

Corpuspolyp د یوټیروس په دننه تنه کې
د موکوز یا مخاطي طبقې ډیر ګړندۍ غیر طبعي وده او
پاړسوب یا تومور چې تر ډیره کچه سلیم وي

Corpus radii د راډیوس د هډوکي تنه

Corpus uteri د رحم جسم،تنه

Corpus vertebrae د ملا د مریو یا فقراتو تنه

Cort خنډې، کنار
cortex (lat.) لاتینه کلمه ده چې خنډې معنی ورکوی
Cortex renalis د بډودو یا پښتورږو خنډې
Cortical خنډه، خنډې لکه د لوي دماغ
خنډې، د حرام مغز خنډې
Corticospinal د لوی مغز یا دماغ له خنډو څخه
د حرام مغز یا میالو خواته
Corticotrop انگیزه د خنډو د طبقو محرک، تحریک کوونکئ،
Cortison(lat. Cortex) = kortison یوه له لاتینه کلمې
کورتیکس څخه اخستلې شوې ده چې خنډه، کنار،
لبه نومېږي، یو ستېروئید هورمون دئ چې په لومړي ځل
په 1935 میلادي کال کې د انسان دغه مواد د بډوډي د څنگ
په خنډه کې موندل شول یا کشف شول
costae پوښتی، قبرغه
Caput costae د پوښتیو سر، تندئ
Crista capitis costae
Crista colli costae

Sulcus costae د پوښتیو یا فقراتو د هډوکي په اوږدوالي کې
ویاله، جوي
Costaoxiphoideus
Ligamenta costoxiphoidea
Ligamentum costoxiphoideum
Costao- (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې پوښتۍ معنی ورکوي
Costal هر هغه ناروغۍ چې بوښتیو پوري اړه لري
Costotomie د پوښتیو پرانستل یعني پوښتی په اوږدو کې
شق کول
coxa , Pl. Coxae د حوصلې دې هډوکو تر مینځه
جوړه شوې سیمه، لگن خاصره

cranialis , kranial د سر په جهت یا د کوپړئ په اسقامت
شتون لرونکئ یا قرار لرونکئ
cranium په مجموعي یا ټولیزه توګه هډوکي لرونکي،
استخواني معنی ورکوي، د سر هډوکي، دسر کوپړی
Neurocranium د کوپړۍ هغه برخه ده چې دماغ په
کې شتون لري
Viscerocranium د کوپړۍ هغه برخه چې د مخ
خواته قرار لري او په هغه کې سترګې،پزه او د خولې جوف او
نور شتون یا قرار لري
Ossa cranii د کرانیوم هډوکئ
Cremaster (gr. Kremastòs) ځوړندول،ځوړندونکئ،معلق،
نوساني همدارنګه لکه د کرېمیسټر عضله
Crico- (gr. Krìkos) یوه ګرده حلقه
cricoarytenoideus
Cricoideus حلقې ته ورته شکل لکه
Cartilago cricoidea = کارتیلاګو کریکوئیدیا
Cricothyroideus د ټایراید یا تیروئید د غدې حلقې
Musculus cricothyroideus د تیروئید حلقوي عضلې
Cricotrachealis د تراخیا حلقې
Ligamentum cricotracheale د تراخیا ګردې یا حلقوي
بندونه، پړي یا تسمې
Crista (lat.), Pl. Cristae لکه ږمنځ(د چرګ کرکره)،
باریکه، د دیوال څنډه، حاشه، د یوه اورګان ږمنځ ډوله سیمه
Crista capitis costae د پښتیو د سر کرستا یا ږمنځ ډوله
څنډه
Crista colli costae
Crista sacralis mediana

Crus (lat.), Pl. Crura لینګئ،د لینګي د لاندنۍ برخې
هډوکئ یا د پونډۍ د برخې هډوکئ، د یوه اورګان کروس
ډوله برخه اما دلته موخه یا هدف ترې د ټیبیا هډوکئ ده چې
مخه یې تیره ده

Crus penis

CT= Computer Tomographie کمپیوتر توموګرافي

Cubitus (lat. = gr. kybiton) لیچې، د لیچو قوس، آرنج

Cuboideonavicularis د پښې د هډوکو له ډلې څخه دي

Ligamentum cuboideonaviculare هغه پړي
یا وتر چې د کوبوئید او ناویکولاّ څوکو باندې پراته دي یایې
سره ټینګوي

cuboideus مکعب ته ورته شکل لکه اوس کوبوئیدیوم یا
مکعب ته ورته هډوکئ

Os cuboideum مکعب ډوله هډوکئ چې په
پښه کې شتون لري

cubus مکعب، مکعب ډوله هډوکئ د لوبو هغه مکعبي بېړي

Culmen (lat.) څوکه، لوړه څوکه، ریس، مشر

Cuneiformis

Os cuneiforme

Cuneocuboideus

Ligamentum cuneocuboideum dorsale

cuneus (lat.) یوه پرخچه، یو جوړښت چې مینځ یې خالي
وي، یو تېره څوکه جوړښت چې تر ډېره له لرګي یا له
اوسپنې څخه جوړه شوې وي

Cura (lat.) لاتینه کلمه ده چې پالنه، پرستاري، مراقبت

Curvatura د معدې یا ګستر قوسونه، انحناوي

Curvatura major د ګستر لاندنئ یا لوي قوس

Curvatura minor د ګستر پورتنئ یا وړوکئ قوس

Cuspis خوکه، سر، قله، لوړه
Cutaneus پوستکی یا جلد پورې اړه درلودل
Cutis پوستکئ، جلد
Cycto-, kysto- (gr. kystis) کیستو له یوناني ژبې کیستز
څخه چې د ادرار کڅوړه یا مثانه نومېږي
Cystektomie په مکمله توګه د مثانې پرېکول
او لرې کول
Cystographie ادرار د کڅوړې ښودنه د رادیوګرافی
په مرسته
Cytoplasma سیټوپلازما یوه داسې مایع ده چې د جیلي
ډوله قوام لرونکې،د ژوانکې د میمبران یا پردې په مینځ کې
پرته او د بېلابېلو موادو لرونکې لکه آیونونه او نورو موادو شتوالئ

Cystoskopie د کیستو لیدنه او پلټنه د اندوسکوپ
په مرسته
Cystotomie د جراحي عملیات په مرسته
د کیستو پرانستل، تر مینځ بېلول

D

dakryo- (gr. = lat. Lacrima) دکریو یوناني کلمه چې
په لاتینه ژبه ورته لکریما چې اوښکې نومېږي معنی لري
Dakryorrhoe په غیر عادی توګه ډېرې زیاتي، شدیدې
اوښکې بهېدل

-rrhoe بهیر، جریان، سین، رود
Dakryostenose د اوښکو د نلکو یا لارو تنګېدل
daktylo-(gr. dáktylos) دکټېلو له یوناني کلمې دکټېلوز
څخه اخستلې شوې چې د لاس ګوتې معنی لري ویل کېږي

Daktylogramm دې ګوتو نښې،دې ګوتو چاپ
decem یو کاردینال عدد نوم د لسو لپاره ښودل شوئ
(X)
Decerebration
Decimus
declive د واړه یا وړوکي دماغ کې د چینجئ ډوله برخه، څوړئ، شیب، مایله سطحه
decubitus د بستر پرهار، د فشار لاندې مینځ ته راتلونکئ پاړسوب، پرهار
decussatio دو بېلابېلو نسلونو یا نژادونو یوځایوالئ یا امیزش(ژوي)، څلور لاري، صلیب (چې د رومي عدد 10په اساس یا نښه ،چې دیکوسیز څخه اخستلي شوي röm. 10 = X decussis)
deferens (lat.) مخښکته رهبري کول، مخښکته بهیر رهنمايي کول
Ductus deferens د خصیه تر څنګ د لارې لړئ، نلکې یا لکۍ یا دنباله
Defloration, (lat., deflorare) د غوټیو ټولول، شکول، د نجونو د بکارت په هایمن یا د بکارت په پرده یا غشا کې درز او بېلېدنه په یوه لاس نه خوړلي هایمن وروسته له لومړنۍ جنسي اړیکې څخه
Deka (10) Cardinalzahl
Delirium = lat. delirare = له سیخې یا مستقیمې لیکې یا خط څخه کږېدل، انحراف، په حاده توګه رواني ستونځي چې له دماغي یا حواسي اختلال سره یوځاًي وي
deltoideus دلتا ډوله یا دلتا ته ورته جوړښت

Dens غاښ ته ویل کېږي
Apex radicis dentis د غاښ د ریښې څوکه
Corona dentis د غاښ تاج
Dens molaris د میده کولو غاښ
Radix dentis (lat.) د غاښ ریښه
dento-, (lat., dens, dentis) دینتو له لاتیني ژبې دینس
دینټیز څخه اخستلې شوې ده چې یوه لومړنۍ یا مخکښنه
کلمه د غاښ لپاره ښودل شوې ده
dental هر هغه څه چې غاښ پورې اړه لري
dentalgie د غاښ خوږ یا = Odontodynie او Odontalgie لکه
درد
Dentin (lat.), Dentinum د غاښ هغه برخه یا طبقه ده
چې د غاښ د مینا یا پورتنۍ برخې څخه لاندې قرار لرونکې
جوړښت دئ، د غاښ د هستې محتوي جوړوي
Dentinogenese د غاښ د هډوکي جوړونکې پروسه
Dentition د شیدو یا شیرې غاښونو ماتېدل او وروسته
دغه پاتې شوي غاښونو ته دینتیشن ویل کېږي
dentogen له غاښونو څخه راوتلي، له غاښونو څخه
سرچینه نیونکي
depressor مخ ښکته فشار ورکونکئ، له ارزش او اهمیت
څخه غورځونکئ
depressor septi
Depression (lat. Deprimere, depressus) مخښکته خواته
فشار ورکول

Derma, -derma, dermato-, dermo- ډیرما، ډیرماتو، ډیرمو
پوستکي، د ژویو پوستکي
Dermatitis د پوستکي یا جلد التهاب

Dermatomykose د پوستکي فنجايی يا میکوتیکي ناروغي

Dermatose او Dermathopathie ډيرمتوز او ديرمتوپتي دواړه يوه معنی لري چې د پوستکي ناروغی ښـي

Dermatotrop هر هغه حالت يا ناروغی سره چې پوستکئ يا ډيرماټو مخامخ وي يا اړيکې ورسره لري

Dermis = Corium د بدن د پوستکی هغه برخې ته ويل کېږي چې د ايپيديرمز يا د پوستکي د پورتنی برخې او د سب اکوت يا لاندنی برخې تر مينځ پرته يا شتون لري

Dermatopathie د پوستکي ناروغی

Descendens مخ ښکته ځوړندېدل، ښکته کېدل

Arteria descendens د پاکې وينې د رګونو مخ ښکته ځوړندېدل

Ramus descendens يوه مخ ښکته پرته څانګه يا شاخه

Descensus ځوړئ، مخ ښکته، نشيب، له پاڼې، صفحې يا صحنې څخه وتل، له سيمې يا لوبې وتل

Descensus testis له اناتوميکې يا اصلي سيمې څخه د خوټو يا خصيه ځوړندېدل يا مخ ښکته بې ځايه کېدل

-dese, (gr. Deín) ډېز د کلمې هغه د پای يا اخرينی برخه ده چې له يوناني کلمې ډاين يا ډېن څخه اخستل شوي چې يوځايوالئ، سره تړل يا وصل کول معنی ورکوي

deuteros ډايټيروز يا ډيوټيروز د دويمه، دويم معنی ورکوي

dexter, dextra, dextrum ښئ، ښی خوا چې د کينې خوا په مقابله خوا

di- د کلمې هغه لومړنی يا مخکښ ده چې دې دوه وارې، دوه ځله يا دوه چنده، دواړه، دواړه خواوې معنی ورکوي

Dicephalus يو غير طبعي يا غير نورمال جوړښت دئ چې دوه سرونو يا ککرو ته وايي

Diplegie پە متناظر ډول د دواړو خواو فلج کېدل
د بدن پە هم هغە نیمایی تنە کې لکە د میالو یا شوکي نخاع
د ژوبلېدلو یا تراوما لە کبلە د دواړو پښو یا لینګیو فلج کېدل

dia- د کلمې هغە لومړۍ برخە دە
چې لە مینځە لە وسطە، هغە وخت، د یوە کار پە جریان کې
Diabetes mellitus ډیابیټیز میلیټیز هغە ناروغي دە چې
د خوږې یا د شکرې د ناروغۍ پە نامە هم یادېږي او دوە
ډولە یې پېژندلې شوې دە چې لومړۍ ډول او دوهم ډول
نومول شوي دي چې تر ډېرە اندوکریني ستونځې بللې
شوې دي
diabetogen هر هغە لاملونە چې پە میټابولیزم
کې بدلون راولي یا هر هغە لاملونە چې د شکرې د ناروغۍ
پە مینځ تە راتللو کې برخە لري ویل کېږي او دغە مواد یا
سوبسټان دا دي لکە ګلوکاګون، اس ټې اچ، ادرینالین،
ګلوکوکورتیکوئید (لە ټولو ډېر کورټیزول)، تیازید او داسې نور

Diagnostik (Diagnose) هغە علم دە چې
لە ناروغۍ پېژندنې څخە بحث کوي، هغە څە چې پە تېرە بیا
د ناروغیو بېلونې پېژندنە یا تفریقي تشخیص کې ډېر د
(Differantialdiagnos) پاملرنې وړ وي
Diapedese ډیاپیډېزە هغە تګلارە یا پروسە دە چې
یو مالیکول پە یوە ژوانکە کې لە یوې خوا ننوځي او لە بلې
خوا وځي

-pedese ننوتل، پښە ایښودل ، ګام ایښودل
بېړە درلودل، خیز وهل
Diaphrama بېلونکئ دیوال، هغە دیوال یا پردە
چې ابدومن لە تورکس څخە بېلوي

Diarrhoe اسهلات، نس ناستئ

Diastema یوه خالیګاه، د یوه شي نشتوالئ
چې په اصل کې یې باید شتون درلودلئ

Diastole(gr. Diástole) دیاستول یوه یوناني
کلمه ده چې پراخېدلو ته وايي او موخه ترې دې زړه د
 وینټریکول کارېدل، آرامېدل یا پراخېدل او د هغوي ډکېدل له
وینې څخه چې برعکس د سیسټول عمل او فعالیت کوي
چې په سیسټول کې د زړه وینټریکول سره نږدې کېږي یا
تقلص کوي او وینه لرې کوي یایي باندې لېږدوي

dicho- د کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې
په دو برخو ، یو شی په دو برخو ویشل شوئ معنی ورکوي

Dichotomie دوه ټوټې، دوه برخې

dies ورځ ، روز   pro die ورځنئ یا هره ورځ، د ورځې

difficilis ستونزمن، دشواري، سختي

diffirencial diagnose تفریقي تشخیص یا د بېلابېلو
ناروغیو پیژندنه او بېلونه

digitalis ګوتو پورې اړه لرونکئ، هر هغه څه سره
چې ګوتې ورسره مخامخ وي

digitus د لاسو او پښوو ګوتي

Digitus annularis د حلقې ګوته

extensor digitorum ګوتو سیخ یا مخ شاته
تاوېدل، قاتېدل

flexor digitorum د ګوتو دننه خواته قاتېدل

dilatator پراخوونکئ، خپورونکئ

dilatator pupillae د سترګو دلېمو، د سترګو
دحدقې پراخوونکی

Dephtherie دیفتري یوه انفیکتوزه یا انتاني ناروغي ده چې د تنفسي لارې یا سیستم پورتنی برخه د یوه انفیکت یا انتان چې ګرام منفي کوریون باکتریا نومول شوي دي مینځ ته راځي چې تر ډېره ماشومان پرې اخته کېږي

Diplegie د شوکي نخاع د ژوبلېدو له کبله د دواړو پښوو فلج

Dipsomanie = Alkoholismus د ناروغی په ډول الکوهولي مشروباتو ته هڅول او د هغوی څښل

Discus (gr. dískos) له یوناني کامې څخه اخستلې شوې کلمه ده چې یوې ګردې، پلنې، هوارې سیمې ته ویل کېږي، د بندونو هغه سیمې چه غضروفي وي ورته دیسکوز ویل کېږي

Discus intervertebralis د ملا د مریو تر مینځ غضروفي پلنه سیمه

Discusprolaps د دغه دیسکوز د باندې وتل له خپل اصلي یا اناتومیکې سیمې څخه ته ډیسکوز پرولاپس نومول شوئ

Diskektomie د هغه ناروغی له کبله دې چې ډیسکوز ورسره مخامخ وي د هغه ډیسکوز لرې کولو ته وایي

Diskolyse دې دیسکوز ټوټه کېدل یا خوړینېدل، سولېدل او له مینځه تلل

distalis له سیمې لریوالئ، له مرکزي برخې څخه لرې پرتې سیمې

Divertikel, Diverticulum د زېږون له وخته او یا په کسبي توګه د مرخېړي په شان (سمارق)، ناک ډوله او یا د کڅوړې په شان د یوه خالي یا جوف لرونکي اورګان د دیوال د یوې برخې څخه له دننه بهر خواته ځوړندېدلو ته وایي

dodeka = 12 د دولسو عدد ته وایي

dolor (lat.), Pl. dolores خوږ، درد
dorsal (lat. Dorsum) د شا خوا، پشت سر
dorsalis هغه څه چې شاخوا سیمې پورې اړه لرونکې
وي ،د ملا خواپورې اړه لري چې د مخې خوا پورې اړه لرونکې
مخې خوا یا ابدومن = venteral په مقابل جهت معنی ورکوي
مخکې سیمې پورې اړه لرونکئ خواته
Ligamentum cuneocuboideum dorsale
Ligamentum dorsale
Ligamentum radiocarpeum dorsale

dorsum (lat.) ملا، شاته، د شا سیمه
Dorsum nasi دې پزې بهر خواته پورتنی برخه،د پزې شا
Douglas-raum (Excavatio rectouterina) = (Excavatio
rectovesicalis) د دوګلاس جوف، په ښځینه جنس کې
د ابدومن دې جوف په ټیټه یا لاندنی برخه کې پرته سیمه
چې د یوټیروس او ریکتوم تر مینځ قرار لري او په نارینه جنس
کې بیا دې مثانې او ریکتوم تر مینځ پروت دئ

Ductulus وړې لارې، قناتونه، مجراوې
Ductuli biliferi د تریخي یا صفراوي وړو رګونو
انترالوبولیر او د دوکتوس انتیرلوبولاریز بیلیفیر تر مینځ اړیکې
جوړونکي دي
Ductus (lat.) Pl. Ductus یوه د اوسپنې پټلي، یوه لاره
دې دو لارو تر مینځ اړیکه لرونکې لاره
Ductus arteriosus = Ductus aorticus = Ductus arteriosus
Botalli هغه کانال چې د اورتا دې قوس او
د ټرنکوس پولمونالیز تر مینځ اړیکه جوړوي
Ductus pancreaticus accessorius
Ductus biliaris د صفراوي موادو لاره

Ductus choledochus د صفراوي موادو د لېږدونې هغه کانال
چې د دوکتوس کیستیکوز او د دوکتوس هیپاتیکوز کومونز تر
مینځ اړیکې جوړوي

Ductus deferens = Ductus ejaculatorius

Ductus hepaticus د ينې يا لړمانه کانالونه يا لارې

Ductus lactifer د شيدو لارې يا قناتونه

Ductus pancreaticus د پانکرياس لارې

-duktion (lat. Ducere) له لاتينې کلمې ډوکير يا ډوسير چې
رهبري ، مشري معنی ورکوي اخستلې شوې ده

abduktion له مرکز څخه لريکول

ab- له مينځنۍ برخې لريوالی، له محور څخه لرې

adduktion مرکز ته نږدې کول

ad- مينځنۍ سيمې يا محور ته نږدې

dulcis خواږه، شريني

duo, duae = II دوه په رومي شميره

duodecim = XII دولس

duodecimus

duodeno-,lat. Duodeni په لاتينه ژبه دولس، هر دولس
ته وايي دلته هدف ترې د کولمو هغه لومړنۍ برخ ده چې
د ګستر له پاى څخه پيل او د دولسو ګوتو ډول يا جوړښت
لري چې د نريو يا وړو کولمو تر پيله پورې پرته ده

duodenal- له ډوډينال سره اړيکې لرونکئ

-al= د کلمې هغه وروستۍ تورئ يا برخه ده چې يو شی
پورې اړه لرونکئ، يو شی پورې تنظيم شوى وي

Duodenalkarcinom د دولسو ګوتو ته ورته کولمو سرطان
يا د عوامو په ژبه بده دانه

Duodenalstenose د دولسو ګوتو ته ورته کولمو تنګوالئ

Duodenitis د ډوډینوم التهاب

Duodenojejunostomie د ډوډینوم او د جیجونوم تر مینځ نوې لاره د جراحي عملیات په مرسته

Duodenopancreatektomie د ډوډینوم او پانکریاس پرېکول،لرېکول

Duodenotomie د ډوډبنوم پرانستل د جراحي عملیات په مرسته

Duodenum دولسو ګوتو ته ورپه کولمې

durus کلک ، ټینګ، سخت

dynamic اتلوالي، قدرتمندی، توانمند

dynamo- قوت، اتل، توانا

dyo = 2

dys-(gr. dys)-: ډېر یوه یونانی کلمه ده چې د یو شی واقعیت نه درلودل، نشتوالئ، تخریب شوئ حالت لکه د نورمال روان نشتوالئ، نه منوونکې یا نه تحمل کوونکې ناروغي

Dysgenese یوه له مینځه تللې وده او پرمختګ یا دې یوه اورګان د ودې نشتوالئ

Dysgenesie د ودې یا پرمختګ ناخوالې اوس ، د ډیسګینیز یا ډیسجینیز په ځای ډیسګینیزي پکارول کېږي

Dysmenorrhoe درد،د ابدومن د لاندني برخي شخوالئ کرمپ او په ټولیزه توګه په ښځینه جنس کې د میاشتنی وینه بهېدنې په وخت کې شکایتونو شتوالي ته چې نورمال نه وي ډیزمینورو وایي

Dyspepsie په ګستروانتستینال سیستم کې د هضم او جذب ستونځې یا سوئ هاضمه

Dysphagie د اوبو او خوړو دې تېرولو ستونځې

Dysphonie د غږ په جوړښت یا پیدا کولو کې ستونځې لکه د غږ برګېدل، ټیټ غږ، عوام خلک وایي غږ یې ناست دئ

Dysplasie غیر طبعي جوړښت، انومالي، په غیر طبعي ډول د یوه اورګان وده یا جوړښت

Dyspnoe په نورمال يا طبعي هوا اخستلو
يا تنفس کې ستونځې لکه ساه لنډي، نفس تنګي
Dystonie د انسان د طبعي جوړښت
په استواري،ويښتيا او بشارت کې د ستونځو مينځ ته راتګ
لکه د بدن سستي، ويده ډوله يا خواب الودګي
Dystop د صفت لپاره يو لغت دئ چې غير طبعي سيمه
يا نه غوښتلې شوې سيمه وي
Dystopie په بدن کې د يوه غړي يا اورګان په غير
اناتوميکه سيمه کې وده کول
Dystrophie د غلطې تغذيې له کبله مينځ ته
راغلې ستونځې يا پيښې
Dysurie هغه ناروغی ته وايي چې ناروغ له
ستونځمن، درد لرونکي ادرار کولو څخه شاکي وي

E

ECG, EKG (Electo Cardio Gramm) د زړه د ګراف
د رسمولو بريښنايي ماشين
EEG (Electro Encephalo Gramm) د دماغ د ګراف
رسمولو يو بريښنايي ماشين
efferens(lat. Efferre, vas) = efferent له لاتينې کلمې
څخه اخستلې شوې ده چې يو شئ له يوه ځايه د باندې
کېږي يا ويستل کېږي البته دلته موخه ترې د وينې له هغو
رګونو څخه ده چې له مرکز څخه اطرافو ته يعنې له زړه څخه
لاسو او پښو خواته وځي يا روان دي يا په بل عبارت
د افيرينس په مقابل جهت کې
vas efferens

efflorescence(lat. Efflorescere) یوه لاتینه کلمه ده
چې غوټۍ کولو، غوټۍ غوړېدلو یا شګوفه کولو، د بدن
د پوستکي غوړېدلو ته وايي

Ejakulation = Effluvium seminis; Samenerguss

ek-(gr. Ektós) = Ec- له یوناني کلمې ایکتوز څخه
چې لرې کول، پریکول، بهر کول، افراز کول معنی ورکوي
اخستلې شوې

Ekkrin لرې اچول، ترشح کول،لرېکول، بېلول

-ektasie(gr. Éktasis) , Pl. Ektasen له یوناني کلمې اکتازیز
څخه چې د بدن دیوه خالي یا مجوف اورګان د مینځ پراخیدلو،
لویدلو ته ویل کېږي لکه د ګستر پراخوالئ یا ګستریکتازي،او د
برانښو پراخوالئ یا برانښووایکتازي یا برانکووایکتزي
(Gastrektasie,Bronchiektasen)

ekto- (gr. Ektòs) له سیمې بهر، باندې

Ektoderm له پوستکي بهر، د پوستکي له درې طبقوو
څخه د باندې، د پوستکي سطحي برخه

Ektomie د جراحي عملیات په مرسته د یوه اورګان
یا د یوه اورګان د یوې برخې لرې کول

-ektomie لرې کول، همدارنګه د یوه اورګان پریکول یا لرې کول
په مکمل ډول د جراحی عملیات په مرسته

Appendektomie د اپندکس لرېکول هغه وخت
په التهاب اخته وي یا اپندیسیټیز د جراحي عملیات چې یا
د لپراتومي یا لپراسکوپي په طریقه تر سره کېږي او
وروسته خوله یي لکه د تنباکو د کڅوړې په شان ګنډله کېږي

Lobektomie د جراحي عملیات په مرسته د سږي
یا شش یوه ټوټه پرېکېدل

Nephrektomie د بډوډي لرې کول البته
د جراحي عمليات په ذريعه

-ektopie, Ektopie= Eversion, Extroversion د زېږون له وخته
د بدن د جوړښتونو او يا اورګانونو بې ځايه کېدل،لېږدېدل،
سيمې بدلېدلو ته وايي
Ektoplasma د سيتوپلازما د طبقې څخه د باندې شتون
ته وايي
Korektopi (gr. Kòrektopos) = Ektopia Pupillae د سترګو
د تور يا ليمو بې ځايه کېدل چې دغه موقعيت تر ډېره
د سترګې په دننه او پورتنۍ برخه کې وي
Elektoencephalographie دماغ د دندې يا فعاليت ښودنه
د برېښنايی ماښين په مرسته
Elektrokardiogramm د زړه د ګراف رسمېدلو
يو بريښنايی ماشين
Elektrokardiographie د ماشين په مسته د زړه
د وينې د بهير يا جريان دښودنې ګراف
Elektromyographie د بريښنايی ماشينو په مرسته د
عضلاتو د فعاليت دښودنې ګراف
Embolektomie= intraluminale Desobliteration د جراحي
عمليات په واسطه په سيخه يا مستقيمه يا غير مستقيمه
توګه د ارټيريوټومي يا بالون کټيټر په مرسته د شرياني
آمبولوس يا غوټه شوې وينې لرې کولو ته وايي

Embolie(gr. émbolos) په اکوټ يا حاده توګه د وينې د رګ يا
رګونو بندېدل دې آمبولوس، غوټه شوې وينې
يا لخته شوې وينې د شتون له کبله پېښېږي

embryo (gr. émbryon) یوه یوناني کلمه ده چې د حمل
عمر، موده د څلور تر اتو اونیوو یا هفتوو(4 – 8 اونیوو) پورې وي
Embryonalperiode د امبریو، یا امبریون دوره ،دوران

Emesis, (gr. Émesis = Vomitus) امیزیز یوناني کلمه ده
چې د خوړو او یا مایعاتو بیرته ګرځول، کانګې یا استفراغ
معنی ورکوي
-emeso د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې کانګو یا
استفراغ ځخه هدف دی
Haematomesis د وینې ګرځول یا وینې لرونکې کانګې
یا استفراغ
Kopremesis = Syn. Miserere (Ileus) هغه کانګې چې غایطه
مواد ورسره شتون ولري یا غایطه مواد لرونکې کانګې لکه په
الیوز(الیوس) یا د کولمو په بندېدلو کې
Hyperemesis له حده ډیر یا کتلوي کانګې یا استفراغ
Emeticum هغه مواد یا درمل چې د کانګو یا استفراغ
لامل ګرځي
eminentia (lat. Eminere) له لاتیني کلمې ایمینیر ځخه
اخستلې شوې چې برجسته والي، مخکې راتلونکي ته ویل
کېږي
Empyem (gr., empýema) امپییم، امپیوم له یوناني کلمې
امپیما ځخه چې د چرک، ځویو تولېدل د بدن په یوه تشه یا
خالیګاه، جوف کې وي نومېږي
Pleuraempyem د پلورا په جوف کې د ځویو، زویو تولیدنه
en- (gr. en) په دننه کې، د هغه په دننه کې، دننه
Enamelum (english= eng. Enamel) ځلا، لعاب، مینا
لکه د غاښ ځلا یا مینا
Enarthron په بندونو یا په ارتروم کې د پردیو شیانو
یا اجسامو شتوالئ

Encephalitis د مغزو التهاب ته ویل کېږي

encephalo- (gr. Enképhalos) انسیفالو له یوناني کلمې
انکیفالوز څخه اخستلې شوې ده چې مغز یا ماغزه معنی ورکوي

Encephalomyelitis د مغزو او د میالو یا شوکي نخاع التهاب ته ویل کېږي

Encephalomalazia د مغرو یا دماغ نرموالئ

encephalon انسیفالون دماغ یا مغزو ته وایي چې دې کوپړی په دننه کې شتون لري

Encephalorrhagie په مغزو کې وینه بهېدنه یا دماغي خونرېزي

endo-, ento- (gr. éndon) انډو، انټو له یوناني کلمې
انډون څخه چې دننه، په یوه ټوله شوې سیمه یا محدوده کې په یوه ظرف کې نومېږي اخستلې شوي

Endogen هغه شئ چې د بدن په دننه کې مینځ ته راځي یا دې داخلي لاملونو له کبله مینځ ته راغلي وي

Endokard د زړه هغه پرده یا برخه چې د زړه دننه سیمه یې پوښلې ده

Endokardfibrose د زړه دننه پرذه د بېلابېلو ناروغیو له کبله بدلون مومي چې خپل لومړنئ فریولوژیکي خاصیت له لاسه ورکوي چې شخ او ریښې ډوله شکل ځان ته نیسي چې خپله دنده نشي سرته رسولای

Endokarditis د اندوکارد یا د زړه د دننه پردو یا ممبران التهاب نومول شوي

endokrin هغه غوټې یا غدې چې په وینه کې دننه افرازات لري یایي کوي

Endokrinopathie د اندوکرین د غدو ناروغی، هغه ناروغی
چې په دغه کې د هورموني ستونځو له کبله مینځ ته راځي
Endometriose (gr. Mètra) اندومیتر ته ورته جوړښتونه
د فزیولوژیکې یا طبعی سیمې څخه بهر مینځ ته راتلل
Endometritis د انډومیټریوم یا د یوټیروس د موکوز
یا مخاطي غشا التهاب
Endometrium د یوټیروس یا رحم دننه خوا هغه
نارکه برده ده چې موکز یا مخاطي غشا

Endoskop هغه آله ده چې د یوه پیپ په ډول جوړښت
لري او د هغه په سر کې یوه وړوکې کامره ټینګه شوې چې
دغه کامره بیا دې بدن دننه غړو یا اورګان ته ننه باسي چې د
باندې خوا بیا یوه مونیتور سره اړیکې لري تر څو چې
درملوونکې ډاکتر یا څېړونکئ ډاکتر دبدن دننه غړو د لیدلو
اسانتیاوې تر لاسه کړي بې له دې چې لوی جراحي شق
ترسره شي او همدارنګه خینې واړه او بې ستونځې جراحی
عملیاتونه هم نن ورځ ډېره په دې طریقه ترسره کېږي
enkephalo- = encephalo-(gr. enképhlos) په کوپړی یا سر
کې د دماغ یا مغز شتوالي ته وایي
Enophthalmie کله چې سترګې یا د سترګو ګاټې
د سترګو په حلقو کې دننه ننوتلې وي
Enophtalmus په اوربیتا کې د سترګو دننه خواته
یا شاته ځای نیول یا فرو رفتګي چشم

entero- (gr. énteron) انټیرو له یونانی کلمې انټېرون څخه
چې کولمې په تېره بیا وړې کولمې معنی لري
اخستلې شوي ده
Entritis د کولمو التهاب ته وایي

Enterocele = Enterokele, Herni چوره، فتق چې محتوي
یې کولمې وي

enterohepatic هغه ناروغي چې کولمي او ینه
یا لېمون پورې اړه لري یاپرې اخته شوې وي،مصاب کړې وي

Enteromykose د ګسترونتیستینال یا د معدې
او کولمو فنجایي یا سمارقي ناروغۍ

Enteropathie د کولمو ناروغۍ

Enteroptose د کولمو او احشا غرق کېدل
یا ښویدل د ابدومن په مینځ یا جوف کې

Enterorrhphie د جراحي عملیات په ذریعه
د کولمو ګنډل یا ترمیم کول

Enterostenose د کولمو د قطر تنګوالئ

Enterotomie د جراحي عملیات په مرسته
دې کولمو پرانستل

Enterotoxin په هضمي کانال کې اثر لرونکي
اکزوټوکسین چې د باکتریا له امله مینځ ته راځي

ento-, endo- دننه ، په دننه کې

Entoderm د پوستکي دننه برخه، د پوستکي په دننه کې

Derm-; Derma-, Dermata-, -dermia (gr. Dèrma; dèrmatos)
یونانی کلمه ده چې د پوستکي یا جلد معنی ورکوي

eph- د کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې دپاسه
هسک ، لوړ، جګ

Ephidrosis د خولو یا عرق له حده زیات تولید
یا افراز کیدل یا په بل عبارت هغه څوک چې ډېر ې زیاتې
خولی کوی

epi-(gre. epí) اپي یوه یونانی کلمه ده چې د پاسه،
پورتنۍ برخه، سطحي برخه ښودل شوې ده

Epidemie هغه ناروغي ده چې ټولیزه یا عمومي کېږي یا ټول وګړي پرې اخته کېږي

Epidermis د پوستکي یا جلد پورتنۍ، سطحي برخې ته وایي

Epidermolyse د پوستکي د پورتنۍ برخې یا اپیدرم بېلېدلو، جداکېدل(د تڼاکو جوړېدل یا مینځ ته راتلل) ته ویل کېږي

Epidemiologie(gr. Epidemía) هغه پوهې یا علم ته وایي چې له هغې ناروغۍ څخه چې په ټولو خلکو کې خپرېږي څېړي یا بحث کوي

epididymis (gr. Epídídymos) یوه یونانی کلمه ده چې د خوږټو یا خصیوو تر څنګ جوړښتونه نومول شوي

dídymus (gr. Dìdymos) غبرګوني، دوګانګي،خوږټې یا خصیو

Epididimovasektomie د اپیډیډیموز او د منوي لارې یا مجرا لرې کولو ته ویل شوې

epiglottis د حلق سرپوښ، د لارینکس پورتنۍ ژبکۍ یا سرپوښ

Epikard هغه پرده ده چې دې زړه عضله یې د باندې یا بهر له خوا پوښلې یا تاو کړې وي

Epikarditis د اپیکارد التهاب

epileps حمله کول، په ناروغۍ اخته کېدل، مبتلا کېدل، نابېره پېښېدل، غافلګیر کول

Epilepsie (gr. epilepsìa) د یوې داسې ناروغۍ انځور یا تصویر ده چې نابېره پېښېږي او سړئ په مځکه غورځوي او ټکانونه ورکوي چې دغه ناروغۍ ته عموام خلک میرګي وایي

epilept or epileps نابېره ،دفعتاً پېښه، غافلګیره حمله

epiploo- (gr. Epìploos) = syn. Omentum ځاله، جالۍ د کولمو په سر پرته جالۍ ته وایي

epithelium د پوستکي یا کوتان او د مخاطي غشا
یا موکوز د ژوانکو د سطحې د پوښلو پورتني برخي ته
اپیتېلیوم وایي
Erectio (lat.) نښلول، نصب کول، روحي تقویت، تسلي
erector نښلوونکئ، نصب کوونکئ
erector spinae
ergo- (gr. érgon) ارګوو له یوناني کلمې ارګون څخه
چې کار او فعالیت نومېږي
-metrie (gr. métron) میټري د کلمې هغه وروستۍ برخه
ده چې له یوناني کلمې میټرون څخه اخستلې شوې چې
اندازه کولو، متر کولو ته وایي
Ergometrie د جسمي فعالیت د قدرت او توانایۍ
د اندازې ښکاره کول چې تر ډېره حده د زړه د کار او توانایي
د اندازې ټاکل د یوه ماشین په مرسته چې ارګومټر ورته وایي
سرته رسېږي

erigens نښلولئ شوئ، نصب شوئ
Nervus erigens نښلولئ شوئ عصب، نښلونکئ عصب
erythema سوروالئ، د پوستکي د رنګ بدلون په سره
رنګ یا سرخ رنګ
erythema erythematis د پوستکي سوروالئ
د ویروسي یا باکتریایي مکروبونو له امله
erythema exanthematis د پوستکي سور رنګه التهاب

erythro- (gr. erythrós) د کلمې هغه لومړۍ برخه ده
چې سور، سور رنګ معنی ورکوي
Erythroblast د سرو ژوانکو هسته لرونکې لومړنۍ مرحلې
ته وایي یعنې هغه هسته لرونکې لومړنۍ ژوانکه ده چې
وروسته بیا په اریترو سیټ بدلېږي

blasto-, -blasto هسته، مرکز
Erythrocyt د وینې سور رنګه ژوانکې
Erythrocytopoese په اصل کې د وینې جوړېدنه
د وینې د سرو ژوانکو یا کرویاتو جوړېدنه او د هغو وده
یا پرمختګ د هډوکو په مینځ کې

-poes,(gr. poieín) د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
د جوړولو، مینځ ته راوړلو معنی ورکوي
Erythrocyturie= syn. Haematurie د وینې یا سوررنګه ژوانکو
شتو ن په متیازو یا ادرار کې
Erythrodermie د بدن د پوستکي سوروالئ،سوررنګه پوستکئ
esophageus کومه برخه یا هر هغه څه چې
د خوړلو او څښلو مرۍ یا میري پورې اړه لري
esophagus د خوړو او څښلو مري یا لاره یا هغه لاره چې
خوله له ګسېړ سره نښلوي
essentiell (lat., essentia) روحیه، اصل، ماهیت، ذات، جوهر

eu-, (gr. eú , normal) ښه، فزیولوژیک، نورمال ته وایي
Euchromatopsie په نورماله توګه د رنګونو لیدل یعنې
د رنګونو د ډولونو پېژندنه
Eukinesie عادي یا نورمال خوځښت یا حرکت
Eumenorrhoe نورمال او بې له درده میاشتنۍ وینه
ورکونه په ښځینه جنس کې
Euphori (gr. Eùphoros) هوسایي، راحت
د ژوند آرامي، د هوسا او ښه ژوند احساس ته آیفوري وایي

ek- (gr. èk) = ec- له یو شي څخه یو لږ څه لرې کول،
پرېکول، بهر، باندې
Ektomie پریکول، د جراحي عملیات په مرسته لرې کول

ex- (lat.) بهر، له بهر ځخه، باندې، د باندې
Exanthem (gr. Èxanteìn) په یوه لویه ساحه کې
د پوستکي په بهرنۍ سیمه کې د پوستکي التهابي بدلون
ته ویل شوي
exanthema (eng.) یوه انګرېزي کلمه ده
excavatio rectouterina (Douglas-Room = د دوګلاس خونه
یا کوټه)
exitus (lat.) د وتلو لاره، د وتلو سیمه، مړینه، له مینځه تلل
exo-:, (gr. éxo) بهر، له بهر ځخه
exogen سر چینه چې یي له بهر ځخه وي
exokrin هغه غوټې یا غدې چې
خپل افراز شوي مواد د باندې خالي کوي یایې باسي
Exophthalmie دا هغه حالت دئ چې د سترګو ګاټې له
نورمال ډول حخه پرته د باندې خواته وتلي یا میلان کړئ وي
Exophthalmus د سترګو د ګاټو بهر ته راوتل
له اوربیټال ځخه یعنې نورمال حالت یا موقعیت نلري لکه
په هایپرټیریوسیز کې چې بېلابېل ډولونه لري چې دا کیدای
شي یوه خوا یا دواړه وي
exosomatic کوم چې د بدن ځخه د باندې وي
Exotose هغه هډوکي چې د باندې خوا وده کوي
په بل عبارت د یو لړ ناروغیو له کېله د نورمال هډوکي ځخه
یو یا څو نور هډوکئ وده کوي
Exspiration د هوا ویستل، چې سږي هوا
له لاسه ورکوي یعني کاربن لرونکې هوا له سږو وځي
extensor غزېدلئ، هوار حالت لکه لاس چې قات وي
بیا هغه وغزول شي، غزونکئ

extensor digitorum د ګوتو غزول یا هواریدل کېدل، مستقیم کېدل، اما دلته موخه ترې هغه عضله یا عضلې دي چې د ګوتو د غزولو دنده په غاړه لري برخلاف د قات شویو ګوتو

externus د باندې یا بهر خواته قرار لرونکئ

extra- (lat.) intra = اکسترا یوه لاتینه (سیمې دننه خوا کلمه ده چې له سیمې د باندې نومولې شوي لکه

extra abdominal له ګیډې، نس یا ابدومن څخه د باندې

extra artikulaer د بندونو یا مفصلونو د باندې

extra hepatic له ځمانه، ینې څخه د باندې

extra kardial له زړه څخه د باندې

extra korporal له بدن یا تنې، جسم څخه دباندې

extra kranial د سر یا کوپړي څخه د باندې

extrakt د باندې خوا یا بهر خوا ته کشول

extraktion د باندې ویستل، بهرته کشول او راویستل لکه ماشوم زېږون د سر په حالت کې هودارنګه د واکوم اکستراکشن یا فورسیپس په مرسته د زېږون پروسه تر سره رسول

extra kulaer له سترګو څخه د باندې

extra peritonial له پریتوان څخه د باندې

extremitas د بدن بهرني سیمې یا هغه برخه چې له تنې لرې پرتې وي لکه لاسونه او پښې

F

Facies (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې مخ، څیهرې ته وایي، په اناتومي کې بیا د یوه اورګان ساحه، سیمه او دې هغې موقعیت او جهت اساس ښي د بیلګې په توګه دغه لاندې

Facies abdominalis لکه په اکوټ پیریټونیټز کې ناروغ یوه ویریدونکې خیېره لري
Facies mitralis لکه په میټرال سینوز یا د میټرال د پردو په تنګوالي کې ګرد مخ لیدل کېږي
Facilis ساده، اسانه(یو څه کار کول) ته وایي
Facilimus ساده والئ، یو کار اسانه کولو ته وایي

Faeces (Faex), Pl. Faekalien, Kot غایطه مواد
falciformis (lat. Falx, falcis هلال ،لوور; - formis) د لاره په شکل قوسي ډول،د سپوږمۍ قوسي شکل ته وایي

falx, falcis لوور، نیمګړې سپوږمۍ، هلال
fames, famis لوږه، ګرسنګي
fascia (lat.) (Muskel-) یوه لاتینه کلمه ده چې دې یوه قوي جوړښت له یوځای کېدلو څخه یا د قوي ریښو له یوځای کېدلو څخه مینځ ته راځي چې د ابدومن دننه اورګانونه پوښوي لکه دغه لاندې یو شمېر لیکل شوې بېلګې
Fascia antebrachii
Musculus tensor dascies latae
Sutura fasciearum
fasciculus (lat.) یوه دسته، یو موټئ،د اعصابو دسته د عضلاتو ګېډۍ، دسته
fascis دسته، ګېډۍ، بسته
fauces (lat.) = Isthmus faucium, pharyngo-, -pharynx ستونئ،حلق، ګرداب
febrilis تبه لرونکې، د حرارت لوړوالئ
febris تبه، تب، د بدن د تودوالي کچه یا لوړوالئ
Febris recurrens بابیږئ،تکراري تبه، په تکراري توګه د بدن د حرارت لوړوالئ

fel (lat.), bilis, chol(e)- د تریخي ترخه مواد یا صفراوي مواد
femina (lat. femina = gr. Gynaeko-, gyno-, gyn =
ښځه، ښځینه)
femoralis ټول هغه شیان چې ورانه یا د لینګي پورتنۍ
برخې پورې اړه لري
Ateria femoralis د ورانه د پاکې وینې لرونکئ رګ
femur (lat.) د ورانه هډوکئ
Femuraplasie د زیږون له وخته یا په کانجینیتال ډول د ورانه د
هډوکي نشتوالئ
Femurfraktur د ورانه د هډوکي ماتېدل، شکستګي
fenestra (lat.) کړکي، کلکین لکه
fenestra vestibuli هګي ډوله یا بیضوي ډوله کړکي
-fer,-fera, -ferum هغه څه چې لېږدول کېږي، رهبري کېږي
bilifer(lat. Ferre, -a, -um), Ductuli biliferi د صفراوي موادو
لېږدونکئ، رهبري کوونکئ لکه
lactifer د شیدو لېږدونکئ
Lact- (lat. Lac, lactis) = syn. Lakt شیدې، شیر
lactans (lat. Lactare) شیدې ورکول، کله چې مور ماشوم ته
شیدې ورکوي
seminifer لېږدونکې نلکې یا لارې
fertilitas (lat. Fertilis) بارداره کېدل، د بارداری یا حامله
کېدلو استعداد درلودل چې د عقامت یا نه بارداره کېدلو په
مقابل کې قرار درلودل نومول شوی
fetus، په رحم کې ماشوم چې د حاملګي له درې
میاشتني څخه پیل کېږي چې پخوا یې ورته ایمبریو ویل کیدل
fibra (lat.)، fibro- (lat., fibra) یوه لاتینه کلمه ده چې
ریښې نومېږي
Fibrinogen هغه لاملونه چې فیبرین جوړوي یایې په جوړونه
کې برخه اخلي

Fibrosarkom	فیبریني سرکوم یا سرطاني تومور
fibrosus	د رېښو څخه ډک یا غنیوالئ
fibula	په پونډئ یا د لینګي په لاندنی برخې کې دوه هډوکي دي چې یو له هغو څخه نرئ هډوکئ دئ چې فیبولا نومېږي
fibular	کوم شئ یا هغه څه چې د فیبولا هډوکي خواته شتون ولري لکه عضله او داسې نور
Filum (lat.), Pl. Fila	تار، ریښې، نخ
Fissura (lat. Fissum)	یو چاود، درز، کسر، په شي کې یو چاود لکه په هډوکي کې د یوې تراوما له کبله
Fixation	ټینګول، کلکول، تثبیت کول
flatus	د هغه اورګان یا شي پړسیدل یا پاړسوب کې چې له هوا، ګاز څخه ډک وي یعني د ګاز شتون په یوې سیمه کې، د پوستوالي یا نرموالي ضد
Flexor (lat. Flectere, flexus)	قاتوونکې عضله، قاتوونکئ
Flexor digitorum	د ګوتو قاتېدل یا قاتول د لاس ورغوي خواته
Flexura	قاتېدل، قات شوي
Flocculus (lat. Floccus)	ټوټې،ټوټې، بارچه،پارچه لکه د واورې دانې
Floccus	ټوټه ټوټه، پارچه، پارچه، دانې دانې
Fluid (lat.)	اوبه او نور نري شیان یا مایعات
Fluktuation (lat. Fluctuatio)	په کلینیک کې د څپو یا موج په څیر د مایعاتو د خوځښتونو لمس کول یا پلپیشن د هغو سیمیزو ټولې شویو مایعاتو ته وایي لکه آبسې، د څپو په ډول خوځښتونه یا موج لرونکي خوځښتونه
Fluor (lat., fluere)	لاتینه کلمه ده چې بهېدلو، روانېدلو ته وایي، په تېره له وګینا څخه د مایع بهېدل ، جریان

Fluor albus = Leukorrhoe سپین رنګه افرازات
fluxus بهېدل، ډېره زیاته، شدیده ت ویونه یا افرازات

Folium(lat.) پاڼه، ورقه، پارچه
Folliculus (lat. Folliculus) = Follikul کڅوړه، الاستیکي
لوله،تڼاکې یا آبله
Folliculus linguales د ژبې په سر یو طبقه یا پوښښ یا
برداره ژبه،د ژبې تڼاکې، د ژبې په سر تڼاکې
follis (Pl. Folles) فالیز په اصل کې د یوې رومي پیسې
نوم ده خو په طب کې موخه ترې د وېښتو فولیکول دی
Foramen (lat.) Pl. Foramena یو سورئ، یوه خالیګاه
یوه پرانستلې سیمه لکه دا لاندې
Foramen inter vertebralis هغه سوري چې د ملا
د مریو ، فقراتو تر مینځ وي
Foramen vertebrale هغه سورئ یا سوري چې
د ملا په مریو کې شتون لري
Forma ډول، شکل، بڼه ,Form
Formation (lat.) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې
ده چې بڼه ورکول یا شکل او فورم ورکول نومېږي

-formis (lat. Substantivs) د لاتینې کلمې هغه وروستی
برخه ده چې نوم یا اسم نومولئ شوئ دی
Fornix (lat.) ګنبده، لیندی، قوس، هلال، قوسي چت
یا بام جوړول په طبابت کې موخه ترې د دماغ یا مغزي لیندی
ته ورته یا قوسي شکله جوړښت دئ
Fornix cerebri فورنیکس سیریبري یا
یو لنډ قوس چې په دماغ کې د یوې لارې نقشه ښودونکې
ده چې په هیپوکارپوس کې له کارپوراماميلاریز سره یوځاي
کېږي

Fossa (lat.) خندق، ګودال، معدن، حفره

Fossula واړه خندقونه، واړه ګودالونه

Fovea (lat.) ګودال، یوه غوچه سیمه، معدن لکه فوویا ارتیکولاریز

Foveola لغوي معنی یې یوه غوچه یا عمیقه سیمه یا ځای لکه فاوولا راډیالیز

Fragment (lat. Frangere, fragmentum) له لاتیني کلمې فرانګېریر، فراګمینټوم څخه چې ماتې شوې ټوټې معنی ورکوی اخستلې شوې لکه د هډوکو ماتې شوې ټوټې

fractura (lat. Fractum) فرکتورا هم لاتینه کلمه ده چې د هډوکو ماتېدلو، د غاښو ماتېدلو ته وایي

frons(lat.) له لاتیني اخستلې شوې کلمه ده چې تنډې، وچولي د تندي مخې سیمې ته وایي

Frontalis هغه څه چې تنډې خواته شتون لري یا ورپورې اړه لري

Frontalebene کوم څه چې له تندي ، تنډې یا وچولي سره په یوه سطحه کې پروت وي

Nervus forontales د سر یا کوپړۍ د مخې برخې پورې اړه لرونکي اعصاب

Sinus frontales د تنډې په سیمه کې د هغې سورکي، جوفونه

Frunkel (lat. frunculus) له لاتیني کلمې فرانکولوز څخه چې د ویښتو د بیخ یا پیاز چرکي یا قیحي ډوله التهاب ته وایي اخستلې شوې چې لامل یې ستافیلوکوکو دي چې دغه څوې یا چرک یوځای سره ټولېږي

Frunkulose د ګڼ شمېر چرکینو پرسېدلو کڅوړو مینځ ته راتلل یا شتوالي

fundus (lat.) ځمکه، اساس، بنیاد،د کوټې غوولئ یا کف، قعر
Fundus gastricus (fornix ventricularis gastricus) د معدې
هغه برخه ده چې دې ګسټر د ننوتلو یا پورتنۍ لارې خخه
پاسه د لیندۍ یا د قوسي په شکل شتون لري چې
د معدې ړنده کځوړه هم نومولې شوې ده
Fundus uteri د یوټیروس یا رحم هغه برخه ده
چې د نورې سیمې په پرتله پراخه ده او د دواړو خواو له
ټیوبا یوټېرینا سره اړیکې لري او په پورتنۍ برخه کې قرار لري
fungiformis (lat.) د فنجاي ته ورته شکل، مرخیړیو
په ډول، سمارق شکل لرونکي جوړښت ته وایي

fusiformis (lat.) فنري ډوله شکل، میلې ته ورته شکل

G

Galaktagoga = Lactagoga هغه مواد یا لاملونه چې د
شیدو پیدایښت او ترشح ته وده ورکوي لکه اوکسیتوسین
galakto-, (gr. gàla, gàlaktos = lat. lac, lactis) شیدې
Galaktographie = Duktugraphie, (Radiatio-) د شیدو د
لارو یا قناتونو ښودنه د رادیوګرافي په مرسته
Galaktirrhoe د شیدو بهیر، د شیدو ویالې،د شیدو سین
-rrhoe سین، بهېدل، بهیر
gallus چرګ، مرغ خراس
Christa galli د چرګ کرکره یا تاج، د چرګ کرکرې
ته ورته ځینې جوړښتونه

ganglio- (gr.) د عصبي ژوانکو پېدوالئ یا یوځایوالئ
د غوټو په شکل

ganglion (lat. Ganglion) یوه لاتینه کلمه ده چې عصبي
عقدې، غوټو ته وايي چې په يواځې توګه يا ډليزه توګه مينځ
ته راځي
Ganglion sensorium nervi spinalis = Ganglia craniospinalia sensoria
gaster (gr. Gastèr) ګېډه، معده
gastral, Adjective یو صفت دئ چې هر هغه څه
چې يا معدې پورې اړه لري
Gastralgie د ګستر درد
Gastrektasie د ګستر پراخېدل، لويدل
Gastrektomie د جراحي عمليات په مرسته
د ګستر لرې کول، پريکول
gastricus کوم چې ګستر يا معدې پورې اړه لري
gastritis د معدې د موکوز يا مخاطي غشا التهاب
ته وايي چې د معدې درد، د عوامو په ژبه زړه بدوالئ ، دخوا
بدوالئ او استفراغ يې نښې دي
gastro- (gr. gastér) معده
Gastrocolicus
Ligamentum gastrocolicum
Gastroduodenostomi د ګستر او ډوډينوم تر مينځ
د جراحي عمليات په مرسته نوي لاره نښلول
Gastrodynie د ګستر دردونه
Gastroenteritis د ګستر او کولمو التهاب
Gastrojejunostomie یوه نوي اړيکې د ګستر او
په Operativ , جيجونوم تر مينځه د جراحي عمليات په مرسته
Gastrolienalis کوم شئ چې معدې او بډوډو پورې اړه
لري يا هغه جوړښتونه چې ګستر او بډودو تر مينځ اړيکې
ورکونکي دي

Ligamentum gastrolienale — هغه بند چې
د ګستر او د بړوړو تر مينځ پروت دئ

Gastropathie — د ګستر يا معدې ناروغي

Gastropexie — ډول د معدې ټينګول يا تثبيت کول

Gastroptose — په غير نورمال ډول ټيټه يا عميقه سيمه کې د
ګستر شتون

Gastrorrhexie — د ګستر درزونه، چاودونه لکه
د تراوما يا ضربو له امله

Gastrospasmus — د معدې تشنج يا کرمپ

Gastrotomie — د ګستر پرانستل چې د ګستېر
د ديوال له لارې تر سره کېږي

Gemini (lat. geminus) — غبرګوني، دوګانګي

-gen — يو څه اثر لرونکئ، لږ شانته اغيزمن

Gena (lat.) — انانګو، غمبوري، ژامې

geneio-,genio- = syn. mentum — زنه، زناخ

Genese = Genetik, gen (gr. Génesis) — ښودنه، وده، نمو،
پرمختګ، ترقي

genioglossus (lat.) — له زنې څخه تر ژبې پورې پرته
عضلې څخه موخه ده

Musculus genioglossus — د زنې او ژبې تر مينځ عضله

geniohyoideus (lat.) — د زنې او ژبې تر بيخ پورې رسېدل

Musculus geniohyoideus — د زنې او ژبې تر مينځ يا د
لاندنۍ ژامې عضلې څخه موخه ده

Geniospasmus — د زنې تشنج، کرمپ

genitale (lat. Genitalis) هر هغه څه چې جنسي غړو یا اورګانو پورې اړه لرونکئ، اړیکې، نسبت درلودونکی وي

Genitalcyklus = Menstruationcycl په ښځو کې د میاشتنی خونریزی دوران، دوراني سیستم

Genitaltuberkulose د جنسي اورګانونو د توبرکلوز ناروغی

genito- د اصطلاح هغه لومړی برخه ده چې جنسي، جنسي اورګان نومول کېږي

genitofemoral هغه څه چې د جنسي اورګان او ورانه یا د لینګي پورتنی برخې پورې چې فیمور هم ورته وایي اړه لري

genitoinguinalis

Ligamentum genitoinguinale

Genu(lat.) زنګون، زانو

Genus (lat.), Pl. Genera نوع، جنس، نژاد

gero- (gr. Géron, gérontos = Greis) ډیر لوړ سن، زړښت لوړ عمر

Geriatrie د لوړ عمر د ناروغانو طبابت یا د زړښت، لوړ عمر ناروغیو پېژندنه

Gerontologie د لوړ عمر څېړنه همدارنګه د هغوي د پوهې، علم او دغه عمر له بیولوژیکي. سوماتیکي، رواني او روحي یا پسیښولوژي یا سایکولوژي او اجتمایي بنسټونو له مخې څېړي

geronto-، Greis د ډیر لوړ عمر څښتن

Gingiva (lat.) لاتینه کلمه ده چې د غاښو ووری د غاښو غوښه نومېږي

Gingivitis gravidarum = Gingivitis د غابښونو د ووريو هغه
التهاب ته وايي چې د بارداری یا حاملګي په دوره کې پېښېږي
Gangivostomatitis د غابښونو د ووريو او د خولې
د موکوز التهاب
Glandula, Pl. Glandulae افرازي يا تویونکې غوټې یا غدې
Glandulae parathyroidea د جاغور تر څنګه افرازي غوټې
Glandulae pituitaria = Hypophysis تر دماغ لاندې ځوړنده
غوټه يا غده
Glandulae seminalis = Glandula Vesiculosa
Glandulae sudoriferae د خولو يا عرق
رهبري کوونکې غوټې يا غدې
Glandulae suprarenalis د بډوډو، پوښتورګو
د پاسه تویونکې يا افرازي غوټې، فوق کلیه غده
Glandulae thyroidea د جاغور غده
Glandulae vesiculosae د تناکو غدې، د پوکانو غدې
د مثانې غدې

Glaukom (gr. glaúkoma, glaùkòs) له یونانی کلمې
څخه اخستلې شوې ده چې خړ رنګه شین يا آبی خاکستري
رنګه د سترګو يو ډول ناروغي ده چې عوام ورته زرغون
ستوري هم وايي

gleno- (gr.) ګلينو د يوې يوناني کلمې هغه لومړی
برخه ده چې په اصل کې د سترګه، يا د سترګو ګاټئ
معنی ورکوي
glenohumeralis موخه يا هدف ترې ارتیکولاسیو
ګلینوهیومیرالیز دئ
Ligamenta glenohumeralia

glenoidalis هر هغه څه سره چې ګلينو مخامخ
وي يا ورسره اخته وي

Cavitas glenoidalis, Cavitas glinoidalis scapulae نسبتاً
هواره يا مسطحه سطحه چې د ولي د هغه مفصل
مخ يا کاسه چې د هيوميروس له هډوکي سره په اړيکې
يا تماس کې وي

Gliacell = Neuroglia

Glioblastom ګليوبلاستوم د خامو يا نه رسېدلو
ګليا ژوانکو يو ډول ځانګړئ خبيث تومور يا پاړسوب

Gliom يو غير طبعي پاړسوب چې د ګليا ژوانکو څخه سر
چينه نيسي چې تر ډېره په دماغ يا مغزو کې
ځای نيسې

Glomerulonephritis د بډوډو هغه التهاب ته وايي
چې د وينې د رګونو له کانالونو څخه سر چينه نيسي

Glomerulum د بډودي واړه شيان يا اجسام

Glomerulus (lat. Glomus) = syn. Kapillarkanals له لاتينې
کلمې ګلوموس څخه چئ د تارو کلوله، دسته
جميعيت ته وايي خو په طب کې موخه ترې د وېښتو په
شان نرې د وينې رګونه (عروق شعريه يا کانالونه)په بډودو
کې دئ چې ورته نوم يې د بډوډو د څنډو دې مالپيجي
اجسامو کاپيليلارکانالونو وايي

Glomus (lat.) لاتينه کلمه ده چې په طب کې
نلکې يا کانالونه نومول شوي

Glomus caroticum د ارتيريا کاروتيز کومونوز د بېلېدلو
په سيمه کې د شيموريسپتورونو شتوالي ته ويل کېږي

Glossa ژبه، زبان

glosso-(gr. glóssa): د ژبې په اوړدو کې يو اوږد درز چې
ژبه په اوږدو په دوه برخو ويشي

Glossitis د ژبې التهاب، د التهاب له امله

د ژبې په موکوز کې بدلونونه

Glossodynie د ژبې درد، د ژبې سوځیدل

Glossoplegie د هایپوګلوزوز د عصب

دې ژوبلېدنې له کبله د ژبې د عضلې فلج په مکمل ډول

مینځ ته راځي چې په غړېدو او د خوړو او اوبو په تېرولو کې

ستونځې او خنډونه پېښېږي

Glossotrichie یوه وېښته لرونکې ژبه

glottis = syn. Cavitas larxngis = glottis vocalis د غړ

یا غاړو د پیدا کولو پردې چې د حنجرې په خوله ، هغه

وړوکې ژبکۍ چې د حنجرې په پورتنۍ برخې کې قرار لري

gluko- or glyko-(gr. Glykýs) = gluco-; glyco- = Glucagon

خواږه

Glukose د انګورو خوږه، ډیکستروز یې ورته یا مشابه

نوم دئ، بوره، شکره

Glukoseurie ګلوکوز یا دې خوږې د باندې وتل

له میتیازو یا ادرار سره یا خوږه لرونکئ ادرار

gluteus (musculus) د وینې د رګونو عضلې

gnatho- (gr. gnáthos = mandibula, maxilla) پورتنۍ او

لاندنۍ ژامې

gono- = genu زنګنونه، زانوها

Gonitis = Gonarthritis د زنګانه د بند یا مفصل التهاب

gonado- (gr. gone) له یوناني کلمې ګان څخه چې

جنسي اورګان، جنسي غدې، مینځ ته راوړلو، جوړولو

وروستۍ نسل، اولاد ته وایي

Gonadae (Ovarium او Testis) غدې، ښودنه، جنس
جنسيت خوټې او تخمدان
Gonadae dysgenesie ګوناډونو په وده يا پرمختګ کې
ستونځې، تاخير په دندې يا د دندې د سرته رسولو نشتوالى
gonadotrop هغه هورمون يا يو هورمون چې ګوناډونه
د دندې ترسره کولو يا فعاليت ته د تيارولو لپاره هڅوي يايې
فعال کوي
Gonorrhoe يوه جنسي ناروغي ده چې عوام ورته
سوزاک وايي چې بېلا بېل لاملونه لري
gracilis (lat.) ډنګر، نرئ، سست، ناتوانه
Musculus gracilis نرۍ عضله يا ماهيچه

granulo- (lat. Granum, Granulum) دانه،غله، تخم، هسته،
وړې دانې
Granulocyt لايکوسيتو پورې اړه لرونکې، د پوليمورف يا
بېلابېلو، مختلفو کوچنيو هستو لرونکې ژوانکې
Granulocytopenie د ګرانولوسيتو لږوالئ
په وينه کې يائي لږجوړېدنه د هډوکو په مغز کې
Granulocytose په وينه کې له نورمال يا
فزيولوژيک حالت څخه د ګرانولوسيتو د شمير ډېروالئ
granulatio (granum) تخم، دانه، هسته
granulosus =granulum له ډېرو کوچنيو هستو څخه ډکه ژوانکه

Gravida (lat.) بارداره ښځه، حامله داره ښځه
graviditas, graviditaet حامله داري، حاملګي
Gravis (lat.) دروند، ډېر وزن لرونکئ
Griseus (lat.) د هيرو په شان رنګ، خاکستري رنګ
gustus (lat.), substansive
Sensus gustus

-gyn ښځینه جنس ،ښځه

gynaeko-, gyno-(gr. gyné, gynaikós) یوناني کلمه ده چې ښځینه معني ورکوي

Gynaekologie هغه علم یا پوهه ده چې د ښځینه ناروغیو د څېړنو څخه بحث کوي

Gynaekomastie په نارینه جنس کې یوې یا دواړو خواو د تیوو یا ثدیو غټوالئ یا د ښځینه ډوله تیوو شکل یا ثدیو فورم شتوالئ

Gynaekotropie = Gynaekotropismus هغه ځانګړې ناروغۍ ته وایي چې ښځې پرې اخته کېږي یا ښځې مصاب کېږي

Gyrus (gr. Gyros), Pl. Gyri دوره، تاوېدل، انحنا، په تېره بیا د مغزو یا دماغ انحنا

H

Haematemesis وینه ګرځونه، ,وینه لرونکې کانګې یا استفراغ، د ګستروانتېستېنال سیستم د پورتنۍ سیمې په تازه خونرېزۍ کې وینه روښانه سوررنګه وي او کله چې د معدې له تیزاب یا اسید سره ګډه یا مخامخ شي نو بیا هیماتین جوړېږي نو هغه وختبیا هلته د وینې رنګ تور رنګه یا د کافي یا قهوئې رنګ پیدا کوي

Haemangiom د وینې د رګونو تومور، پاړسوب

Haemangiomatose د یو ډېر شمیر هیمانجیوم یا هیمانګیوم پیدا کیدل یا مینځ ته راتګ چې په اصل کې د بېلا بېلو ارثي ناروغیو له کبله د بېلګې په توګه د بلو-روبر- , نیویوز-سیندروم، هیپیل-لینداو-سیندروم او داسې نور

Haemarthros د وینې ټولېدنه یا د وینې ارګوز په بندونو یا مفصلونو کې

Haemato- = Haemo-	وینه، خون
Haematogen	هرهغه لاملونه یا ناروغۍ چې وینه ورسره مخامخ وي یا اړیکې لري
Haematokrit	د وینې د ژوانکو برخه یا مقدار په وینه کې، سهمیه په ټوله وینه کې
Haematom	د وینې ټولېدنه، د تراوما یا ترضیض له کبله د وینې ټولیدنه دې بدن په پستو یا نرمو جوړښتونو کې او یا په یوه فزیولوژیکه، پخوانۍ جوړه شوې تشه یا خالیګاه کې لکه هیم ارتروز، هیموتورکس او داسې نور
Haematometra (gr. Mètra)	په یوټیروز یا رحم کې مینسټرویشن د وینې ټولېدنه د سیرویکال د تنګۍ له کبله په تېره بیا د سیرویکال په اټیریزي کې
Haematopathie	د وینې ناروغۍ
Haematopneumothorax	په تورکس کې په تېره بیا دې دواړو پلوراو په مینځ کې وینې او هوا ټولیدنه
Haematopoese	د وینې جوړېدنه
-poese (gr. poieín)	له یوې یوناني کلمې پوئین چې جوړونه، مینځ ته راوړنه معنی ورکوي
Haematosalpinx	د وینې ټولیدنه په سالپنکس یا د هګئ لېږدونکې نلکو کې
Haematothorax	د یوې یا څو پوښتیو د ماتېدو له امله د پلورا مینځ یا جوف له وېني ډکیدلو ته وايي
Haematotympanon	د وینې ټولېدنه د غوږ په مینځنۍ سیمه کې
Haematurie	وینې شتوالئ په متیازو یا یورین کې
haemo-	وینه، خون
Haemodynamik	

د مریو لرونکي یا فقراتو لرونکي ژویو Haemoglobin (Hb)
یا حیواناتو وسپنه لرونکې،آکسیجن لېږدونکې کروموپروتیئن
ته ویل شوي، همدارنګه وینې ته د وینې رنګه کولو مواد
هم ورته ویل شوي

په یورین کې د هیموګلوبین Haemoglobinurie
یا وینې د رنګه کولو د موادو وتل یا بهر کېدل

د وینې د سرو ژوانکو د نازکه پردې Haemolyse
یا میمبران منحل، ټوټه کېدل یا تخریب کېدل

د وینې د سرو ژوانکو لړوالی Haemolytic anaemie
یا کمخوني چې د وینې د سرو ژوانکو نه جوړیدنه په یوه
غټ یا لوی شوي توري، طحال له کبله مینځ ته راځي

د وینې یو ډول ناروغي ده Haemopathie = syn. Haemophilie
چې په هغې کې وینه نرۍ کېږي او بیا وینه
په بهېدلو پیل کوي (خونریزي) او هغه داسې چې د هغو
فکتورونو نشتوالئ دئ چې د وینې په ټینګوالي یا لخته کولو
کې مهم رول لوبوي او په دوه ډوله ده چې یوه یې هیموفیلي
ده چې لومړنئ ډول یا الف یې د اتم نمبر فکتور د A,B
نشتوالي له کبله او په ځوانو هلکانو کې لیدل کېږي او دویم
نمبر یې بیا د نهم نمر فکتور د نشتوالي له کبله مینځ ته
راځي چې په نجونو کې لیدل کېږي د یادونې وړ ده چې
هر یو ل دغو فکتورونو څه یو په بل اثر اچوي او یو بل فعال
کیدو ته هڅوي او دغه فعال کیدل هم د بهرنیو یا اکستینسیف
لاملونو او هم د دننه یا انتینسیف لاملونو له کبله پېښېږي
خرنګه چې په اصل کې باید دولسم فکتور فعال شي تر څو
چې وینې د لخته کېدو پروسه پرمخ لاړه شي، دولسوم فکتور
بیا یولسم قکتور فعال کوي او یولس بیا نهم او نهم بیا لسم او
په همدې ډول پروسه روانه ده تر څو چې فیبرین فعال او وینه
لخته، ټینګه یا آمبولي شي او له خونریزۍ څخه ډه ډه وشي

Haemoperikard = syn. Perikardtamponade د تراوما
له کبله مینځ ته راغلي کواګل یا د وینې ټولېدنه د زړه د
شاوخوا په کخوړه یا پېریکارد کې
Haemoperitoneum = syn. Haemaskos د وینې ټولېدنه
د ابدومن په آزاده جوف کې چې یا په دننه کې د جوف
لرونکې غړو دې چاودېدنې او ژوبلېدنې له کبله، او همدارنګه
دې اکستراپوټېرین ګراویډیټیټ یا د رحم د مینځ یا جوف ځخه د
باندې حمل له کبله پېښېږي

Haemopoese د وینې جوړېدنه
Haemoptoe د وینې توکول د ټوخې سره
په ډېره کچه که چېرې د وینو د رګونو تخریش یا چاودېدنې له
کبله چې د سږو د ځینو ناروغیو او تومورونو له کبله پېښېږي
Haemoptyse وینه لرونکې سپوتوم یا له ټوخي
سره لږ شانته یا لږ مقدار وینه توکولو ته وایي
Haemorrhagi (gr.) وینه ورکول، وینه بهېدنه

Haemorrhoid (gr. Hìmorroìdes) له یونانی کلمې څخه
چې د وینې بهیر نومولئ شوئ خو هیمورویئد د ارتیریا
ریکتالیز سوپریور د ځانګو پراخوالئ د غوټو په شان ته
ویل کېږي
Haemostase د وینې درول یا توقف چې
د درملو یا د جراحي عملیات په مرسته تر سره کېږي
Hallux د پښې لویه یا غټه ګوته
Hamulus (lat.) وړوکي چنګکونه لکه هامیلوس پتیروګوئیدیوز
Hamulus pterygoideus
hamus چنګک
Hekaton = 100

Helix (gr.) قاتېدل، تاوېدل، انحناُ، د غوږ د پکې انحنا
بهر خواته هیلیکز وایي

hemi-:(gr., hemysis) یوه یوناني کلمه ده چې
د کلمې هغه برخه جوړوي چې نیمه، نیمای، یوه خوا یا یو
طرف معنی ورکوي
Hemianopie= syn. Hemianopsie یوې خوا یا
نیمايي ړندیدل، په یوه سترګه ړندیدل
Hemigastrektomie د ګستر نیمايي برخې پریکول
یا ریزکشن
Hemihepatektomie د لړمانه نیمايي پرېکېدنه(ریزکشن)
Hemikranie د سر د نیمايي برخې درد، نیمسري
Migraene
Hemiparalyse نیمايي تنه یا بدن په ټولیزه یا مکمله توګه
نه ښوریدل، احساس نه درلودل،نه کول،یا فلج
Hemiparese په انکامپلیټ یا نامکمله توګه د بدن
د نیمايي برخې فلج
Hemiplegie کله چې د بدن یا تنې نیمايي برخې یا
یوې خوا فلج په مکمله توګه وی ویل کېږي

Hepar (gr.) لړمون، ینه، جګر
Hepar adiposum غوړین لړمون، شحمي لړمون
Hepatalgie د لړمانه درد
Hepaticus = Ductus hepaticus communis هغه څه چې
لړمانه پورې اړه لري لکه د لړمانه مشترکه لاره یا کانال
Hepatikoduodenostomie د لړمانه او ډیوډینوم
تر مینځ نوې اړیکې د جراحي عملیات په مرسته

Hepatikoenterostomie د لېرمانه او کولمو په تېره
د ډوکتوز هیپاتیکوز او جېجونوم تر مینځ اوپراتیفي نوي اړیکه یا
اناستوموز ، لاره
Hepatikolithotomie د هیپاتو په هغو لارو یا ځایونو کې چې
تیګې شتون لري د هغه د لرې کولو په خاطر دې جراحي
عملیات په مرسته سپړل یا پرانستل کېږي
Hepatikotomie د لېرمانه پرانستل
Hepatitis, (alkoholic, toxic) د لېرمانه التهاب چې
لامل یې تر ډېره حده الکول او زهري مواد وي
hepato- (gr.) یوناني کلمه ده چې ینه یا لېرمون معنی ورکوي
Hepatocolicus
Ligamentum hepatocolicum
Hepatodynie د لېرمانه درد
Hepatogen هر هغه څه یا ناروغۍ چې له لېرمانه څخه
سرچینه نیسي
Hepatolienal د لېرمانه او توري یا طحال نوې اړیکه
Hepatom د لېرمانه هر ډول لومړني تومور ته
که هغه سلیم او یا خبیث وي نومول شوئ
Hepatomegalie د لېرمانه غټوالئ، لویوالئ
Hepatoptose خوځېدونکئ لېرمون، د لېرمانه غرقېدل
د بیلګې په توګه انتېروپتوز، پولمونال امفیزیوم
Hepatose د بېلابېلو لاملونو له کبله
د هیپاتو ناخوالې یا ژوبلېدنه
Hepatotomie د لېرمانه پرانستل
hepta = 7 = د اوه عدد

herba (lat.) شنه، ګیاه، نباتات
herba mala (pl. Herbae malae)

Herniorrhaphie, Bruchoperation — چوره یا اختناق ګنډل او ترمیم د جراحي عملیات په مرسته

hetero- (gr. héteros) — هیټرو له یوناني کلمې هیتروز چې بل ډول، توپیر لرونکئ، مختلف ډول

Heterochromie — بېلابېل رنګونه، مختلف رنګونه

heterogen — بل ډول، مخالف ډول، مخالف جنس

Heterotop(gr.) = Transplantation — په یوه بل ځای یا بله سیمه کې

Heterotopie /Dystopie — وده یا پرمختګ په غیر معمولي توګه یا یوې غیر اناتومیکې سیمه کې، یا په یوې بلې سیمه کې

hex = 6 = — د شپږ عدد

Hidradenitis — د خولو دمینځ ته راوړلو یا افرازي غدواتو التهاب، آبسه

hidro-(gr. hidrós) — هیدرو له یوناني کلمې هیدروز څخه چې خولې یا عرق نومېږي اخستلي شوي

hidradeno- — د خولوو غده یا غدې

Hidradenom — د خولو یو پاړسوب ته ورته غیر طبعي جوړښت، سلیم ادینوم له ډېرو افرازاتو سره، غیر نورمال جوړښت چې پاړسوب ته ورته وي

Hidrorrhoe — د خولو روان بهیر، جریان عرق

hilus (lat.) — هیلوس یوه لاتینه کلمه ده چې په اناتومي کې د وینې د رګونو او اعصابو پنډغاړي یا خلیج، د یوځایکېدلو نقطې ته وایي، په یوه اورګان کې یو ورکئ شانته ټولېدنه د وینې د رګونو او اعصابو سیمه نوموله شوې ده لکه هیپاتو، سپلېن، پولمونو کې

histo- (gr. histós = Tissue) جوړښتونه، بافتونه
Histologie هغه پوهه ده چې د بدن د جوړښتونو څېړنې کوي
Histopathologi e هغه پوهه یا علم ده چې د بدن
د جوړښتونو هغه بدلونونه چې د ناروغۍ له امله مینځ ته
راځي څېړي

holo- (gr. hólos) ټولې، ټولیزه، مجموعي، مکمل
holokrin هغه غده چې د ژوانکو دننه محتوي په
ټولیزه یا مکمل ډول له مینځه ځي یعني ژوانکې مړې کېږي
او له سیکریت یا افرازاتو څخه ډکېږي

homo (lat.) هومو په لاتینه کې نارینه ته وایي
اما دلته ترې موخه انسان دئ چې له یوناني هومو څخه چې
یوشان یا یو جنس معنی لري باید وپېژاندل شي یا تفریقي
تشخیص وشي
Homo fortis
homo- (gr. homoios) یو شانته، یو ډول، په ټولیزه توګه
یو شانتوالئ
Homogen یو شانته،یو ډول توب، که دا د رنګ، جنس، یا
جوړښت له مخې وي
Homogenitaet له یوناني کلمې څخه چې یوشانته، یو
جنس یا همجنسه ته وایي لکه دوه نارینه
یا دوه ښځې چې په خپل مینځ کې یو ډول دي
Homolateral په هماغه خوا کې، در عین طرف
Homolog یوشانته لکه په ترانسپلنټېشن کې
دا اصل په نظر کې نیول
Homonym د کلمې یو ډولوالئ یا دې یو ډول یا ورتوالئ
onym نوم ورتوالي ته وایي

homoeo-, homo- یو ډول، ورته والئ
Homoeopathie یو ډول ناروغي، یو بل ته ورته نا روغي

homoio- (gr. homoìos) ورتوالئ، متشابه
homoiothermie کله چې د بدن حرارت یا تبه یوشانته یا په یوه اندازه پاتې وي
horizontalis د ترازو په ډول یا د ترازو په استقامت
Hormon : هورمون هغه کیمیاوي جوړ شوي مواد په بدن کې دي چې د ډېرو مهمو مخکنیو بدلونونو څخه ورسته د وینې له لارې لېږدول کېږي او د موادو په بدلون یا میتابولیزم کې ستر رول لوبوي
adrenocoticotropen = Adreno Cottiko Tropen Hormon (ACTH)
gonadotropes ګونادوټروپیز هغه پروسه ده چې کله چې یو هورمون د هورموني غدو دندې راپاروي یا تحریک کوي
thyreotropes د هیپوفېز یو هورمون ده چې د ټایروئید غده یا د جاعور غده راپاروي یا سټیمولېرټ، تحریک کوي

human (lat. humanus) انساني
Humaninsulin انساني انسولین
Humanmedicin انساني طب
humerus د لاس د پورتني برخې هډوکئ، هغه هډوکئ چې دولي او لیچې تر مینځ پروت دئ
Caput humeri د هومیروس کوپړي یا سر
Humerufraktur د هومیروس د هډوکي ماتیدل

hydro-(gr. Hýdor = lat. equa) اوبه
Hydrocephalus له اوبو ډکه ککره، د دماغ د اوبو زیاتېدل له نورمال حالت څخه

Hydronephrose د اوبو ټولېدنه د بډوډو په
خالي جوف یا سیستم کې

Hydroperikard د اوبو ټولېدنه د زړه په خلطه
یا پوښ کې چې پېریکارد نومېږي

Hydrophil اوبو سره مینه درلودل، د اوبو اخیستلو لپاره تمایل

Hydrophob له اوبو څخه لرې کېدل، د ابو په
مقابل دفاعي حالت مینځ ته راوړل

Hydrophobie ناروغي ډوله ډاریدل له اوبو څخه یا هغه
ناروغي ده چې له اوبو څخه وېره یا ډار لري

Hydrosalpinx د مایعاتو ټولېدنه په سلپینکس
یا دې هګۍ د لېږدوني نلکې یا لاره

Hydroureter په حالب کې د اوبو ټولېدلنه
د حالب احتباس د ځینو عواملو له کبله لکه تیګې یا نور هغه
عوامل چې د دغه لارې د بندېدو لامل ګرځي

Hymen د پېغلتوب پرده، د بکارت پرده په نجونو کې

hyo- , Os hyoidium دا د کلمې هغه لومړۍ برخه ده
چې دې هیوئیدیوم د هډوکي لنډېز ښي

Hyoglossus په اناتومي کې د هیوئیدیوم د هډوکي څخه
تر ژبې پورې کش شوي جوړښت لکه لاندې عضله
Musculus hyoglossus

Hyoideus په اناتومي کې هر هغه څه چې
د ژبې بیخ یا د هیوئیدیوم هډوکي پورې اړه لري

Hypakusis (gr. Akoseis) په اورېدلو کې ستونځې، د اورېدلو
د حس د قوې لږوالئ

Hypalgie د درد په حساسوالي، احساس
کې لږوالئ، کموالئ

Hypalgesie = Hypopathie — د خوږو یادرد د احساس لږوالئ
hyper (gr. hypér) — له حده ډیر، زښت زیات، ډیر زیات
Hyperaemie — سورالئ، له حده زیات له وینې ډکېدل، دوینې زیاتوالئ په یوه اورګان کې
Hyperaesthesie — ډیر حساسوالئ د درد ، تودوالئ او په لږ تماس سره سخت حساسوالئ ښيي
Hyperalgesie — د درد په احساس کې ډېروالئ یعنی د درد تحمل ورته ډېر ګران وي
Hyperemesis — له حده زیاتې کانګې، استفراغات
Hypergalaktie — له حده زیاته د شیدو جوړیدنه، تولید
Hyperglykaemie — د خوږې یا شکرې لوړوالئ یا زیاتوالئ په وینه کې
Hyperkinese — له حده زیات خوځښتونه، حرکتونه نارامه خوځښتونه
Hyperlipidaemi — په وینه کې په ډېر کچه د غوړو یاشحم شتوالئ
Hypermenorrhoe — له حده زیاته د میاشتنئ وینې بهېدنه په ښځینه جنس کې
Hypermnesi(gr.) — د حافظې ډېروالئ، د ډېرې اوچتې حافظې درلودل
Hyperodontie — له نورمال حده دشمیر له مخې د ډېرو غاښو درلودل
Hyperopie= syn. Hypermetropie — پراخه لیدل، وسیع لیدنه
Hyperparathyreoidismus — د جاغور د څنګ غدو دې دندې ډېروالئ چې په پای کې د پاراټ هورمون ډېر جوړېږي یادغه غدواتو کې د دندې زیاتوالئ
Hyperplasie(gr. plássein شکل، جوړښت) = syn.

Hypertrophie د یوه اورګان د جوړښتونو غټوالئ د ژوانکو
د شمېر په حساب بې له دې چې د ژوانکو په حجم کې
بدلون راشي

Hypersomnie(lat. Somnus) د خوب یوه ستونځه ده چې
د ورځې له خوا ډېر خوب ته تمایل شتون ولري، ډېر خوب
ته د ضرورت شتوالئ

Hyperspermie د شمېر له مخې د سپرمو ډیروالئ
چې اوس دا کلمه ډېره نه پکارول کېږي

Hypersplenismus توري یا طحال له حده زیات فعالیت او
عمل چې د سپلین د غټوالئ، د وینې دژوانکو
لږوالئ او د هډوکو د کار او دندې ډېروالئ چې په پای کې
انیمي یا د وینې لږوالي او ډېرې نورې ستونځې مینځ ته
راتلونکې وي

Hypertonie = syn. Hypertonus , Hypertension له نورمال
حده دوینې د فشار لوړوالي ته وایي

Hyperthyreose د جاغور یو ډول ناروغي ده چې
دې هغه له امله د جاغور د غدې یا تېروئید د غدې
هورمونونه ډیر زیات جوړېږي یا تولید کېږي

Hypertonus له حده زیات تقلص یا د یوه اورګان
د عضلاتو سره نزدې کېدل

Hypertrichose له طبعي ډول څخه پرته په بدن
کې د وېښتوو ډیربښت یا ډیر شتوالئ

Hypertrophie یوه اورګان د جوړښتونو غټوالئ د
ژوانکو د حجم دې غټوالي په اساس بې له دې چې
د ژوانکو په شمیر کې بدلون راشي د ډېرو خوړو خوړل

hypo- unter(Norm) له نورمال حالت څخه لاندې، ټیټ

Hypodermis = Tela subcutanea لغوي معنی یې تر
پوستکي لاندې ده

Hypodentie د غاښونو د شمیر لږوالئ نسبت نورمال حالت

Hypogalaktie په پوره یا کافي ډول د شیدو نه جوړیدنه یا نه افراز کیدل

Hypoglykaemie د خوږې یا شکرې د اندازې یا مقدار ټیټوالئ یا لږوالئ په وینه کې

Hypohidrose د خولوو یا عرق په جوړېدلو یا افراز کې لږوالئ

Hypokalcemie نسبت نورمال حالت څخه په وینه کې د کلسیوم د مقدار لږوالئ

Hypokinese په خوځښت کې ستونځې لږ حرکتونه

Hypolipidaemie په وینه کې د غوړیو یا شحم د شتوالئ د اندازې لږوالئ

Hypomenorrhoe د مینستروشن د وخت د وینهې بهیدنې یا خونریزی لږوالئ یا ستونځې

Hypomnesie د حافظې لږوالئ یعني د حافظې ستونځې او د ډیرو لږو شیانو یا خاطراتو په یاد راوړل یا ساتل

Hypoparathyreoidismus د پاراتیروئید دې غدې د دندې یا وظیفې د کچې لږوالئ

Hypophyse (gr.) =syn. Glandula pituitri دماغ پورې ځوړنده غده نوموله شوې

Hypoplasie د یوه اورګان په پوره توګه نه وده یا نمو کول یا کوچنئ پاتې کیدل د ژوانکو د شمیر د لږوالئ په اساس پدی معنی چې ژوانکې د شمیر له مخې لږ وي

Hyposomnie د خوب لږوالئ، کم خوابې

Hypospermie د سپرمو د شمیر لږوالئ

Hypothyreose د تیروئید د غدې دې دندې لږوالئ

Hypotonie Hypotonus د وینې دې فشار ټیټ والئ
په نورمال حالت کې لږوالئ یا بدلون

Hypotrichose د طبعي حالت په خلاف په
بدن کې د ویښتوو لږوالئ

Hypotrophie د ژوانکو وړکتوب د حجم یا پنوالی
غټوالي له مخې لکه سوتغذي، د خوړو لږ خوړل

hystero- (gr. hystèra, hystèr) = syn. Uterus, metrium رحم،
کوم ځای کې چې د ماشوم بنسټ په کې اېښودل کېږي او
هلته په کې د زېږون تر وخته پورې وده او ژوند کوي

Hysterektomie د رحم پریکول او د ښځې له بدن
څخه لرې کول چې په لاندې دوه ډوله دي

a: abdominale د ابدومن له لارې

b: vagenale د واګینا یا مهبل له لارې

Hysteri(gr. Hysterikòs, hyster) Hysterektomie
هیستیري یا هیستیر د رحم لپاره پکارول کېږي او هغه څه
چې رحم پورې اړه لکه هیستیریکتومیي

Hysterie همدارنګه هیستیري یوه رواني ستونځه
هم نومول شوي

Hysterocele هغه هیرنیا چې رحم یي هم محتوي وي

Hysteropexie په اوپراتیفه توګه د رحم
یا یوټیروس ټینګول، تثبیتول د شاوخوا جدارو پورې

Hysteroptose د یوټیروس یا رحم مخ کښته ځوړندیدل
ښکته کیدل

I

i.-m. = intramusculaer په عضلې کې یا د عضلې
له لارې لکه د درملو ستنې وهلو،د عوامو په ژبه د غوښې
پیچکاري

i.-v. = intravenoes — د ناپاکه وينې لرونکي رګونو
يا تور رګ له لارې د مايعاتو او
درملو تيرول يا زرق کول د بدن دننه برخې ته
-ia (gr. /lat.) — دا يو د کلمې د پاي ټکئ يا پساوند
تورئ دئ چې د حالت د دندې خرګندوالې ښيي
-iasis — د ناروغي د حالت خرګندونکئ يا د ناروغي حالت
Ankylostomiasis — د چنګک ډوله چينجي ناروغي
ده چې د پارازيت نيماتود هم نومولئ شوئ چې په وړوکولمو
کې ځاي لري او ميزبان يې سپئ ، پيشکه او انسان کې وي
Lithiasis — د تيږو د شتون له کبله په يوه اورګان
کې د ناروغئ پيدا کيدل

-iatrie , medicina — طبابت، ناروغۍ پېژاندنه، څېړنه او درملنه
Psychiatrie — د رواني ناروغيو څېړنه، روان پېژاندنه
روانشناسي
Pädiatrie — د ماشومانو طب، هر هغه ناروغۍ چې
د ماشومانو پورې اړه لري څېړي
-iater (gr. iatrós) — طبيب، درمان کوونکئ
iatrogen — هغه څه چې د يوه طبيب په
لاس د درملنې په وخت او يا وروسته له هغه پيښ شوي
يا مينځ ته راغلې وي

-id <u>or</u> -oid (gr. eidés) — يو ډوله، متشابه، شباهت درلودل
ورتوالئ لکه د دغه لاندې بېلګې
Karcinoid — سرطان ته ورتوالئ يا متشابه
Adenoid — غدواتو ته ورتوالئ يا متشابه
Lymphoid — لمفوو ته ورتوالئ
idio- (gr. ídios) — هر هغه څه چې شخص پورې اړه لري
شخصي، خپل سر

idiopathic هغه ناروغئ چې دې نه پېژاندل شـویو لاملونو له کبله مینځ ته راغلي

-ie, gr./lat. -ia د یوې کلمې وروستۍ یا د پای برخه ده چې کلمې ته د بنسټیز یا اصلي شکل او معنی ورکوي

Hepatopathie د ځرمانه او د صفراوي لارې یا قنات یا ډوکټوس خولیډېکوس ټولې ناروغۍ

ictero-,Icterus (gr. Íkteros) د بدن د پوستکي دې رنګ زېړوالئ له روښانه تر تیاره رنګه چې د بیلوروبین او صفراوي تیزاب د شتون له امله مینځ ته راځي، زیړ رنګ

Icterus cholestatic د خولیستاتیک موادو (صفراوي موادو) د بندېدلو،دریدلو،دمه کیدلو له کبله مینځ ته راغلئ زېړئ

Icterus haemolytic د وینې د کرویاتو د ټوټه کیدلو تخریب کیدلو یا لیز کیدلو له امله مینځ ته راغلئ زېړئ

Ileitis په لغوي ډول د کږې یا منحني کولمې یا الیوم التهاب ته ویل شوي

Ileitis terminalis د الیوم یا د کږې یا منحني کولمې یا د وړوکولمو د پای یا اخرینۍ برخې یا هغه برخه چې له کېکوم یا چېکوم سره نښلي التهاب یا زخم

ileo- (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې د وړو کولمو هغه برخه جوړوي چې د کږې کولمې په نامه نومول شوی ده

ileocaecal هر هغه څه چې الیوم ټیرمینال او څیکوم ورسره مخامخ وي

Ileocaecaltuberculose د الیوڅیکال د سیمې توبرکلوز

Ileocaecalvolvulus د الیوم او کېکوم یا څېکوم تر مینځ پردې یا والوونه

Ileocolostomie د الیوم او کولون تر مینځ یوه نوې لاره چې د جراحي عملیات په مرسته تر سره کېږی

Ileojejunostomie د اليوم او جيجونوم نوې اړيکې
يا اناستوموز د جراحي عمليات په مرسته

Ileum (gr.) اليوم د نريو کولمو يا وړو کولمو د پای
يا اخريني برخې ته وايی چې په ځکوم کې ننوځي

Ileus (gr.) د بيلابيلو يا مختلفو لاملونو له کبله د کولمو
په بهير کې ستونځې،د کولمو فلج او يا د کولمو بنديدل

ilia, ilium(pl.) دوه لارې ستنې ،د اوسپنې پټلۍ
پوستوالۍ، نرمي

Iliococcygeus
Musculus iliococcygeus
iliofemoralis
Ligamentum iliofemoralis
Iliosakral

impressio اثر، تاثير، عميق، ټيټيدل

imus, infimus (Superlativ infra) اموز او انفيموز د انفرا
عاليترين حالت دۍ چې لاندې، ټيټې، در پائين معنی لري

in-, in دننه، دننه خوا، په دننه کې

Inspiration هوا اخستل، داکسيجن تنفس کول

ex- دباندې، بهر

Expiration د هوا ويستل بيرته له سږو، يعني
د کاربونډای اکسايد لرونکې هوا ويستل

incisivus هدف ترې پريکوونکي غاښونه دي
پريکوونکۍ

Incisura په جراحي عمليات کې د سکاپيل
يا چړې په مرسته د ابدومن يا کومې بلې برخې د پوستکي
يا اورګان شق کولو ته وايي، يو شق

inclinatio (lat.) میلان، تمایل

Inclinatio pelvis د حوصلې یا پیلویز میلان یوې خواته

Incubation time (lat. incubare) = hncobation period

incurabel (lat. incuratus) نه رغیدنه، نه جوړیدنه هدف
ترې هغه ناروغي ده چې درملنه یي ناشونې وي

curabel رغونه، جوړیدنه یعني هغه ناروغي چې
د درملنې وړ وي

Incus (lat.) = Amboss د غوږ د منځنۍ
برخې هډوکي یا غضروف

Index د ښونې ګوته، داشارې ګوته، دشهادت ګوته

Infans (lat.) ماشوم، نه غږیدونکئ

infantil (lat. infans) په لاتینه ژبه انفانس نه غږیدونکي
ته وایي چې هدف ترې هغه وړوکئ ماشوم دئ چې نه شي
غږیدلئ یعني وړوکئ ماشوم

Infantilismus هغه ناروغي ده چې انسان
په طبعي توګه وده نه کوي او لکه
ماشوم پاتې کېږي

infarct (lat. Infarcire) په دننه کې دربېدل،سکوت
د یوه اورګان مړینه یا نکروز، د یوه اورګان د یوې برخې
او جوړښت یا تیشیو د ازښیمي (ازکیمي) چې سیمې ته
د آکسیجن پوره نه رسیدلو له امله را مینځ ته کېږي
او همدارنګه په حاده توګه د ارتیریا د بندېدلو له کبله رامینځ ته
شوئ انفارکت او داسې نورو پېښو ته انفارکت ویل شوي
یا په لنډ عبارت د اورګان جوړښتونو یا تشیو مړینه چې په
دفعتاً توګه د وینې د جریان د دریدلو له کبله مینځ ته راځي

inferior ټیټ، لاندې

infimus (دئ چې ټيټ، لاندې معنى وركوي superlativ =
سوپراتيف infra, inferior د)
influenza = Virusgrippe ويروس له كبله پيښه
شوې ناروغي يا والگئ
infra لاندې، تر يو شي لاندې، ترې ټيټ
Infrakardial د زړه لاندې
Infraklaviculaer هر هغه شيان چې
د كلاويكولا يا ترقوې لاندې شتون ولري
Infraorbital د اوربيت يا د سترگو د جوف لاندې
Infrasternal د سترنوم د هډوكې لاندې
infusion (lat. infundere) د بدن دننه خوا ته اوبه يا مايعات
وركول، په ډيره كچه يا اندازه د مايعاتو زرق كول د وريد
له لارې د بدن دوراني سيستم

inguen,inguinis(lat.)=eng. Groin د اينگوينال شاوخوا سيمه
inguino- (lat. inguen) د عوامو په ژبه قدكشك
يا د انگوينال سيمه
inguinal, adjectiv دا صفت كلمه ده چې هرهغه
څه چط اينگوينا پورې اړه لري يا ورسره مخامخ وي ويل كېږي
Inguinalhernie د اينگوينال دسپمې چوره يا اختناق
inhomogen هغه څه چې يو ډول، يو جنس، يوه اندازه
نه وي يا نه وي جوړ شوي
Injection (lat. Inicere) ستنې وهل ، پيچكاري، زرق كول
Inspiration هوا اخستل،د اكسيجن تنفس كول
Insufficience د بدن د يوه غړي يا اورگان
د دندې كمزوري يا ضعيفي، هغه اورگان چې نشي
كولاي خپله دنده په ښه توگه تر سره كړي
Insula يوه ټاپو، جزيره

Insulae pancreaticae (pl.) = syn. Langerhans Insula
د لنګرهانس ټاپو یا جزیره
Insulin د پانکریاس د لنګرهانس په ټاپو کې د بیټا ژوانکو
څخه جوړې شوې یا جوړېدونکې پروتیو هورمون دئ چې (له
6000شپږزرو لوړ ام جي) د وینې د خوړې یا شکرې ټیټوونکئ
او د وینې د خوړې کچه په نورمال حالت ساتلو دنده لري
Inter- (lat., inter) یوه لاتینه کلمه ده چې تر مینځ
یا د دوو شیانو، دوو اورګانو په مینځ کې معنورکوي
Interatrial د دواړو اتریومو یا د زړه د پورتنۍ
برخې د جوفونو تر مینځ
Intercellulaer د ژوانکو تر مینځ
Interdigital د لاس د ګوتو او یا پوښې د ګوتو تر مینځ
Intercostal د پوښتیو تر مینځ
Intercostalarterie د پوښتیو تر مینځ د پاکې
وینې پراته رګونه
Intercostalmuscls د پوښتیو تر مینځ پرتې عضلې
Intercostalvenae د پوښتیو تر مینځ پراته
د ناپاکې وینې رګونه یا وریدونه
Interior (gr. innerer) له یوناني کلمې څخه
اخستلې شوې چې دننه یا داخل نومېږي
Interlobaer د دو ټوټو یا دو پارچو تر مینځه
Intermammaer د دو تیو یا ثدیو تر مینځه
Intermenstruell په ښځینه جنس کې
د دو میاشتنۍ خونرېزۍ تر مینځواټن یا فاصله
Internus دننه قرار درلودل
Interossaer د دو هډوکو تر مینځ
Interphalangeal د لاسونو د ګوتو یا د پښو
د ګوتو تر مینځه شتوالئ

Interspinal د ملا د مریو یا فقراتو تر مینځ
پرتې پروسیسوزوس سپینوزیا
Interventrikulaer د زړه د لاندنیو خونو یا بطیناتو تر مینځ
Itervertebral د ملا د دو مریو یا فقراتو تر مینځ
Intestinum(lat.) له لاتینې کلمې څخه چې کولمې
نومولې شوې دي او په لاندې ډول دي
Intestinum crassum لوې یا غټې کولمې
Intestinum tenue وړې یا نرۍ کولمې
Intima (lat. Intimus) انټیما له لاتینې کلمې انټیموس
څخه اخستلې شوې ده چې په طبابت کې موخه ترې د
وینې او لمفاوي رګونو د دیوال یا جدار دننه برخې یا طبقې
ته ویل کېږي
Tunica intima, Tunica interna دننه خوا، داخلي
Intoxiction مسموم کیدل، زهری کېدل

intra- (lat.) په دننه کې،په یوه محدوده کې
Intraabdominal دې ګېډې یا ابدومن په دننه کې
Intraarterial د پاکې وینې د رګونو په دننه کې
Intraarticulaer د بندونو په دننه کې
Intraatrial د زړه د پورتنیو خونو یا کوټو، اذیناتو
په مینځ یا دننه کې
Intracellulaer د ژوانکو په مینځ کې
Intracutan د بدن د پوستکي په مینځ کې
Intragastral د ګستر په مینځ کې
Intrahepatic د لېمانه په مینځ کې
Intrakardial د زړه په مینځ کې
Intrakranial د کوپړئ یا جمجمعې په مینځ کې
Intralaryngeal د هوا اخستلو په تولي کې

Ion (gr.)
negative Ion = Anion منفي آیونونه
positive Ion = Kation مثبت آیونونه

irido- (gr. Iris) رنګین کمان، د سترګې عنبیه
iris
Iritis د ایریس التهاب

isch- = Ischio- (gr. íschein) د یونانی کلمې څخه
چې مخنیوئ، وروسته پاتېوالئ معنی ورکوي اخستلې شوې
او دلته دکلمې هغه برخ ده چې د خاصرې د لګن بند یا
مفصل،د خاصرې لګن نومولئ شوئ
Ischaemie د وینې د آکسیجن لږوالئ، سیمه یا اورګان
د وینې او د آکسیجن له لږوالي سره مخامخ کیدل
Ischurie (gr.) = Incontinentia urinae د میتازو یا ادرار
هغه تګلاره، رفتار، سلوک دئ چې په نورمال ډول په مثانه
کې نه تم کېږي بلکه په خپل سر یا غیر ارادي روانې وي
iso- (gr. ísos) مساوي، په یوه اندازه لویوالئ، غټوالئ
Isochrom یو رنګوالئ، ټوله سیمه په یوه متجانس رنګ
Isochron په یوه وخت، همزمان
Isokorie (gr. Kòrn) Pupille په یوه اندازه
دې دواړو سترګو د حدقو یا لیمو پراخوالئ
Isomorph (morpho-, Form) په یوه شکل، یوه ډول

isthmus (gr. Isthmòs) تنګه د تېریدلو لاره، نري اړیکه،
تنګه سیمه
Isthmus glandulae thyroideae د جاغور د غدې
د دواړو ټوټو یا دواړو برخو د نښلولو پل،سیمه یا ټوټه

-itis ایټیز د ګلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
په طبابت کې تر ډېره حده یوه التهاب ته وایي

Pleuritis د پلورا التهاب

Koxitis د حرقفې د بندونو التهاب

ITN = Intubationsnarkose

J

jejuno- (lat. Ieinus) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې
تشه ، خالي ده او دلته موخه ترې د کولمو پورتنۍ
برخه کومه چې د ډیوډینوم له پای څخه پیل کېږي

Jejunalatresie (congenital) د زېږون له وخته د کولمو
د جیجونیوم چې وروسته له ډیوډینوم څخه پیل کېږي د چې
د تشو یا خالي کولمو په نامه یادېږي دغه سیمه یایې حلقې
بندې یا تړلې شوې وي

Jejunojejunostomie د جراحي عملیات په مرسته
د دو تشو کولمو تر مینځ نوي اړیکې جوړول

Jejunum تشې یا خالي کولمې، د نریوکولمو
لومړنۍ یا پورتنۍ هغه برخه ده چې له ډیوډینوم سره نښتې

Junctura (lat.) اړیکې پیداکول، د دوو اورګانو ترمینځه
اړیکې پیدا کول

K

Kanal (gr. kánna) نل، نلکې

Kancero- (gr. Karkìnos) چنګاښ، سرطان

Kancerogen = Karcinogen هغه لاملونه چې
د کارسینوم یا سرطان په مینځ ته راوړلو کې اهم رول لري

Karbunkel(lat. carbunculus) کاربونکیل د ډېرو وېښتو
د فولیکل یا پیاز تر څنګ یه ډېر ټېټ یا عمیق او په واقعیت
کې ډېر دردلرونکئ انفیکسیون یا د ډېرو ګاونډیو یا پنډ شویو
فرونکولوز له یو کاربونکیل مینځ ته راځي نومول شوئ دئ
Karcio- (gr. karkínos) هدف تري د سرطان ناروغي
ده، چنګاښ، سرطان
Karciniod د سرطاني ناروغي ته ورته
نښې، چنګاښ ته ورتوالئ
Karcinoidos د نایرواندوکرین تومور،د سرطاني
ناروغئ ته ورته حالت یوه ناروغ سره
Karcinom(Ca.) کارسینوم یوه بده یا خبیثه
سرطاني ناروغي ده

Kardio-, Cardio-, Kardia زړه، قلب
Kardiochirurgie د زړه جراحي
Kardiologie هغه علم دئ چې د زړه د جوړښت او
هغه د ناروغیی څېړي یا ورځخه بحث کوي
Kardiomegalie د زړه لویوالئ یا د حجم له مخې
غټوالئ، غټ زړه
Kardiomyopathie د زړه د عضلې ناروغی
Kardiopathie دا هغه پوهه ده چې د زړه ناروغیو څېړي
Kardioptose د زړه ټېټوالئ یا ټېټ قرار درلودل
له اناتومیک یا نورمال حالت څخه، د زړه ډیر ټېټ موقعیت
Kardiopulmonal هر هغه څه چې زړه او سږو پورې
اړه ولري یا قلب او شش
Kardiospasmus د معدې د لومړني برخې یا هغه
خوله یي چې له اوزوفګوز یا مري سره اړیکې لري تشنج
یا کرمپ ته وایي

Kardiotoxic د زړه هغه ناروغي چې د هغه
الکتروفیزیکي دنده ښه نه تر سره کېږي یعنې د زړه عضله
په سمه توګه پمپ نشي کولای، د زړه ژوبلېدنه یا ځورېدنه
Karditis د زړه د جوړښتونو التهاب چې
د اندوکاردیتیز، میوکاردیتیز، پېریکاردیتیز او پانکاردیتیز
ډولونو باندې لیدل کېږي
Karotisstenose د ورمیږه د ارتیریا یا کاروتس تنګیدل
چې تر ډیره حده یې لامل منګ یا سکلروز وي
karpo- د لاس بنسټیز هډوکي، اصطلاحي معنی یې
د لاس رېښې
karyo- هسته، د ژوانکې منځنی برخه یا هسته
Karyogramm د کروموزوم د حالت څرنګوالئ لکه غټوالئ
شکل یا فورم او همدارنګه شمیر یې

Kasuistik (lat. casus) پېښه ، موضوع، کیس
Kata- (gr. Katà) ښکته، مخ ښکته، مخ په ځوږي
Katarakt د سترګې یا سترګو په عدسیه کې
د هیرو ډوله ستورو مینځ ته راتګ او د هغې پوښل
Katarrh(gr.) مخ ښکته خوا بهیدل چې په اصل کې
د یوه التهاب له امله لکه له پزې څخه په والګي یا ریزش
او ذکام کې پیدا کېږي
Kaudal اندنی ، ټیټه برخه، د پښو خواته، لکی خواته چې
د کرنیال یا پورتني،سر خوا، په مقابل جهت کې شتون ولري
Kranial د سر خواته، پورتنی برخه

kephalo-, cephalo- (gr. kephalé) کوپړی، سر، تندئ
Kephalalgie, Kephalodynie = Cephalalgie, Cephalodynie
د سر درد، سردردي

ephalhaematom	د زېږون په وخت کې کيدای شي چې د نوي زېږول شوی ماشوم په سر کې ټينګه شوي وينه يا غوټه شوي وينه يا لخته شوې وينه ياکواګول مينځ ته راشي
Kephalometrie	د سر يا کوپړي اندازه کول
Keratektasie	
kerato-(gr.)	
Keratitis	د سترګې د قرنې التهاب ته وايي
Keratocojunctivitis	
Keratomalasie	د قرنې پوستوالئ، نرموالئ
Keratoplastie	د سترګې د قرنې بيا رغونه د جراحي عمليات په مرسته
Keratose	
Keratotomie	د سترګې د قرنې پرانستل يا بېلول
Kines, Kinet	خوځښتونه، ګرځيدل، حرکتونه
kin-; -kinesie (gr. Kineìn)	د يونانی کلمې هغه برخه ده چې خوځښتونه، حرکتونه نومول شوي
Akinesie, Akinese	نه خوځښت،د خوځښتونو نشتوالئ
Bradykinesie	په حرکتونو کې لږوالئ د خوځښتونو لږوالئ
Eukinesie	نورمال خوځښتونه، حرکتونه
Hyperkinese	له حده زيات خوځښتونه،هغه حرکتونه چې نه کنترول کېږي
Hypokinese	په حرکتونو يا خوځښتونو کې لږوالئ غربت، بيچارګي
Kinetose	د سفر ناروغي،د خوځښتونو يا حرکتونو ناروغي ته وايي

kinosio- (gr.) د يوناني كلمې هغه مخكنۍ برخه ده
چې خوځښت، حركت نومول شوئ دئ

Kinesiotherapie د خوځښتونو يا حركتونو
د ناخوالو يا ستونځو درملنه

Kinesis خوځښتونه، حركتونه

klasto- (gr. klán) تخريب كول، ورانول، ټوټه كول

klastro- تړل كيدل، بندول

Klastrophilie (lat. Claustrum) له يوې لاتينې كلمې
څخه اخستلې شوې ده چې تړل، قفس ته وايي خو
كلاستروفيلي په اصل كې هغه يوه ناروغي بلله شوې ده
چې ناروغ ځان په كور كې بندي كړئ وي او له كور څخه
نه وځي په دې دليل چې هغه تعقيب كېږي او يا اګورافوبي

Klaustrophobie هغه ناروغي ده چې له يوې
راټولې شوې كوټې يا سيمې څخه ډار يا ويره لري په تېره له
هغې سيمې څخه چې وتل ناشونې وي (لكه لېږدونكې لاره
يا لفت) همدارنګه د ډېرو انسانانو شتون لكه سينما
سوپرماركيټونه

clavicula (lat.) ترقوه، د ترقوې هډوكئ، د توقك هډوكئ

Klaviculafractur د ترقوې ماتېدل

kleido- (gr. = lat. clavicula) يوه يوناني كلمه ده چې په
لاتينه كې كلاويكولا نوموله شوې ده،د ترقوې هډوكئ

Kleptomanie (gr. Klèptein) د اېښودلو روږدي، هغه ناروغي
ده چې غير ضروري شيانو ايښودلو كې ډېروالې يا افراط كوي

Klimakterium (gr. klimaktér) پە ښځینە جنس کې
د کلنو د بدلېدلو وخت،پە بلە اصطلاح هغە کلونو تە ویل کېږي
چې لە یوە پړاو څخە بل پړاو تە اوښتل نومېږي او هغە دا چې
د یوې غیر منظمې خونرېزۍ پیل پە دې کلنو کې وي چې
ورتە د پاست مینوپوز یا د میاشتنۍ خونرېزۍ تر مکملې پاي
تە رسیدلو نیټە هم ویل کېږي

Klinik (gr. klíne) = لە یونانی کلمې کلین څخە
چې بستر معنی لري اخستلې شوې
دە چې موخە ترې روغتون دئ، خو پە اصل کې د طب
د پوهنتون روغتون چې د پوهنتون پە احاطە یا تر څنگە
شتون ولري او محصلین هلتە خپلې عملي زدە کړې کوي

Klonus (gr. Klònos) = rrythmic Contraction لە یونانی
کلمې کلونوز څخە چې قوي او شدید خوځښتونە معنی
لري اخستلې شوېده، د عضلاتو نږدې کیدل د هغوۍ
د سستۍ پە ځواب کې،بې خبرە او پە شدت سرە ویشتل
کلک او تند ټکان، پە بېړە سرە تکراري خوځښتونە، تقلص
Blepharoklonus د سترکو د پلکو شدید
یا سریع تقلصات

kneme- (gr. = lat. Tibia) کنیم یا کنیمە یونانی کلمە دە
چې پە لاتینە ټیبیا نومول شوي چې د لینگي د لاندنۍ
برخې یعني لە زنگانە لاندې سیمې غټ هډوکئ دئ

Kohabitation (lat. Cohabitare) = syn. Koitus یوځایوالئ
یوځای اوسېدل، پە یوە کور کې اوسېدل
Koitus (lat. coire) د جنسي مناسباتو لپارە د دوە
مخالفو جنسونو(نارینە او ښځینە) یوځاي کیدل یا نږدې کیدل

Kokko- (gr. Kòkkkos) له یونانی کلمې کوکوز څخه
چې هسته، تخم، مغز معنی ورکوي اخستلاې شوې هدف
ترې ګرده یا کلوله ډوله یا د غونډاري په شان باکتري

Kolik (gr. Koliké , kolikòs) د کولمو څوریدل، ژوبلېدل
کولیک په طبابت کې سخت، شدید تشنجي کرمپ لرونکي
دردونو ته ویل کېږي، چې دا یوازې په کولمو پورې اړه نلري
بلکه د بدن په نورو غړو کې هم شونې وي

Koliknephral د بډودو قلنج، د بډوډو د شخئ
په شان یا کرمپ ډوله نه تحمل کوونکي دردونه

kolpo- (gr. Kólpos = lat. Vagina) په ښځوو کې
د جنسي یوځایوالي غړئ یا اورګان

Kolpitis = Vaginitis د کولپو یا واګینا التهاب

Kolpoplastic د واګینا بیا رغونه د جراحي عملیات
په مرسته

Kolporrhaphie = د کولپو یا واګینا، واجینا vagina ګنډل، ترمیم
ګنډل

-rhaphie (gr. Rhaphé) ترمیم ،ګنډل، دوخت، دوختن

Kolporrhexi وګینا (Vagina) کې درز یا خیریدل

-rhexie (gr. Rhéxis = -rhagie) شق، خیریدل، درز

Kolposcopie د کولوسکوپ په مرسته د کولپو
یا وګینا، وجینا لیدنه

Kolpotomie د کولپو یا وګینا ددیوال کې
یا ددیوال له لارې درز یا شق کول

Koma – Komata (gr. Kóma) ټیټ یا عمیق خوب

Komedo د وازدې یا غوړو دانه، د وېښتو هغه پراخه شوئ فولیکول چې له کېراتین او له وازدې یا حیواني غوړ څخه ډک شوئ وي

Komplikation (lat. Complicare، complicatus) یوه لاتینه کلمه ده چې د اخته کېدلو یا ګرفتار کېدلو، مصاب کېدلو معنی ورکوي او په طبابت کې د یوې ناروغۍ حالت څرګندوي چې یا د طبیب او یا په طبیعی توګه (لکه د زېږون له وخته) له ناخوالو یا ستونځو سره مخامخ کېدلو ته وایي، د ناروغۍ اختلاطات

Konglomeration(lat. Conglomerare) =Agglomeration یوه لاتینه کلمه ده چې معنی یې کلوله کول، یوځای کول او ټینګول دي

Konjunktivo- (conjunctivo-) = lat. Conjungere یو ځای سره نښلول، اړیکې ورکول

Konjunktivitis

Konkrement (lat. Concrementum) له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې چې یوځایوالئ ، آمیزش، امتزاج ، تراکم نومېږي، خو په طبابت کې هدف ترې منګ او تیګې ده لکه د مثانې تیګې، د بډوډو تیګې، د کوټ یا غایطه موادو تیګې او داسې نورې

Konservativ (lat. Conservare) لاسته راوړنه، ساتنه محافظه کاري

Konservative Therapi ساتونکې یا محافظه کاره درملنه یا د درملو په مرسته درملنه چې د اوپیراتیفي یا جراحي عملیات برخلاف

Operative Therapie هغه درملنه چې د جراحي عمليات
په مرسته ترسره کېږي يا ناروغ روغ کېږي

Konserviere (lat. Servare) د ساتنې وړ جوړونه يا رغونه
ساتنه

Konstitutiontyp په اصل کې د انسان د بدن
د جوړښتونو ښودنه کوي خو په طب کې موخه ترې د يوه
انسان د بدن جوړښت او د هغه د دندو د تر سره کولو توانايي
او رواني حالتونو اړيکې ښودنې ته وايي

Kontrahere (lat. Contrahere, Contractus) په خپل مينځ
کې سره نښتل، يوځای کېدل، نزدې کيدل، تقلص

Kontraktil د تقلصاتو استعداد درلودل، هغه توانايي
يا قدرت چې ځان ټول کړي لکه د عضلې تقلص

Kontraktion (lat. Contrahere) کانترکشن له لاتينې
کلمې کانتراهير څخه چې خپل مينځ کې سره نزدې کيدلو
معنی ورکوي په تيره بيا د يوه خالي يا جوف لرونکي اورګان د
يوې عضلې او يا د عضلې د ديوال تقلص ته ويل شوي

Kontratur په پرلپسې توګه يا دوامداره توګه د يوه اورګان
د پستو يا نرمو برخو لنډونکئ يا سره نزدې کوونکئ

Konversion (lat. Conversio) تاويدل، بدلون، په بل ډول
يا بل حالت ته بدلېدل

Kopremesis = Miserere(Ileus) لکه په اليوس يا د کولمو
دبنديدلو له کبله د غايطه موادو کانګې، استفراغات څکه چې
د غايطه موادو د وتلو لاره د کولمو او مقعد له لارې ناشونې وي

kopro- (gr. Kòpros، Kot = lat. Stercus; faeces) يوه يونانی
کلمه ده چې بد، خراب، غايطه مواد نومول شوې لکه

Koprostase د غايطه موادو بندېدل په کولون کې

kore- (gr. Die Pupille = lat. Pupilla) د سترګو لېمې
يا مردمک چشم

Korektopie (gr. Kòrektopos) = Ektopia pupillae له
خپل اصلي ځای څخه د سترګې د لېمې بيځايه کېدلو ته
وايي چې تر ډېره حده دننه خوا او پورته خوا ته وي

korneo-(lat. Cornea cutis) د سترګې قرنيه
Kornealulcus = Ulcus cornae د قرنې ټپ، پرهار
Koronar = Angio د زړه د وينې رګونه چې د زړه د تاج
په نامه هم نومول شوي

koronar- = angio- Koronararterae په طبابت کې دې زړه د
وينې هغه رګونو ته وايي چې د زړه عضلې ته وينه ورسوي
چې ورته د زړه د تاج رګونه يا د زړه تاج ډوله رګونه وايي

Koronarangiographie د کورونار يا د زړه د تاج ډوله
رګونو ښودنه د راديوګرافئ د وړانګو او کانترس موادو په
مرسته او د هغه کوم بدلون چې شتون ولري څېړل کېږي
Koronararterie، Coronararterae د زړه د وينې تاج ډوله
يا تاج ته ورته رګونه ، د وينې هغه رګونه چې
د زړه عضلې ته وينه رسوي يايې تغذيه، اروا کوي
Koronarchirurgie د کورونار د رګونو جراحي
Koronarinsufficience کورونار په پوره توګه خپله دنده
سرته نشي رسولي، د کورونار د دندې کمزوري يا ضعيفوالئ
Koronarsklerose = Arteriosklerose د کورونار د رګونو تنګېدل
يا بندېدل چې د منګ ته ورته لرونګو موادو په واسطه
د چې د هغه په جدار پورې نښتي وي

Koronarspasmus د کرونار د رګونو کرمپ یا تشنج
Koronarstenose د زړه د وینې د رګونو یا د زړه
د تاج یا کرونار تنګوالئ

Korpus (lat. Corpus) یوه لاتینه کلمه ده چې تنه، بدن
نومول شوئ دئ
Koxalgie د خاصرې د لګن یا د حوصلې دردونه
په ارتریتیز او د حوصلې په ارتروز کې
Koxarthrose (degenerative) په تخریبي
یا دیجینیراتیف ډول د حوصلې د بندونو یا مفصلونو ناروغۍ
Koxitis د حوصلې د بندونو التهاب یا ارتریتیز
kranial پورته، پورتنۍ(د سر یا تندي خوا)ته
kaudal لاندې، ټیټ، ښکته (پښو یا لکۍ) خوا

-krin =Krino- (gr. Krínein) لرې اچول، ترشح کول، افرازول
بهر کول، بیلول(د ناروغ بیل او یواځې ساتل)ته هم ویل کېږي
Endokrin دننه خوا، دننه دې وینې په بهیر
کې افرازات او همدارنګه، ترشحات
endo- (gr. Éndon) دننه، په دننه کې، په یوه چاپیریال
کې، په حدودو کې

Kryo- (gr. Krýos) ساړه،کنګل، یخ
Kryalgesie د سړو وهلي درد یعنې دې ټیټې
درجې د مخامخ کیلو له کبله ور پیښ شوي دردونه
aesthes حساسیت، احساس
Kryaesthesie له حده زیات حساسیت د سړو
په مقابل کې
Kryoanaesthesie د سړو له کبله بې حسي
د سړو له کبله احساس یا حسیت له لاسه ورکول

Kryopathie هغه ناروغي يا حالت خرګندوي

چې وروسته د سړو وهلو له کبله مينځ ته راځي

Kryotherapie د کنګل يا د يخ د ټوټو په مرسته

سيميزه يا لوکال درملنه تر څو چې د التهاب د خپريدلو

او هيماتوم د جوړيدلو څخه مخنيوئ وشي

Krypto- (gr. Kryptós) پټ، پوښلئ، پناه، مستور

Kryptogen ناپيژاندل شوي،پوښل شوي

پټ لاملونه، هغه ناروغی يا پيښې چې له نه پيژاندل شويو

لاملونو څخه مينځ ته راغلې وي

Kryptomenorrhoe هغه مينستريشن ته ويل

کيږي چې دې ښځينه جنسي اورګان دې غير طبيعی حالت

يا نشتوالي له کبله وينه بهيدنه بهر ته يا دباندې صورت نه

نيسي يا شونې نه وي تر ډيره بيا دسيرويکس په اتريزي کې

Meno- (gr. Mèn, menòs) مينو له يونانی کلمې مين

يا مينوز څخه اخستلې شوې چې مياشت معنی ورکوي

Kryptochismus = Maldescensus testis د خوټو

يا خصيو د ښکته کيدلو ستونځې

Kryptopexie = Orchidopexie د يوه جراحي عمليات

په مرسته د اورشيتو ټينګول يا تثبيت کول د هغه په کڅوړه

کې يا په کڅوړه پورې

Kryptospermie د سپرمو د ژوانکو په شمېر کې

ډېر زيات لږوالئ

Kultur (lat. Cultura) ; Bakteriakultur کښت، کرنه

لکه د باکتريا کرنه، کښت

Kur (lat. Cura) پالنه، مراقبت، د طبي استراحت

دوره، پرستاري

Kurabel (lat. Curare) د درملنې وړ، د رملنه يې شونې ده
inkurabel هغه ناروغي چې درملنه يې شونې نه وي
Kurativ (lat. Curare) کوراتيف
هغه لاتينه کلمه ده چې د ناروغۍ بيا روغېدنه، شفا موندنه
ځخه هدف دئ يعنې له هغې درملنې ځخه موخه ده
چې ناروغ په ښه او پرمختللې درملنې روغ شي
Kurative Therapie د ناروغۍ د بيا روغيدنې يا شفا
موندلو درملنه

Kutaneo- (lat. Cutis) پوستکئ، د بدن پوستکئ،جلد

Kyphose (gr. Kyphòs) يوه يونانی کلمه ده چې مخې
خواته کږېدلو، انحنا ته وايي، او په نورماله توګه د ملا د مريو يا
د ملا د تير، د فقراتو ستون کږېدل يا انحنا شاخواته
Kyphosis thoracica د توركس يا د سينې د قفس
د مريو انحنا يا کږېدل

L

labium شونډې، د شونډو په ډول ځنډه يا ځنډې
Labor (lat. Labor، Laboratorium) لابور کار، زحمت
څېړنې ته وايي همدارنګه د لابراتوار نوم يا لابراتوار لنډيز دئ
Laboratorium د څېړنې او آزمايشونو د کار ځای
labrum (lat.) شونډې، شونډو ته ورته جوړښت
Labyrinth (gr. labyrintos) د غوږ دننه برخه
Labyrinthektomi د غوږ دننه برخې لري کول
Labyrinthitis د غوږ دننه برخې التهاب
Labyrinthotomi د غوږ دننه برخې پرانستل او ليدل

lac, lacti = Lakto- او galakto- (gr. gála, gálaktos =lat. Lac, lactis) شیدې، پی

lacrima (lat.= gr. Dakryo-) اوښکې

lactifer د شیدو بهوونکئ، رهبري کوونکئ

Ductuc lactifer د شیدو د لېږدونې نلکې
یا کانالونه چې تر ماماریا پورې یي رسوي

Laktaion وروسته له زېږون څخه د شیدو جوړېدنه
د شیدو افراز کیدل

Laktotrop د شیدو د جوړېدلو، افراز کېدلو پاره ونکی

Laktovegetarer له سبوو او د شیدو نه جوړ شویو
شیانو نه خوړل یا ترې ډهډه کول چې ورته ویجیتار یا ویګیتار
هم ویل کېږي

lamina(lat.), Pl. Laminae پاڼه، نرى یا نازکه پارچه
د بدن د یوه غړي یوه نرى یا نازکه پاڼه یا طبقه

Lamina quadrigemina = Tectum mesencephalie خلور غونډئ
یا تپه لرونکې پاڼې، ټوټې، پارچې

laparo- gr. Lapára = lat. Venter, abdomen) ګېډه، د ګېډې
جوف، تشه، د د ګېډې څنګونه، بطن

Laparoskop یوه طبي اله ده چې د هغه په مرسته
د طب ډاکتر د ګېډې دننه برخې لیدلاي شي یا یې ویني

Laparoskopie د جراحي عملیات په توخت کې
د ګېډې په دننه کې پراته اورګانونو او شته شیانو لیدنه
د لاپاراسکوپ په مرسته

Laparotomie یا جراحي عملیات په مرسته د ګېډې
په Operative د جوف پرانستل، سپړل

laryngo- (gr. Lárynx,Laryngos = lat. Laryngeus)
حنجره، ستونئ، حلق

Laryngitis — د ستوني، حنجرې التهاب

Laryngopharyngitis — د حنجرې او ستوني التهاب
ته ويل کېږي

Larynoplegie — د حنجرې فلج

Laryngockopie — د يوې طبي آلې يا لارينګوسکوپ
په مرسته د حنجرې ليدنه او د هغې دننه څرنګوالی

Laryngospasmus — د حنجرې کرمپ يا شخوالئ

Laryngotracheitis — د حنجرې او تراخيا
يا د هوايي لارې التهاب

Larynxkarcinom — د حنجرې سرطاني ناروغي

Latent (lat. latens)= asymptomatic — پټ، مخفي، سيمپتوم
يا اعراض نه ښودونکئ

manifestus — د ناروغۍ نښې په روښانه توګه څرګندېدل

latero- (lat. Latus, lateris) — څنګ، يوې خوا، يو طرف

lateral (lat. lateralis) — په څنګ، په يوه څنګ کې
يوې خواکې د يوې پېښې يا ناروغۍ پيښيدل چې
د مينځني برخې څخه لرې يا په مقابل کې پرته سيمه

medial — دننه خوا يا د بدن محور يا مرکزی سيمې
ته نږدې شتوالئ

lateralis — د بدن په يوې خوا قرار درلودل، له مرکز
څخه بهر خواته، په يوه څنګ کې شتوالئ

latior (Komparativ) — پراخه، وسيع

latissimus (lat.) — ډېره پراخه د بيلګې په توګه
د موسکولوس لاتيسيموز دوري

-issimus, -issima, -issimum (superlativ)

Latus (lat.) خنګ، د یوه خنګ نیمه برخه
latus (lat.) پراخه، وسیع
tensor fasciae lata
ternsor ځورور، کلک، قوي، ځور ښودونکئ
ځور ازمویونکئ
Legasthenie (lat.) د لیګاستیني کلمه په
ځینو کتابونو کې لاتینه کلمه بللې خو په انترنت کې بیا زړه
یوناني کلمه نومولە شوې چې د لوستلو او لیکلو ستونځې
یعني چې سړئ په لوستلو او سمو ګرامري لیکلو کې
ستونځې
lemniscus, عصبي پټلي یا لارې
lens, lentis (lat.) د سترګې عدسیه
lentiformis عدسې ته ورته شکل، فورم

lepto- ډنګر، له نورمال حالت څخه ډېر ضعیف
leptosom / Astheniker ډنګرو، لوړ له نرۍ غاړې یا ورمېږ سره
یو انسان لکه بولمي او ډېر نرئ اندام لرونکي ناروغان

letal (lat. Letalis) وژونکئ، مرګونئ
Letaldosis (LD) مرګونئ، وژونکئ د زهرو اندازه یا شمیر
Letalitaet د مړینې د پېښو شمېر د یوې ځانګړې
ناروغۍ له کبله، هغه اړیکې چې د مړینې پېښې چې
د یوې ځانګړې ناروغۍ له کبله پېښې شوې وي د یوې نوې
ځانګړې ناروغۍ له شمیر سره (دا یواځې په اکوټو یا حادو
ناروغیو کې د شمیر وړ وي) کېږي
Mortalitaet د مړینې شمیر، د مړینې هغه شمیر چې
د یوې ځانګړې ناروغۍ له کبله د مړینې نسبت په یوه
معین وخت کې د هغه سیمې د اوسیدونکو انسانانو د
شمیر په اندازه ښي

Leuko- (gr. Leukós) سپین، روښانه، ځلېدونکي
هدف دلته ترې د وینې سپینې ژوانکې، کرویات سفید خون
Leukaemie لغوی معنی یې سپینه وینه او
د عوامو په ژبه هم ورته د وینې سرطان ورته ویل کېږي
په لایکومي کې وینه په اصل کې سپینه نه وي. هغه پیښه
یا سیستم چې په دغه ناروغي کې مینځ ته راځي هغه
دا وي چې په وینه کې له حده ډېري د سپینو ژوانکو ډېروالئ
یا شتوالئ
Leukocyt د وینې سپین رنګه اجسام، یوه
سپینه ژوانکه
Leukocytopenie = Leukopenie د وینې
د سپینو ژوانکو د شمیر لږوالئ
-penie (gr. Penía) لږوالئ، غربت، کمزوري
Leukocytopoese د سپینو ژوانکو جوړښت ته ویل
کېږي. سپینې ژوانکې د هډوکو په مغز او په لمفاوي
غوټو ، غدو کې جوړېږي یا تولید کېږي
Leukucytose د لایکوسیتو یا سپینو ژوانکو ډېروالئ
په وینه کې
Leukocytourie په ادرار کې د سپینو ژوانکو
یا د وینې سپینو ټوټو یا اجسامو شتوالئ

Levator (lat. Levare) لیواتور له لاتینې کلمې لیوار څخه
چې پورته کولو، لوړولو، پورته بیولو ته وایي اخستلې شوې
لکه د لېواتور اني عضله
M. levator palpebrae
M. levator scapulae
levis (lat.) ساده، اسانه،تر فشار لاندې نشتوالئ، صاف
او بې وېښتو

liber (lat.) خپلواک، ازاده، مستقل
lichen (gr. leichèn) یوه یونانی کلمه ده چې کوڅۍ
یا وړې اوبدل شوي ويښته معنی لر خو په طب کې موخه
ترې د پوستکي وړوکي پاپولوسيز اکزانتيم ده
lien (lat.) = Synonym, Splen تورئ، طحال
lienorenalis هر هغه څه چې د توري او بډوډي
تر مينځ شتون ولري
Ligamentum lienorenale هغه مزئ یا پړئ چې
لين یا تورئ له بډوډي سره نښلوي
Lig. = Ligamentum ليګ د ليګامينتوم لنډيز دئ او پړو، مزو
یا اوتارو ته وايي
ligamento- (lat. Ligament, Ligamentum) وندنئ ،د پړئ
په شان ټينګ او کلک مزئ دی چې د بدن په دننه کې
غړي سره نښلوي تر څو چې غړي ټينګ وساتي او يو له
بل څخه بيل نشي
Ligamentum costoxiphoideum هغه ليګامينتوم
یا مزئ ته وايي چې پوښتي له هغه هډوکي سره
نښلوي چې د سينې یا توركس د مخکني برخې په
مينځني سيمه کې پروت دئ
ligamentum dorsale هغه مزي، یا ليګامينتوم چې
د شا خواته شتون لري
Ligamenta ليګامينتا د جمعې کلمې لپاره چې
مزي، پړي نومېږي
Ligamentruptur د ليګمينت چاوديدل ، شلېدل
تر مينځه دوه ځايه بيليدل
Ruptur (lat. Rumpere) چاوديدل، شلېدل، څيرې کېدل
تر مينځه دوه ځايه کيدل

Ligatura (lat. Ligare) لیګاتورا له لاتینې کلمې لیګار
څخه چې نښلول،غوټه کول، ټینګول، بستن، ګره زدن
معنی ورکوي خو په جراحي کې د وینې دې رګونو د لاندې
برخې یا بیخ غوټه کولو، نښلولو، ټینګولو ته وایي لکه د وینې
د رګونو او لمفاوي سیستم ټینګولو، کلکولو ته وایي تر څو
چې له خونرېزۍ څخه ډهډه وشي
Ligatura arteriae د وینې د رګونو ټینګول یا غوټه کول
د جراحي تارو په مرسته
Ligg. = Ligamenta لیګ د لیګامینتا لنډېز دئ

Limbus (lat.) درز، سورکۍ، څنډه، حاشیه
Limen (lat.) څنډه، د یوه اورګان پوله، سرحد
Limen nasie د پزې د جوف تر مینځ دیوال یا پوله
Linea (lat.)، Pl. Lineae لینیا یوه لاتینه کلمه ده چې
لیکه، خط معنی ورکوي لکه لینیا البا یا سپینه لیکه
Lingua لینګوا ژبې، زبان ته وایی
lingualis هر هغه څه چې ژبې پورې اړه لري
یا ژبه ورسره مخامخ وي یا په تماس کې وي
Folliculi linguales د څینو ناروغیو یا تندې له کبله
د ژبې په سر هغه پرده یا بار چې ورته وایي نومول شوئ دئ
Lingula (lat.) ژبکۍ، وړوکې ژبه
Lingula pulmonis sinistri د کینې خوا د سږي
یا شش د پورتنۍ ټوټې لاندنۍ او اخرینۍ برخې ته وایي

Lipase د غوړو یا شحم ټوټه کوونکي انزایم ته وایي
چې په پانکریاس کې جوړېږي او په نورمال یا طبعی ډول
په پانکریاس کې ویده یا غیر فعال وي او هغه وخت په کار

یا فعالیت پیل کوی کله چې ډوډینیوم یا کولمو ته ننوځي او
په پتالویک ډول بیا په خپله پانکریاس کې فعال کیږی او غوړ
یا لیپید خوری او له اوټیولیز پروسېه پر مخ ځي تر څو چي
د پانکریاس پرانشیم له هم له مینځه لاړ شی

-ase ایز- د کلمې هغه وروستي برخه ده چې انزایم
ټوټه کوونکو موادو ته ویل شوي

Lipatrophie د غوړینو موادو لږکیدل چې
د خوړو یا تغذې ستونځو له کبله هم مینځ ته راځي، د بدن
د پوستکي لاندې د غوړ یا شحم طبقې نرۍ کېږي

lipo- (gr. Lípos = lat. Adeps, adipis) غوړ، شحم

Lipophilie د غوړو نشتوالي حالت، د غوړیو
حل کوونکي مواد

Lipoblast د غوړو ځوانې ژوانکې

Lipocyt د غوړیو ژوانکې

Lipodystrophie د غوړو لږوالی دې تغذي ستونځو
له کبله، د غوړو ورکېدل

Lipogenese د غوړو یا شحم مینځ ته راتګ
بروز، پیدایښت

Lipoid هغه مواد چې غوړیو ته ورتوالئ لري

Lipom د لیپو سیت د جوړښت پاړسوب، تومور
تر ډیره لیپوم سلیم او بې زیانه، بې ضرره وي

Lipomatose هغه ناروغي ده چې په هغه کې
یو شمېر د غوړینو جوړښتونو پاړسوب یا تومورونه پیدا کېږي

Lipophil د غوړ منحل کونکئ(غوړ خوښوونکي)ته وایي

Liposarkom د غوړینو جوړښتونو یوه نادره او مالیګنان، خبیثه
بده دانه ده چې معمولاً په ښه توګه د پېژاندنې وړ وي

Liquefaktion اوبه کیدل یا مایع کیدل

Liquid (lat. Liquidus) له لاتینې کلمې ایکیدوس
 څخه چې مایع، مایعات معنی ورکوي اخستلې شوي ده

Liquidation حسابول د حساب یا صورت حساب کول
تصفیه کول، د مایعاتو فلتر کول

liquor اوبه، مایعات، مایع

Liquordiagnostik = Liquor cerebrospinalis د سر
د مغز یا د شوکي نخا د اوبو یا مایع پلټنه، معاینات

-lith د کلمې هغه وروستی برخه ده چې تیګه، کاڼي
دې تیګو له کبله مینځ ته راغلې ناروغی

Lithiasis له تیګو جوړې شویو ناروغی
د تیګو جوړېدنه په بډوډوکې، د تریخي په کڅوړه
یا ضفراوي کڅوړه کې، په مثانه کې او نورو غړو کې

-iasis ایازیس د کلمې هغه وروستی برخه ده چې
د یوې داسي ناروغی حالت څرګندوي، کومه چې
د تیګو(کونکریمینټ)د شتوالي له کبله په یوه اورګان یا نورو
غړو کې مینځ ته راځي

Phlebolith د وریدو تیګي یا منګ، په تور رګ
یا ورید کې تیګو ته ورته کلک منګ شتوالئ

Nephrolithiasis په بډوډو کې د تیګو یا کاڼو شتون

litho- (gr. Líthos) تیګه، تیګې، کاڼي

lithogen هغه څه یا لاملونه چې د تیګو د جوړېدنې
زمینو ته وده یا پر مختګ ورکوي یا مساعد کوي

Litholyse د تیګو له مینځه وړل، منحل کول
چې ښېمولیتولیز هم ورته وایي چې دا پروسه د طبي درملو
په مرسته سرته رسېږي لکه یورولیتولیز، خولیلیتولیز

Lithotripsie د تیګو ټوټه کول، میده کول په یوه خالي
یا مجوف اورګان کې

-tripsie (gr. Tríbein) د کلمې هغه برخه ده چې
له یوناني کلمې ټریبین څخه چې سولول، تراشل یا سائیدن
میده کولو ته وایي

lobo- (gr. Lobòs) ټوټه، پارچه، برخه، دستمال
Lobaer د هر هغه څه سره چې د یوه اورګان یوه ټوټه
یا پارچه مخامخ وي
Lobaerpneumonie د سږو د یوې ټوټې
یا پارچې التهاب ته وایي
Lobektomie د سږو یا سږي د یوې ټوټې پریکول
یا لرې کول
lobulus وړوکي ټوټې یا پارچې لکه د غدواتو
او پرانشیماتوزي اورګانو لکه دې ینې یا لړمانه او یا د بډوډو
وړې پارچې
Lobulus auriculae د غوږ پسته یا بې غضروفه برخه
یا ژبکئ، نرمي ګوش
Lobus (lat. Lobus) : ټوټه، پارچه
Lobus frontalis د کوپړۍ د تندي یا وچولي
د هډوکي ټوټه یا برخه
Lobus glandulae thyroideae د تیروئید
یا جاغور د غدې یوه ټوټه یا برخه
Lobus inferior د سږو لاندنۍ ټوټه یا برخه
Lobus medius pulmonis dextra د ښۍ خوا
د سږي مینځنۍ ټوټه یا برخه
Lobus occipitalis د سر د شټ یا
د شا خوا ټوټه برخه
Lobus paritalis د سر د هډوکي
د څنګ ټوټه یا پارچه

Lobus superior د سرې پورتنۍ ټوټه یا پارچه
Lobus temporalis د کوپړۍ یا سر د هډوکي
د څنګ هغه ټوټه ده چې د خوب کولو ټوټه یا پارچه ورته
هم ویل کېږي
-loge/-login ، -logie (gr. Lógos) له یوناني کلمې لوګوز
څخه اخستلې شوې ده علم، پوهه نومېږي
-logie (gr. lògos) د پوهې او علم زده کړي ته وایي
لوګي یا لوژي د یوناني کلمې هغه برخه ده چې پوهې
زده کړې، تعلیم ته ویل کېږي
-loge د طبي مسلکو، یا ځانګړې ناروغیو پوه ډاکتر
یا د همغې رشتې یا ناروغي متخصص ډاکتر ته وایي
Logopaedie د غاړو، غږ او خبرو کړو یا غږیدو
د درملني رشته یا طبابت
Logopathie د ژبې یا غږیدو ستونځې
په غږیدلو کې مشکلات
Logophobie دا یوه ناروغي ده چې شخص
له غږیدو څخه ډارېږي
Logorrhoe روانه غږېدنه، هغه غږیدل چې
نه کنترول کېږي داسي چې یوواري په
خبرو پیل وکړي بیا نه دریږي
Lokal (lat. Localis) سیمه، سیمیز، موضعي
Lokalanaesthesie سیمیزه بې حسه کول
موضعي انستیزي
Lokalisation هر هغه څه چې د بدن په یوې
ځانګړي سیمې پوري اړه لري یا محدود وي
longitudinal (lat. Longitudo) اوږدوالی
Longus اوږد، طویل،دراز
lordo- = Lordose, (gr. Lordòs) کږوالی، انحنا

Lues (lat. Lues) = Syn. Syphilis یو ډېر کلک یا سخت پرهار یا شانکر دئ چې د جنسي اړیکو یا یوځای کېدلو له کبله مینځ ته راځي یا یوه کرونیکه زهروي ناروغي ده چې لامل یې تریپونوما پالیدوم دئ. دغه ناروغي په ټوله نړي کې خبرېږي خو د پینیسلین د کشف له وخته تر یوې اندازې له مینځه تللې ده

lumbo- (lat. Lumbus = Lende) د ملا هغه برخه ده ورته وایي (L1-L5) چې څلور بنده یا څهاربند

Lumbal هر هغه څه سره چې د ملا دغه برخه مخامخ کېږي

Lumbalanaesthesie = Spinalanaesthesie د کرخته کېدلو هغه طبي درملو ستنې وهل یا زرق کول د لومبال د دو مریو یا فقرو تر مینځ په شوکي نخا کې عصب ته نږدې تر سره کېږي

Lumbalpunktion د ځینو ناروغیو د لابراتواري څېړنې یا تشخیص لپاره د لیکور لاسته راوړنې لپاره لومبال پانکشن یا پانکسیون تر سره کېږي

Lumbosakral هر هغه څه یا ناروغیی سره چې د لومبال او سکرال سیمه مخامخوي

lumbus (lat.), die Lende څهاربند، ملا

luna (lat.) سپوږمۍ په نیمایي حالت یا هلال، مهتاب، قمر

lunula د هلال ډوله یا نیمایي سپوږمۍ په شان جوړښت لکه د نوکانو وروستۍ برخه

Lunatummalazie د لاس د ورغوي له لاټیرال خوا څخه میډیال یا مینځ خواته دویم هډوکي ته وایي

luteus ژېړ، زېړ

Luxation, (lat. Luxare) بې ځایه کیدل، په دیر زور سره
په تیره د لاسونو کشول دیوه بند د دې لامل ګرځي چې
سیمه یو له بل څخه کش او بې ځایه شي او په دې
اساس د بند سطحه له هډوکي څخه خپلي اړیکې له لاسه
ورکوي
Luxationsfaktur د هډوکي ماتیدل چې
په یوه وخت یا همزمان کې دې بند یا بندونو بې ځایه
کیدلو سره یوځای وي

Lympho- (lat. Lympha) د بدن یا وجود د ژغورنې
یا دفاعي سیستم ته ویل کېږي
Lymphadeno- د ژغورنې یا دفاعي سیستم غوټې
یا غدې
Lymphadenom لمفاوي غوټو پړسوب، تومور
له نورمال حالت څخه غټوالئ
-om اوم د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې پاړسوب
یا له نورمال حالت څخه ډېر غټیدېلو، لویدلو ته وایي
Lymphadenitis د لمفاوي غوټو التهاب
Lymphadenopathie د لمفاوي غوټو ناروغي
Lymphangiom د لمفاوي رګونو یو نوئ مینځ
ته راغلئ جوړښت یا تومور ده
Angiom د رګونو پاړسوب، غیر طبعي غټوالئ
Lymphangiopathie د لمفاوي رګونو ناروغۍ چې
په دوه ډوله دي **الف:** لومړنۍ یا پرېمېر(د زېږون له وختـه) لکه
اتریزي، اپلازي،ایکتازي، کیستونه او یا لمفانګیوم **ب:** سیکندیر
یا ثانوي(کسبي)دي لکه لمفانګیتیز یا د لمفاوي رګونو التهاب

Lymphangitis د لمفاوي رګونو التهاب، لمفاوي
رګونه هغه ته وايي چې په هغه کې لمفاوي مواد يا د بدن
د ژغورنې مواد چې د شيدو په شان رنګ لري بهيږي
يا جريان لري
Lymphatic Leukaemie د لمفاوي ژوانکو د ډيرښت
له کبله مينځ ته راځي
lymphatic System د بدن د ژغورنې سيستم
يا معافيتي سيستم
Lymphe = Lymphcele = Lymphocyt د ژغورنې
ژوانکې يا لمفاوي ژوانکې
Lymphonodie د لمفاوي رګونو په بهير کې
د نسکو له غټوالې تر د پليو دانو پورې ګردې هوارې
يا بشقاب ډوله اندازې پورې غټې غوټې
يا غدو ته وايي
Lymphoblast هغه لمفاوي ژوانکه چې نه وي
پخه شوي يا نه وي رسيدلي
Lymphocytopenie له نورمال حالت څخه
د لمفاوي ژوانکو لږوالئ
Lymphocytose د لمفاوي ژوانکو ډير والئ نسبت
طبعي حالت څخه
Lyse, -lyse, lyso- (gr. Lýein) ليز د بيلونې، حل کولو
منحل کولو ته وايي
-lyse : د کلمې هغه برخه ده چې منحل کولو ته وايي
Analyse چڼ کول، فلتر کول
Litholyse د تيګو يا ګاټو منحل کول
Cholelitholyse د صفراوي تيګو منحل کېدل
Paralyse په ټوليزه توګه،په مکمل ډول فلج

Pleurolyse پلایرولیز د پلایرا، پلورا یا د تورکس

د دننه پردو سرېښوالي یا سره نښتلو بیلولو ته وایي

lyso- :

Lysosomen

M

M., Musclus (Musckel) عضله، غوښه، ماهیچه

Macula lutea (lat.) زېړه لکه یا داغ د سترګې په شبکه

کې، زېړ داغ، لکه

Magnus (lat.), major, majus, maximus لوي، ستر

غټ، لوړ

Major لوی، غټ

Minor وړوکئ، کوچنئ

makro- (gr. Makrós) له یونانی کلمې مکروز څخه

اخستلې شوي چې غټ، پراخ، اوږد معنی ورکوي

Mikor- وړوکئ، لنډ

Makroangiopathie د وینې د غټو او لویو رګونو

ناروغۍ ته وایي لکه د اکستریمټیټ یا د لاسونو او پښو

ابدومینال، کورونار، اکسترا، او انتراکرانیال او نورو رګونو،

چې تر ډېره ارتیریوسکالیروز نیولي بند کړی وي او تر ټولو ډېر

د ډیابیتیک ماکروانګیوپاتي چې د خوږې د ناروغۍ لرونکی

ناروغانو کې دې دغه ناروغۍ له کبله مینځ ته راځي

Makrocephalie په غیر نورمال ډول د سر

یا کوپړی له حده ډیر غټوالئ

Makrocheirie په غیر نورماله توګه د شونډو غټوالی

لکه د تراوما له کبله مینځ ته راغلئ هیمانجیوم

Makrodontie له حده ډېر غټ غاښونه

Makroglossie پہ غیر نورمالہ توګہ د ژبې ډېر لویوالئ
یا غټوالی لکه پہ هایپوتیریوز، ډون سندروم
Makrohaematurie پہ ادرار یا یورین کې د ډېرې وینې لیدنہ
البتہ پہ سترګو د مقدار پہ اساس شتوالئ او بهر کیدل
Makrophthalmie پہ غیر نورمالہ توګہ د سترګو غټوالئ
Mikrophthalmie پہ غیر نورمالہ توګہ د سترګو وړکوالئ
Makropsie =Metamorphopsie د یو شي ډېر لوی او
غټ لیدل یا هغه شئ چې پہ سترګو بې لہ کومې آلې
څخہ د لیدلو وړ وي، یعنې ځوواړې لہ خپلې اندازې غټ
ښودل یا لیدل کیږی
Makrosomie لہ حدہ زیاتہ ودې، دیواسایي ودې
ډېرہ غټہ تنہ یا بدن
Makrostomie = Stomatoschisis یوې خواتہ دې
خولې یا دهن پراخوالئ، لویوالئ چې د مخ کاسه هم
همغې خواتہ کږېږي، ډېرہ لویه، پلنہ، بردارہ خولہ
Makrotie د غوږ د موشل یا د غوږ د پکې لہ حدہ
ډېرہ لویوالي تہ وایي

Mala (lat.) = Bucca غمبوري، وننګي
malazo- (gr. Malakós) سست، پوست، نرم
Malazie سستی، پوستوالئ، نرموالئ
Bronchomalasie د برانش د دیوال نرموالئ
یا سستي، عدم کفایي تہ وایي
mal- (lat. Malus) لہ لاتینې کلمې مالوس څخہ چې
بد، خراب،کوم شئ چې ښہ نہ وي یا پہ زړہ پورې
نہ وي اخستلې شوې دہ
Maldescensus (lat. Descensus) د مالدېسینسوز د ښکتہ
کېدلو، ځوړندېدلو ستونځې نومول شوي

Maldescensus testis — د خصیو یا خوټو په نورمال ډول د هغوي کڅوړه ته نه ښکته کېدلو ته وايي

maligno- (lat. Malignus) — بده، خبیثه، چنګاښ، سرطان

Maleolus lateralis — د پښې بهرنۍ خوا واړه هډوکي

Malleolus — چکوش ته ورته هدوکي، چکوش ډوله هډوکي

Malleus — چکوش،په اناتومي کې چکوش ته ورته جوړښت په غوږ کې

Mala,Malum, Malus — هغه څه چې ښه نه وي، بد، خراب نه خوښوونکئ شي

Malus — هغه شئ چې ښه نه وي، بد، خراب

herba mala

herba — واښه، شنه، ترکاري

mixtum malum — د ښه او بدو یوځایوالئ

mixtum — یوځای، د څو شیانو یوځایوالئ

morbus malus — بده ناروغي

morbus (lat.) — یوه لاتینه کلمه ده چې ناروغي، مریضي

Mamma (lat.) — ماما یوه لاتینه کلمه چې ښځینه تیوو، ثدیو او دهغوي غدو (ګلاندولا ماماریا) ته ځانګړي شوي ده

Areola mammae — د تیوو د څوکو نصواري رنګه سیمه

Papilla mammae — د تیوو څوکې

Mammaabscess — د تیوو په غدې کې د چرکینو یا قیحی موادو تولیدنه

Mammabiopsie — د تیوو له غدې څخه د ناروغیو د څېړنې او تشخیص لپاره دنني موادو پارچه، نمونه، سمپل اخستلو ته وايي

Mammakarcinom — د تیوو د غدې سرطان

Mammaplastik د جراحی عملیات په مرسته
د ماما بیا رغونه یوه فیزیولوژیکي شکل (ایوماستي) یا
لومړني حالت ته
Mammatumor تیوو په غده کې د دانې یا تومور
شتوالئ
Mammographie د رادیولوژی د وړانګو په مرسته
د تیوو د غدې د محتویاتو او د جوړښتونو او همدارنګه
ورپښې شوې ناروغیو له کبله بدلونونو ښودنه
mammotrop کوم څه چې د تیوو په غده اثر لرونکئ وي

Mandibula (lat.) لاندني ژامه
Ramus mandibulae د لاندنی ژامې څنډه
Manie (gr. Manía = Raserei) په نورمال یا طبعي رواني
حالت کې بدلون، ناخوالې، ستونځې یا په غیر ضروري توګه
غړ پورته کول چې بیلابیل حالتونه څرګندوي، روږدی، اعتیاد
Dipsomanie د څښلو روږدئ یا معتاد
Nymphomanie په ښځینه جنس کې
د هیتروسیکسوال یا مخالف جنس سره د جنسي
یوځاي کېدلو یا د شهواني هیلو ډېروالئ
manifest نښې، اعراض او علامې
Manifestaion (lat. Manifestare, Manifestus) د لېدلو وړ د
یوې ناروغی پېژاندنه د روښانه نښو په درلودلو سره چې د
لاتینې یا نښې نلرونکې ناروغی برخلاف وي
Manipulation (lat. Manipulus) له لاتینې کلمې
مانیپولوس څخه اخستلې شوې چې یو موټئ، یو ډک لاس
یا یو ډک موټئ، همدارنګه یو ځانګړي فن، هنر، لاسي کار
ته ویل کېږي چې موخه یا هدف یې په طبابت کې
د جراحي عملیات دئ

Manubrium لاسي کار، لاسي فن او هنر
Manubrium mallei چکش په مرسته کار، چکش کاري

manuel (lat. Manus = Hand) له لاتيني کلمې مانوس
څخه چې لاس، لاسي معنی ورکوي اخستلې شوې ده
Manuelle Medicin = Chirotherapie جراحي درملنه
لاسي طبابت
Beimanuell په دواړو لاسونو يو کار سرته رسول

Margo (lat.), Pl. Margines څنډه، کنار، لبه لکه
موسکولوز اکوټوز يا تېره څنډه چې ډېر شمېر يا جمعه
يې مارګينيس نومولې شوې ده

Masern = morbilli يو انفيکسيوني يا وېروسي ناروغي
ده چې ورته شرئ يا سرخان وايي چې تر ډېره واړه
ماشوان پرې اخته کېږي
Masseter ماسيټير يوه يوناني کلمه ده چې شخوند وهلو
ته وايي خو دلته موخه ترې د شخوند وهلو عضله هدف
ده يعنې هغه عضله چې په شخون وهلو کې مرسته کوي

maskulin (lat. Masculinus) نارينه، نارينه جنس
feminin ښځينه جنس، ښځينه

masto- (gr. Mastós) ښځينه تي يا ثدي، د تيوو غدې
يا د تيو څوکې
Mastalgie = Mastodynie د تيوو د غدې يا ثديو درد

Mastektomie = Ablatio mammae, Mammaamputation د
جراحي عمليات په مرسته په ښځينه جنس کې
د پرمختللي سرطاني ناروغۍ له کبله د ثديو
يا تيو د غدې پريکول او لريکول

Mastektomie subcutane د ماما لرې کول
د پوستکي لاندې پدې شکل چې پوستکئ يا جلد يې
ساتل کېږي

Mastitis د ماما يا د تيوو د غدې التهاب

Mastodynie د تيو د غدې درد

Mastoid تيوو ته ورته جوړښت ته وايي لکه د غوږ
د پکې شاته يو لکۍ لرونکئ هډوکئ دئ چې په ښه توګه
د جس يا لمس وړ دئ، داسې ښي چې ماميلا وي

mast د تيو ځوکې، زخي يا د ثديو ځوکو

-oid د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې ورتوالئ
لکه، شباهت لکه، يو شي ته ورتوالئ

Mastoidektomie د تيوو ځوکو ته ورته جوړښتونو
يا ماستهوئيد د ټولو ژوانکې چې ورته لاسرسئ وي
لرې کول، پريکول

Mastoideus د تيوو ځوکو ته ورته، زخو و ته ورته جوړښت
کومې چې پروسيسوز ماستهوئيديوز پورې اړه لري

Processus mastoideus = Mastoid

Mastoiditis د ماستوئيد التهاب

Mastopathie د تيوو، ثديو د غدې هغه ناروغۍ چې توموري
نه وي بلکې هورمونو پورې اړه لرونکې ډيجينيراتيف او
يا پروليفيراتيف بدلونونه په نوملې شوې غده کې وي

Mastoptose ځوړندې ثدې، له اناتوميکې سيمې
ښخه ټيټې د تيوو د غدو شتون يا موقعيت

Mastopexie اوپراتيفي ټينګول يا تثبيتول د تيوو د غدو

Masturbation تر ډېره حده په لاسـي يا عمدي توګه
د جنسـي اورګان سـتيمولاسـيون پېژاندل شـوئ چې په
اصل کې د اورګازم رهبرئ يا لاربنـودونکئ ته ويل شـوئ

Mater (lat. = gr. Meningo-) = syn. Dura Mater دمغز
په تېره بيا د شـوکي نخا يا حرام مغز پوسـتکي يا پوښ ته وايي
matrix, matricis (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې د مور، د
يوه اورګان د نطفې يا تخم، طبقې، يا پوښـونو ته وايي
maxilla(lat.) پاسـني يا پورتني ژامه، د پورتنۍ ژامې هډوکي
Tuber maxillae
Maximus ډېر لوړ، ډېر غټ
meatus (lat.) لاره، د تيريدنې لاره
Meatus acusticus externus د اوريدلو بهرني لاره
د اوريدلو يا غوږ د باندې لاره
medio- مينځ، مينځني، متوسـط، وسـط
medial مينځني برخې ته يا مرکز ته نزديوالئ
lateral له مينځني يا مرکزي برخې څخه لريوالئ
يعنې د بدن له مرکزي برخې څخه لري پرته سـيمه
median د بدن د مينځنۍ برخې يا محور سـره
په يوه سـطحه يا هوارۍ، هم سـطحه
medialis ميډياليز د بدن مينځنۍ برخې يا محور
ته نزدې يا نږدې شـتوالي يا پروتوالي ته وايي(خو نه په
مرکزي يا مينځ کې شـتون يا پروتوالئ څکه چې هغه
ته ميډيوز، ميډيانوز) ويل کېږي
Facies medialis
medianus په مينځني سـيمه کې شـتوالئ، قرار درلودل
Crista sacralis mediana
Medianebene = Sagittalebene هغه مينځنۍ ليکه چې تنه
يا بدن په مخې او شـا دو برخو ويشـي

Mediastinum (lat. Quod per medium stat) یوه لاتینه
کلمه ده چې هر هغه غړي یا اورګانونه چې په مینځنئ یا
مرکزي سیمه د تورکس یا ټټر کې شتون ولري چې په اصل
کې د تورکس د خونې یا جوف مینځنۍ سیمې ته وایي
Medicina (lat. = gr. -iatrie) طبي فن، طبي هنر
د طبي درملنې ډولونه

Medicus (lat. = gr. Iatro-) د طب ډاکتر، طبیب
ad usum medici هغه مواد یا درمل چې د طب ډاکتر
ترې ګټه اخلي یا د طب ډاکتر ئي پکاروي
Medius مینځنۍ، مرکزي، په مینځنۍ سیمه کې شتون
Medulla (lat.) مغز، نښه،هدف ترې د هډوکي مغز دئ
Medulla renalis د بډوډو دننه محتوي یا مغز
Medulla spinalis د شوکي نخاع مغز یا حرام مغز

mega-; Megalo- (gr. Mégas) لوي، غټ، اوږد، غیرنورمال
غټوالئ، یا لویوالئ
Megakolon د غټو کولمو له حده یا اندازي زیات
پراخوالئ، له حده ډیر لویوالئ
-megalie د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې موخه
ترې ډیرغټوالی یا ډیرلویوالی نومول شوی
Akromegalie غیر نورمال یا غیر طبعي وده
یا غټوالی د بدن د غړو یا اندامو لکه د لاندیې ژامې
د سترګو د هډوکو کاسې، پزه، لاسونه او داسې نور
megalo- (gr. Mégas, megále) غیر نورمال غټوالی
Megaloureter د یوې خوا یا دواړو خواو د ادرار
د لیږدونې لارې یا حالب ډیر غټوالی، چې کېدای شي
کانجینیټال وي او دغه پېښه په نوو زیږیدلو نارینه جنسه
ماشومانو کې د ښځینه جنس په پرتله ډیر ښودل شوي

Megaureter = Megaloureter لوي یا ډېر غټ حالب

melano- (gr. Mélas) تور رنګ، تیاره (چې له نصواري
تر تور رنګ پورې)، خړ رنګ
Melancholie (gr. Melancholìa) = syn. Episode توررنګه
صفراوي یا تور رنګه د تریخي د کڅوړې ترخه مواد
میلانخولیا
Melanin تور رنګ ورکونکي مواد
Melanocyts لغوي معنی یې هغه ژوانکې دي
چې میلانین جوړوي، یعني د تور رنګ ورکونکې ژوانکې
Melanodermie ورانګې که هغه طبعي وي که
مصنوعي کولاي شي چې د بدن د پوستکي د رنګ دې
تیاره کیدو لامل ګرځي
Melanom یو د پوستکي تور رنګه پاړسوب یا تومور
ته وایي او په ندرت سره په موکوز کې هم پیښیږي چې
دې مضر یا خطر ناکه یا خبیث دئ چې باید ژومره چې
شونی وي د جراحي عملیات په مرسته پریک او لرې شي
Melanose معمولاً د میلانوډیرمي په ځای
همدارنګه میلانوز پکارول کېږي چې (میلا په معنی د تور
او -اوزه د پای ټکي د ناروغۍ حالت، د ناروغه لرونکي
بدلونونو څرګندونه) نومول شوې ده
melanotrop هغه لاملونه چې پیګمنټي ژوانکې
هڅوي یا تحریک کوي چې تور رنګ ونسي

melo- (gr. Melòs = Lat. Membrum) په لاتینه طبي ژبه کې
د نارینه جنسي غړئ یا پینس
Membran (lat. Membrana) نرئ،نازکه پوستکئ یا ظریفه پرده
Membrana tympanica د غوږ پرده، د ډوهل پوستکئ
Membrum غړئ، پرده،عضو

meno- (gr. Mén, Menòs) میاشت موخه یا هدف تري
د کال میاشت دئ

Menarche په نجونو کې لومړني د پیغلتوب یا بلوغ نښه
چې د لومړي ځل لپاره میاشتني وینې بهیدنه
یا مینستروشن، خونریزي لیدله کېږي

arche (gr. Arché) ارښ یا ارش چې یوه یونانی کلمه ده
او پیل، اصل،چینه، منبع، مبدا ته وایي

meningo-, meningio-, meningeo- (gr. Méninx, méningos = lat. Mater) د مغز پوښ په تېره بیا د حرام مغز پوښ

Meningocele د حرام مغز د پوښ یا مینینګ ځوړندیدل
هیرنیا یا چوره کېدلو ته وایي لکه په سپینا بایفیدیا

Meningeom ; Meningiom د دماغ او د حرام مغز
مینینګین او یا د اراکنوئیدیاماټر د ډبلو ژوانکو په ورو ورو
یا تدریجي توګه وده کونکئ یو ښه یا سلیم تومور ته وایي

Meningitis د دماغ د مغز او شوکي نخا یا حرام مغز
کلکوو اویا پستو ، نرمو مینینګین التهاب ته وایي

Meningitis cerebralis د مغز د اراکنوئیډیاماټر التهاب

Meningitis cerebrospinalis د مغزو او شوکي نخاع
د مینینګین التهاب

Meningitis spinalis د فقراتو د تیر مغز یا حرام مغز
مینینګین التهاب

Meningoencephalitis د میننګین او اینسیفالو التهاب
ته وایي

Meningokokken = syn. Neisseria meningitidis
د غونډاري په ډول باکتري، هغه چې د مغز د مینینګین
د التهاب لامل ګرځي

menisko- (gr. menískos = lat. Menisco-, Meniscus) دې نوې
یا څو ورځو سپوږمۍ په شان یا هلالي ډوله جسم چې
موخه یا هدف ترې دې زنګنونو د بندونو یا مفصلونو حلقې
دې چې اوبجنې یا غوړینې دي چې دغه د زنګانه دې بندونو
هډوکې په خپل مینځ کې له سولېدو او تخریب کېدو ژغوري

Meniscofemoralis د ورانه د هډوکي مینیسکوز

Meniskektomie د مینیسکوز لرې کول

Meniscopathie د یوه مینیسکوز یا د بندونو د ګردو حلقو ناروغۍ

Meniscus د بند، مفصل ګرده حلقه

Menopause په ښځینه جنس کې د میاشتنۍ وینې بهیدنې، خونریزۍ پای ته رسیدل

-pause (gr. Paúein) پاوز، پاوزه یا پای، اخر د کلمې
هغه برخه ده چې له یوې یوناني کلمې پاوئین څخه
اخستلې شوې چې پای ته رسېدل، اخر نومېږي

Menorrhagie د مینستروېشن یا میاشتنۍ وینې بهیدلو ډېروالئ او اوږد محال والئ څرګندوي

-menorrhoe میاشتنۍ وینه بهیدنه، البته په ښځینه جنس کې

-rhoe bzw. -rrhoe بهیر، بهیدل، روانیدل

Mens(lat.) مینز، مینس چې پوهې،علم ته وایي
چې دا باید له مینتوم چې له زنه، زنخ ته وایي غلطه نشي
یا اشتباه ونشي

Mens sana یوه لاتینه کلمه ده چې روغ روح یا عقل
په روغ بدن کې معنی ورکوي لکه چې وایي سلیم عقل
په سالم بدن کې وي

menses, mensium (lat., Pl.) = syn. Menstruation میاشتنۍ
وینه بهیدنه چې تل ډیر شمیر یا جمعې په شان پکارول کېږي

Menstruation (lat. Menstruum) په ښځینه جنس کې
د پېغلتوب له وخته تر څو چې مینوپوز وخت رسېږي په
نرمال ډول د میاشتې یوارې وینه بهیدنه له درې تر
شپږو ورځې صورت نیسي چې ورته میاشتنۍ وینه بهېدنه
یا خونرېزي هم وایي
mentum زنه، زنخ
Mesencephalon مینځنئ دماغ، د دماغ منځنۍ سیمه
meso- د کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې مینځ، تر مینځ
د دو شیانو یا غړو تر مینځ، مینځنئ
Mesocolon دې میزانتیریوم په مرسته د کولون یا
غټو کولمو نښلول د ابدومن د شا په دېوال یا جدار باندې
Mesonephros میزونیفروز د ایمبریوجینېز په وخت کې
د بډوډو شتوالي ته وایي چې بیا د دویمې میاشتې په
پای کې هغه ببرته ورکېږي او بیا د بډوډو په وروستۍ
شکل مینځ ته راځي، د بډوډو تر مینځ مرحله
meta- (gr. Metá) په دننه کې، تر مینځ، شاته، وروسته
او همدارنګه بدلونونه
Metacarpalfrakur د لاس د مینځنیو هډوکو ماتیدنه
metacarpus د لاس مینځنۍ برخه هغه سیمه ده
چې د لاس د بیخ یا ریښو او د ګوتو یا پنجو تر مینځ شتون
لري(چې د کارپوس شاته قرار لرونکي) ته وایي
Metaencephlon د اینسیفلون شاته شتوالئ ! له میټا چې
په کیمیا کې د بینزول حلقې څخه موخه ده باید بیل شي
یا وپېژانده شي
Metamorphose د شکل، هیکل، اندام بدلېدلو ته وایي

Metamyelocyt ځوانې میالوسیټ، د میالوسیټ او
د رسېدلو ګرانولوسیټ تر مینځه د پرمختګ مرحله ښـي

Metastase (gr. metàstasis) لېږدیدنه، د سرطان
د دانې چې مور یا د اصلي تومور ځای په یوه اورګان کې
او لوښې یا بچي یې نورو اورګانو ته د وینې، لمفاوي سیستم
او یا ګاونډیتوب له کبله لېږدول کېږي

metastatic هر هغه حالت یا ناخوالې چې
د لېږدېدونکي تومور له کبله پېښېږي

meter هغه آله ده چې د شیانو اندازه کول پري کېږي

metopo- (gr. = lat. Frons) مخه، وړاندې = تېنده، وچولئ

Metralgie د رحم درد

metrie (gr. Métron) میچ کول، اندازه کول

Ergometrie د بدن یا وجود د کار، فعالیت، توان
او قدرت اندازه کول د ارګومتر په مرسته ته ارګومیتري
وایي چې په پاي کې د زړه او د سږو ګراف یا د هغوي
د کار قدرت او توانایي ښکاره کوي

Metritis = Myometritis د رحم د دیوال د بیلابیلو برخو
یا طبقاتو التهاب ته وایي

metrio- (gr. Métra, lat. Uterus) رحم، د ښځې د بدن
هغه برخه ده چې په هغه کې ماشوم د نطفې له وخته
تر زېږون پوري ساتل کېږي

Metrodynie د رحم درد

metro- =Hystero-(gr. = lat. Uterus) میترو او همدارنګه
هیستیرو یوناني کلمه چې په لاتینه یوټیروس ورته وایي
رحم نومېږي

Metrorrhagie د رحم څخه یوه غیر منظمه وینه بهېدنه
یا خونریزی چې له څورلسو ورځو څخه ډېرې ورځې دوام
کوي او د میاشتنۍ وینې بهېدنې یا مینستوریشن څخه
پرته شتون ولري میترورازي ویل کېږي چې یا هورموني
لاملونو له کبله او یا خو اورګانیکي لاملونو له امله پېښېږي
mikro- = nano-(gr. Mikrós) وړوکئ،ډېر لږ، بې مفهومه
او بې معنی شئ
Mikroangiopathie د وینې د رګونو د وړکیو یا ډېرو
وړکیو رګونو بدلونونو یا تنګېدلو له کبله پېښې شوې
ناروغیو تصویر لکه د ډیابیټس میکروانګیوپاتي چې وروسته
بیا په ډیابیټیس میلیټوز کې

Mikroben مکروبونه
Mikrobiologie هغه علم ده چې له وړو ژویو، دهغو
چې په سترګو نه لیدل کېږي څېړي او یا بحث کوي
Mikrocephalie وړوکئ سر یا ډېره وړوکئ کوپړي
Mikrocheilie د شونډو وړکتوب
Mikrodaktylie د لاس او پښو د ګوتو وړکوالئ
د ګوتو وړکوالئ په لاسونو او پښو کې
Mikrodontie ډېر واړه غاښونه
Mikroglossie ډېره وړکئ ژبه
Mikrohaematurie په ادرار کې د وینې شتوالئ
کومې چې په سترګو نه لیدلې کېږي
Mikrokranie د سر د کوپړي(دماغ -) وړکی والئ
Mikrophtalmie په غیر نورماله توګه د سترګو وړکئ والئ
Mikrorchie د خوټو یا خصیوو وړکئ والئ
Mikroscop هغه آله ده چې د هغو شیانو دلیدلو
لپاره پکارول کېږي چې په سترګو نه لیذل کېږي

Mikrosomie = Nanosomie لږ وده یا نمو
وړوکئ پاتې کېدل، یو انسان چې عمر یې ډېر او تنه یا قد
او اندام یې د ماشوم په اندازه وي
Mikrostomie یوه وړکۍ خوله، یوه وړکۍ اړیکه
Mikrotie د غوږ وړکي غضروف، د غوږ وړکئ موشل
Mikrotrauma لږشانته ژوبلېدنه، ناچیزه ژوبله
وړوکې شانته ژوبلېدنه، وړوکې تراوما

minor, minus, minimus, parvus وړوکې، کوچني
Miosis (gr. Meíosis) وړکۍ کول، تنګول، دسترګو د تور،لېمو
یا پوپیلین وړکې کېدل، نزدې کېدل

Miotika داسې درمل شته دي چه د سترګو تور
یا پوپیلین تنګوي، وړکي کوي

mitis (lat.) نرم، ملایم، معتدل
Mitochondrion میټوښاندریا چې په ژوانکې شتون لري
Mitose (gr. Mítos) میتوز له یوناني کلمې څخه چې
تار نومېږي اخستلې شوي چې په اصل کې په غیر
مستقیمه توګه د ژوانکو ویشل دي، ځکه چې
دلته کروموزومونه د لیدلو وړ وي
Mitral د زړه دننه هغه پردې دي چې د کینې خوا
د اتریوم یا اذین او د وینتریکولوم یا بطین تر مینځ پورې
اړه لرونکي
Mitralinsuffecience د میترال پردې یا د میترال والونه
په پوره توګه یا مکمل ډول خپله دنده ښه سرته نشي
رسولاي یا میټرال عدم کفایه
Mitralstenose د میترال د والوو تنګوالئ

Mitralvulvus (Valva atriuoventricularis sinistra) دوه
څوکې یا دوه غاښه پردې یا بادبانونه چپ د کینې خوا اټریوم
یا اذین او د کینې خوا وینټریکولوم یا بطین تر مینځ شتون لري
mixtum (lat.) ګډوډ،څو شیان او یا جنسونه سره
یو ځای کول، د دو بیلابیلو نسلونو څخه نوئ پیدا شوئ نسل
Mixtum malum د ښه او بد یوځایوالئ
modiolus (lat.) په بایسکل کې، یو خالي یا جوف لرونکئ
محور لکه د غوږ په مینځنئ سیمه کې د حلزوني
هډوکي محور، موډیولوس کوښلیا، وړه اندازه
Modiolus cochleae حلزوني ډوله جوړښت د غوږ
په دننه سیمه کې
modius پیمانه
molar د میده کولو یا ځپلو غاښونه
molaris هر هغه څه چې ځپلو یا میده کولو سره اړیکې لري
Dens molaris (lat. = Gr. Mylo-) د هر هغه څه چې
د ژامې غاښونو سره یا د ځپلو، میده کولو غاښونو سره
اړیکې لري
mollis پوست، نرم
mono- (gr. Mónos) یوازینئ، یوازې، یوالئ
Monarthritis = Arthritis د یوه بند یا مفصل التهاب
Monarthrose کله چې یواځې یو بند په ارتروز اخته
او یا یو بند یا مفصل له ناروغۍ سره مخامخ وي
Monartikulaer په هغه څه سره چې یواځې یو بند
یا مفصل مخامخ وي
Monobrachie د زیږون له وخته یا په کانجینیتال ډول
د یوه لاس لرونکئ یا د یوه لاس څښتن
Monochrom د یوه رنګ لرونکئ، یو رنګیز
Monokular د یوې سترګې لرونکي

Mononeuritis يوازې د یوه عصب التهاب

Monoparese يواځې د یوه اکستریمیټیټ فلج ته وايي
اما ځینې په دې نظر دي چې ا دا په مکمله توګه فلج نده
بلکې د عضلاتو د پرمختللې ناتواني او کمزوري پايلې ښـي ده

Monophobie له یوازیتوب څخه ویره، ډاریدل

Monopie یوه سترګیزه،د زېږون له وخته دیوې
سترګې شتوالئ

Monoplegie د یوه اکستریمیټیټ لکه د یوه لاس
یا پښـې فلج ته وايي

Monorchie یواځې د یوه خصیې شتون د خصیې
په کڅوړه کې

mons, montis (lat.) مونز یوه لاتینه کلمه ده چې د غره
معنی ورکوي لکه مونز پوبیز

Mons pubis

Morbiditaet (lat. Morbidus) د لاتینې کلمې موربیډوز چې
ناروغ معنی لري اخستلې شوي او د ناروغۍ نوعیت
څرګندوي یعنې د یوې ناروغۍ د پېښـو د شمېر اندازه
د یوې ځانګړې ناروغۍ له کبله په یوه ځانګړي وخت یا
زمان کې د وګړو د شمېر په تناسب ته وايي یعنې په
مقایسه د مورټالیټیټ

Morbilli (lat. Morbus) = Masern له لاتینې کلمې ورووکي
یا ناچیزه موربوز چې ناروغي نوموله شوې ده اخستلې
شوې چې ورته نوم يي مازیرن هم ښودل شوئ

Morbus (lat. Morbus) ناروغي، مریضي

morbus gravis ډېره سخته ناروغي

Morphologie (gr. Morphé) ،Anatomie; له یونانی کلمې
مورف څخه چې جوړښت، شکل، فورم معنی لري اخستلې
شوې ده او مورفولوژي هغه پوهه یا علم ده چې د ژوي یا دې
ژوندي موجود له جوړښت، شکل، هیکل او فورم څېړي یا ترې
بحث کوي د بېلکې په توګه اناتومي
polymorph ډېر ډوله یا بیلابیل جوړښتونه، شکلونه
amorph بې ډوله، بې شکله، د ځانګړي جوړښت
نه درلودل
mors, mortis (lat.) مړینه، مرګ

1. M. subita نابېره مړینه، دفعتاً مړینه
2. M. ante mortem مخکې له مړینې
3. M. post mortem وروسته له مړینې

Mortalitaet, mortalitas د مړنې کچه، شمېر،مرګ ومیر

mortuus (lat. = gr. Nekro-) نکروز، مړینه،مرګ، له مینځه تلل
muko- (lat. Mucus) خراشکه، مخاط، بلغم
mukolytika (gr. Lytikòs) = Expektorance موکوز منحل
کوونکي، له مینځه وړل، ټوټه کوونکي
Mukorrhoe له حده زیات د موکوز یا خراشکې
بېلېدنه او بهر کېدل
Mukoes, mucosus له موکوز څخه ډک،مخاطي
mucusa د خراشکې جوړونکې پرده یا غشا
مخاطي غشا
Mukotympanon له موکوز څخه د یوې التهابي ناروغۍ
له امله د ټیمپانون د جوف ډکېدل
muliebris ښځینه
Morbus muliebris ښځینه ناروغي

multi- (lat. Multus) ډیر شمیر هر هغه څه چې حساب
کېږي او هر هغه شیان چې ډیر زیات وي او نه حساب کېږي
multicellulaer د ډیرو ژوانکو لرونکي، په هغه
جوړښت کې چې ډېرې ژوانکې شتون ولري
Multipara د ډېرو ماشومانو زېږونکې یا هغه مور چې
دوه یا له هغه زیات ماشومان یي په ګېډه ګرځولي وي
یا دنیا ته راوړي وي

Mumps = Parotitis epidemica ډه ډ غمبورئ، کلچرک
د پاروټیټ د غدې التهاب

Musculi (Mm, lat.) د ډېرو یا جمعې کلمه ده چې ماهیچې
عضلې، عضلاتو ته وایي
Mm. = plorum. د جمعې معنی لري
musculus (Dim. lat. = gr. Myo-, myos) ماهیچه. عضله
Dim. = Diminativum له لاتینې کلمې اخستلې شوې چې
د لږ، وړوکي معنی لري
Musculus biceps د هغو عضلو دستې چې دوه ککرې
یا دوه سره لري
(-ceps ،Caput) سیپز د کلمې وروستی برخه ده چې
له کاپوټ څخه اخستلې شوې او ککری یاکوپړی معنی ورکوي
Musculus genioglossus (gr. Genio-) زنه، زناخ
Glosso- = ژبه، زبان
Anatomie : mentum = زنه lingua = ژبه
جینیو یا ګینیو زنې او ګلوزوس ژبې ته ویل کېږي دواړه یوناني
کلمې دي اما برسېره په دې دغه کلمو ته په اناتومي کې
یا لاتینه ژبه کې مینتوم زنې اولینګوا ژبې ته ویل کېږي
Musculus levator ani

Musculus pectoralis major د ټټر یا صدر پر مخ پرته
لویه عضله، ځینې عوام خلک ورته ثوړ، د ثوړ غوښه
هم ورته وای
Musculus sphincter anie
Musculus omohoideus
Musculus opponenMusculus quadriceps
Musculus triceps هغه عضله چې درې سرونه
یا ککرې لري په دې ډول چې په خپل هر سر باندې
د هډوکو په یوه برخه ټینګېږي

myo- (gr. Mýos =Maus) میو په یونانې ژبه کې ماهیچې
عضلې ته وایي
Myalgie = Myodynie د عضلو درد په سیمیزه او یا ټولیزه
توګه چې تر ډېره حده له میالګیلوز سره یوځای وي
Myasthenie د عضلې د قوت، توانایی لږوالئ، کمزوري چې
د عضلې د عصب د ستونځو له کبله مینځ ته راځي
my (gr. Mys = عضله
a- = نشتوالئ
sthen = قدرت، اتلوالي، قوت،توانایي
-ie = i د کلمې دې پاي ټکي
Myatrophie میاټروفي چې لغوي معنی یې د عضلې
د تغذې نشتوالئ یا لږوالئ یا سوئتغذي ته ویل شوي ده اما
په طبابت کې میاټروفي د عضلې د اندازې او حجم یا
ډبلوالي لږوالئ ښودل شوئ یا لیکل شوئ دئ
Myadriasis د سترګو د تور،لېمو، مردمک چشم پراخوالئ
Myadriatikum هغه مواد یا درمل چې د سترګو د لېمو
د پراخوالی دنده ترسره کوي، د سترګو د لېمو پراخوونکې
مواد یا درمل

myelo- (gre. Myelós = lat. Medulla = Mark) نښه
نښاني، مارک، حرام مغز

Myelitis د حرام مغز، خړ مغز، شوکي نخا التهاب
او یا د هډوکي د مغز التهاب

Myeloblast یو نه پوخ شوئ یا نه رسیدلئ
د هډوکو مغز،هغه وخت چې د هډوکې مغز خپلې
اخریني مرحلې ته نوي رسیدلئ

myelo- = د هډوکي مغز

blast = ځوانې ژوانکې، نه رسیدلې ژوانکې

Myelocyt د هډوکي د مغز ژوانکه

Myelodysplasie د زېږون له وخته د شوکي نخاع
انومالي، غلطه وده

Myelographie د کانترستي موادو په مرسته
د شوکي نخاع ښودنه په راديولوژۍ عکس، کليشه کې

Myelomalazie په غير طبعي توګه د شوکي نخاع
پوستوالئ، نرموالی

Myelopathie د شوکي نخاع، حرام مغز ناروغۍ او
یا د هډوکو د مغز ناروغۍ

myko- , myco- (gr. Mýkes) قارچ، پووپنکې، الجي، فنجاي

Mykologie د فنجايي ناروغيو څېړنه، پېژاندنه

Mykose مېکوز د یوې ناروغۍ هغه حالت څرګندوي
چې دې مېکوزي مکروب یا انفيکشن له کبله پېښېږي

Mykotik Balanitis د کليتوريديسز، پينيز التهاب
چې لامل يې مېکوز وي

Mykotoxin د مېکوز په مرسته یا واسطه زهري کېدل
مسموم کېدلو ته وايي

Mylo-(gr. = lat. Dens molaris) د ژامې غاښ، د ځپلو ژرنده كولو، ميده كولو غاښ

Myodynie د بدن دې غوښو يا عضلاتو دردونه

Myokard د زړه ديوالونه چې له عضله جوړ شوي دي د زړه عضله

Myokardbiopsie د زړه دعضلې څخه يوه ټوټه يا پارچه اخستل د تشخيصي څېړنو يا معايناتو لپاره

Myokardfibrose د زړه د عضلې د جوړښتونو مړينه چې په ځاي يې فيبروز يا ريښو ته ورته جوړښتونه مينځ ته راځي يا په بل عبارت د زړه په عضلې كې د انټيرسټيشيال فيبروز ډېروالئ

Myokardinfarkt د عوامو په ژبه د زړه سكته په يوې نابېره يا دفعتاً توګه دزړه د هغې سيمې مړينه چې هغې سيمې ته د وينې د بهير ستونځه پېښېږي يا وينه نشي رسېدلئ ځكه چې وينه آكسيجن لېږدوي صورت نيسي

Infarkt (lat. Infarcire) انفاركت له يوې لاتينې كلمې انفاركير، انفارسير څخه اخستلې شوې ده چې دننه دريدنه په دننه كې دريدل، توقف ته ويل كېږي چې د زړه په عضله كې سكته، احتشا

Myokardiopathie = Kardiomyopathie د زړه د عضلې ناروغي

Myokarditis د زړه د عضلې التهاب

Myokardnekrose د زړه د عضلې مړينه، ورستيدل له مينځه تلل

Myokardose د ميوكارد يا د زړه د عضلې په حالت كې بدلونونه په دېس پروټئينمي كې

Myokardruptur د ميوكارد چاودېدنه، د زړه دې عضلې چاوديدنه د تراوما يا نورو پيښو له كبله

Myoklonus	د عضلې رپېدېدل، لرزه، ارتعاش، تشنج ته وايي
Myom	د عضلې يا د ميزينښېمال، ميزينشپمال يو ښه يا سليم تومور يا پړسېدنه ده. مېوم په رحم کې د مينستېروشن د ډېروالی او اوږدوالی لامل ګرځي
Myo-	عضله
-om	نوئ پيدا شوئ ، تومور، غده، پاړسوب، دانه
Tumor	هر هغه نوی مينځ ته راغلی بدلون دې بده په يوه غړي يا سيمه چې دې پاړسوب په ډول وي تومور بلل کېږي
Myomatose	په رحم کې د ډير شمير ميوم شتوالي ته ويل کېږي يعنی د رحم عضله له ميوم څخه ډکه وي
Myometritis = syn. Endometritis	د رحم د عضلې التهاب ته ويل کېږي
Myometrium = syn. Uterus	د رحم د عضلې د ديوال طبقو ته ميوميتريوم وايي
Myopathie	د عضلې پورې اړه لرونکې ناروغی
Myopie (gr. Myop)	لنډ ليدنه، هغه څوک چې نژدې شيان ويني او لرې نه ويني
Myorrhexis	په عضله کې درز، چاود
myos-	ميوز د کلمې هغه لومړی برخه ده چې ماهيچه،عضله نومولې شوې ده
Myosakrom	د عضلې بده دانه، د عضلې خبيثه دانه
Myosin	منحل نه کيدونکي، دې ګلوبولين پورې اړه لرونکي عضلي پروتين(چې تقريباً 60٪ دې ميوفيبريلين وزن جوړوي)ويل کېږي
Myositis	د يوې عضلې يا ډله ايزو عضلو يو التهابي عکس العمل يا رياکشن ته وايي چې له يوې اکوټې يا کرونيکې تګلارې سره مخامخ وي

Myospasmus د عضلې تشنج، شخوالئ
Myotrop د هرې هغې پېښې یا ناروغۍ چې
عضلې پورې اړه لرونکې وي
myxo- (gr. = lat. Mucus) خراشکه،مخاط، مخاطي مايع

N

N. = Nervus(Nerv) عصب
Nn. (Nervi) Pl. د جمعې نښه ده يعنې اعصاب
Na. (Natrium) سوديوم
Nacl (Natriumchlorid) د خوړو مالګه
Naevus (lat.), Pl. Naevi د زېږون له وخته یا وروسته
مينځ ته راغلي د عوامو په ژبه خدائي خالونو ته وايي
nano- = mikro- هغه څه چې په سترګو نه ليدل کېږي
ميکروسکوپي شيان
Nanomelie د کوم غړي یا اندام غيرنورمال ډېر وړکتوب
Nanosomie = Mikrosomie لږ وده لکه ماشوم پاتېکېدل
د بدن وړکي پاتېکېدل
naris د پزې یا سپوږمو سورکي
nares, narium(im plural) پزه یا دې بويولو آله
یا اورګان نومول، د شامعې حس
Naso- Rhin-, Rhino- پوزه، پزه
Nasus = Rhin تنفس یا هوا اخستلو د لارې پيل،سپوږمې،پزه
Alae nasi(lat.) د پزې پردې یا وزرونه
Dorsum nasi (lat.) د پزې شاخواته
Limen nasi (lat.) د پزې پولې، سرحدات
navicula یوه نازکه ټوټه لکه زرورق، وړوکې بېړۍ، کشتۍ
navicularis هر هغه څه چې ناويکولا سره اړيکې لري
یا نويکولا ورسره مخامخ وي

Os naviculare = Ossa tarsi — نازکه هډوکئ، بېړۍ ته ورته هډوکئ

nekro- (gr. Nekos = lat. Mortuus) — مړینه،مړه شوي له مینځه تللې

Nekropsie — د مړي یا جسد لیدنه، کالبد شکافي

Nekrose — په پتالوژیکه توګه د بدن د ژوانکو یا جوړښتونو مړینه یا له مینځه تلل او بدلدنونو ته چې په تحریکي ډول او نه پلان شوی توګه ترسره کېږي او تر بهرني اثر لاندې مینځ ته راځي نکروز وایي لکه سوځیدل توکسن او انفیکسیون چې دلته یوه افلامسیون یا دې التهابي پیښې شتون ضروري ده او په اپوپتوز کې بیا چې یوه فزیولوژیکه بڼه لري او د پروګرام له مخې دې ژوانکو مړینه ترسره کېږي تر څو د اورکانیزم مساوي انډول د ژوانکو د تقسیم او مړینې وساتل شي دغه دې اپوپتوز عملیه د فګوسیتوز دې ژوانکو په مرسته ترسره کېږي او کومه سیمیزه التهاب په کې کوم اثر نه لري

nekrotic — له مینځه تللې، مړه شوي

neo- (gr. Néos=neu=lat. Natus) — نوي، نوي زېږدلئ ماشوم

Neoblast — نوې مینځ ته راغلې ژوانکې چې د پېژاندنې وړ نه وي، غیر تفریقي ژوانکې

Neogenese — نوئ جوړشوئ، نوئ مینځ ته راغلئ

Neoplasie — د بدن له جوړښتونو یا تشیو څخه نوي جوړشوي جوړښتونه چې پخوا یا نورمال وه او یا خو هم یې شتون نه درلود لکه د پرهار درغولو لپاره د ګرانولیشن جوړښتونه یا ساختمانونه او لکه دانې یا تومورونه دي

neonatal له زېږون څخه وروسته د هغو لومړيو ګړيو
لحظو يا وخت څرګندونه ښـي
Neonatalogie هغه پوهه ده چې دې
نوي زېږدلي ماشوم پيريود يا دوران تر څېړنې لاندې نيسـي
او بحث ترې کوي او د ماشومانو د طب يوه برخ جوړوي
Neonatus نوئ زېږدلئ شوئ يا نړی ته راغلی ماشوم
Neoplasma د بدن له ژوانکو يا جوړښـتونو څخه نوئ مينځ
ته راغلئ شئ چې پخوا نورمال او يا يې شتون نه دردرلود
لکه تومور

nephro- (gr. Nephrós = lat. Ren) بډوډي ، پوښـتورړي
ګرده ، کليه
Nephralgie د پښتورړو درد، د بډوډو درد
Nephrektomie د پډوډي د يوه لوي يا غټ تومور
په شـتون کې بايد د شـونتيا په صورت يا امکان په صورت کې
يو بډوډئ په مکمل ډول لري شـي يا وويستل شـي
Nephritis = Glomerulopathie; Pyelonephritis; Balkan-
Nephropathie د بډوډو يا پوښـتورړو التهاب
Nephrocirrhose د بډودو سېرهوز، سېروز
د بډوډو ګونجوالئ، چين او چروک درلودل
nephrogen کوم شـئ چې له بډوډي څخه
سرچينه نيسـي، مينځ ته راځي يا له بډوډي څڅه بهر کېږي
Nephrographie د راديوګرافی د ورانګو په مرسـته
د بډوډو دننه جوړښـتونو او ورپېښـي شـوېو ناروغيو ښـودنه
ښـکاره کول
Nephrolith د تيګې، تيګو يا ګاټو شـتوالئ دبډوډي
يا بډوډو په جوړښـتونو يا پرانشـيم کې
Nephrolithiasis د تيګې شتون په بډودي کې

Nephrilithotomie = Nephrotomie دا د یوه جراحی عملیات
تګلاره یا پروسه ده چې د هغې په اساس د بډوډي تیګې
لري کوي یا ویستلې کېږي
Nephrologie د نیفرولوژي یا د بډوډو پېژاندنې
پوهه، هغه مسلک یا رشته ده چې د بډوډو دې دندې
او ناروغۍ د څرګندونې او پېژاندنې سره مصروف دي
یا اړیکې لري
Nephrom د بډوډي دانې یا تومور
د بډوډي کارسینوم،د بډوډي پاړسوب یا غټېدلو ته وایي
Nephropathie د بډوډو ناروغۍ
Nephropathie diabetic = diabetic Nephropathie = diabetic
Glomerulosklerose دې بډودو هغه ناروغۍ چې
د خوږې د ناروغۍ یا ډیابت د ناروغۍ له کبله چې ډیابیټیک
ګلومېرولوسکلیروز هم ورته وایي او دې دویمې ناروغۍ په
څیر یا ډول راڅرګندېږي یا مینځ ته راځي
Nephropexie د شونتیا یا امکان په صورت کې د یوه جراحي
عملیات په مرسته د بډوډي یا بډوډو ټینګول، تثبیت کول دهغه
په اناتومي سیمه یا موقعیت کې لکه نیفروپټوز او نور
Nephroptose د بډوډي ښکته کېدل یا ټیټېدل له خپل اصلي
یا اناتومیک ځاي څخه
Nephropyelolithotomie د بډوډي د دننه جوړښتونو پرانستل
یا شق کول د هغه د تیګې په سر د دې لپاره تر څو چې
د بډوډي او د بډوډي د کاسې یا حویظې تیګې لرې شي
Nephrorrhagie د بډوډي وینه ورکول یا خونریزي
Nephrorrhaphie د بډوډي ګنډل
Nephrose = nephrotic Syndrom د بډوډي غیر نورمال حالت
ته ویل کېږي

Nephrotomie هغه پرانستنه چې يوازې د بډوډي د دننه جوړښت يا پرانشيم پورې اړه لري، د بډوډي د دننه جوړښت پرانستل

nephrotrop هر هغه څه يا ناروغۍ چې د بډوډي پورې اړه لري يا ورسره مخامخ وي

N. = Nerv(lat. Nervus) عصب

Nerv motoric (Nerv efferent) هغه عصب چې خوځوونکې دنده په غاړه لري لکه د موسکولوس خوځښتونه

Nerv sensoric (Nerv afferent) لکه د خوند يا مزې او د لاړو يا لعابي غدو څخه موخه ده

Sensibilis (lat.) د عصب حساس والئ لکه د پوستکي د جس يا لمس په وخت کې

Nn. = Nervi (Nerven) اعصاب

Nerv system (anat. Systema nervosum) عصبي سيستم

Nerve vegetativ (lat. Vegere) ويجيټاټيف له يوې لاتيني کلمې ويګير چې ژوند ورکول،نوې يا تازه نيرو ورکولو ته وايي خو په طبابت کې تر ډېره حده ويګيټاټيف نيرف سيستم يا اوټونوم نيرف سيستم تر ډېره حده له يوه غير ارادي، نابېره بې خبره او په ناپوهۍ کې يوه عکس العمل يا رياکشن سره، چې برخلاف د انيمال نيرف سيستم عمل کوي ښودل شوئ

vegetative Nervsystem = autonome Nervensystem Reaktionen

Vegetation (lat. Vegetatio) ويګيټاشن له لاتيني کلمې ويګيټاسيو څخه چې ژوندئ، ژوندي ساتل معنی ورکوي خو په طبابت کې په اصل ودې، نمو، ډېربدل، تکثر ته وايي

Nervus (lat) نیروس، نیروز له لاتیني کلمې اخستله شوې چې اعصاب معنی ورکوي
Nervus abducens (VI) دا شپږم عصب دئ
Nervus ascendens د هر عصب هغه ځانګه چې مخ ښکته پرته وي
Nervus frontalis (N. Ophthalmicus) د فرانټالیز عصب
د اوفتالمیکوز د عصب څانګه ده چې دئ خپله بیا
د ټریګیمینوس د عصب لومړۍ غټه څانګه ده
Nervus recurrens هر عصب د ریکورینس
یا بېرته ګرځېدونکې څانګه لري
Nervus trigeminus (V) پینځم عصب دئ
neural هغه څه چې عصب ورسره مخامخ یا اخته وي یا ورپورې اړه لري
Neuralgie عصبي درد
neuralgic هغه څه چې عصبي درد سره اړیکې لري
Neurasthenie د عصبي سیستم خستګي، کسالت
neuritic هغه څه چې د اعصابو د التهاب له امله مینځ ته راځي یا هغه ناخوالې چې لامل یې عصبي التهاب وي
neuritis د اعصابو التهاب
neuro- (gr. Neúron = lat. Nervus, Nerv) عصب، اعصاب
Neurochirurgie عصبي جراحي
Neurocranium د عصب جمجمعه، د سر کوپړۍ، دمغز کوپړۍ
Neurogen کوم شئ یا هغه څه چې په عصب کې مینځ ته راغلئ
Neurologie هغه پوهه ده چې اعصاب او د اعصابو ناروغۍ څېړي یا ورڅخه بحث کوي یا اعصاب پیژاندنه کوي
Neurom د اعصابو پاړسوب یا دانه چې تر ډېره کچه ښه،سلیم یا بې ضرره وي

Neuromuskulaer هغه ناروغۍ چې اعصاب
او عضلې ورسره مخامخ یا مصاب کوي
Neuropathie = Polyneuropathie, Neuritis د اعصابو ناروغۍ
عصبي ناروغې چې ورته پولیناېروپاتي، نایریټز هم وایي
Neuroradiologie د وړانګو یا رادیولوژۍ په مرسته
د عصبي سیستم د ناروغیو پېژاندنه او وروسته د هغو درملنه
Neurose د اعصابو ناروغه حالت په تېره په رواني او
یا رواني ټولنیزه یا اجتماعي ستونځو کې بې له دې چې
کومې اورګانیکې ناروغۍ وپېژاندلې شي یا شتوالۍ ولري
neurotic کله چې انسان د عصبي او یا رواني حالاتو
روغتیایي بدلونونو او ناخوالو سره لاس او ګریوان یا مخامخ وي
neurotoxic هر هغه شئ یا مواد لکه ځینې درمل
چې د عصب یا اعصابو د ژوبلیدنې لامل ګرځي
نایروټوکسیک بلل شوي
Neurotoxin عصبي زهري کېدل، هر هغه مواد
چې عصبي تسموم مینځ ته راوړي
neurotrop هغه څه چې په عصب اثر کوي
Neurovaskulaer هغه څه چې اعصاب او
د وینې رګونه اخته کوي، ککړ یا مصاب کوي یعنې
هغو ناروغیو سره چې اعصاب او د وینې رګونه مخامخ وي

Nodus غوټې، ګره، غدې
Nomen, Nominis, Name نوم، اسم
Nonus, novem (IX) د نه (9) عدد

Noradrinalin = Norepinephrin نورادرینالین هغه هورمون
دئ چې په بدن کې د بډوډي د پاسه غدې څخه توېږي
یا افراز کېږي او همدارنګه د کاټیکولامین له ډلې شمیرل کېږي

normo- (lat. Norma = normal) نورمال، منظم، مرتب،بې زيانه
Normochrom له نورماله رنګه، نورمال رنګ شوي
Normochrom Erythrocyt د وينې سره ژوانکه
له نورمال يا اصلي رنګ سره، د وينې يوه سره ژوانکه چې
د نورمال هيموګلوبين لرونکې وي
Normochrom Anaemie د وينې هغه غربت
يا د وينې هغه لړوالئ، کمخوني شودنه کوي چې د يوه
نورمال هيموګلوبين درلودونکې وي
normotrop په نورماله، منظمه سيمه يا ټاټوبي کې

Nucha (lat.) پشت ګردن، څټ،د ورمېږه شا خوا

Nucleolus هستوي اجسام، د ژوانکې په مينځني سيمه
يا په هسته کې پراته جوړښتونه
Nucleolemma د هستې پرده، دهستې غشا
Nucleolus هستوي اجسام
Nucleus (lat.) دژوانکې هسته، د ژوانکې مينځني برخې
Nucleus د يو جسم هسته،د يو شي مينځني برخه يا سيمه
Nullipara هغې ښځې چې تراوسه يې هيڅ
ماشوم نه وی زېږولئ يا دنيا ته نه وي راوړئ

-para (lat. Parere) د کلمې هغه وروستۍ برخه ده
چې له لاتينې کلمې پارير څخه اخستلې شوې
چې زيږونکې معنی ورکوي
uni- يو، يوه، هغه يوه لکه دا لاندې
Unipara يوه ښځه، کومې چې يا هغې چې
يوازې يو ماشوم زيږولئ يا دنيا ته راوړئ وي
primi- (lat. Primus) لومړئ، لومړنئ لکه دغه لاندې
Primipara لومړني زېږونکې ښځه يا مور

multi- (lat. Multus) ډېر، زيات لکه دا لاندې
Multipara يوه ښځه چې دوه يا له دوه څخه
ډېر ماشومان يا بچيان نږي ته راوړي وي

nykt- (gr. Nýx) نيکت له يوناني ژبې نيکز يا نيکس
څخه اخستلې شوې چې شپه، شب نومېږي
Nykturie د شپې له خوا ډېر ادرار کول
Nymphomanie (gr.) = Hypersexualitaet د ښځو د شهواني
قوې يا شهوت ډېروالئ له مخالف جنس يا نارينه سره

O

Obduktion (lat. Obdurare) مخ په وړاندې ښودل، مخ
په وړاندې رهبري کول، له مرکز يا مينځني سيمې څخه
چې موخه ترې تني يا بدن له محور څخه لرې کول، پريکول
دي همدارنګه کله ناکله ورته نومونه لکه سيکشن، اوټوپسي
هم پکارول شي
Obex, obicis (lat.) دا بيلابيلې معنی
Objektiv
obliquus مايل، کوږ، منحرف
occiput, occipitis (lat.) د سر يا کوپړي د شاتې سيمه
چې د کوپړۍ شا ورمېږه سره اړيکې لري
octavus = octo- اتمه، د يو شي اتمه برخه
octo = VIII = د اته(8) عدد اصلي عدد، اساسي عدد
octavus = ترتيبي عدد

Oculo-, okulo-, ophthalmo- (gr. Ophthalmós = lat. Oculus)
سترګې، سترګه

oculus (lat.) اوکولوس یوه لاتینه کلمه ده چې سترګې ته وايي
odeno- غاښ

odento- (gr. odús, odóntos) له یوناني کلمې څخه
اخستلې شوي چې موخه یا مقصد یې غاښ ده
Odentalgie = Odontodynie د غاښ درد
Odentitis د غاښ التهاب، هدف ترې د غاښ د ووريو
یا د غاښ د غوښې التهاب
Odentodynie د غاښ درد
Odentogen له غاښونو څخه مینځ ته راغلې ناروغۍ
Odentogenese د غاښ پر مختګ، د غاښ وده
Odentologie هغه علم دئ چې د غاښو ناروغۍ او
د هغو درملنه څېړي، د غاښو طب
Odentopathie د غاښ یا غاښونو ناروغۍ
odor, - oris د بویولو حس، د شامعې حس

-odynie د کلمې هغه وروستۍ برخه ده
چې درد، خوږ معنی ورکوي لکه دا لاندې
Gloss odynie د ژبې درد، درد زبان
Pleur odynie د پلایرا درد، پلورا درد
Om odynie

Oedem (gr. Oídema) = Hydrops پاړسوب، هغه درد
نه لرونکي او سور رنګ نه لرونکئ پاړسوب چې د بدن
په بیلابیلو ځایونو کې د ځینو ناروغیو له کبله د اوبو ته
ورته مایعاتو د ټولیدنې له امله مینځ ته راځي
Kardial Oedem هغه پاړسوب چې د زړه
د ناروغي له کبله پېښېږي

Oedematos پە ړولیزە توګە یا خپرە شوې اوډیما
یا اوذیما پدې معنی چې پە ټول بدن کې د اوبو دې
ټولېدنو روږدوالئ

Oesophago- = Oesophagus (gr. Oísein لېږدونە، تېرونە
phágema خواړە، غذا د خوړو د لېږدونې لارە، د خوړو
د تیرونې لارە یا نل یە وایي چې لە یوې یوناني کلمې
څخە اخستلې شوې دە
Oesophageal هغە څە چې د خوړو مرۍ یا نل ورسرە
مخامخ وي
Oesophagektomie لرې کول یا پرې کول د اویزوفاګوز، اوزوفاګوز
Oesophagitis د خوړو د مرۍ د موکوز پە سیمە
کې د لامیناپروپریا التهاب، تر ډېرە حدە د ریفلوکس
اویزوفاګیتیز لە املە مېنځ تە راځي ،د اوزوفاګوز التهاب
Oesophagodynie د اوزوفاګوز درد
Oesophagoenterostomie د جراحي عملیات پە مرستە
د اوزوفاګوز نوي اړیکې لە کولمو سرە
Oesophagogastrostomi د جراحي عملیات پە مرستە
د اوزوفاګوز او معدې تر مینځ نوې اړیکې جوړول
Oesophagographie د رادیو لوژي وړانګو پە مرستە
د اوزوفاګوز ښودنە او د ناروغي پلټنە
Oesophagoileostomie د اوزوفاګوز نوي اړیکې لە الیوم
سرە د جراحي عملیات پە مرستە
Oesophagojejunostomie اوپراتیفي نوي اړیکې یا یوځایوالئ
د اوزوفاګوز او دخالي کولمو یا
جیجونوم تر مینځ
Oesophagokolostomie د جراحي عملیات پە مرستە
د اوزوفاګوز نوې اړیکې لە کولون سرە

Oesophagopathie	د خوړو تیرولو د لارې ناروغۍ
Oesophagoskopie	د اندوسکوپ په مرسته د اوزوفاګاز لیدنه او پلټنه
Oesophagospasmus	د اوزوفاګوز تشنج، شخوالئ یا د خوړو د تیرولو د لارې د عضلاتو شخوالئ یا کرمپ
Oesophagotomie	په اوپراتیفي توګه د اوزوفاګوز پرانستل، خلاسول
Oesophagus(lat.)	اوزوفاګوز یوه لاتینه کلمه ده چې د خوړو یا غذایي موادو دتیریدنې، لېږدونې لاره معنی لري
Oesophagusatersie congenital	په کانجینیتل ډول یا د زېږون له وخته د اوزوفاګوز یا د خوړو د لېږدولو د لارې بندښ یعني خواړه نه تیرېږي او بند پاتې کېږي
Oesophagusektasie, abnormale	په غیر نورمال یا غیر اناتومیک ډول د اوزوفاګوز پراخوالئ ، پلنوالئ، د قطر پراخوالئ
Oesophaguskarcinom	اوږد محاله التهاب د اوزوفاګوز کیداي شي چې لومړئ د چنګاښ یا سرطان سرچینه یا منشه وي او وروسته په سرطان واوړي
Oesophagusruptur	د اوزوفاګوز په دیوال یا جدار کې چاودیدنه، د اوزوفاګوز چاودیدنه
Oesophagusstenose	د خوړو د لېږدونې یا تیرونې د لارې یا اوزوفاګوز تنګوالئ

-oid or -id (gr. Eidés)	اوئید یا اید د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې ورتوالئ، شباهت معنی ورکوي
Karzinoid	کارسینوئید یعنی کانسر یا سرطان ته ورته،متشابه
Adenoid	غوټو یا غدو ته ورتوالئ
Lymphoid	لمف ته ورتوالئ

okto (8)
okul سترګه
okulo- /oculo- /ophthalmo- (gr. Ophthalmós = lat. Oculus)
سترګه
Okular سترګې پورې اړه درلودل، سترګه
olecranon
olfactus
Sensus olfactus د بویولو حس، د شامعې حس
لکه پزه، پوزه

oligo- (gr. Olígos) لږ، وړوکئ، لږوالئ، لږکول یا کمول
Oligocysthaemie د وینې د ژوانکو په شمېر کې
له حده ډېر لږوالئ، کموالئ
Oligodontie د غاښونو په شمیر کې زښته زیات لږوالئ
Oligomenorrhoe په ښځینه جنس کې په ندرت سره یا ډېر
لږ شانته د میاشتنۍ خونریزي پیښیدلو پروسې ته ویل کېږي
Oligurie د متیازو یا ادرار په جوړیدنې کې لږوالئ
د ادرار په بهر کیدلو لږوالئ
-om, (gr. -oma, -omat) = Tumor) د یوې یوناني کلمې
وروستۍ برخه ده چې پاړسوب، دانه، نوئ جوړشوئ یا
نوئ پیدا شوئ جوړښت، تومور ته وایي
Angiom د وینې په رګونو کې دانه یا نوئ مینځ
ته راغلئ جوړښت
Chondrom د غضروفو ښه، بې ضرره(سلیم) دانه، تومور
Hepatom د لړمانه خبیثه دانه، د ینې سرطان
Myom میوم یو بې زیانه د عضلو پاړسوب یا دانه
ده، میوم په یوټیروس کې کولای شي د میاشتنۍ
وینې بهیدنې او د هغې د غیر نورماله زیاتوالۍ لامل وي

Omentopixie د اومینتوم ټینګوالی یا تثبیتول
Omentum (lat. Epiploo-) اومینتوم له یوې لاتیني
کلمې اپیپلوو څخه اخستلې شوې ده چې جال یا جالی لکه
د کبانو د نیولو جال معنی ورکوي
omo-(gr. Omos) ولئ، شانه
Omodynie, Omalgia = Periarthropathia humeroscapularis
د ولی درد
Omohyoideus
Musculus omohyoideus
omphalo- (gr. = lat. Umbilicus) د نامه غوټی، ناف

onko- (gr. Ónkos) پاړسوب، تورم
Onkogen پاړسوب زېږوونکئ، پاړسوب مینځ
ته راوړونکئ، پاړسوب په څنګ کې لرونکئ
Onkologie اونکولوړي یا اونکولوژي د دنني طب یا داخلې
یوه برخه ده چې د دانو یا پاړسوب، تومور د مینځ ته راتګ او
د هغو له کبله پېښې شوې ناروغیو څېړنه او یايي پلټنه کوي

onycho- (gr. Onychos = lat. unguis) نوک، نوکان، ناخن
Onychitis د نوک یا نوکانو د بستر التهاب
Onycholyse د نوک یا نوکانو د ټوټه کول، منحل کول
Onychomalazie د نوک یا نوکانو خوړینیدل، نرمیدل
Onychomykose نوکانو ته د پوپنکو له کبله رامینځ
ته شوې ناروغی
Onychophagie د نوکانو خوړل

oo- = ovo- (gr. Oón = lat. Ovum) هګی، تخم
Oocyt / Ovocyt د سپرموزوم زایګوټ، د هګی ژوانکې

Oogenese / Ovogenese د هګۍ د ژوانکو پرمختګ
د پخيدلو يا رسيدلو په لور
Oophorektomie د هګۍ لرې کول
Oophoritis د هګۍ ساتونکې يا تخمدان التهاب
البته چې دلته هدف ورڅخه په ښځينه جنس کې د جنسي غړو له ډلې، جملې څخه شمېرل کېږي
oophoro- (gr. Oophóros = lat. Ovarium) تخمدان
op,ops, opt (gr.) Óps = سترګه, ópsis = ليدل، کتنه
له يونانی کلمې څخه چې سترګه، ليدنه نومول شوې
ده اخستلې شوې
Operabel د جراحي عمليات وړ، په قصدي توګه
د يوه جراحي عمليات په مرسته درملنه
Operation (lat. Operari , Operatio) اوپيريشن
له لاتينې کلمې اوپيريري يا اوپيراسيو څخه چې کارکول او
دې طبي سامانونو يا آلو په مرسته يو کار د درملنې لپاره
سرته رسول نومېږي اخستلې شوي
septic مکروبي، ناولتيا، چټل
transurethrale د ادرار له لارې يا د احليل
له مينځه تېرېدلو له لارې
ophthalmo- (gr. Ophthalmòs =lat. Oculus سترګه)
Ophthalmie (gr. Ophthalmìa) د سترګې يا سترګو
ناروغۍ لکه د سترګو التهاب
Ophthalmologie هغه پوه يا علم دئ چې سترګه
يا سترګې تر څېړنې لاندې نيسي،د سترګو طب
ophthalmologic هغه څه چې سترګې پورې اړه لري
Ophthalmopathie د سترګو ناروغۍ
Opthalmoplegie د سترګو د عضلاتو د دندې سرته
رسولو کې سستي يا فلج

Ophthalmoskopie د يوې الې په مرسته د سرګو کتنه، ليدنه

-opie, -opsie = optik ليدنه ، کتنه
An opie د سترګې د دندې له لاسه ورکول يا ړندوالئ
Hemi an opie د يوې خوا ړوندوالئ، کله چې
يوه سترګه ړنده وي

Nekropsie د مړي يا جسد ليدنه
opponens (musculus) د عضلاتو مقابل، متضاد قرار
درلودل برخلاف عمل کول لکه دغه لاندې عضله
Musculus opponens هغه عضله چې د يوه عمل
برخلاف دنده تر سره کوي
Optik ،opt ليدل، کتل د هغې پوهې څخه بحث
کېږي چې وړانګې، رڼا، روښاني څېړي
Nervus opticus د ليدلو عصب (د دماغ دويم عصب)
ته وايي
Optometrie اوپتوميتري دې سترګو خاصې ستونځې
اندازه کوي يا د ليد اندازه کولو ته وايي

oral (lat. Oris) هغه څه چې خوله، دهن ورسره
مخامخ وي، ورپورې اړه لري
aboral هغه څه يا شئ چې له خولې څخه لري
پراته وي يا لرې واټن ولري
orbita (lat.) د سترګو کاسې
orbitalis کوم شيان چې دسترګو پورې اړه لري
Septum orbitale د سترګو د کاسو تر مينځ
پرته پرده يا بېلونکئ ديوال
Orbitafraktur د سترګو دکاسې د هډوکو يا ديوال ماتيدنه

orbital هغه څه چې د سترګو کاسې پورې اړه لري
Orchialgie د خوټو، خصیوو یا ټیسټیز درد

orcho-/ orchi- ،orchio- / orchido- (gr. Órchis, órchios = lat. Testis) خوټې، ټیسټیز
Orchiektomie/ Orchiektomie, Testis = د تیستیز لرې کول
د تیستیز پریکول، لرې کول
Orchidopexie/ Orchipexie د جراحي عملیات په مرسته د
تیستیز ټینګول د تیستیز په کڅوړه کې
Orchitis = Didymitis د تیستیز التهاب
Organ(gr. Órganon) د کار کولو وسایل،د بدن هغه برخې
یا غړي چې ځانګړي دندې په غاړه لري
organell وړوکئ غړئ یا وړوکئ اورګان لکه
میټوښاندریون یا میټوخاندریون
Mitochondrion
Organismus په یوه ژوندي بدن یا جسم کې
د اورګانونو یا غړو ټولیزه سیستم یا مکمل سیستم ته وایي

Origo (lat.) ټبر، نسب،اصل
oropharyngeal هغه شیانو سره چې خوله او ستونئ
یا حلق مخامخ کېږي

ortho- (gr. Orthòs) سیخه،راست،مستقیم،ریښتینئ، صحیح
Orthodontie غاښو ریښتینئ یا طبعي
اناتومیک جوړښت، صحیح موقف ، د غاښو ریښتینئ
جوړښت لکه د هغوي شکل، کوړوالئ او داسئ نور یا په
بې ځایه سیمه کې شتون ونلري

Orthopaedie (gr. Paideía) پیدیا پالل شوئ
ماشوم نومول شوئ خو اورتوپیدي له یوناني کلمې پیډیا
څخه چې ماشوم ته وایي او اورټا چې د کلمې هغه برخه
ده چې د سیخې، مستقیمې معنی لري خو په طبابت
کې هغه تخصصي برخه ده چې د ماشوم ټول حالت
له جوړښته تر ناروغۍ د ړېړون له وخته یا په کسبي توګه
تر لاسه کړې وي او د هډوکو د شکل، دندې د ساتنې
او خوځښتي غړي چې هدف ترې هډوکي دي څېړنې
او پیژاندنې ته وایي یعنی هغه پوهه یا علم ده چې دهډوکو
د جوړښت، شکل، خوځښتونو او د دندې ستونځې،لړوالئ
Orthopnoe د ډیرې پرمختللي ساه لنډئ یادیسپنې
حالت ته وایي چې یواځې په هغه ناسته چې سیخه
یا مستقیمه وي یعنی نیمایي پورتنۍ تنه لوړه قرار ولري
ګټوره یایي اسانئ یا سهولت کېږي
Orthostase د انسان د تنې یا بدن دریدل
یا قرار په سیخه یا مستقیمه توګه

Os, oris (lat. = gr. Stomato-, stomacho- خوله، دهان
پرانستل، خلاصول اوس یا اورز یوه لاتینه کلمه ده چې
نسبتي یا ګینیتیف حالت یې اوریز ده چې خوله، مخ
سترګې نومول شوي
(pl. Ora, orum!) د خولې جمعه
پاملرنه : اورا سیراتا «غاښ لرونکې یا دندانه لرونکې
خنډې» نومېږي چې دا اورا، اورم له خنډې یا لبه څخه
اخستلي شوي چې باید له اوس ، اورس څخه وپېژاندل شي

Rima oris د خولې درز، چاودونه، چاک، شکاف

os, ossis, osseus (lat.)	هډوکي
Carpus ossis pubis	د پوبيز د هډوکي تنه، جسم
Os coccygis	لنګوچئ، دنبالچه
Os coxae	د خاصرې د لګن يا د حوصلې د هډوکئ يا هډوکي
Os cuboideum = Ossa tarsi	
Os femoris	د ورانه هډوکئ
Os frontale	د تنډې يا تندي هډوکئ
Os hamatum = Ossa capri	چنګک ډوله هډوکئ
Os ilium	
Os ischii	
Os lunatum	
Os metacarpi	
Os nasale	د پزې يا پوزې هډوکئ
Os aviculare	
Os occipitale	د سردکوپړۍ د شا يا خټ هډوکئ
Os prietale	
Os pisiforme	
Os pubis	
Os sacrum	
Os hydoideum	
Os naviculare	
Os spenoidale	
Os temporale	
Ossa cranii	
-ose/-osis	دا لغت د کلمې وروستۍ برخه يا پساوند او همدارنګه د يوه حالت ښودونه او ښرګندونه ښي
Dermatose	د بدن د پوستکي حالت، يو ابنارمل يا غيرنارمل حالت د بدن د پوستکي ښي

Ossa (pl.) اوسا، اوزا د هډوکي جمع یا هډوکو ته وایي
ossal هغه څه سره چې هډوکي مخامخ وي
ossiculum (lat.) اوزیکولوم یا اوسیکولوم یوه لاتینه کلمه
ده چې واړه هډوکي نومېږي
Ossicula auditus د غوږ یا اورېدلو واړه هډوکي
Os longum اوږده هډوکي، د هډوکي اوږدوالئ
osseo-/ osteo-/ osto-(gr. Ostéon, lat. Os, ossis) هډوکي
ossification د هډوکو یوځایوالئ، نږدې والئ، سره غوټې
کېدل، هډوکي جوړېدنه، هډوکي کیدل
osteo- (gr. = lat. Os, ossis) اوستیو د یونانی کلمې
هغه لومړئ برخه ده چې هډوکي نومول شوې
Osteoblast هغه ژوانکې چې هډوکي جوړونکي
دي یا د هډوکېو د جوړولو دنده په غاړه لري
Osteoblastom د ځوانو هډوکو جوړونکې ژوانکو تومور
یا پاړسوب چې تر ډېره حده کلک او ټینګ وي
Osteochondritis د هډوکو او غضروفو التهاب
(ډیجینیراټیف پروسه)بلل شوې
Osteocyt د هډوکو ژوانکه
Osteodynie د هډوکو درد
Osteogen هغه څه چې له هډوکو څخه مینځ ته راځي
Osteogenese هډوکي جوړیدنه
Osteoid هډوکو ته ورته جوړښتونه، ساختمان
Osteoklast د هډوکو ماتوونکې یا تخریب کوونکې ژوانکې
Osteoklastom یو تېرئ کوونکئ،چپاولګره
یا متجاوزه تومور چې د هډوکي د نلکې یا لولې په اوږدو کې
د ایپیفیز او میټافیز په برخه کې ځای پرځای کېږي چې
د ډېر غټو ژوانکو لرونکي وي او په ندرت سره لېدونه

یا میټاستاز ورکوي ،په هډوکو کې د وینې د بهیر یا جریان
د ستونځو له کبله د هډوکو جوړونکې کوونکې ژوانکې
له مینځه ځي

Osteolytic د هډوکو د جوړښتونو تخریب کېدل
ټوټه کول، حل کېدلو ته وایي چې د هډوکو د لومړني
یا دویمي یا ثانوي تومورونو یا التهابونو له کبله پېښېږي

Osteologie هډوکي پېژاندنه، هغه پوهه ده چې
د هډوکو د جوړښتونو، ناروغیو او د هډوکو درملنې څخه
بحث کوي

Osteom یو ښه یا بې زیانه، سلیم پاړسوب، دانه
تومور د هډوکي له پخو یا رسېدلو جوړښتونو او د هغه له
مغز څخه، د هډوکو سلیم تومور

Osteomalazie د هډوکو خوړینوالي یا نرموالي ته
وایي چې د هډوکو د کلسیوم یا فاسفاټ د لږوالي له
کبله مینځ ته راځي هډوکو خوړینوالئ، نرموالئ

Osteomyelitis (Ostitis, Periostitis) د هډوکو
د مغز التهاب ته اوستیومیالیتز ویل کېږي چې تر ډېره حده
د هډوکو له التهاب سره لکه اوسټیټیز، پېریاوسټیټز یوځای وي

Osteomyelofibroe اوسټیومیالوفیبروز چې ورته
نومونه یې اوسټیومیالوسکلیروز میالوپرولیفیراټیف سندروم
چې دې هډوکو د مغزله فیبروز یا ریښې ډوله جوړښتونه
سکلیروز او اکسترامېډولار وینې جوړونې سره یوځای وي

Osteopathie د هډوکو ناروغۍ

Osteoporose د هډوکو د سیستم هغه ناروغي ده
چې د هډوکو د جوړښتونو لږوالئ او په کلیشه یا
راډیګرافۍ کې لکه د غومبسو جاله یا خانه زنبور یا له
هغه څخه ډېر هم لږوالئ چې دپورې اړه لري چې
ناروغۍ خومره پر مختګ لري او همدارنګه د ماتېدلو د
شونتیا ډېروالئ په کې لېدل کېږي

Osteosarkom په یوه لوړه کچه د هډوکي بده دانه
یا مالیګنانټ، د هډوکو تومور چې ډېر په چټکۍ سره
په انټرامېډولر یا د هډوکي په دننه کې او همدارنګه
لرې لېږدېدونه یا میټاستاز کوي
Osteosynthese (gr. Osteosyntheois) د جراحي عملیات
په مرسته د ماتو شویو هډوکو د پارچو سره یوځای کولو
ته وایي
Osteotomie د هډوکي پرانستل، په اوږدو کې سره بیلول
Ostitis د هډوکي التهاب

ostium (lat.) د ننوتلو لاره، یوه خوله له بلې سره نښتې، یو
سورکئ له بل سورکي سره مخامخ نښتئ لکه دغه لاندنې
Ostium ureteris د هغې سیمې ته وایي چې
د ادرار دلارې یا حالب د پاي خوله یا سیمه له مثانې
سره نښتې وي
Ostium uteri د رحم بهرنۍ یا باندنۍ سیمه یا خوله

oto- (gr. Ús, otós = lat. Auris) غوږ ، ګوش
otogen هر هغه څه یا ناخوالې چې د غوږ څخه
سرچینه نیسي لکه سرګنګسي
Otalgie = Otodynie د غوږونو درد، د غوږونو خوږېدل
Otitis د غوږونو التهاب، په تیره د غوږ د مینځ التهاب
چې اوټیټس میډیا
Otitis media د غوږ د مینځني برخې التهاب
otogen هغه څه چې له غوږ څخه پیل کېږي
لکه درد چې له غوږ څخه پیل او نورو خواو ته خوځېږي
Otoskopie د یوې ځانګړې الې یا اوټوسکوپ په مرسته
د غوږ دبهرنۍ لارې او د هغه د منځنۍ برخې
د پردې لیدنه، کتنه

ototoxic غوږ ته د زيان رسيدل، د غوږ ژوبليدنه(د درملو
د تر څنګ يا جانبي ناخوالو اثرونو له کبله)مينځ ته راځي

Ov-; Ovo- (lat. Ovum; ovulum) او- همدارنګه اوو- د
کلمې هغه لومړۍ برخې دي چې له لاتينې کلمې 1. يا
لومړۍ اووم او 2. يا دوهم وړکی يا کوچنی هګي يا
د هګۍ ژوانکې نومول شوې دي
Ovar (lat. Ovarium) اووار له لاتينې کلمې اوواريوم څخه
چې تخمدان ته وايي اخستلې شوې ده
Ovarektomie د يوه جراحي عمليات په مرسته
د يوې خوا(سيمی کاسټرېشن) او يا دواړو خواو
د اووم(کاسټرېشن)د پتالوزيکو بدلونو له کبله لکه کيسټونه
تومور او يا خو هم د هورمونو د دننی دندو د عکسل العمل له،
کبله مينځ ته راغلې پېښو کې د اووم لرې کول
Ovarial هغه څه چې د اووم يا تخمدان پورې اړه لري
Ovarialabscess = syn. Pyovar د زويو يا قيح د ټولېدنه
د اووريال له جوړښتونو څخه د هيماټوګين له لارې او يا خو
(په سيخه توګه يا مستقيماً(مخ پورته تګ اويالېږدېدنې
مکروبونو له کبله لکه په سالپينګيتيز، پيلويوپيريټونيټيز
اپنډيسيټيز
Ovarialcyst د کيست يا تڼاکې شتوالئ په اووم کې
Ovarialgie د اووم د ناروغی له کبله مينځ ته راغلي دردونه
Ovarialgraviditaet = syn. Extrauteringraviditaet په اووم
کې د حمل شتوالئ چې تر ډېره حده د شپږو او اوو اونيو
تر مينځ اووم يا تخمدان چاودېدنه پېښېږي چې کلينيک
ئي اکوټ ابدومن دئ
Ovarialhormone په اووم کې جوړيدونکي هورمونونه
لکه اويستروګين، اويستروجن او ګيستاګين يا پروجيستيرون
همدارنګه په ډېر لږ مقدار اندروګين يا نارينه هورمون

Ovarialkarcinom د اووم یا تخمدان سرطاني ناروغی
Ovarialinsufficience د اووم د دندې ناتواني یا د دندې
دښه سرته نه رسولو کمزوري
Ovariotomie په اووم کې یوه پرېکونه، یو شق
ovarium(lat.) تخمدان
Ovocyt په ښځینه جنس کې د هګئ ژوانکې
ovulatoric = syn. ovulation هر هغه څه یا ستونځو
سره چې اوولېسیون یا اوولېشن مخامخ وي
ovum تخمدان، په ښځینه جنس کې د نسل
د بقا لپاره د هګیو د ساتنې کڅو یا کاسه

P

pachy- (gr. Pachys) غټ، پرېړ، ډبلوالئ البته
د حجم له مخې، کلک ټینګ
Pachydaktylie د لاسو او پښو د ګوتو پرېړوالئ
ډبلوالئ، غټوالئ
Pachydermie = syn. Elephantiasis دزېږون
له وخته د بدن د پوستکئ دې ټولو طبقو ډبلوالئ، پرېړوالئ
Pachyonychie د نوکانو پرېړوالئ، ډبلوالئ

paedo- (gr. Païs, paidós) ماشوم
Paediatrie د ماشومانو طب، د ماشومانو دناروغی
دې درملنې پیژاندنه
-iatrie درملنه پیژاندنه، طب
Paedologie هغه علم دئ چې د ماشوم
له فزیکي، رواني پرمختګ او همدارنګه دهغه د ودې
او بدلونونو له نیټو څخه بحث کوي

Paedophilie ماشومانو سره مینه کول یا د ماشوم
په لور د جنسي مناسبتونو تمایل البته چې دا په هغه
نارینه جنس کې چې د هېڅرو (مخالف) او یا هوموسیکسوال
شهوانی غریضې ډېروالئ شتون لري ده چې په ښځینه
جنس کې نادر وي

palato- (lat. Palatum) تالو، کام، په خوله کې
د پاسنئ ژامې دننه یا خولې لور ته

Palatinal هغه څه چې تالو یا کام پورې اړه لري

Palatochisis تالو په اوږدو کې په دوو برخو ویشل

Palatodynie د تالو، کام یا پلاټو درد

palatoglossus ژبه او تالو

Musculus palatoglossus د ژبې او تالو عضلې

(glosso-, glotto-) ژبه

palatum (lat.) تالو یا کام

Palma (lat.) د لاس ورغوئ، کف دست

Palmar د لاس ورغوئ یا کف دست پورې
هر هغه څه چې اړه لري

dorsal هغه څه چې د لاس د شا سیمې پورې اړه لرونکئ

Palmarflexion د لاس د ورغوي ټولیدنه یا قاتېدل
د ورغوي خواته

Plantar د پښې د تلې خوا، کف پا

dorsal د پښې د شا یا بهر خوا

Palpatio, palpationis په لاسونو سره تماس،لمس، جس کول

Palpebra (lat. = gr. Blepharo-) د سترګو پلکې، پلک چشم

Levator palpabrae هغه عضله چې د سترګې
یا سترګو پورتنۍ پلکې دلوړولو یا پورته کولو دنده په غاړه لري

(Levator) پورته کوونکي، لوړونکي

Rima palpebrarum د لاندنی او پاسنی پلکو
تر مینځ درزو چاود، د سترګو د کنج درزونه

pan- (gr. Pás, pán) ډلیزه، ټوله، ټول شیان
panalgesie درد په ټول بدن کې، د ټول ځان خوږیدل
Pankarditis د زړه د دیوال د ټولو طبقو التهاب ته وایي
Pancreas (lat.)/-pankreas/pankreato-(gr. Pánkreas, pankréatos)
د ګېډې یا ابدومن هورمون تویوونکې یا افرازي غده چې دغه
غده په ورځ کې تقریباً یو لیتر د ګیډې افرازات ، د پانکریس د
لارې یا دوکتوس پانکریاتیکوس څخه ډوډینوم کولمو ته لېږدوي
Pancytopenie په وینه کې د ژوانکو د ټولو ډولونو لږوالئ
Pankreasabscess د پانکریاس به غده کې د چرک، ځویو
ټولیدنه په یوه راټوله شوې سیمه کې یعنې یو سرحد لري
Abscess (lat. Abscessus) د چرک، ځویو، قیح
ټولیدنه ، یوځایوالئ
Pankreasfibrose د پانکریاس اصلي پرانشیوم له مینّځه
ځي چې د پانکریاس د سیرهوز په ځای پانکریاس
فیبروز پکارول کېږي
Pankreasinsufficience د پانکریاس د غدې دې
دندې ستونځې او ناخوالې
Pankreaskarcinom تقریباً یو پر څلورمه برخه د هغو
ناروغانو سره چې اوږدمحاله پانکریاتیتز لري وروسته
د پانکریاس د غدې په سرطان پیژاندل کېږي(اکتیر یا زېږئ
د ډیر وزن له لاسه ورکول کیداي شي چې سرئ د پانکریاس
د غدې کارسینوم یاسرطان په اشتباه واچوي یا په شک
واچوي ویل کېږي
Pankreasnekrose د پانکریاس د غدې د جوړښتونو مړینه
له مینځه تلل

Necrose (gr. Nekrós) مړئ، له مينځه تلل، جسد

Pankreascirrhose د پانكرياس د غدې د اوږدمحاله التهابي ناروغۍ له كبله د هغې په طبعي جوړښتونو كې بدلونونه مينځ ته راځي

Pankreatalgie د پانكرياس د غدې درد، دردونه

Pankreatektomie د پانكرياس د غدې لرې كول يا ريزيكسيون يا ريزيكشن دې پارشيال يا يوې برخې سبټوټال او يا ټوټال يا ټوليزه يا مكمل ډول د پانكرياس د ناروغيو له كبله په تېره كارسينوم له امله البته د جراحي عمليات په مرسته

pankreatiko- د پانكرياس دې غدې نل يا لاره

Pankreatikographie د راديو لوژۍ د وړانګو په مرسته د پانكرياس د غدې د لارې ښودنه او د هغې ليدنه

Pankreatitis د پانكرياس د غدې التهاب چې په لاندې ډولونو وېشل شوي دي

a- Acut Pankreatitis حاد پانكرياتيتز، دا د ناروغۍ يو سخت ډول دئ چې په نابېره توګه يا حاد ډول ناروغ د ډېر سخت درد ځخه چې د كمربند صفت لري شكايت كوي چې له كانګو او تبې سره يوځاي وي

b- Chronic Pankreatitis الكول ابوزيس يا د الكولو ځخه غلطه استفاده كولاي شي چې د اوږدمحاله پانكرياتيتيز يا مزمن پانكرياتيتز اصلي لامل وګرځي او دې ناروغي اصلي ځېره په كراره توګه ښودله كېږي ، نو د ناروغۍ د پېژاندنې يا دياګنوز د اطمينان په خاطر بايد سيمه د راديولو ژيكو وړانګو په مرسته وښودله شي (پانكرياتيكو ګرافي تر سره شي)

Pankreatoenterostomie د جراحي عمليات په مرسته د پانكرياس او د كولمو تر مينځ د يوې نوې لارې جوړونه يا يوه نوې اړيكه

Pankreatopathie د پانکریاس ناروغۍ (د هضمیت ستونځې
یا له هضمیت څخه شکایت، نارامي لکه د ګېډې یا ابدومن
په مینځنۍ برخې کې چې کینې خواته متمایل وي
د درد شتوالئ)ته وایي

Pankreaticus (gr. Pànkreas; pàn; kreas) پانکریاس
له یونانی کلمې پینکریاس څخه چې له دو برخو پین یعنې
ټوله یا د ټولې لپاره او کریاس د غوښې معنی ورکوي
اخستلې شوې ده یعنې غوښینه غده

Ductus Pancreaticus د پانکریاس د غدې
چې له ډوکټوس خولیډوکوس سره یوځای د
پاپیلو ډیوډینو ماژور په مرسته له ډیوډینوم سره اړیکې پیدا کوي

Panmyelopathie په ټولیزه توګه د هډوکو د مغز
یا د ټول مغز ناروغۍ

Panophthelmie د ټولې سترګې، د ټولې لیمې، د سترګو
د تورو، مردمک چشم التهاب ته وایي

Panotitis = syn. Otitis media د ټول غوږ التهاب یعنې
د غوږ د مینځنۍ او دننۍ سیمې التهاب

Panphobie هغه ناروغي ده چې له ټولو شیانو
څخه ډاریدل څرګندوي

Pansinusitis = syn. Sinusitis (lat. sinus) د پزې د څنګونو
د ټولو سوریو التهاب

Papilla (lat.), Pl. Papillae پاپیلا زخې، د تیوو یا ثدیو څوکې
زخو ته ورته راجګې شوې جوړښت یا برجستګۍ ته وایي

Papilla duodeni major = Papilla Vateri دولس ګوتو
ته ورته کولمو برخه یا ډوډینوم لویه پاپیلا یا برجستګي

Papilla mammaria د تیوو څوکې

par- = Para- (gr. parà) خنګ، تر څنګه

-para (lat. Parere) د کلمې هغه وروستۍ برخه ده
چې له لاتینې کلمې پارير څخه چې زېږونکې
ماشوم زېږونکې ښځه نوموله شوې ده

Multipara هغه ښځه یا مور چې دوه
یا له هغه ډېر ماشومان یې زېږولي وي

Nullipara هغې ښځې ته ویل کېږي چې
تر اوسه یې هیڅ ماشوم نه وي زېږولئ

Primipara هغه ښځه چې خپل لومړنئ
ماشوم نړي ته راوړي یایې زېږوي

Unipara (uni = یو، یوه ته وایي)
هغې ښځې چې یو ماشوم یې زېږولئ یي

para- تر څنګ، چارپېريال، شاوخوا، متناظر، موازي، هغه
څه چې په متناظر ډول د بل شي یا اورګان تر څنګ
یا مقابل کې پروت وي

Paraartikulaer د بندونو یا مفصلونو تر څنګ،بندونو شاوخوا

Parakardial د زړه تر څنګ، د زړه شاوخوا

Paralyse په ټولیزه توګه یا مکمل ډول فلج
بې خوځښته، بې حرکته

Paramedian د بدن د مینځنۍ لیکې سره
په یوه سطحه کې یا موازي قرار درلودل

Parametritis (gr. Mètra, -itis) د یوټیروس یا رحم
تر څنګ التهابات، د پارامیټریوم التهاب، تر ډېره حده په
حقیقت کې یو اندومیټریټیز چې په پای کې د یوې آبسې
مینځ ته راتګ په تېره بیا د فلیګمون جوړېدنه شونې ده

Parametrium د پریتوان لاندې پراته شتون
لرونکي جوړښتونه،چې د سيرويکس یوټېروس په څنګو
کې راتاو کړئ یا چارپېره کړئ دئ یا دې یوټیروس یا رحم
پورې اړه لرونکي یا قرار درلودونکي جوړښتونه

Paranephritis = syn. Eipnephritis د بډوډو تر خنګ
یا شاوخوا سیمو التهابات، تر ډېره حده هیماتوګین وي
اما همدارنګه له بډوډو یا پوښتورړو څخه یا یې د شاوخوا
پرتو اورګانو له التهاب څخه مینځ ته را ځي

Paraneuritis د نرف یا اعصابو تر څنګه
یا شاوخوا سیمو التهابات

Paraneural د عصب تر څنګ

Paranoia (gr. Parànoia) لیونتوب، جنون همدارنګه
تخیل، خو اوس ډېر نه پکارول کېږي

Paraestesie د حسیت، احساس نشتوالئ

Paraoesophageal خوړو د مرۍ یا میري تر څنګ

Pararenal د بډوډي تر څنګ

Parese نیمه ټولیزه یا نا مکمل ډول فلج، په
خوځښت یا ګرځیدو کې لږ شانته ستونځې

Parasit(gr. Parásiros) چې دې بل حیوان له بدن
یا وجود څخه ګټه پورته کول یا تغذیه کول، مفتخور، طفیلي

Parasitaemie د پرازیتو شتون په وینه کې د بېلګې په توګه
د پلازمودیوم شتوالئ په وینه کې د ملاریا په ناروغۍ کې

Parasitaer هغه څه چې له پرازیتو سره
مخامخ کېږي یا اړیکې لري

Parasitologie هغه پوه ده چې پرازیت تر څېړنې
لاندې نیسي او د درملنې لارې ئې لټوی

Parasitophobie ناروغۍ ډوله وېره او ډار له پرازیتو څخه

Parasternal د سترنوم تر څنګ

Parasympathikus د پاراسیمپاتیک عصبي سیستم
ئې هدف دئ

Parathyreogen هر هغه څه یا پېښې چې
دې جاغور تر څنګه غدو څخه مینځ ته راځي

Parathyreoido- د جاغور د غدې یا تیروئید تر څنګ

Glandula parathyriodea superior د جاغور د غدې
دې څنګ د پورتنۍ برخې غدوات

Glandula parathyroidea inferior جاغور د غدې
د څنګ لاندنۍ برخې غدې، غدوات

Paratyphus = parathyphoid پاراټیفوس یا لویې تبې
ته ورته، محرقې ته ورته مکروبي یا انتاني ناروغي ده چې
د سلمونیلا انټیریکا سیرووار پاراټیفي اې، بې او ثې
(سالمونیلا ئي ورته نوم دئ) له کبله مینځ ته راځي

paravasal د وینې د رګونو ترڅنګ

paravenoes د ناپاکه وینې د رګونو یا تور رګ تر څنګ

paravertebral د ملا د مریو یا د ملا د تیر، د فقراتو
د ستون تر څنګ

paravesikal د مثانې تر څنګ

Parenchym پرانشیم هغه جوړښتونه دي چې د یوه غړي
یا اورګان دنده تر سره کول په غاړه لري

parenteral هر هغه څه چې د ګستروانتیستینال
له لارې نه تر سره کېږي، په دې معنی چې د سوبکوټان یا
تر پوستکي لاندې، انټراموسکولیر اویا انټراوینوز انجیکشن
په تېره انفیوژن لکه پاراینټیرال خواړه یا تغذیه ته ویل کېږي

parese (gr. Pàresis) د عضلې شخوالی یا د هغې دې
دندې ښه نه تر سره کیدل یا په نیمګړې توګه بې حسي اما
دا هیڅکله ټولیزه فلج نده بلکې د عضلې دې ډېر شخوالي
له کبله یو لینګئ لږ خوځښت لرې یا کولاي شي

Monoparese د شوکي نخاُ یا حرامغز دې یوې
خوا ژوبلیدنې له کبله دې همغې ژوبلې شوې خوا دې
عضلاتو شخې مینځ ته راځي

paretic — نامکمله فلج(د عضلاتو شخي) ته وايي

Parkinson — هغه ناروغي ده چې د بدن د غړو
یا اندامونو رپېږدېدل یا لرزش پیل کېدل او د قوي یا
شدیدو خوځښتونو یا حرکتونو له ډېر کمښت سره پیل
کېږي هان تر دې چې له خوځښت ځخه پاتې کېږي

Parodont — د غاښ، غاښونو تر څنګ

Parodontitis — د هغو شیانو التهاب ته وايي چې غاښ
ټینګوي یایي ټینګ ساتي لکه د غاښو وورۍ، بیره دندان

Parodontose — د هغو جوړښتونو د ناروغۍ حالت څرګندوي
چې د غاښونو د ټینګې ساتنې دنده لري لکه وورۍ

Paronychie — د نوکانو د شاوخوا دیوال التهاب

Parotitis epidemica, Mumps — ډهډ غمبورځ، کله چرک، دا
د غوږ تر څنګه د پرتې تویوونکې یا افرازي غدې
یوه خپرېدوونکې ټولیزه یا عمومي اکوټه یا حاده
وېروسي ناروغي چې پیوجینیک یا چرک نلرونکئ
پاړسوب ښکاره کوي

Pars, partis : — برخه، یوه برخه، ټوټه، پارچه

Pars ascendens — مخ پورته پرته برخه، ټوټه، پارچه

Pars pylorica — د معدې وروستۍ یا اخرینۍ،پیلور یا
د وتلو سیمه یا برخه

partheno- — ځوانه ښځه

Partus — زېږون، ولادت، زېږول، نقصان

Post partum — وروسته له زېږون څخه

Sub partum — د زېږون په وخت یا جریان کې

Parurethral — هغه څه چې د احلیل سره موازي پروت وي

Parvus — ټیټ، وړوکئ، کوچنئ

Passage (france passer) پساژ له یوې فرانسوي کلمې
پسیر څخه چې دې یوه خالي یا مجوف اورګان له مینځ
څخه تیریدلو ته وایي لکه د ګسټروانټیسټینال پساژ
Patella (lat.) هغه هډوکئ دئ چې د زنګانه په مخه
کې پروت دئ، د زنګانه ځکولئ، عینک زانو
Patellafraktur د پټیلاد هډوکي یا عینک زانو د هډوکي ماتیدنه
Patellektomie د پټیلا دهډوکي لرې کول

patho- (gr. Páthos) له یوناني کلمې پیټوس څخه
چې ناروغی، ځورېدنه نومول شوې اخستلې شوې ده
Pathogen هغه څه یا لاملونه چې ناروغی مینځ ته راوړي
Pathogenese هغه څه چې د ناروغیو د پېښوو او
د هغوي پرمختګ چارپېروي یا د ناروغی په مینځ ته راتګ
او پرمختګ کې رول لوبوي
Pathologie د طبابت یوه برخه ده چې د هغه غیرنورمال
او ناروغی لرونکی حالت بدلونونو چې په انساني اورګانونو
په تېره بیا له ائتیولوژی یا لاملونو او پتوجینېز یا ناروغی او
د اخته شوي یا مصاب شوي اورګان بدلونونه او داسې
نورې پېښې څیړنې کوي یا ترې بحث کوي
Pathologic هغه ځوک چې ناروغی سره مخامخ وي
Pathophysiologie هغه پوهه یا علم دئ چې یو ناروغه
یا غیر طبعي حالت د انسان د بدن په اورګانونو کې جریان
لري او د د ندې ستونځې مینځ ته راوستلې وي څېړي
او د هغوي پلټنه کوي
Patient (lat. Patiens) ناروغ، مریض

-pause (gr. Paúein) پاي، توقف، پاى ته رسيدل
Menopause په ښځو کې د مياشتنۍ وصفي
يا طبعي وينې بهيدنې، خونريزۍ په وروسته له يوه معين
سن څخه پاى ته رسيدل
Pecten, , pectinis ږمنځ، شانه، تاج(د چرګ)، قلعه
Pectus, pecturis (lat.) سينه، د بدن پورتني برخه
يا سيمه، صدر، ټټر

-pedese (gr. Pedán) ټپلوهل، بيړه، خيزوهل
pelveo-/pelvi- /pelvio-(lat. Pelvis) د خاصرې لګن
pelveoperitonitis د پريتوان د هغې برخې التهاب ته وايي
چې د خاصرې دې لګن ورۅکۍ برخ يې پوښلې وي
pelvi, pelvin په هغه څه سره چې پيلويز(حوصله) مخامخ وي
Pelvis : لګن خاصره، حوصله
Inclinatio pelvis (lat. Inclinatio) تمايل، کږېدل پيلوز
يا حوصلې ته کږېدل، د يوې زاويې جوړونه چې دې
هغه محور چې د بيلويز د ننوتو په لاره او د افقي ليکې تر
مينځ پېښږي او په ولاړه حالت کې 55 درجه د نارينه جنس
او 60 درجه د ښځينه جنس حوصله کې جوړوي
Pelvis renalis د بډوډي پيلويز يا حوصله يا حويظه
Pelviskopie پيلويز يا حوصلې ليدنه البته د پيلووسکوپ
يا مخصوصې الې په مرسته

-penie (gr. Penía) لږوالئ، کموالئ، نيستي، غربت
Cytopenie په وينه کې د ژوانکو دې شمير
له مخې لږوالئ
Penis (lat.) = syn. Phallus قضيب ، د نارينه جنس تناسلي آلت
Crus penis

Peniskarcinom د نارینه جنس د تناسلي آلې سرطان
Pente (V) پینځه عدد

-pepsi; Pepsis (gr. pèpsis) د کلمې هغه وروستی برخه
ده چې له یونانی کلمې پیپسیز چې هضمیت معنی
ورکوي اخستلې شوې ده
Dyspepsie په هضمیت کې ستونځې، سوُ هاضمه
Pepsin = Endopeptidase (Proteasin) په ګستړ
یا معده کې دهضمیت یو انزایم
Pepsis (gr.) هضمیت
Perforans سورئ، شکاف، سوراخ
Raumus perforans هغه سوري دي چې له
هغه څخه د یا د وینې رګونه یا اعصابو رګوونه تېرېږي
Ulcus perforans سورئ شوئ پرهار، زخم

peri- (gr. Perí): چارپیریال، شاوخوا، د دایرې په ډول، حلقوي
Perianal د انوس شاوخوا، د انوس چارپیره
Periarthritis د بندونو د شاوخوا التهاب
Pericardium د زړه دشاوخوا پوښ یا کڅوړه
Perichondrium هر هغه څه سره چې دې غضروف
د شاوخوا پوستکئ مخامخ وي یا ورسره اړیکې ولري
Perikard هغه پوښ یا کڅوړه چې زړه په کې پروت دئ
یا د زړه کڅوړه
Perikardektomie د پیریکارد یا د زړه د کڅوړې لرې کول
Perikarditis د هغې پردې یا غشا التهاب ته وایي
چې زړه یې پوښلئ دئ چې ډېر وخت دې پیریکارد
له ارګوس«اګزودات» او پیریمیوکاردیتز یا د زړه د عضلې
د شاوخوا له التهاب سره یوځای وي چې په لاندې ډولونو
لیدل کېږي

a_ Pericarditis sicca (fibrinosa) چې بې له ارګوس څخه وي

b_ Pericarditis exudativa چې له سیروفیبرینوز هیموراهژیک او یا چرکلرونکئ یا قیح لرونکي التهاب وي

Perikardial هغه څه چې پیریکارد ورسره مخامخ وي یا اړیکې لري

Perikorneal د سترګو د قرنې شاوخوا

Perimetritis د یوټیروس، رحم د شاوخوا سیمې التهابات

Perimetrium هغه پرده یا د صفاق پرده چې رحم یې پوښلئ وي، رحم، دوګلاس خونه، جوف

Perinatal د زیږون یا ولادت وخت ته ویل کیږي

Perinatalperiode دا هغه وخت یا زمان ښي چې دې 24 اونیو یا هفتو پیل څخه تر دې ژوندانه اومې (7) ورځې (یعنې دې زیږون یا ولادت تر پای ته رسیدلو څخه) خینې یې د اتویشتمې «28 »اونۍ او لومړۍ ورځې چې وروسته له زیږون څخه ده ښي

Perineo- (gr. Perineos = lat. Perineum) هغه سیمه ده چې دې انوس یا مقعد او جینیټال سیمې تر مینځ پروت دئ

Perineal هغه څه چې پیرینیوم سره اړیکې لري

Perineum هغه سیمه چې انوس او تناسلي اورګان یې سره نښلولي، لغوي معنی یې بند، سد، مانع

Periode (gr. Períodos) څرخښ، دوران یو ټاکلئ شوئ وخت یو معین وخت

Periodic هغه څه چې په منظم ډول تکرار کیږي

Periodontium د غاښ دې ریښې د ساتنې یا ټینګې ساتنې محتویات لکه پوښ، د ریښې پوستکئ

Perioesophagitis د اویزوفګوز یا مري د شاوخوا التهابات

Periost (gr. Periòsteos) = periosteum د هډوکي شاوخوا
د هډوکي د شاوخوا پوښ

Periostitis د هډوکي د پوښ، پوستکي التهاب یا د هډوکو
د چارپیریال التهابات

Peripher (gr. Peripherie) له یوه یوناني کلمه ده
چې یوګرده یا دایروي شکله جوړښت د یوې نقطې په
شاوخوا معنې ورکوي او هدف ترې د بدن لرې غړو ته چې
له مرکز څخه لرې قرار ولري لکه لاسونه او پښې یا له
مرکز څخه لرې عصبي سیستم چې دې اطراف
عصبي سیستم هم ورته ویل کېږي

Peripherie کوم غړي یا د بدن سیستم چې دې بدن
له مینځني یا مرکزي سیمې څخه لرې پراته وي

Periphlebitis د وېنا یا تور رګ د اډوینسیا او د هغه
د شاوخوا د جوړښتونو یا سیمو التهابات

Perirenal د بډوډو شاوخوا، دې بډوډو چارپیریال

Perisalpangitis د پریتوان د هغې برخې التهاب ته
وایي چې د سالپینګ یا نفیر شاوخوا پوښوي

Peritoneo- (gr. Peritónaion) = Peritoneum د ابدومن
پرده ده، یوه سیروزي پرده چې له دو برخو جوړه شوي
یوه برخه یې دې ابدومن دننه غړي پوښیوي چې ورته
،پارس وېسیرالوایي او بله برخه یې د ابدومن دیوالي
جداري چې ابدومن او د پیلویز جوف یا خالیګاه پوښوي او
ورته پارس پاریټال ویل کېږي چې له یونانی کلمې
پیریتونایون څخه اخستلي شوي

Peritonitis د پریتوان یا پریتونیوم التهاب چې یا اکوټ
او یا کورونیک وي

Peritonsillitis د بادام ډوله یا بادام ته ورته د ستوني غدې
چې تانسل ورته وایي چې دې دغو تانسلو د شاوخوا
سیمو التهاب ته پیریتانسیلیتز وایي
Perivesikal د متیازو یا ادرار د کڅوړې یا مثانې شاوخوا
Permanens پاتې شوونکئ، پاتې شوئ، باقیمانده
Peroral د خولې له لارې
Pertussis (lat. Tussis) ټوخئ، سرفه، شین ټوخئ
شنه ټوخله
pes, pedis (lat.) پښه، فورم یا شکل لکه د پښې فورم
Pexie, -pexie (gr. pexsis) په طبابت کې دې
جراحي عملیات په مرسته دې یوه غړي یا اورګان ټینګولو
یا تثبیتولو ته وایي
Mastopexie د جراحي عملیات په مرسته دې مما
یا تیوو (ثديو) ټینګول، تثبیت کول
Kolopexie د کولون ټینګول، ګنډل، تثبیت کول
Omentumpexie د اومینتوم ټینګو
-phag, -Phagie, Phago-, -phag, -Phagus(gr. Phageín) انساني
خوړل په هغه ډول چې انسان په کراره او برابره خواړه خوري
او بل ډول حیواني خواړه لکه د حیواناتو په شان خوړل
Phagocyts خوړونکې ژوانکې، هغه ژوانکې چې
د خوړولو او له مینځه وړلو دنده لري
Dysphagie د خوړو او د اوبو د تېرولو ستونځې
Phagophobie هغه ناروغي ده چې د شیانو
له تېرولو څخه ویرېږي

Phako- (gr. Phakòs = lat. Lens) عدسې
Phalanges

Phalango- (gr. = lat.phalanx) د لاسونو او پښو دې
ګوتو هډوکي، جوړښتونه لکه اوسا ډيجيتوروم مانوس
اوسا ډيجيتوروم پيډيز
Phalanx:Ossa digitorum manus, Ossa digitorum pedis
د ګوتو جوړښتونه لکه
phalanx distalis د ګوتو لرې پراته فلانکس
Phalanx medis د ګوتو مينځني فلانکس
Phalanx proximalis د ګوتو نزدې يا لومړني فلانکس

Phallo- (gr. = lat. Penis) د نارينه جنس تناسلي
غړئ، قضيب،آلت
Phallographie د خوب په وخت کې د اوينيس
د ايريکسيون پيريود يا ايريکشن پيريود ښوودنه د ګراف په
شکل چې اوس ډېر نه پکارول کېږي
Phallus (gr. Phallós = Penis) له يونانى کلمې فالوز
چې د نارينه جنس تناسلي آلې ته وايي اخستلې شوې ده
Phaenomen, (gr. Phaínesthai) پېښه، ښوودنه، پديده
Phaenomenologie په طبابت کې هغه پوهه ده
چې دې ناروغيو پېښيدل يا مينځ ته راتلل څيړي يا څرګندوي
Phantom (fro. Fantôme) يوه فرانسوي کلمه ده چې خيال
ډار، وهم نومېږي خو همدارنګه په طب کې د اناتوميکي
موډلو زده کړو او تمرينونو ته وايي

Pharmako- (gr. Phármakon = Medikamentum) درمل، دارو
Pharmakologie په طبابت کې هغه برخه، مسلک
رشته ده چې په ځانګړې توګه دې درملو يا دارو د اثرات
يا تاثير بدلونونه دې درملو او اورګانيزموس ، وېشنه په جزئياتو،
طبقه بندي يې په فارمکوديناميک او فارمکوکېنيټيک څيړي

Pharmakotherapie د ناروغيو درملنه د درملو يا دارو په مرسته، واسطه

Pharyngeus ستونئ، حلق
Pharyngitis د ستوني د سيمې التهاب چې په دوه ډوله پېښېږي
Pharyngitis acuta د ستوني التهاب په حاده توګه چې لامل يې تر ډېره حده ويروس انفيکتونه دي او په ثانوي توګه باکتريا دي او په ندرت سره لومړنئ باکتريي پېښې لېدلې کېږي
Pharyngitis chronica د ستوني التهاب په دوامداره يا مزمنه توګ ه چې د تنباکو د پکارولو، الکوهول الکولو همدارنګه نمجنه يا مرطوبه هوا او داسې نور لاملونه رول لري
Pharyngo- (gr. Phárynx = lat. Fauces) ستونئ، حلق، ګلو
Pharyngospasmus د ستوني شخوالئ، تشنج، کرمپ
Pharynx ستونئ، حلق
-Pharynx د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې ستوني يا حلق نومولئ شوئ دئ
Pharynxkarcinom د ستوني کارسينوم يا سرطان

Phase (gr. Phásis) پيدايښت، ظهور، حضور، پړيکول،ټوټّه قطعه، صف، رديف، تغير ،بدلون
Phasen des Menstruationscyclus مينستروشن سايکلوس فاز يا مرحلې، دوران شتون
phaso- د ويلو ژبه ، لسان، غږيدل
Aphasie د غږيدو نشتوالئ يا ناتواني، په ژبه يا غږيدو کې د هر ډول ستونځو اصلي لامل په مغزو يا دماغ کې د يوه تکليف له امله مينځ ته راځي

Philie, -phil, Philia (gr. Phileîv) مینه، تمایل، ګرانښت
chromophil د په هستولوژی د لږ رنګ اخستونکي
کمرنګ، لږ رنګ خوونکئ نومول شوئ
Philaemon, Blutegelgattung
Philo- (gr. Phílein) مینه، ګرانښت ، یو شي ته
تمایل،دې یو شي ته کږیدل
Haemophilie د وینې ناروغی، یو ډول ناروغي ده
چې ورسره مخامخ شوئ ناروغ
وینه ضایع کوي
Lipophilie د غوړو یا شحم د ولې کولو یا نحل کولو
حالت، د غوړیو د منحل کولو د استعداد یا قدرت درلودل
Phimos (gr. Phímosis) د نارینه جنس
د تناسلي آلت دې سونتېدلو یا ختنه کیدلو د سیمې
د پوستکي یا جلد تنګوالي یا سریښوالئ د ګلانس پینس
او پریپوټیوم پینس تر مینځه سیمه کې ته وایي چې دا حالت
د عمر تر درې لومړیو کالنو پورې فیزولوژیک وي

Phlebo- (gr. Phlébs, Phlebòs = lat. Vena) د ناپاکې وینې
یا د کاربن دای اکساید لرونکې وینې رګ، ورید، د عوامو په
ژبه تور رګ ته وایي
Phlebalgie د وینا یا ورید درد
Phlebektasie = syn. Venektasie په پراخه توګه دې
وینا پراخوالئ
Phlebitis = Thrombophlibitis; Thrombose د وینا یا ورید
د سطحي برخو التهاب
Phlebogen هغه څه چې له وینا څخه سرچینه نیسي
Phlebographie د رادیولوژی د وړانګو په مرسته
د وینا یا وریدونو ښودنه

Phlebopathie د فليبو يا وينا ناروغی
Phlebosklerose د وينا يا وريد د ديوال يا جدار
د جوړښتونو بدلون چې دغه د وريد ديوال په منظم ډول ډبل
يا کلک کېږي چې دې فليبو له پراخوالي يا اکتازي سره
يو ځاي وي
Phlebolith د وينا يا د تور وريد تيګې، کلکه شوي
وريدي ترومبوز بې له دې چې ناروغي يي ارزش ولري
Phlebothrombose = Thrombose د ټيټو يا عميقو وينا
په رګ يا رګونو کې د وينې لخته شوې ټوټه يا کوواګيل
جوړيدلو ته فليبو ترومبوز وايې
Phlebotomie = syn. Venae sectio د وينا يا وريد
پرانستل، خلاصول، باز کردن

phleg, Phlog, Phlegmon (gr. Phlégma) په طبابت کې دې
د جوړښتونو تر مينځ يا انترستېشيلو برخو کې د يوه پراخه
يا منتشره التهابي انفيلټرشن لپاره پکارول کېږي او لغوي
معنی يي فليګما اور،آتش او فلوګيزين سوځېدلو ته ويل شوي
Phlegmatic = temperament خوي، طبيعت، مزاج،حرارت
Phlegmone ځووې يا قيح لرونکی التهاب دئ، چې
په خپرونکئ يا منتشر ډول دې پوستکی لاندې يا دې عضلو
تر مينځ او د بدن د جوړښتونو په انترستيشيل سيمو کې
ځاي نيسي
Phlegmonoese چرک يا قيح لرونکئ التهاب
Phlog التهاب
Phlogistic التهابي

phob, -phobie (gr. Phóbos) تېښته له يوه شي، ډار، ويره
Agoraphobie ځای ويره، کوم شخص چې له
يوه ځانګړي ځاي يا سيمې څخه ويره يا ډار لري

Chromophobie — په سختۍ سره رنګ اخستل، له رنګ اخستلو څخه ویره یا ډاریدل

Phobic — له ویرې یا ډار سره اړیکې درلودل

Phobie — د ناروغۍ له کبله یا هغه ناروغي ده چې په هغه کې وېره او ډاریدل مخ په ډېرېدونکې حالت کې مینځ ته راغلې وي ویل کېږي

Phonophobie — هغه ناروغي ده چې له غږېدو څخه وېرېږي لکه دې ژبې بندېدل یا د ژبې لکنت

Photophobie — له وړانګو، روښانۍ څخه ډار، ویره

Klaustrophobie — هغه ناروغي ده چې له سکوت،لږ غږېدو، یوه بندښ یا تړلي ځای څخه ویره لري یا ډارېږي

phon (gr. Phoné) — غږ، صوت، آواز، ټون ته وایي لکه دغه لاندې

Telephon

Phonasthenie — د غږ خرابوالئ، دې غږ ضعیفوالئ

Phonetic — د غږ او صوت جوړېدنې پوهه یا فن

Phoniatrie — د غږ او غږېدو یا ژبې ناروغۍ پېژاندنه یا طب

Phonokardiographie — د زړه دې غږونو نښې له مایکروفون سره او د زړه د قدرت یا قوت نښې تر ډېره حده په ګډه توګه له الیکتروکاردیوګرافۍ په مرسته ښودل

Phosphatase

photo- (gr. Phós, photós) — وړانګې، روښاني، ځراغ

Photodermatitis — د پوستکي التهاب چې دې وړانګو د اثر له کبله مینځ ته راغلئ وي یا چې لامل یې وړانګې دي

photodermatose کله چې د پدن پوستکئ یا جلد
ډیر وخت یا په شدید ډول د وړانګو تر اثر لاندې شتون ولري
او یو غیر التهابي ډوله بدلون په کې راغلئ وي نو ورته
بیا فوتودیرماتوز وایي

phren روح، روان، پوهیدل چې باید له فرینس چې
حجاب حاجز څخه یې توپیر وشي
Phrenes (gr. Phrén) هغه پرده چې تورکس او ابدومن
سره بیلوي یا حجاب حاجز
Phrenikus; Phrenicus یو لنډیز دې فرینیکوز عصب لپاره
ښودل کیږي
physiologie (gr. Phýsis = syn. Natur) هغه پوهه ده چې
په طبعي یا نورمال ډول د ژوندانه پېښې، حادثې،بهیر او
د غړو د دندو سرته رسول څېړي یا ورڅخه بحث کوي په
تېره بیا له فزیک، دې اورګانیزموس دې دندو څخه، یعنې
دې بیوشیمي په مقابل کې شتوالئ

Physiologic هر هغه څه چې په نورمال یا طبعي توګه
دې ژوندون له بهیر، پېښو او یا حوادثو سره مخامخ کیږي
یا اړیکې لري
Physiotherapie = syn. physikalic Therapie فیزیوتیراپي
چې فیزیکي درملنه هم ورته وایي لکه دې سړو، تودو،
خوځښتونو، مساژونو، لامبو، اقلیم، وړانګو او برېښنا
په مرسته تر سره کیږي

pigment (lat. Pigmentum) یوه لاتینه کلمه ده چې رنګ
نومول شوئ
Pigmentepiethel = syn. Stratum pigmentosum

pilaris (lat. Pilus), Pl. Pili یوه لاتینه کلمه ده چې وېښته
یا موی نومول شوي

Pille (eng. Pill) = Kontraception, Hormonale له انګرېزي
کلمې څخه اخستلې شوې چې هورمونونه دي یا له
حمل څخه د اخستلو څخه د ژغورنې درمل یا ګولۍ

pilo- = syn. tricho- (gr. Tríx, trichós, lat. Pilus) پیلو نن
ورځ ډېر لږ پکارول کېږي خو تر ډېره اوس تریخوو یا تریکوو
چې وېښته نومېږي پکارول یا استعمال کېږي
Pilos پیلوز په بدن کې د وېښتو له حده زیات شتوالئ
Pilus (lat.) الف: وېښته، د وېښتو تویدل، ب:(باکتریایي)
سیکسوال پیلوس، کانجوګیش
Arrectores pilorum
Arrector (lat. Arrigere; arrectum) لوړول، برافراشتن
سیخ کول، راست کردن، نصب کول د بېلګې
په توګه موسکولوس اریکتور پیلي
Musculus arrector pili
Pisiformis(gr. pìsos) میوو یا ماش،نخود، ګرده په ډول یا شکل
Pisum نخود، مۍ

Placenta (lat.) : یوه لاتینه کلمه ده چې معنی یې کیک یا
شریني (تازه)ده خو د حاملګۍ په وخت کې د یو مخ یې
په رحم نښتئ وی چې مورنۍ خوا او بله خوا یې د ماشوم
خوا ته چې د مور او ماشوم تر مینځه د اړیکو غړې ګڼل کېږي
Placenta accreta دلته د پلاسنتا کوریونونه د یوټیروس
په عضله نښتې وي
Placenta adhaerens د پلاسنتا نښتل یا ټینګوالی چې
د دندې له کبله نه بېلېږي

Placenta cervicalis د پلاسنتا هغه ډول ته ويل کېږي چې په سيرويکس کې شنه يا نښتې وي

Placenta circumvallata = Placenta Marginata

Placenta extrachorialis

Placenta incarcerata

Placenta increta دلته د پلاسنتا کوريونونه د يوټيروس په عضله کې دننه ځاي نيولئ وي يا ننوتلې وي

Placenta marginata

Placenta membranacea

Placenta percreta

Placenta praevia د پلاسنتا شتون په يوې غير وصفي يا غير اناتوميکه سيمه کې چې دې يوټيروس يا رحم په لانديني سيګمنټ کې ځاي نيسي چې څلور مهم ډولونه لري چې بايد دې پېژاندني يا تشخيص لپاره ډېره پاملرنه وشي څکه چې ډېره سخته وينه ورکونه له ځانه سره لري

Placenta succenturiata د پلاسنتا تر څنګ، د پلاسنتا د بيليدلو په وخت کې دې يوې دويمې پلاسنتا جوړښت يا مينځ ته راتګ؛پرتله کېږي دې هګۍ دننه نازکې پردې يا اکسترا امبريونيک ميمبران ياپردې، غشا سره چې له دوه فيټال برخې يعنې امنيون او کوريون او همدارنګه له يوې مورنۍ برخې يعنې ډيسيدوا څخه جوړه شوې

Placenta circulation د پلاسنتا د وينې دوران

Planta (lat.) د پښې تلې، کف پاي

Plantar د پښې تلې ته نسبت ورکونکۍ ته وايي، هر هغه څه چې دې پښې تلې پورې اړيکې لري يا ورسره مخامخ وي

Plantaris هر هغه څه چې دې پښې تلې پورې اړه لري
لکه د پښې فليکسون يا دننه خوا قاتول
Plantarflexion قاتيدل، انحنا پيدا کېدل دې پښې تلې
يا کف پا خواته پلنټارفليکسيون وايي

Planus (lat.) هواره، په يوه سطحه، صافه، مسطحه
Plasmalemma (gr. = Cellmembran) يوه يونانی کلمه ده
چې څنډې، پوستکئ نومول شوې خو په طب کې هدف
ترې د ژوانکو څنډې، پردې يا غشا ده

-plasie محصول، لاسته راوړنه، آفرينش،مينځ ته راوړل
جوړونه، شکل ورکول
Hypoplasie دلته اورګان شتوالئ لري خو په طبعي
توګه يا په مکمل ډول ئي وده يا نمو نه وي کړي
Hyperplasie د يوه اورګان د جوړښتونو لويدل، غټيدل
چې د ژوانکو د شمير د ډېروالئ په لحاظ وي اما د ژوانکو
په غټوالي يا حجم کې بدلون نه راځي
Neoplasie نوي مينځ ته راغلي يا پيدا شوي جوړښتونه
په يوه اورګان يا اورګانونو کې

-plasma / - plasmie (gr. Plàsma) جوړونه، شکل ورکول
Protoplasma په ژوندي انسانانو، ژويو او نباتاتو کې
د ژوانکې ټول محتويات چې د ژوانکې د پردې يا غشا
په واسطه چارپيره شوي يا احاطه شوې وي

plasto- (gr. Plássein) شکل ورکول، نوئ جوړښت، بيل رغونه
Plastik (gr.) د جراحي عمليات په مرسته نوي شکل
ورکول، بيا رغوونه

Rinoplastik = Rhinoplastic د پزې بیا رغونه او
د جراح په واسطه یو نوئ شکل یا جوړښت ورکول کېږي
-plegie د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې غړو
نه ښوریدل، فلج، ضربه
Diplegie د دواړو لینګیو فلج وروسته له د چې شوکي
نخا یا د مریو تیر له یوې ضربې یا تراوما سره مخامخ شوي وي
Hemiplegie د بدن دې یوې خوا فلج چې کیدای شي
دا یا په ټولیزه یا مکمل ډول وي او یا په نسبي یا نامکمل
ډول پېښ شي
Tetraplegie د څلورو اندامو یا پښو او لاسو فلج
Triplegie د درې اندامو فلج ته وایي چې دې وینې
د رګونو دې ناروغیو له کبله په دماغ کې یا د مغزو د وینو
د رګونو د ناروغۍ له کبله مینځ ته راځي

Pleurá (gr. = lat. Pleura) : د سینې د قفس پوښ یا
د صدري غشا قفس
Pleuraparitalis د پلورا هغه پرخه ده چې دې سینې
د قفس دیوال یا جدار چې پوښتیو خوا ته شتون لري پوښوي
Pleurapulmonalis د پلایرا یا پلورا هغې پردې یا غشا
ته وایي چې سږي یا شش یې پوښلي وي
Pleuraempyem د پلورا د جوف په مینځ کې دې ځویو، چرک
یا قیح ټولیدنه په تیره بیا د سږو د ناروغۍ له امله
لکه پنوموني، پرانشیکتازیز، تومورونه او داسې نور
Pleurakarcinom د پلایرا یا پلورا د پردو په سر خپاره
شوې لېږدېدونکي یا میټاسټاز راغلي تومورونه له
بیلابیلو لومړنیو تومورونو څخه لکه(برانښیال یا برانشیال تومور
مما کارسینوم، پروستات تومور او داسې نور)چې ترډېره له ،
هیموراهجیک پلورا ایرګوز سره یوځای ویږ اندیکېشن
یا اسطتباب ئې پلایروډېز دئ

Pleuralgie د پلورا درد

Pleurektomie د پلورا پريکول، لري کول
Pleuritis د پلورا التهاب
pleuro-(gr. Pleura : 1. pleura paritalis 2. Pleura visceralis =
Pleura pulmonalis = جداري پلورا، حشوي پلورا), das Brustfell :
د لغوي معنی له مخې د بدن یا تنې، پوښتيو او
د سينې د قفس يوې خوا يا څنګ نومول شوئ دئ
دې سينې د قفس دننۍ پردې يا غشا ته وايي
Pleurodese د پلورا دې پردو (جداري او حشوي) چې
سره سرېښ شوې وي بېلولو ته وايي
Pleurodynie د پلورا درد
Pleurolyse د جراحي عمليات په مرسته د پلورا
هغه دوه برخې لکه پلورا پارېټاليز او وېسېرالېز چې
سره سريښ شوي يا نښتې او نه بېلېدونکې وی يو له
بله بيلېږي او درملنه يې د دواړو برخو لري کولو او په مينځ کې
يې دې انتی بيوتيکو د پودرو په شيندلو سره پاي ته رسېږي
Pleurotomie د دواړو پلوراو بيلولو ته وايي

-plexie (gr. Plexsis) ضربه، ټکان، اصابت او د کلمې هغه
وروستۍ برخه ده چې له يوناني کلمې پليکسيز څخه
اخستلې شوې ده چې ضربې، ټکان ته وايي
Apoplexie مغزي يا دماغي سکته، حمله
Plexus : شبکې، ځالې ته ورته يوځايوالئ ټولېدنه دې وينې
د رګونو، لمفاوي رګونو او عصبي رګونو ته پليکسوس وايي
Plexus rectalis د ريکتوم د سيمې د بېلابېلو رګونو
ټولېدنه يا پليکسوس
Plica ګونجې، ګنجې، چملکي
Plural ډېر شمير

Pneumo- (gr. Pneúma , pneùmatos = lat. Pulmo) : دوه معنی لري 1: هوا، غاز، هوا اخستل یا تنفس 2: سږي یاشش چې په یوناني ژبه کې پنومون یا پنایمون ویل شوي

Pneum سږئ باید پنایوم یا نایوم چې هوا،ګاز معنی ورکوي له پنایومون یا نایومون چې سږي معنی ورکوي توپیر یا تفاوت وپیژني

Pneumon پنایومون د سږو لپاره نومول شوئ

pneumono-(gr. Pneúmon, lat. Pulmo, pulmonis) سږي، شش

Pneumonektomie د جراحي عملیات په مرسته د یوه سږی لرې کولو اندیکېشن د سږو په کارسینوم توبرکلوز اویا برانشیکتازي وي

Pneumonie د سږو التهاب،د عوامو په ژبه سینه بغل

Pneumonologie /Pulmonologie د سږو د ناروغی څېړنه یا هغه پوهه ده چې د سږو د ناروغی او د هغې تشخیص او درملنې څېړنه کوي

Pneumopathie د سږو ناروغی

Pneumothorax ګاز یا هوا لرونکئ تورکس، د هوا شتون د تورکس په قفس کې

-pnoe (gr. Pnóe) د کلمې هغه برخه ده چې ساه، نفس ساه اخستل، هوا اخستل، تنفس ورسره مخامخ یا اړیکې لري نومول شوې ده

Dyspnoe د ساه اخستلو ستونځې، نفس تنګي عسرت تنفس

Orthopnoe اورتوپنوی هغه ډېرې شدیدې نفس تنګی ته وایي چې یواځې هغه وخت لږ څه اسانتیاوې په ساه اخستیلو کې پیدا کېږي یا یې جبران صورت نیسي چې ناروغ په سیخه یا مستقیمه حالت کې ناست وي

Ortho- (gr. Orthòs) د کلمې هغه برخه ده چې
سیخه، مستقیمه، راست ته ویل شوي
Tachypnoe د ساه اخستلو ګړندیتوب، سریع کېدل
چې لامل ئې ډېر اکسیجن ته ضرورت درلودل دي لکه په
تبه کې، د ډېر جسمي کار او فعالیت له کبله

Podalgie د پښې یا پښو درد
podo- (gr. = pes, pedis) پښه

-poese (gr. Poieín) د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
له یوناني کلمې څخه اخستلې شوې چې جوړونه، مینځ
ته راتګ،ښودنه نومولې شوې
Haematopoese د وینې جوړونه، وینه مینځ ته راوړنه
Erythropoese د وینې د سرو کرویاتو جوړېدل چې
د هډوکي یا هډوکو په مغز کې تر سره کېږي

poikilo- (gr. Poikílos) څو رنګه، څو ډوله رنګونه، رنګارنګ
Poikilodermie څو رنګه پوستکئ یا د بدن په
پوستکي کې بېلابېل رنګونه

pol (gr. Pólos = lat. Polus) پول له یوناني کلمې پولوز او
په لاتینه کې ورته پولوس وایي اصلي محور، تکیګاه، اتکا
نقطې ته وایي، په اناتومي کې د یوه اورګان پای ته ویل
شوي لکه سوپرا رینال پول، انفرا رینال پول یا قطب
poliklinik = Policlinic په یوه سیمه کې د ډېرو کلنیکو
شتوالئ چې بېلابېلو ناروغیو پلټنه او درملنه په کې کېږي

polio- خړ رنګ، د هیرو رنګ، خاکستری رنګ

Poliomyelitis د خړرنګه یا د هیرو رنګ ته ورته شوکي نخاع
د محتویاتو التهاب ته وایي
Pollakis (gr. Pollákis) تر ډېره حده، غالباً، زیات
Pollakisurie له نورمال حالت څخه ډېر ادرار کول په
لږ مقدار سره یعنې چې د ناروغ د ادرار کولو ضرورت زیات
او مقدار یې لږ وي
Pollex, pollicis د لاس غټه ګوته، انګشت شست

poly- (gr. Polýs): یو مخکښ دې ډېرو، غټو، لوړو، جګو، متعدد
ته وایي
Polyarthritis د ډیرو بندونو یا مفصلونو التهاب
(poly = ډیر arthr- = بندونه ,
-itis = د التهاب د کلمې پای)
Polyarthrose هغې ناروغۍ چې ډیر بندونه په
ارتروز اخته یا مصاب وي
Polychrom ډیر رنګیزه، یو شئ چې ډیر رنګونه لري
Polycystic د ډیرو کیستونو یا مجوفه کڅوړو لرونکي
Polydaktylie د ډیر ګوتو شتوالئ(هغه وخت چې له
پنځو ګوتو څخه ډیرې ګوتې په لاسو یا پښو کې
شتون ولري)هغه ته پولي دکټیلي وایي دې زېږون له وخته
د ډېرو ګوتو شتوالئ(په یوه غړي یا اندام کې له پنځو=5
زیاتو ګوتو شتوالئ) په لاسونو او پښوو کې
Polygalaktie له حده ډېره د پیوو یا شیدو جوړیدنه
تولید یا پرودکشن ته ویل شوي
Polymenorrhoe په ښځو کې د میاشتنۍ
وینې بهیدنه په لنډ واټن کې یا په میاشت کې دوه یا
درې وارې وي، چې په نورمال ډول دغه وینه بهیدنه په
څلورو اونیو یا هفتو کې یو وار یا یو ځلې پیښیږي

Polymorph بیلابیل ډولونه، مختلف شکلونه، څو شکلي

Polyneuritis = Polyneuropathie د پېریفیر او یا د مغزي یا دماغي اعصابو ډیجینیراتیف التهابي بدلونونو ته ویل کېږي

Polyneuropathie د پېریفېر یا اطرافو د اعصابو ناروغۍ چې تراوماتیکي او التهابي بڼه ونه لري

Polynuklaer د ډېرو هستو لرونکي

Polyp (gr. Polýpous) له یونانی کلمې پولیپووز څخه چې دې ډېرو پښوو لرونوکې معنی لري اخستلې شوې ده څو په طبابت کې دې یوه خالي یا جوف لرونکي اورګان د موکوز څخه د یوه سلیم تومور، بدلون، وده، نمو، ډېریدل، تکثیر،پاړسوب دې

Polypathie = syn. Multimorbiditaet په یوه وخت کې یا همزمان دې ډېرو ناروغیو مینځ ته راتګ یا شتوالئ

Polyphagie دوه معنی لري یوه ئې خوړل، تېرول ډېر خوړل

Poples (lat.)´= Poplitealpunkt, Valleix- Punkt دا یوه
لاتینه کلمه ده چې د زنګانه شا خوا یا هغه سیمه
چې قاتېږي، کله چې زنګون قات شي هغه قات شوې
سیمې ته وایي چې همدارنګه پوپلیټیا نقطه، د والیکس
نقطه هم ورته وايي، پوک زانو

poro- (gr. Póros, „Pore“ = lat. Porus) پرانستل، خپرول
سورئ،دریڅه، منفذ
Porose د ناروغۍ هغه حالت ته ویل کېږي چه په هغه
کې د یوه غړي په جوړښت یا بافت کې سورکي میشته
وي یا ئي ځای نیولئ وي، رخنه ئي کړي وي لکه
پورینسفلي، اوستیوپوروزیس

Porta (lat.) ور، دروازه، دریڅه، دریچه
Porus (lat. = gr. Pòros) سورئ، پرانستل، سپړل
Post (lat. Post) : شاته، تر شا، وروسته، عقب، پشت
Postmenopause وروسته له هغه وخته چې
په ښځو کې میاشتنۍ وینه بهېدنه یا خونریزي یا
مینستروشن خلاصه شي
posterio- (lat.) شاته، وروسته، عقب
Posterioanterior (lat.) د شا له خوا مخې خواته چې
ښودل شوي PA او یا p.-a په رادیولوژي کې په لنډه لیکنه دې
Posterior (lat.) شاته، د شاخوا
postho- (gr. Pósthion) په نارینه جنس کې د سنتیدلو
د سیمې پوستکئ، پوست ختنه ګاه
Posthepatic د لړمانه شاته، د لړمانه څخه وروسته
Poasthepatitis کومې پېښې یا ناروغۍ چې
وروسته دې لړمانه یا جګر له التهاب څخه مینځ ته راغلې وي

Posthitis د نارینه جنس د تناسلي آلت د سنتی
د سیمې پوستکی التهاب، پوست ختنه گاه التهاب
Postkoital (lat.) وروسته له جنسي یوځای کیدلو
یا مقاربت څخه
Postmenopause د وخت هغه واټن یا زماني فاصلې
ته ویل کېږي چې وروسته له مینستروشن پېښېږي
Postmenstruell وروسته له مینستروشن څخه
Poastovulation وروسته له اوولیشن
Poastovulatoric وروسته له اوولیشن یا د پخې
شوې هګي بیلیدل یا خیز وهل له اووم یا تخمدان څخه
Postremus(superlativ سوپرلاتیف posterior)
د وروسته، شاته مفهوم ورکوي

Prae-, prior, prius(lat. Prae) له لاتیني کلمې پرې
څخه اخستلې شوي ده چې مخکې معنی لري
Praeembryonalperiode د نطفې یا جنین د ودې
یا پرمختګ په درې لومړیو اونیو یا هفتو کې ویل کېږي
Praehepatic لکه په پورټال دوراني بهیر یا سیستم
کې، مخکې له لړمانه یا جګر څخه
Praeinfarktangina ډېر شدید درد او یو تحدید کوونکئ
د ټټر یا سینې تنګوالي احساس شتوالئ مخکې له دې چې
د زړه د عضلې ژوبلېدنه چې د اکسیجن نه رسېدل د وینې
په مرسته پېښه شي یا میوکارد انفارکت څخه مخکې
او همدارنګه معمولاً د بدن د استراحت په وخت کې
هم پېښېږي
Praekancerose مخکې د کانسر له مرحلې څخه
Praekardial (lat.) د زړه څخه مخکې، مخکې د زړه
د شاوخوا سیمو څخه

Praemenopause دا هغه وخت یا مدت زمان
ويل کېږي چې مخکې له مینوپوز یا په ښځو کې دې
میاشتنۍ وینه بهیدنه ودرېږي یا قطع شي
Praemenstruell مخکې له مینستریشن څخه
Praemolar (lat. Molaris) = syn. Dentes premolares
دې ژامو غاښونه
Praeovulatoric مخکې له اوولېشن یا د هګۍ
له ټوپ، خیز وهلو څخه

Praeparare (lat.) په طبابت کې د بدن د جوړښتونو
ښودنه دې بیلګې په توګه د پینسټ او سکاپیل په مرسته
Praepartal مخکې دې زېږون یا ولادت له پیل څخه
Praepatellar د زنګانه تبۍ مخې سره، پیشروی
عینک زانو یا کاسه زانو
praeperitoneal مخکې د صفاق د پردې،د پریتوان مخکې
praerenal مخکي له بډوډو څخه
praesakral د متقاطع هډوکي مخکې یا سکروم
د هډوکی مخکې
Praesens اوسنی وخت، حال، حاضر
Status praesens کلینکي لاس ته راوړنه،د
ناروغۍ دپلټنو اوسنۍ ناروغیو لاسته راوړني
praeservativ = Condom هغه میخانیکي مواد چې
دې کانتراسیپشن یا دې حمل اخستلو څخه دې وقایې
یا ژغورنې لپاره پکارول کېږي چې عوام ورته پوقانه وایي

Praeter (lat.) پریټر په لاتینه کلمه ده چې برخلاف،په
ضد،مخالف، غیر له دې،له دې بهر ، نشت، نهي ته ویل کېږي
Praeter naturalis غیر طبعي، کوم چې
حقیقت ونلري لکه دغه لاندې غیر طبعي انوس یا مقعد

Praeter natatüral Anus د کولمو پای یا اخرینۍ
برخه د یوې بلې سیمې سره د هغه په پوستکي کې
نښلوله کېږي. یو غیر طبعي انوس، انوس یا مقعد په یوه
نه اناتومیکه سیمه کې یا مصنوعي انوس
prae (lat.) پریې یوه لاتینه کلمه ده چې مخکې شتوالئ
مخکې قرار درلودل نومول شوئ دئ
praetibial د ټیبیا د هډوکي مخکې سیمه کې چې
د لېنګي د لاندنۍ برخې مخکنئ هډوکئ دئ
praevertebral د ملا د مریو د تیر مخې سره

presby- (gr. Présbys) زړښت، لوی عمر، پیر، مسن
Presbyakusis د زړښت له کبله د غږ نه اوریدل
یا کڼیدل یا ستونځې درلودل
Presbyopie د زړښت په وخت کې د لید د حالت
ستونځې په نزدې لیدنه کې چې د لینز یا لیموو د
الاستیکیت له مینځه تللو له کبله(سکلیروسیز)او
د اکومودیشن د توانایۍ له لاسه ورکولو له کبله مینځ ته راځي
primaer (lat. Primarius) هغه څه چې لومړیتوب پورې اړه
لري لوړیتوب، لومړئ، د دویم، دریم، څلورم او نورو برخلاف
لکه پرایمیر یا لومړنئ، سیکوندیر یا دویم او ټیرتیر یا دریم
فولیکول په اووم یا تخمدان کې
Primaerherd د یوې ناروغۍ لومړنۍ سیمه،چینه،منشه
Primaertumor لومړنئ مینځ ته راغلئ یا پیدا شوې
دانه، تومور، پاړسوب ته وایي چې له هغه څخه نورو
سیمو ته لېږدونه یا میتاستاز خپرېږي

primi- (lat. Primus) لومړئ، لومړیتوب
Primipara هغه ښځه یا میرمن چې خپل لومړئ
ماشوم نړۍ ته راوړي، اول باري مور

Primus لومړئ، هغه څه چې لومړئ جوړ شوئ وي
یا پیدا شوئ وي
Prior, prius (Komperativ from prae) مخکې والئ
وړاندېوالئ، مخکې له دې،پخوانی چې د پرې کامپیراتیف ده
pro-(gr. Prò = Lat. Pro) مخکې، مخکنئ، پخوا، په مخکې
مخکې له وخته
Promyelocyt یوه ژوانکه، چې د میالوسیټ د رسیدو
تر وخته پورې په پرمختګ یا وده کې وي یعنې مخکې له د
چې ژوانکه میالوسیټ شي ویل کېږي
Processus(lat. Processus) : یو شئ چې وړاندې خوځېدلئ
وتلئ وي،لړی لرونکي، ادامه، څوکه لرونکې، دنباله
برآمدګي لکه دا لاندې

Processus articularis
Processus coacoideus

Processus mastoideus
Processus pterygiodeus
Processus spinosus
Processus styloideus
Processus transversus
Processus xiphoideus
pro die (lat.) ورځنی، هره ورځ، روزمره
procto-/prokto-(gr. Proktós = lat. Rectum) د غټو کولمو
هغه برخه ده چې د سیګموئید او د انوس تر مینځه پرته ده
Profundus ټیټ شتوالئ، عمیق قرار درلودل

Prognathi (pro-; gr. Gnàtos) ګناټوز یوه یونانی کلمه ده
چې ژامه یا الاشه نومېږي، پروګناټي یوه انومالي ده چې
په هغه کې یو پراخه واټن یا فاصله د پاسنۍ او لاندنۍ
ژامې تر مینځه شتون لري

Prognose (gr. Prógnosis) وړاندوینه، له مخکې پوهیدنه
د ناروغۍ په تګلارې پوهېدنه او مخکې له مخکې پوهیدنه

Prokto- (gr. = lat. Rectum, anus) مقعد،د کولمو اخرینۍ برخه

Proktalgie د ریکتوماو انوس درد

Proktektomie د ریکتوم او یا انوس لرې کول

Proktitis د ریکتوم او انوس التهاب

Proktodynie د ریکتوم او انوس درد

Proktologie هغه پوهه ده چې د ریکتوم او انوس
ناروغۍ او درملنه څیړي

Proktostase (Rectum) په ریکتوم کې د کوټ
یا غایطه موادو دریدل، توقف، دریدنه

Prolaps (lat. Prolapsus)له اناتومیک حالت څخه دیوه غړي
یا اورګان بیځایه کیدل او مخښکته ځوړندیدل یا مخ وړاندې
ځوړندیدل

prolapsus ani = syn. Analprolaps د انوس بېځایه کېدل
ځوړندېدل

Prolapsus Recti = syn. Rectumprolaps د ریکتوم
ځوړندېدل، بهر ته وتل

Prolapsus Uteri et Vaginae = syn. Descensus uteri et vaginae
د رحم او واګینا بې ځایه کېدل، سرچپه کېدلو بهر ته وتل
ا

Diskus prolaps د ملا د مریو ترمینځ پرتو موادو
یا محتویاتو یوې خواته وتل

Prominens (lat.) له خپل ځایه بهرته په غیر اناتومیک
ډول وتل، تېره څوکه، برجستګي لکه د تورې څوکه یا اغزئ
برامدګي، دویمه معنی ئې اداره کوونکئ

prominentia (lat.) دا هم یوه لاتینه کلمه ده چې د بهرته
وتلو ته وایي،سرلوړولو ته ویل شوي لکه پرومینینسیا لارینجیا
Prominentia laryngea دا هغه جوړښت دئ چې
په نارینه جنس کې د ځینو سړیو یا هلکانو په غاړه کې
د کریکوئید غضروف بهرته یا د باندې ډېر وتلئ وي
Prominentia vertebra د ورمېږ د اومې مرۍ
یا فقرې څخه وتلې تېره څوکه
Promyelocyt یوه ژوانکه چې له ګردې تر هګۍ ډوله
یا اووال، بیضوي شکله هستې په لرلو په (1-2)نوکلیولون
کې، هغه چې د پرمختګ یا ودې په حالت کې وي مخکې
له هغې چې اصلي یا پخې شوې میالوسیت ژوانکې
ته رسیدلې وي د پېژاندنې وړ کېدای شي
Pronator هغه عضله ده چې د(لاس)شا خوا،باندې، بهر
خواته تاوولو دنده په غاړه لري
Prophylaxe (gr. Prophylássein) ژغورنه، مخنیوئ، وقایه له
یوې پېښې یا ناروغۍ څخه لکه د واکسین پکارول تر څوچې
له ځینو ناروغیو څخه مخنیوئ وشي
Proprius :
ad usum proprium

prostato- (gr. Prostàtes) د پروستات غده، د یوه واړه چهارمغز
په اندازه کلکه اګزوکرینه غده چې دې مثانې لاندې شتون
لري پروستات نومول کېږي

Prostata (gr. Prostátes) پروستاتا له یونانی کلمې
څخه اخستله شوي ده چې لغوي معنی ئې رئیس، ناظر ده
او په اصل کې موخه يي د پروستات غده ده چې په
نارینه جنس کې شتون لري

Prostataadenom د پروستات د غدې یو بې ضرره
یا سلیم تومور یا پاړسوب دئ

Prostatabiopsie د ناروغۍ دې خېړنې او د هغې
د تشخیص او درملنې لپاره د یوې ټوټې یا پارچې
اخستله کېږي

Prostatahyperplasie د پروستات غټیدل یا لویدل
چې دغه غټوالئ دهرې ژوانکې یا حجرې په حجم کې
نده بلکي دې ژوانکو په شمیر کې ډېروالئ مینځ ته راځي

Prostatahypertrophie دلته د پروستات غټیدل په
پرلپسې توګه د هري ژوانکې د حجم د غټوالي یا لویوالي
له کبله مینځ ته راځي. په ¾ برخو نارینو کې د پروستات
غټیدل له 50 کلنۍ څخه ډېر ورورو یا په تدریج سره پیل کېږي

Prostatakarcinom, Prostatacarcinom پروستات
کارسینوم (سرطان)یو وصفي یا تیپیک ً حالت د ً پاخه عمر،زاړه
عمر سرطانٍ دئ چې نسبتاً ورورو یا په تدریج سره وده کوي

Prostataresektion د پروستات ادینوم چې وړوکئ
وي کیدای شي چې د ادرار کولو د نل یا احلیل له لارې پریک
او وویستل شي. د پروستات ریزکشن یا پریکول دې
ترنس یوریترال له لارې په ښه بري سره سرته رسېږي

Prostatektomie, Prostataadenom د پروستات
دې غدې پریکول او لرې کول د خفک کولو په طریقه
سرته رسېږي

Prostatitis د پروستات د غدې التهاب

Prostatopathie د پروستات د غدې بیلابیلي ناروغۍ
Protein په بیوښیمي یا بیوشیمي کې دې وکتل شي
Proteinurie د پروتین شتوالئ په ادرار کې
د پروتین ترشح په ادرار کې
proteolytic د پروتین تجزیه او ټوټه کول،پروتین هضم کول

proto- لومړئ، مخکنئ
Protodiastolic(gr. Protodiastolè) مخکې له
ډیاستول ځخه، ډیاسټول یوه یوناني کلمه ده چې پراخېدو
دننه بهر خواته دحجم په حساب لویدلو ته وایي،روډیاسټالیک
د زړه د لاندنۍ خونو یا وینټریکیلو د پراخوالي ځخه دمخه
ته وایي
Protoplasma د ژوانکو محتویات
ماده (لومړنئ تصویر، اصلي تصویر)ته وایي
Protos لومړنئ، لومړئ
Prototyp لومړنئ تصویر، اصلي تصویر
Proximal هر هغه غړي چې د بدن مرکزي سیمې یا تنې
ته نزدیوالئ لري
distal هر هغه غړي چې له تنې ځخه لریوالئ لري
لکه لاسونه او لینګي
Proximalis نظر هغې سیمې ته چې په کې شتون
لري، هر هغه اورګان چې تنې ته نزدې قرار ولري

Pruritus (lat. Prurrire) د پوستکي یا جلد خارښت
چې په جبري توګه دګرلو یا خاریدن ته انسان هڅول
کېږي پروریټوس، پروریټوز ویل کېږي او بیلابیل ډولونه
او سېمې لري لکه پروریټوز اني، پروریټوز ګراویډاروم

pseudo- (gr. Pseúdein, pseùdos) دروغ، غلط، یو بل شي
سره غلطول، چې ظاهري بڼه یي اصلي بڼې ته ورتوالی
ولري هغه چې اصلي نه وي
Pseudoarthrose هغه بندونه چې اصلي نه وي
Pseudocyte غلطه مثانه یا مثانې ته ورته پوکانه
Pseudograviditaet هغه ګراویډیټیټ یا حمل
چې واقعیت نه لري، یواځي ځینې نښې وي
Psoas = Musculus Psoas یو لنډیز دې پسواس د عضلې ده

Psycho- (gr. Psyché) روح، روان، احساس
Psychiatrie روان پیژاندنه، د روان پېژاندنې طب
رواني ناروغیو پیژاندنه
Psychiatric دغه رواني ناروغی کیداي شي چې
په ماشوم توب کې هم پیدا شي یا ښکاره شي
psychogen رواني ناروغي یا حالت چې کورنی، ارثي
یا د ګین یا جین مانیپولاسیون یا بدلونو له کبله مینځ ته راځي
یا هغه لاملونه چې د رواني ناروغی مینځ ته راوړونکې دي
Psychologie هغه پوهه ده چې رواني ناروغی او
د هغې د درملنې د لارې پیدا کول څېړي یا له روان او روح
څخه بحث کوي
Psychopathologie د هغه پوهه یا علم دئ چې
د انسان روحي یا رواني تجربې او رواني ناروغیو اړیکې
در بر نیسي او پلټنه یي کوي
Psychopharmaka داسې دارو درمل شته چې
په روحي، رواني حس باندې اثر لرونکي دي یا په
رواني ناروغیو اثر لرونکي درملو ته ویل کېږي
Psychopharmakologie دا هغه پوهه ده چې
د ځانګړئ درملو څیړي او د هغو اثر په رواني ناروغیو
روښانه کوي او یایې په کار اچوي

Psychose روانی ناروغی، ذهني او سوچي
یا فکري ناروغی، د روان یو غیر نورمال حالت. البته تر
دې موضوع لاندې ټولې غیر نورمالې پېښې نه راځي
بلکه یواځې یو شمېر ځانګړې پېښې یا پوهونه ده

Psychosomatik د روح یا روان او د بدن تر مینځ
د اړیکو بدلېدل یا بدلونونو ته ویل شوي

Psychotic هغه ناروغی چې د رواني، ذهني او فکري یا
عقلي حالت سره اړیکې لري یا رواني ناروغی،عقلي ناروغی

psychotrop پسیښوټروپ یا سایکوټروپ هغه پېښه
یا پدیده ده چې رواني حالت ورسره مخامخ وی

pterygo- : وزرونه یا بال، ښکې یا پر
Processus pterygiodeus د وزرونو لړی یا ادامه، دنباله
Pterygoma, pterygomatis وزر، ښکه
Pterygoideus وزرونو ته ورته شکلونه

-ptoe (gr. Ptýein) د کلمې هغه وروستی برخه ده چې
له یوناني کلمې پټین څخه چې توکول، د خولې لاړې
د خوړو توکول، تف کردن
Haematoptoe د وینې توکول

Ptose, -ptose (gr. Ptósis) لوېدل، سقوط، ښکته کېدل
ځوړندېدل، غرقیدل
Kolopoptose د کولون ښکته کېدل،له ځایه بېځایه کېدل
Nephroptose د بډوډو ښکته کېدل، له خپل
اناتومیکې سیمې بیځایه کېدل
Splanchnoptose (gr.) = enteroptose یوه یونانی کلمه
ده چې ډوبېدل، ټیټېدل ښکته کېدل نومول شوئ

Ptosis (gr.) لغوي معنى يې د يوه اورګان ځوړندېدل، مخ ښکته کېدل، سقوط ته وايي

-ptysis له يوناني کلمې څخه اخستلې شوې ده چې د کلمې وروستۍ برخ ده دلته موخه ترې د سترګو د پورتنيو پلکو يا ليد ځوړندېدل دي

Haematoptysis

pubo- (lat. Pubes) د ښځينه جنس جنسې او تناسلي عضوې بهرنۍ او پورتنۍ سيمه چې له وېښتو څخه ډکه وي دې هغې سيمې هډوکئ

Suprapubic د پوبيس پورتنۍ برخې يا سيمې ته وايي

Pubes, pubis: بلوغ عمر، د وادکولو عمر

د حيا يا تناسلي سيمه

Corpus ossis pubis

Pubofemoralis

Ligamentum pubofemorale

Pudendum = Pudendus هر هغه څه چې د تناسلي عضوې پورې اړه لري يا ورسره مخامخ وي لکه د پوډينډوز عصب او نور

Puer ماشوم، نوئ ځوان، ځلمئ، ځلميتوب

Pulmo- / Pulmono- (lat. =gr. Pneumo-/ pneumono) :

سږي، شش، ريه

Lingula pulmonis sinistri د کينې خوا د سږي ټوټه يا ژبه

Pulmo dexter ښئ خوا سږئ،راسته شش

Pumonal هغه څه چې سږو يا شش پورې اړه لري يا ورسره مخامخ وي

Pulmonalarterie د سږو دې وينو رګونه

Pulmonalis هغو شیانو سره چې سږي مخامخ وي
Pulmonal Valva (Valva trunci pulmonalis) د پولمونال
یا د سږو دې رګ یا ورید پردو ته وایي
Pulmonal Valva insuffecience د پولمونال د وینې د رګ
د پردو د دندې ښه سرته نه رسول یا عدم کفایې ته
وایيPulmonal Valva stenose د پولمونال دې رګ
د پردو تنګوالي ته وایي
Pulmonologie هغه پوه ده چې سږي او دهغو
ناروغۍ او د درملنې لارې څېړي یا تر بحث لاندې نیسي
Pulmo sinister د کینې خوا سږئ
Vena pulmonalis د سږو یا ریوي ورید

Pulpa dentis (lat. Pulpa ; dens, dentis) دا یوه لاتینه کلمه
ده چې پولپا غوښې او ډینز یا ډینتیز غاښ ته وایې،غاښ مغز

pulsus (lat.) = Puls یوه لاتینه کلمه ده چې ضربې
وهلو، نبض ته وایي او په لاندې ډولونو دي
Pulsus aequalis هغه د زړه ټکان یا ضربان یا نبض
ته وایي چې یوشانته کیفیت یا کوالیټیټ لري
Pulsus alternans د نبض یو غیر منظم حالت
یا آی ریګولاریز وي
Pulsus altus = Pulsus magnus یو غټ، لوړ نبض
Pulsus capricans هغه د نبض ضربې دي چې په
هغه کې د اطرافو د نبض څپې ډېرې لوړې وي، د نبض
د ضربې څپه مخکې له نورمال حالت څخه راځي یا رسمېږي
Pulsus celer ګړندئ نبض، هغه نبض چې
د فشار له لوړېدلو سره یوځای وي، د کیلر یا سیلر او التوس
د فشار په نامه هم یاد شوئ او د اورټا د پردو د دندې د ښه
نه تر سره کولو یا عدم کفایه په پېښوو کې لېدل کېږي

Pulsus contractus یو قوي، سخت نبض له یوه
واړه نبضي امپلیټوډ سره
Pulsus deficiens د غیر منظم نبض یو ډول دئ
Pulsus dircrotus = syn. Dikrotie دا هغه ډول نبض
دئ چې دوه وارې یا ډبلې ضربې یا تیګې وهي
Pulsus differens د ښۍ او کینې متې یا لاس
تر مینځ د نبض توپیرونه په تېره بیا د نبض د کیفیت له
مخې لکه د اورټا د انیوریزمل په درې ډولونو کې
اورټاانسوفیسینسیا یا عدم کفایه او سبکلاویان سټیل
سندروم کې
Pulsus durus یو ډېر سخت، تند، شدید نبض دئ
او دا یواځې هغه وخت چې زړه تر ډېر فشار لاندې وي لکه
په ارټېریال هایپرتوني کې
Pulsus filiformis = syn. Pulsus undulosus د یوه تار
په شکل، په اسانۍ نه لمس یا پالپابل یا په بل عبارت
په ندرت سره د لمس وړ وي چې له وړوکي امپلیټوډ او تر
ډېره حده د لوړ فریکونس لرونکئ ویپه تېره بیا په
اکوټ سیرکولېشن انسوفیسسینسیا(کولاپس، شاک) کې
Pulsus fortis = syn. Pulsus magnus یو لوړ نبض له
لوړ امبلیټود سره
Pulsus frequens هغه نبض چې فریکونس یې لوړ وي
Pulsus intermittens = P. Deficiens = P. irregularis
Pulsus irregularis یو اریتمیک یا غیر منظم نبض دئ
چې ډېره یې د زړه د اریتمۍ له کبله پېښېږي
Pulsus magnus = Pulsus altus; P. Fortis یو لوړ نبض
هغه نبض چې له لوړ امپلیټود سره وي، او په لوړه درجه
د وینې د فشار د امپلیټود له کبله لکه تبه، هایپرتیریوز
د اورټا د پردو د دندې د ستونځو له کبله پېښېږي

Pulsus mollis دېر پوست او نرم نبض ته وايي چې
د لږ فشار له امله مينځ ته راځي

Pulsus oppressus = Pulsus contraus

Pulsus paradoxus دا هغه ډول نبض دئ چې
د نبض د امپليټود د ټيټوالي يا لږوالي درجه د ساه اخستيلو
يا تنفس په وختکې له 10مليمتره چې جي ډېر لږ وي

Pulsus parvus هغه ډول نبض ته وايي چې
د نبض امپليټود وړوکئ وي

Pulsus penetrans يو منظم او يا ريګولير ضرباني نبض

Pulsus rarus د نبض فريکونس ډېر ټيټ وي

Pulsus regularis منظم، ريتميک او يوشانته نبض

Pulsus tardus هغه نبض چې له ورو ورو(هواره، هموار) فشار
لوړېدو سره وي

Pulsus vibrans ديوه ښورېدونکي نبض احساس
او کله ناکله هم لکه دې پاڼو د ښورېدلو د شرهر غوندې
غږ چې د وينو په رګونو کې د وينې د جريان له کبله
هغه اړيکې چې د هغه له ديوال سره پيدا کېږي مينځ ته
راځي اورېدل کېږي

Punktion (lat.) له لاتينې کلمې څخه چې ستنې وهل
نومول شوې ده خو په طبابت کې موخه ترې په يوه
جوف لرونکي اورګان کې د ستنې يا يوې بلې تېرې
آلې ننويستل او له هغه څخه د اوبو يا مايع لکه وينه، يورين
اويا د څېړنيزې پارچې لاس ته راوړل دي چې دا يا انټرا وېنوز ،
لومبال پانکسيون چې د کنولو،تروکرو په مرسته تر سره کېږي

Pupilla , Pupille لېمه، د سترګو تور، مردمک چشم

dilatator pupillae د لېمو يا د سترګو د تور پراخوالئ

Pupillareflex د لېمو عکس العمل

pupillaris هره هغه پېښه يا ناروغي چې لېمو
يا د سترګو تور سره اړه لري

Pus, puris(lat.= gr. Pyo-) چرک،قيح،چرک لرونکې اوبه،څوې
Pyaemie د وينې ټول هغه مکروبونه چې له چرکينو
يا قيحي لاملونو سره يوځاي وي
Pyurie ډير شمير د وينې د سپينېو ژوانکو
شتوالئ په ادرار کې
Pyonephrose د چرک يا قيح ټوليدنه د بډوډې
په حويظه کې

pyelo- (gr. Pýelos = lat. Pelvis) پيالو له يوې يوناني
کلمې پيالوز څخه اخستلې شوي چې په لاتينه ورته پيلويز
وايي چې تغاره، د خاصرې لګن، حوصله،حويظه معنى ورکوي
Pyelographie د راديوګرافى په مرسته
دې بډوډو حويظې ښودنې ته پيالوګرافي وايي
Pyelolith د بډوډو په حويظه کې دې تيګې شتوالئ
Pyelolithotomie د بډوډي د حويظې پرانستل دي
چې له دغه ځاى يا سيمې څخه د تيګې لرې کولو لپاره
سرته رسېږي
Pyelonephritis د بډوډي او د بډوډي د حويظې التهاب
ته پيالونيفريتيز وايي چې له لوړې تبې، بې اشتهايي او
تندې يا تشنګي سره يوځاى وي.چې همدارنګه له يو
پېټ فشار لرونکي احساس ورسره يوځاى کېږي يا شتون لري
Pyeloplastic د اوپيراتيفي عمليات په مرسته
د بډوډې دحويظې يا لګنچې بيا رغونې ته وايي
Pyelotomie د اوپيراتيفي عمليات په مرسته
د بډوډي د حويظې پرانستل

Pyelorospasmus د پیالو تشنج

pyloro- (gr. = lat. Pylorus) د معدې اخرينی سيمه
يا د معدې د وتلو خوله، د معدې رهبري کوونکې خوله

Pylorus د معدې د وتلو لاره يا
د وتلو خوله، اخرينی سيمه

Pylorusstenose د معدې دوتلو د لارې
يا خولې تنګوالئ البته په قطر کې

pyo- (gr. Pýon) چرک، ځوې، قيح

Pyogen ځوې جوړونکي، چرک جوړونکي

Pyohaematopneumothorax د قيح، وينې او هوا
يوځاي ټوليدنه په کوګل يا د سينې په قفس، په تورکس
کې (په تېره بيا د پلورا په مينځ يا جوف کې) ته ويل کېږي

Pyometra د ځوو يا چرک ټولېدنه په رحم
يا يوټيروس کې

Pyonephrose ځويو لرونکې د بډوډي حويظه
د ځويو يا قيح ټولېدنه د بډوډو په حويظه کې او د ځويو ټولېدنه
د بډوډو له جوړښتونو څخه

Pyopneumothorax ځوو او هوا شتون د پلورا په مينځ کې

Pyosalpinx د ځوو يا چرک ټولېدنه په ټيوب
يا د هګي د لېږدونې لارې يا نلکه کې

Pyothorax د چرک ټولېدنه د پلورا د دو پردو
تر مينځ ته پيوتورکس وايي

Pyramis, pyramidis, pyramid (gr. Pyramìs) په مصر کې
د تاريخي هرم ، حرم ته ورته د بدن شکلونو، جوړښتونو

ته نسبت ورکول شوي يا نومولي شوي، نو پيراميسز ته هرم وايي اما هدف ترې په طبابت کې د عصبي ناروغيو عکسل العملونه د طبي پلټنو په درشل کې دي

Pyramis renalis — د بډوډو هرم

Pyromanie — اور سوځونکي نيرو، تحريک يا د اور د تحريکولو په زور د يو شي يا يوځاي سوځېدل،محرک آتش افروزي

pyurie — معمولاً دوينې د يوشمير سپينو ژوانکو شتوالئ په ادرار کې چې د چرک لرونکي يا قيح لرونکي التهاب له امله چې په بډوډي يا بډوډو کې په تيره بيا د بډوډو په حويظه کې مينځ ته راځي پيوري بلل شوئ

Q

quadrangularis (angulus) = زاويه، کنجونه — څلور کنجه
څلور زاويه لرونکی شکل لکه مربعه، مستطيل

quadratus — څلور کنجه

quadriceps (-ceps له caput) — څلور ککريزه، څلور سره

Musculus quadriceps — هغه عضله چې څلور ککري لري

quadrigeminus — څلورګووني، هغه مور چې په يوه وار څلور ماشومان نړی ته راوړي يا راوړي وي، چهار ګانګي

Lamina quadrigemina — په دماغ کې د څلورو وړو غونډيو ډوله جوړښت

quartus (IV = Ordinalzahl) — څلور(4) ترتيبي يا جوړونکئ عدد

quarter, viermal — څلور واري

quarttuor (IV = Kardinalzahl) — د څلور عدد يا اصلي عدد

quinque (V = kardinalzahl): — د پنځه عدد چې اصلي عدد

quinquies پینځه واري، پنځ برابر
quintus (V = Ordinalzahl) د پنځه عدد په ترتیبي ډول

R

R., Ramus (د اعصابو یا د وینې د رګونو څانګه، څانګي)
Rabies (lat.) = Tollwut د سپي د داړلو ناروغۍ په نامه
هم یاده شوې چې د وحشي ژویو لکه د ګیدړې د داړلو له کبله مینځ ته راځي
rachio- /rhachio- (gr. Rháchis) ملا، د مریو ستون
د ملا مري د ملا تیر
Rachitis د ملا التهاب، د ملا د تیر یا د فقراتو د ستون التهاب

Radio- (lat. Radius) =وړانګه هغه
بدلونه چې
د یوې ناروغي له کبله میځ ته راځي او د رادیولوژي په عکس یا کلیشه کې لیدله کېږي چې دا دې رادیولوژي د یوې برخې دندې پوري اړه لري
radial د راډیوس د هډوکي خواته یا طرف ته راډیال ویل شوي
radiatio- (lat.) د وړانګو ځلېدل، ځلا، ځلېدل،د وړانګو په مرسته درملنه
Ligamentum radiocarpeum dorsale هغه پړي یا وندني یا بندونه چې د رادیوکارپیوم د شا په سیمه کې پراته یا تثبیت دي
Radiocarpus د راډیوس د هډوکي تنې یا جسم ته وایي
Radiocystitis ادرار د کځوړې یا مثانې د التهاب چې لامل یې د وړانوګو په مرسته درملنه وي مینځ ته راغلې وي
Radiodermatitis د کوتان یا پوستکي التهاب چې لامل یي وړانګې وي، د وړانګو د اثر له مخې دې کوتان التهاب

radiogen هغه څه یا ناروغۍ چې د وړانګو له کبله مینځ ته راغلئ وي

Radiologie هغه پوهه ده چې وړانګې، د وړانګو اثرات په بده او د وړانګو له کبله پېښـې شوې ناروغۍ او همدارنګه هغه ناروغۍ چې د وړانګو په مر سته یې درملنه کېږیاو یا د وړانګو طب څرګندوي

radiologic هر هغه څه سره چې د وړانګو طب مخامخ وي

Radionekrose د ژوانکو مړینه یا وژل د وړانګو د درملنې له کبله یا وروسته د وړانګو د درملنې څخه ته راډیو نکروز ویل کېږي

Radiotherapie د وړانګو په مرسته درملنه

Radius (lat.) د مړوند یا د لاس د لاندنۍ برخې هغه هډوکئ دئ چې د لاس لومړئ ګوتې یا غټې ګوتې په خوا یا جهت پروت دئ

Carpus radi د راډیوس د هډوکي تنې یا جسم ته وایي

Radiusfraktur د راډیوس د هډوکي ماتېدنه

Radix (lat.) په لاتینه ژبه کې ریښـې، ریښـه،ریشـه بیخ ته وایي او په اناتومي کې بیا د بدن د یوې برخې یا غړي منشـه، ریښـه یا بیخ ته وایي چې هغه برخه ترې جوړېږي د بیلګې په توګه غاښ، عصب او نور

Radix anterior = syn. Radix motoria مخکنۍ ریښـه

Apex radicis dentis د غاښ د ریښـې څوکه

Radix dentis د غاښ ریښـه

Radix posterior = syn. Radix sensoria شا خواته یا وروسـتنۍ ریښـه

Rami = Rr. (څانګې، شاخه ها)

Ramus د اعصابو او د وينې د رګونو څانګه، څانګې

Ramus communicans د يوځای شوې يا اړيکې
لرونکې څانګې چې د سيمپاتيکوس عصبي پړی يا تناب
د څنګ حخه چې له يا دې سپينال يا سپاينل نيرف يا
اعصابو خواته پراته دي ويل کېږي

Ramus descendens مخ ښکته خوا پرتې څانګې

Ramus mandibulae د منديبولا يا لاندنۍ ژامې
په مسير کې پرتې څانګې

Ramus perforans (lat.) د وينې درګونو يا د اعصابو
د څانګو هغه برخې چې په پروته يا مستعرض ډول يا
ترانسورز ډول په يوه بله اناتوميکي جوړښت کې روان وي
او هلته ميشته کېږي

Raphe, Rhaphe,-rrhaphie (gr. `raphè) ګنډل، دوخت، کوک
په اناتومي راهف تار، او ګنډلو ته ويل شوي

Blepharorrhaphie = syn. Tarsorrhaphie يوه برخه
يا په ټوليزه(مکمل)ډول د سترګود پورتنۍ او لاندنۍ پلکو
ګنډلو ته وايي

Herniorrhaphie د چوره، هيرنيا يا اختناق رغوونه
د جراحي عمليات په مرسته

re- (lat. Re) رې يا د کلمې هغه مخکنۍ برخه ده چې د
تکرار،نوي کيدل،بيا بيرته مينځ ته راتلل، بازګشت نومول شوئ

Reanimation (lat. Animatio) رې انيماشن له
لاتينې کلمې رې انيماسيو څخه اخستلې شوې چې
بيا روغېدنه، بيا رغوونه د بېړنيو تدابيرو په عاجلو يا دفعتاً
پېښو شويو پېښو له کبله د زړه او د تنفسي سيستم د
دندې په ټپه درېدلو کله چې ناروغ شعور له لاسه نه
وي ورکړئ تر سره کېږي،تمديد مجدد

Reinfarkt = syn. Recidiveinfarkt د زړه سکته
په تکراري توګه، په تکرار ډول د يوه نوې د زړه د هغې سيمې
د عضلې مړينې يا د سکتې حملې ته وايي چې په زړه
کې همهغې سيمې يا عضلې ته د اکسيجن لرونکې وينې
نه رسېدلو له امله پېښېږي

Recessus هغه جوف يا ځوړنده خونه ده چې د تخرګ
يا اکزيلار د مينځني ليکې په لاندنۍ برخه کې شتون لري
او په هغه کې د پلايرا يا پلورا مايع ټولېږي چې د پنکشن
يا پونکسيون لپاره د اهميت وړ دئ

recto-(lat. Rectus = gr. Rekto-) دا يوه لاتينه او يوناني کلمه
ده چې سيخه، مستقيمه، بې له قات يا ګونجو څخه ته
وايي او ريکتو يا ريکتوم د غټو کولمو هغه اخرينۍ برخه ده
چې په سيخه توګه يا مستقيمه توګه د سيګموئيد او انوس
تر مينځ پروت دئ

rectal له هغو شيانو سره چې ريکتوم مخامخ يا مصاب وي

Rectalis هر هغه څه چې ريکتوم پورې اړه لري

Plexus rectalis د ريکتوم د سيمې پليکسوز يا
د عصب، وريد او شريان يوځايوالي شتون ته وايي

Rectum / anus (lat. = gr. Prokto-) يوه لاتينه کلمه ده
چې د ريکتوم پای يا اخرينۍ برخه ده چې په يوناني ژبه
ورته پروکټو وايي

Rectus(lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې
سيخه، مستقيمه معنی ورکوي

Recurrens (arteria, nervus) بيرته ګرځيدنه، بيرته تاويدل
لکه بيرته تاوشوي عصب يا دې وينې رګونه

Arteria recurrens بیرته ګرځیدونکي
چې پاکې وینې لرونکي رګونه چې په ورمېره یا غاړه کې
یې ډېره برخه لیدله کېږي

Febris recurrens د تبې بیرته راګرځیدنه
یا د تبې تکرار چې بابېږئ

Nervus recurrens بیرته راتاو شوئ عصب ته وایي

Reflex یو غیر ارادي عکسل العمل په منظمه توګه
د یوه ښه او برې لرونکي یا نورمال اورګان د یوه تخریش له
امله یا له کبله په فزیولوژیک ډول په یوه مناسب وخت کې
تر سره کېږي، بیرته راګرځیدنه

re- (lat. Re) رې د یوه لاتینې کلمې لومړۍ برخه ده
چې شاته، تکراري په شا، بازګشت معنی ورکوي

-flux (lat. Fluere) د یوې لاتینې کلمې وروستۍ
یا هغه برخه ده چې د بهیر، روان،رود، سین ته وایي

Refluxoesophagitis د خوړو د تیرولو لاره
یا نلکه یا میري التهاب ته وایي چې د معدې د تیزابو د
بیرته راګرځیدلو له کبله چې اویزوفګوز یا میري ورسره په
تماس کېږي چې د ګسټر د کاردیا د سستي یا د دندې
د ښه نه ترسره کېدلو له امله چې معملاً د هیاټوس هیرنیا
ورسره په یوه وخت کې شتوالئ لري چې اهمې نښې
یا سیمپټوم یې د سیمې سوځېدل یا سوزش، ایروفاژي
ډیسفاژي، ریګوریتشن یا د ګسټر د تېزابو د بېرته ګرځېدنه او
د اپپی ګسټرال د سیمې درد شتوالئ وي

Refraktur د هډوکي یا هډوکو بیا له سره ماتیدل
چې لامل یې مخکې له وخته پکارول یا تر فشار لاندې راتلل

Reflux (lat. Reflectere) د بدن د غړو یو فزیولوژیک
عکسل العمل دئ چې د یوې بهرنۍ یا غیر طبعي پیښې
په مقابل سرته رسېږي

Pupillaerreflux د پیوپلیر ریفلوکس د سترګو
د تور یا لیمو، مردمک چشم تنګوالئ د وړانګو یا روښانی
له کبله مینځ ته راځي
Regeneration (lat. Regenerare) بیا رغوونه
نوې جوړونه، تجدید، ترمیم
Regio, regionis (lat.) سیمه، محل، ځاي
په اناتومي کې بیا موخه ترې د بدن سیمې دي
Reinfarkt د زړه نوې حمله یا سکته
Relaparotomie د ځینو ستونځو له کبله چې
وروسته له جراحي عملیات څخه مینځ ته راځي جراح
دې ته هڅول کېږي یا مجبورېږي چې ابدومن بیا له سره
پرانیزي یا یي خلاص کړي
Reluxation په تکراري ډول د یوه بند یا بندونو
بې ځایه کیدل چې بې وخته پکارول یا تر فشار لاندې راتګ
rekto-, Rektum = recto- = Rectum ریکتوم د کولمو
اخریني برخه ده چې تقریباً 15 سانتي متره اوږدوالي لري
Rektoskop (gr.skopeín) په اصل کې سکوپي
لیدنې، کتنې، مشاهدې ته ویل کېږي هغه آله چې د ریکتوم
د لیدلو لپاره پکارول کېږي
Rektoskopie هغه عملیه ده چې د هغې په
مرسته د ریکتوم دننه کتنه یا اندوسکوپي پلټنه له یوې
ځانګړي یا مخصوصې نرمې یا د انعطاف وړ تیار شوې آلې
په مرسته تر سره کېږي چې (ریکتوسیګموئیدوسکوپي)
هم ورته ویل کېږي
Rektosiegmiodeoskopie د اس ډوله یا سیګما ته ورته
د غټو کولمو یا کولون او ریکتوم د لیدلو لپاره یا انعکاس ته وایي
Rektumbiopsie له ریکتوم څخه یوه ټوټه
یا پارچه اخستله کېږي او وروسته له پتالوژیکي څېړنې
د ناروغۍ تشخیص کېږي تر څو چې اصلي درملنه وشي

Rektumkarcinom د ریکتوم سرطان

Ren (lat., Niere) = syn. Nephros: بډوډۍ
Ren dexter ښۍ بډوډۍ
Ren sinister کین بډوډۍ
renalis هر هغه څه چې له بډوډي سره اړیکې
لري او یا بډوډی ورسره مخامخ وي
reno- /nephro- بډوډو څخه هدف ده
Renographie د رادیوګرافۍ د وړانګو په مرسته
دې بډوډو ټولیز جوړښت او د بډوډو د پرانشیم او
دننه جوړښتونو ښوونه یا لیدنه
renotrop هر هغه څه چې په بډوډي پورې اړه لري
یا ورسره مخامخ وي
renovaskulaer هر هغه څه سره چې د بډوډو
د وینې رګونه مخامخ وي

Respiratio هوا یا ساه، نفس
Respiration (lat. respiratio) هوا اخستل، تنفس کول
Rete (lat., Pl., retia, Gen., retis, Pl. Retium) ریټ یوه
لاتینه کلمه ده چې جمعه یې ریټیا یا ریسیا چې جینیټیف
یې ریټیز او جمعه یې ریټیوم ده چې جاله، ځاله، جال
شبکه نوموله شوې ده
Retina (lat. Rete) هغه شبکه یا جال چې
موخه یې یا هدف یې د سترګې شبکې څخه ده
Retinitis د سترګو د شبکې التهاب ته وایي
Retinopathie د سترګو د شبکې هغه ناروغیو
ته وایي چې التهابي نه وي
retro- (gr. Retro-) شاته تګ، بیرته ګرځیدنه، شاته

Retrocaecal ځکوم یا کیکوم تر شا
Retrograd په شاتګ، دې طبعيی بهير
یا جریان په مخالفه خوا یا مخالف جهت
Endoskopic retrograd cholangiopankreatikographie
د اندوسکوپي عملې په مرسته له لاندې خوا مخ پورته خوا ته
د پانکریاس د لارې او د صفراوي لارې لیدنه، ښودنه او
څېړنه څرګندوي
Retrokardial دزړه شاته، هر هغه څه چې
د زړه د شا برخه کې شتون لري
Retrokolic د غټو کولمو تر شا سیمه
Retropatellar د زنګانه د عینکې شاته یا هغه
پلن هډوکئ چه دزنګانه په مخ پروت دئ د هغه شاته
Retroperitoneal د ګېډې د پردې یا پریتوان شاته
Retropharyngeal د ستوني یا حلق شاته
Retropubic د پوبیز شاته
Retrosternal د سترنوم شاته
Retrotonsillaer د تانسلو شاته
Retrouterin د رحم، یوټیروس شاته

rhachio- / rachio- (gr. Rháchis = lat. Columna vertebralis)
د ملا تیر، د فقراتو ستون
Rhachitis د ملا د تیر یا د فقراتو د ستون التهاب
Rhachischisis د ملا تیر کې یا د ملا په مریو کې
چاود یا درز، بیلونې

-rhag-, -rrhagie (gr. Rhagás) څیرې شوئ، پارګي، درز
Rhagade وچ او چاودیدونکئ پوستکئ لکه په لاسونو
پښوو، د شونډو په کنج کې ته راهګاد یا چاود او درز وایي

Haemorrahgie وينې بهيدنې يا خونريزی ته وايي
چې دې وينې د يوه رګ دې چاودېدنې يا درز له کبله مينځ
ته راځي، ډېره زياته يا شديده بيړنۍ وينه تويدنه
Metrorrhagie ميټروراهژي دې رحم څخه هغه
وينه بهيدنې ته وايي چې د دوه مينسټروشن تر مينځ
پېښېږي يا له وخته دباندې يا د عوامو په ژبه خارج له
مياشتنۍ عادت څخه وي
- rhagie چاود، درز
Rhaphe تار، ګنډل، دوخت
rhaphie : ګنډل
Kolporrhaphie د واګينا ګنډل
Blepharorrhaphie يوه برخه، نيمايي سيمه
يا په ټوليزه توګه يا مکمل ډول د سترګو د پاسنيو او لاندنيو
پلکو لنډول د ګنډلو په مرسته په تيره بيا د پلکو چاودونو
يا درزونو کې لکه په فاسياليز فلج کې
Herniorrhaphie د چوره، هيرنيا يا اختناق، فتق
جراحي عمليات او دهغه ګنډل او ترميم ته وايي

Rhexis (gr.) يوه يوناني کلمه ده چې چاود، درز نومولی شوې
rhexie /rhexis, Myorrhexie د عضلې چاوديدنه، په عضله
کې د درز پيدا کيدل

rhino-,rhin-,Rin-,Rino-(gr. Rhís, rhisos = lat. Nasus) پزه،پوزه
Rhinitis د پزې التهاب په تېره د پزې د موکوز
يا مخاط التهاب ته ويل کېږي
rhinogen هر هغه څه يا ناروغی چې
له پزې سر چينه نيسي
Rhinopathie د پزې ناروغی، ناکراری

Rhinopharyngitis د پزې او ستوني التهاب
Rhinoplastik د پزې پلاستیک یا مصنوعي
جراحي یا رغوونه
Rhinorroe په اکوټ رهینیتز کې معمولاً د موکوز
ډېر زیات افرازات مینځ ته راځي (پزې بهیدل) چې
ورته رهینورې ویل کېږي
Mucoseabsonderung دموکوز یا مخاط افرازات یا بهېدل
لکه د پزې بهېدل

Rhinorrhagie د رهینوراهژي یا رهینوراګي
پر ځاي اوس اپیټکسیز ویل کېږي
Rhinoscopie د پوزې دې سینوزونو د ناروغیو
د پېژاندنې او ښودنې لپاره د ستوني – پزې – غوږونو ډاکتر
له رهینوسکوپ څخه ګټه اخلي
rhinotrop د پزې سیمې
Rhinovirus د پزې ویروس

rhoe, (gr. Rheín په تیره بیا -rrhoe) د کلمې هغه
وروستۍ برخه ده چې بهیر، روانیدلو، جریان ته وایي
rhythmo- (gr. Rhythmós = Rhythmus, Takt) یوشانته
یوه اندازه، منظم لکه د زړه د یوشانته یا منظم خوځښتونو
یا حرکاتو یا تقلصاتو ریتم، مقیاس، ریتم
Arhythmie, arrhythmie د زړه حرکتونه په نامنظمه توګه

Rhythmus په یوه اندازه، په یو ډول شکل، واټن
Rima (lat.) چاود، درز، په مقایسه د فیسورا
Rima ani د ناستي ځاي، یا د انال
په سیمې کې چاودونه، درزونه

Rima oris د خولې کنجو یا څنډو کې
چاودونه، درز یا درزونه
Rima palpebrarum د سترګو په پلکو کې چاود یا درز
Rostrum (lat.) مښوکه ، منقار
Rotation(lat. Rotatio)=Syn. Torsion تاوه ول،دورداده،ټورزیون
Rotator تاوونکئ، ټورزیون کوونکئ
Rotundus (lat.) ګرد ، دایروي، مدور
RR = **R**iva-**R**occi آر آر یو لنډیز نوم دی دې ریوا راچي
چې هغه ایتالوي طبیب وه چې دې لومړي ځل لپاره یې
د وینې فشار وټاکه او هغه یې معلوم او تثبیت کړ چې له
هغه وروسته په طبابت کې دې ده په نامه په ورځنیو طبی
پاڼو او راپورونو کې په لنډیزه توګه لیکل کېږي
Rr., Ramie څانګې، شاخچې
-rrahag-, -rhag (gr. Rhagás) درز، چاود، چاودونه
-rrhagie, - rrhagie څیرول، پاره کردن
-rrhaphie, -rrhaphie, -rhaphie (gr. Rhaphé) تار، ګنډل
ترمیم، دوختن د کلمې وروستۍ برخه ده
-rrexie, -rhexie (gr. Rhéxis) د کلمې وروستۍ برخه
ده چې چاودېدلو ته وایي
-rrhoe بهیر ، روانیدل

Rubella (lat. Rubellus) سور رنګه، سوروالئ، سرخي
Rubeola (lat. Ruber) چې شرئ ، سرخکان ته نسبت
ورکولی شوی دی
Ruber , rubra, rubrum (lat.) روبر یا روبرا له لاتینې
کلمې څخه اخستلې شوې ده چې سور، سور رنګ
معنی ورکوي اما موخه ترې یا هدف ترې دلته شرئ
یا سرخکان دئ

Ructatio (lat. ructare) اړرمئ، ارګمئ، عارق زدن
Ructus (lat.) = Syn. Ructation (ructatio-) اړرمي ته وايي
چې په معده کې د هوا د زياتوالي له کبله په مقايسه
دې سينګولتوز يا هک کپ، هکک ډېر مينځ ته راځي لکه
په ايروفاژي يا هم په شيدو رودونکو ماشومانو کې
Ruga (lat.) ګونجې، چين و چروک،د بدن د پوستکي ګونجې
Ruptur(lat. Ruptura) روپټور، رپچر له لاتينې کلمې
روپټورا څخه اخستلې شوې ده چې چاودېدلو، څيرې کېدلو
شلېدلو ته وايي لکه د بندو شلېدنه، د اورتا چاودېدنه يا رپچر

S

s.-c. (subcutan) د پوستکي يا جلد لاندې
Sacciformis کڅوړې ته ورته شکل، فورم
خلطي ډوله، بوجۍ شکله
saccus کڅوړه، خلطه
sacer, sacra, sacrum (lat.) سکر، سکرا، سکروم لاتينه
کلمه ده چې سوچه، پاک، مقدس
sacralis هرهغه څه چې مقدس وي، همدارنګه
کوم شي چې سکروم هډوکي پورې اړه لري
Crista sacralis mediana د سکرال د هډوکي
د مينځنۍ برخې ژۍ يا تېره څنډه
sagittalis (lat. Sagitta) ساجيټا يوه لاتينه کلمه ده چې
غيشئ يا تير معنی ورکوی خو په اصل کې د دوه سطحو
تر مينځ ليکې يا درز دئ ، او ساجيټاليز د غيشي په لوري
يا جهت قرار درلودلو ته وايي

Sagittalebene, Median(sagittal)ebene = sagittal plane
د ساجیټال هم سطحه، ساجیټال سره موازي او
هواره سطحه، مینځنی لیکه یا سطحه لکه سوټورا سجیټالیز
Sutura sagitalis دا هغه منځنی لیکه یا درز ده چې
د سر د دوه هډوکو تر مینځ پرته ده چې د سوټورا فرانټال
له پای څخه پیل او تر اوکسیپیټال هډوکي پورې رسېږي

sakro- (lat. Sacer) لغوي معنی یې سوچه، مقدس، صلیب
او په طب کې هدف ترې د سکروم هډوکئ او د هغه سیمه ده
Sakralanaesthesie د ساکرال یا صلیبي هډوکي
د سیمې په کانال کې د بې حسی‌درملو پکارول یا تطبیق
کول او د دغه صلیب ته ورته سیمې ویده او بې حسه کولو
ته ساکرال انیستیزي وایي
Sakralgie د ساکرال، سکرال د هډوکي او سیمې درد
Sakrum هدف ترې د سکروم هډوکي دئ
چې صلیب ته ورته حالت لري
Sal (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې مالګې، نمک ته وایي

saliva (lat. = gr. Sialo-) د خولې لاړې، لعاب دهن

salpingo- (gr. Sálpinx = tubo-, Trompete = Tuba uterina هګۍ
لېږدونکې لاره، نفیر سالپینګو له یوناني کلمې څخه اخستلې
شوې چې په ښځینه جنس د رحم نلکې،د هګي لېږدونوونکې
لارې چې ټیوبا یوټېرینا هم ورته وایي نومول شوې
Salpingektomie د ټیوبا یوټیرینا، د هګۍ لېږدونکې
لارې پریکول، لرې کول
Salpingitis د ټیوبا یوټیرینا التهاب
Salpingographie د رادیولوژۍ په مرسته
د هګۍ لېږدونکې نلونو یا نلکو ښودنه

Salpingotomie — د سلپنګس پرانستل او دهغه لیدنه
Salpinx, -salpinx (gr. = lat. Tuba uterina) — هګۍ لېږدونکې نلکې یا لاري
sanguis, sanguinis (lat.) — وینه، خون
sanitas, -tatis — روغتیایي، صحت، تندرستي
sanus — روغ، سالم، تندرست
Corpus sanum — روغه تنه، سالم بدن
Mens sana — له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې چې روغ روح په روغ ه تنه یا جسم کې لکه چې وایي سلیم عقل په سالم بدن کې وي
sarko- (gr. Sárx,sarkós , Sarco- = lat. Caro) — غوښه میزانشیرم، ګوشت
Sarkom — د میزانشیوم د جوړښت څخه مینځ ته راغلئ مالیګنانټ تومور، پاړسوب، دانه چې ډېر مخکې د وینې له لارې یا هیماټوګین میتاستاز یا لېږدونه ورکوي

scabies (lat.) , Skabies — یوه د پوستکي یا جلدي ناروغۍ ده چې لامل یې سارکوپتیز سکابي ده چې عوام ورته جرب هم وایي
scapula (lat.) — د ولي یا اوږې د هډوکئ هغه برخه یا ټوټه چې بیلکه شانه په دری ژبه ورته وایي
Collum scapulae — د سکاپولا ورمېږ، میرکنډي، غاړه
Levator scapulae — د سکاپولا جګونګي یا پورته کوونکي، لوړونکي لکه عضله او نور
schisis, -schisis — بېلیدنه، درزونه، انشعاب،یو شئ په خپل مینځ کې په څو برخو ویشل یا تقسیمات
Kranioschisis — د جمجمعې، کوپړۍ د هډوکو بیل شوي درزونو ته وایي

Kraniorhachischisis د کوپړۍ او د ملا د مریو
یا فقرې په ګډه سره بیلونې، تقسیمات، انشعاب، درزونه

Rhachischisis د ملا په مریو یا فقرو بیلیدنه، انشعاب
schizo- (gr. Schìzein) بېلیدنه، انشعاب، درزونه
Schizoonychie = Syn. Onychoschisis مشابه نوم
یې اونیکوشیسیز ده چې بېلولو، ویشلو ته وایي
Schizophreni e(gr.) = Dementia praecox هغه رواني
ناروغی ده چې په هغه کې د فکر،عقل او احساس ستونځې
هلوسینیشن یا پرته ویل،هزیان ویل غیر ممکنه عقیده
او نظریې پیدا کیدل همدارنګه په یوه موضوع پریکړه
نشي کولاي په اصطلاح دوه زړه والئ یا دو دوله وي په یوه
وخت کې مثبت او منفي یو ځای وي د دغه ناروغۍ او یا په
هغه ناروغي چې شیزوفریني هم ورته وایي نښې دي
Sclera (Skler-) د سترګو هغه برخه چې چرمي
پوستکي ته ورته جوړښت لري
scrotum (lat.) = Skrotum , anat. Nomienklatur د خوټو
یا خصیو کڅوړه، خلطه
sectio-(lat. Sectio caesarea) = پریکول، شق کول
سیکسیو دې کلمې هغه لومړنۍ برخه ده چې له
لاتینې کلمې سیکسیو کیزاریا په لنډیز ډول پکارول کېږي او
دې جراحي هغه عملیات دئ چې د هغه په مرسته د
ماشوم زېږون د بیلابیلو لاملونو له کبله چې په طبعیی
توګه ستونځمن وي د ګیډې یا ابدومن له لارې یعني
د لپراتومي په مرسته ترسره کېږي ورته وایي او لغوي
معنی یې په لاتینې ژبه کې د چړې په مرسته پریکول یا
شق کولو ته وایي

Sectio caesarea د هغو ستونځو له کبله چې مور
نشي کولائ خپل ماشوم په طبعي ډول دنيا ته راوړي نو
بيا ضرورت پيښېږي چې له جراحي عمل څخه ګټه پورته
شي او دا کلمه له دې څخه اخستلې شوې چې د لومړي
ځل لپاره څېزا يا کېزا چې د روم کيزا وه زېږون په طبعي
ډول ستونځمن يا ناشونئ وه نو بيا دهغه وخت د طب
ډاکترانو پريکړه وکړه چې دې مور د ابدومينال شق له
لارې ماشوم ژوندئ دنيا ته راوړي نو ځکه د هغه په نامه
ياد شوئ دئ
Section(lat. Secare) له لاتينې کلمې سېکار څخه چې چاړه
وهل ، شق کول ، پريکول معنى ورکوي اخستلې شوې ده
Secundaer دويم، ثانياً
Secundaerinfection دويم مکروب يا انتان، ثانوي مکروب
secundus(ordinalzahl II) په ترتيبي ډول دې
دوه(2) عدد ته وايي
Sediment (lat. Sedimentum) رسوب، ترسب، دې
مايعاتو رسوب، يا ټيټ کيناستل لکه د يورين رسوب
Segment (lat. segmentum) له يوې لاتينې کلمې
سيګمينټوم څخه اخستلې شوې چې يوه ټوټه، قطعه
پارچه نومولې شوې لکه د سږي يوه برخه، ټوټه يا يوه قطعه
Pulmonalesegment د سږو يوه ټوټه، يوه قطعه
sella (lat.) زين، د اس زين، د پزې هغه برخې ته چې
زين ته ورته جوړښت لري
semel
semen (lat.) = Sperma سيمين يوه لاتينه کلمه ده چې
ورته نوم يې سپرم دئ
Semi- (lat. Semis) سيمي دې کلمې هغه لومړۍ برخه ده
چې له لاتينې کلمې سيميز څخه چې نيمايي يا نيمه
برخه ورته وايي نومولې شوې ده

Seminifer د سپرم لاربښوود، د سپرم رهبري کوونکئ
Tubuli seminiferi د سبرم د لاربښونې نلکې یا کانالونه
Tubuli seminiferi contorti د تستس یا خوټو، خصیو سیخه
یا مستقیم واړه کانالونه، په مقایسه د تستس اتروفي

senectus = Syn. Gero- لوړ عمر، لوړ سن
senex = Syn. Geronto- د لوړ عمر لرونکئ انسان
Senilitas , senil (lat. Senilis) = Senium (lat.), -tatis زړښت
کهولت، پیري
Sensibil (lat. Sensibilis) حساسیت، د حساسوالي استعداد
Sensibilis حساس،احساساتي، ډیر زر خپه
کېدونکئ خو دلته موخه ترې د بدن یا غړو حساسیت په
مقابل د بېلابیلو شیانو ښودل شوي
Sensibilitaet(lat. Sensibilis) حساسیت، حساسوالئ
زر ځوریدل، د عوامو په خبره د نازکه زړه لرونکئ
Sensibilasion د یوې پېښې له امله د هغې پېښې
په مقابل کې ډېر شدید عکسل العمل ښودل
sensitiv (lat. Sensere) احساس کول، حس کول، درک کول
لمس کول
sensus حس، چې جمعه یې حواس دي لکه دا لاندې
Sensus auditus د اوریدو حس یا غوږ
Sensus gustus د خوند حس، د ذایقې حس یا ژبه
Sensus olfactus د بویولو حس یا پزه
Sensus tactus د لمسولو حس یا لاسونه
Sensus visus د لیدلو حس یا سترګې

sepso- (gr. Sépsis) = Septikaemie ورسـتېدل، خرابيدل
پوسـيده، دا يوه يوناني كلمه ده چې د وينې زهري كيدل
د وينې مسـموم كيدل، د وينې تسـموم ته ويل كېږي په ټوليزه
توګه انفيكشـن او د يوې ناروغۍ مينځ ته راتګ ته ويل شـوي
Sepsis د وينې زهري كيدل، دې وينې تسـموم
Asepsis پاک، سوچه، له مكروب څخه تش او خالي
-sepsis د كلمې وروسـتۍ يا هغه برخه ده چې ناولتيا
ككړتيا،ګندګي، عفونت نومول شـوې ويل كېږي چې ورته
نوم يې د عوامو په ژبه د وينې زهري كيدل نومول شـوي دئ
Antisepsis د مكروب ضد موادو ته وايي

septo- / septiko- سـيپتو يا سـيپتيكو د كلمې لومړۍ
برخه ده چې په طبابت كې پكارول كېږي. يو طبي ډاكتر له
يوې سـيپتيكې تبې يا يوې لوړه درجې په درلودلو سـره چې
د وينې په اصطلاح زهري كيدلو له كبله مينځ ته راځي غږېږي
septem (kardinalzahl VII) دې اوه يا 7 عدد
septic # aseptic(Keimfrei) مكروبيوالی، په مكروب
اخته شـوې دې بدن يو غړی يا سـيمه
septimus(ordinazahl VII)
septulum (lat.), Pl. Septula : وړوكي ديوال يا سـد، مانعې
ته ويل كېږي لكه
Septula testis
septum (lat. Saeptum) ديوال، دې بېلولو ديوال، څوون
د لرګيو ديوال،مانعه،د همدارنګه په اناتومي كې هم دې ديوال
تيغه،د دو ګاونډيو اورګانو تر مينځ ديوال، جدار لكه سـيپټوم انټر
وينټريكولار، سـيپټوم اټريووينټريكولار ته ويل كېږي
depressor septi (Muskulus depressor septi) موخه ترې
په ماكزيلا كې فوسا اينسـيسـيفا سـر چينه ده

Septum interventriculare د زړه د لاندنيو کوټو يا خونو
تر مينځ بيلونکئ ديوال
Septum orbitale د دواړو سترګو تر مينځ ديوال
يا پردې کومې چې مخکنئ جوف يې د هغې له څنډې بېلوي
sero- (lat. Serum) د وينې سيروم يا د وينې اوبو ته
ويل شوي پدې معنی چې دې وينې هغه مايع برخه ده چې
د وينې د علقه کيدلو يا لخته کيدلو يا کواګوليشن په پاي
کې له وينې بيلېږي او نه لخته کېږي يا په پورتنی سيمه
کې د اوبو يا مايع په شان پاتې کېږي
Seroes دا يو صفت دئ چې د وينې سيروم ته ورته يا
مشابهت لرونکي مايعات يا مواد لکه ايرګوز، د پونکسيون
څخه لاس ته راغلي مايع يا مواد،د پرهار سکريټ يا
افرازات نومول شوي

Serologie سيرولوژي د اميونولوژي يوه برخه
ده چې وينې د سيروم د جوړې شويو محتوياتو د هغوی
دې دفاعي سيستم فزيولوژکي او پتالوژيکي بدلونونو پلټنې او
پوهنې ته وايي
Serotympanon مايع ټوليدل يا ارګوس شتون
په ټيمپانون کې، دې ټيمپانون د جوف ډکېدل دې سيروزا
دې وينې يا دې اوبو څخه ډک ټيمپانون ته وايي
Seromukotympanon د غوږ د مينځنی برخې
ډکېدل د سيروموکوز له سيکريټ يا افرازاتو څخه په
کرونيک اوټيټيز ميډيا پېښو کې يا هغه افرازات چې ډېره
برخه يي اوبه يا مايع جوړوي ويل کېږي
serra اره، دندانې لرونکې

serratus (lat.) اره شوې
Ora serrata د پولې یا سرحد لیکه لکه د معدې کارډیا
چې دې ایزوفاګوز او د معدې د ننوتلو خولې تر مینځ پوله
پرته سیمه ده

Serum (lat. Serum) سیروم یوه لاتینه کلمه ده
دې لخته شوې وینې څخه دې بېلې شوې اوبو یا مایع چې
ده او دې سیروم له مخې دې ناروغیو تشخیص یا ډیاګنوزیس
د هغو موادو په مرسته کېږي چې د سیروم په جوړښت
کې شتون لري لکه انتي بادي یا د بدن دفاعي سیستم
Serumdiagnose
sex (kardinalzahl VI) دا یو رومې عدد دی چې
شپږ(6) نومولی شوی او دې کاردینال عدد په نامه یادېږي
sextus (ordinalzahl VI)
sialo- (gr. Sìalos = lat. Saliva) د خولې لاړې، لعاب دهن

Sigma سیګما یو یوناني توري یا.“S„ ته وایي
Sigmoid سیګموئید د “S ته ورته شکل ته وایي
“S- förmig„ اس توري,
په کلینیک کې Sigma„ یا “Sigmoid„ ویل کېږي یا نومول کېږي
Colon sigmoideum د غټو کولمو هغه وروستی
برخه چې له ریکتم سره یوځای کېږي او دې اس د توري
یا حرف په ډول ښکارېږي کولون سیګموئید نومول شوئ
Sigmiodektomie د سیګموئید لرې کول-S
sigmoideus=Sigma formm سیګما S حرف ته ورته شکل
Sigmioditis = Kolitis د غټو کولمو یا کولون سیګموئیدیوم
التهاب ته چې ورته نوم یې کولیټیز هم نومولی شوی ده وایي
similis ورتوالئ، شباهت درلودل، متشابه

simplex (lat.) ساده، اسانه، د پوهې وړ
sinciput (lat.) تندئ، ټنډه، د سر مخکنۍ برخه
sincipitis د سر د مخکنۍ برخې التهاب
singultus هک اپ، هک اپ، چې د حجاب حاجز یوه غلطه
تنبیه د دې لامل ګرځي چې فرینیکوس یا حجاب حاجز
ګړندي یا سریع تقلصات یا کانسټرکشن وکړي او دغه
حالت مینځ ته راولي، د عوامو په ژبه هکک
sinister, sinistra, sinistrum کین، کینه ، چپه
Lingula pulmonis sinistri د کینې خوا دې سږي
د پورتنۍ ټوټې لاندنۍ اخره برخه

sinus (lat.) سینوس یوه لاتینه کلمه ده چې لغوي
معنی یې کږېدل او پراخیدل، غوچ یا عمیق، جوفونو
د انحناجوړیدل،خمیدګي، انحنا نومول شوې خو په په
اناتومي کې همدارنګه ټړل شوي نلکې یا کانالونه، د وینا
یا وریدونو او لمفاوي رګونو پراخیدل او هوا ساتونکي خونې
په هډوکو کې نومول شوي او په طبي ژبه کې سینوس
د پزې، د پوزې د څنګ وړو، وړو سورکو ته وایي
Sinus anales هغه عمق، ټیټ ننوتلي یا فرورفتګي
چې د کولومنا انالیز په مینځ کې شتون لري
Sinus aortae=pl. Sinus Valsalvae هغه انحنا یا پراخوالئ چې
داورتا په دیوال کې د اورتا د پردو یا والوو شاته شتون لري
Sinus coronarius د زړه دې شا په سیمه کې
(فیسیس پاستریور) کې د اټریوم او وینټریکولوم تر مینځ پرته
یا شتون لري
Sinus frontalis د ټنډې یا وچولي سینوزونه یا سورکي
د پزې تر څنګ سورکي
Sinus maxillaris د پزې تر څنګ سورکي چې
د ماکزیلا په هډوکي کې یا په پاسنۍ ژامه کې شتون لري

Sinusitis د یوه سینوز التهاب ته وایي چې یا اکوټ یا کورونیک التهاب د پزې د څنګ د سورکو کې له قیح او د احتمال په صورت کې آمپیوم جوړ کړي یو کرونیک یا اوږد محاله سینوزیټیز کولای شي چې تر شا جدي ناروغۍ مینځ ته راوړي تر ټولو ډېر خطرناکه ناروغي مینانجیټیز یا مینانګیټیز اوسټیومیالیټیز او سیپسیز یا د وینې زهري کېدل

sitis, sites (lat.) تنده، تشنګي، غوښتنه، هیله، تقاضا ته وایي

situs (lat.) سیټوس لاتینه کلمه ده چې سیمه، موقعیت حالت ښودل شوئ لکه د یوه اورګان شتون په یوه معینه سیمه یا موقعیت په بدن کې د بیلګې په توګه دې فیټوس یا ماشوم شتوالئ په یوټېروس کې

in situ په یوه (طبعي) سیمه کې یا په یوې طبعي موقعیت کې شتوالئ

Situs viscerum د اورګانونو سطحې او سیمې ښودنه او لېدنه

Skelett(gr. Skeleton) اسکلیټ له یوې یوناني کلمې اسکلېټون څخه اخستلې شوې ده چې هډوکي نومول شوئ دئ چې د کوپړۍ اسکلیټ، د تورکس هډوکي،د لاس او پښو هډوکي د ملا د تیر مرکۍ او داسې نور واړه او غټ هډوکي جوړوي

sklero- (gr. Sklerós) یوناني کلمې سکلیروز څخه اخستلې شوې چې وچوالئ، کلک، کلکوالئ ته وایي

Sklera, sclera

Sklera ikterus د سترګو د سکلیرا زېړ رنګ د بیلګې په توګه په اکوټ هیپاټیټیز کې

Sklerektasie وروسته د التهاب څخه په تېره بیا په مطلقه ګلوکوم یا ابسولوټ ګلاوکوم کې د یوې نرۍ یا نازکه او ندبه لرونکي سکلیرا پراخوالي ته وایي

Sklerektomie د سکليرا (د يوې برخې) لرې کول

د ګلاوکوم ناروغۍ کې ويل کېږي

Skleritis د سکليرا التهاب ته چې په سيميز يا

په ټوليزه توګه پېښېږي وايي

sklerose کلکوالی، سختوالی نومول شوئ

Arteriosklerose د روښانه وينې لرونکي

رګونو يا ضرباني رګونو کلک کېدل چې د منګ سريښ کېدل

يا نښتل، چسپيدن د رګونو په ديوال يا جدار پورې چې

د رګونو د ديوال الاستيکيت له مينځه ځي او تنګېدلو

ته ارټيريوسکليروز وايي

Sklerodermie د يوه اوټواميون ناروغيد رګونو او

د جوړښتي سيستم ته وايي لکه د پوستکي د برخې

کلک والئ يا نرمي او الاستکيت له مينځه تګ ته وايي

Sklerotomie د سترګو د سکليرا پرانستل او ليدنه

skolio-(gr. Skolióse) کږوالئ، د هډوکي کوږوالئ، خميدګي

د ملا د تير ايا د فقراتو د ستون ثبيت شوې غير نورماله وده

يا ډيفارميشن تثبيت شوې ودې ته ويل شوي

Skoliose د ملا د ټير يا د فقراتو د ستون کږوالئ

په يوه خوا يا يوې خواته د ملا د تير کږوالئ

skop, -skop (gr. Skopeìn) ليدنه، کتنه، د ناروغۍ پلټنه

Endoskop هغه اله ده چې د هغې په مرسته

هغه پلټنې يا معاينات تر سره کېږي چې په بدن کې

دننه سيمې ليدلې کېږي

Laparoskop لاپاروسکوپ هغه طبي آله ده چې

د هغې په مرسته يو طبي ډاکتر د ابدومن دننه برخه

په انعکاسي توګه د ابدومن دننه غړو تصوير ويني او ناروغه يا

غير اناتوميکه سيمه ځېږي او پيدا کوي او بيا د درملنې لارې

پلټي
-skopi (gr. skopìa) لیدنه، تصویر، انعکاس
Laparoskopie د ابدومن دننه کوټې یا جوف لیدنه
Oesophagoskopie د خوړو د نلکې یا د خوړو د تیرولو
د لارې دننه برخې د تصویر لیدل
Rektoskopie د ریکتوم د جوف دننه سیمې لیدنه
skrotal هر هغه څه سره چې د ټیسټیز کڅوړه مخامخ وي
Skrotalabscess د سکروټوم په کڅوړې کې د پیوو
یا ځوویو، چرک ټولېدنې ته وایي
Skrotalherni, hodensackbruch د سکروټال
د کڅوړې چوره یا اختناق چې د اینګوینال د سیمې هیرنیا
یو ډول شکل، فارم دئ او ورت هیرنیا سکروټالیز هم وایي
Skrotitis د سکروټوم د کڅوړې التهاب

sol (lat. Solutio) ; kloid سول له لاتینې کلمې سولوسیو
څخه چې منحل کولو یا محلول معنی ورکوي لکه کلوئید

solidus (lat.) سولیدوس یوه لاتینه کلمه ده چې ټینګ
او کلک، سخت معنی ورکوي

solitaer (lat. Solitarius) سولیټیر له لاتینې کلمې
سولایټیریوس خستلې شوې چې یواځې،تنها نومولئ شوئ

-som, -soma, somato- (gr. Sóma, sómatos = lat. Corpus) د
کلمې هغه برخه ده چې بدن، تنه، جسم معنی ورکوي
Soma, Somata تنه، بدن ،جسم، کالبد
Somatogen د تنې یا بدن په خاطر، د بدن له
امله پیښه شوې ستونځه
Somatotrop د بدن سټیمولیشن، د بدن
عکسل العمل، رې اکشن

somatotrop hormon د هیپوفیز یو هورمون(هغه غده
چې په دماغ پورې څوړنده ده)هغه رې اکشـن ښـي چې د
هغه په مرسـته بدن وده یا نمو کوي
somno- (lat. Somnus) د کلمې هغه برخه ده چې له
لاتینې کلمې سـومنوس چې خوب،ویده، خواب نومولئ شـوئ
Somnambulismus په خوب کې ګرځیدل، په خوب
کې له خپل ځائ څخه جګیدل او بلې خواته تلل
Somnolence (lat. Somnolentia) خوب لرونکئ حالت
او په رواني حالت غیر توازون او سـستي یا خواب آلودګي
Insomnie بېخوبي، د خوب نه درلودل

sono-(lat. Sonare)، Ton. سـونو د هغې کلمې مخکنی
برخه ده چې غږ، صوټ، لوړ غږ او ټون ته وایي
Sonogram د وړانګو په مرسـته مینځ ته راغلئ
انعکاسـي عکس، تصویر، د غږ مافوق تصویر
Sonographie (lat. Sonare, graphie) سـونوګرافي له
لاتینې کلمې سـونو چې غږ، صوټ نومېږي او ګرافي
چې نښـې، خیال رسـمولو ته وایي اخسـتلې شـوې ده او
په ټولیزه توګه سـونوګرافي په فیزیکي تعریف سـره
داسـې ښـودل شـوې چې هغه لانجیټوډینال څپه یا څپې
او یا تر فشـار لاندې راغلې د هوا څپو ته ویل کېږي او
په طبابت کې د هغې پلټنې یا مایعناتو پروسـه یا تګلاره
ده چې په هغه کې له هغو غږیزو یا صوتي څپو څخه
ګټه اخسـتلې کېږي چې په بدن کې دننه پرتو غړو
یا جوړښـتونو تصویرونه د څپوو په څېر رسـم او ښـودنه یې کوي

Sonor (lat.) غږ ورکونکئ، طنین اچونکئ

Spondylodese د جراحي عملیات په مرسته د ملا د تیر
د جوړو شویو برخو یا سیګمینټو ټینګوالئ په دې توګه چې
د مریو یا فقرو ورکیو یا کوچنیو بندونو د انټرفیکسیشن یا
په خپل مینځ کې ټینګول دې فلزي نریو میلو په مرسته سره

spasmo- , Spasmus, -spasmus (gr. spasmós) شخي
تشنج ، د عضلې شخي یا انقباض
Geniospasmus د زنې د عضلاتو شخوالئ یا کرمپ
Koronarspasmus د زړه د تاج ډوله د وینې د رګونو
شخي یا د کورونار د رګونو تشنج
Kardiospasmus د معدې د ننوتلو د خولې شخي
یا تشنج یا د کاردیا د سیمې شخي
Pylorospasmus د معدې د وتلو یا اخرینۍ برخې
یا پیلور شخي یا تشنج
Spasmogen هغه څه یا مواد چې د شخۍ ، کرمپ
یا انقباض مینځ ته راوړونکي یا لامل ګرځي
Spasmolyticum هغو درملو ته ویل کېږي چې د شخۍ
یا تشنج له مینځه وړلو دنده په غاړه لري
Spasmolytic یو صفت حالت دئ چې شخي
یا تشنج له مینځه وړونکئ نومول شوئ دئ
Spasmophil شخۍ یا تشنج سره مینه درلودل
یا تمایل درلودل
Spasmus, - spasmus لغوي معنی یې
شخوالی، کرمپ دی خو په اصل کې موخه ترې دې
عضلې شخي، د ماهیچې شخي یا انقباض
Spastic شخي لرونکي،
تشنجي

spatium (lat.) pl. Spatia ځای، سیمه، محل،کوټه
یا خونه، فضا، تر مینځه فضا یا خونه ، د دو اورګانو تر مینځ
یا د دو شیانو تر مینځ سیمه، فضا
Spatium subarachnoideum د اراکنوئیدیوم لاندې
سیمه یا کوټه، قفس

sperma, spermato- (gr. = lat. Semen) نارینه جنس سپرم
Spermata سپرم
Spermatocell
Spermatogenese د سپرم وده او پرمختګ
دې امبریوجینیزی ځخه تر رسیدو یا بلوغ پورېپه نارینه
جنس کې په بېلابیلو حالتونو او بدلونونو کې
Spermiogenese = Spermatogenese
Spermatorrhoe د سپرمونو بهېدل د ادرار له لارې یا
احلیل څخه بې له دې چې شهوت یا شهواني احساس
شتون ولري چې دا دې ډوکټوس اجلکولاټوریوز د ضعف او
ناتوانۍ یا اینسوفیسینز له کبله د ډیفیکشن او میکسیون
یا میکشن سندروم له کبله پېښېږي
Spermaturie په یورین یا میتیازو کې د سپرمي
ژوانکو شتوالي ته وایي
spermio-, spermo- and Spermato- (gr. Spéra, spérmatos =
Samen) سپرم
Spermiogenese = Spermatogenese د سپرمي ژوانکو
پخېدل ، وده او پرمختګ کول
Spermium د سپرمو ژوانکي

spheno-
sphenoidalis

Os sphenoidale
sphenomandibularis
Ligamentum sphenomandibulare
sphincter (gr. sphinktèr) له یونانی کلمې څخه اخستلې شوې ده چې د تړلو عضله نومېږي، یعنې هغه عضله چې د تړلو دنده په غاړه لري د بیلګې په توګه اوډډي- سفینکټیر
M. spincter د تړلو عضله، هغه عضله چې د تړلو دنده په غاړه لري لکه دغه لاندې عضله
sphincter ani هغه عضله ده چې د انوس د تړلو دنده په غاړه لري

spino- (lat. Spina = Dorn) یوه لاتینه کلمه ده چې اغزئ تېره څوکه، تیغ، د فوټبال د بوټو میخ لرونکئ تلې ته وایي خو په طب کې موخه ترې د ملا تیر، د مریو ستون دئ
Spina اغزئ، تیغ، د فقراتو ستون
Erector spinae هغو عضلو ته وایي چې د سپینا د ټینګولو،سیخه یا مستقیم کولو، پورته کېدلو دنده په غاړه لري
Spinalganglion (Ganglion sensorium nervi spinalis)
Spinalnerv (Nervus spinalis) د ملا دې تیر په مینځ کې پروت عصب
spinosus اغزي لرونکي، تیغه لرونکي
spiro- (lat. Spirare) د لاتینې کلمې سپایریر څخه اخستلې شوې هغه برخه ده چې هوا اخستل یا تنفس له هوا ډکې پوکانې معنی ورکوي
Spirometrie = Spirographie د هوا اخستلو یا تنفس اندازه کولو ته وایي لکه انسان یا ناروغ په عمیقه توګه څومره هوا اخستلی او بیرته ویستتلی شي ته وایي

splancho- (gr. = lat. Viscera)
Splanchnologie
Splanchnoptose

Splen, splenis (gr. , lat. Lien = synonym lien) تورئ، طحال
Hypersplenismus د توري یا سپلین له طبعی
یا نورمال حالت څخه ډېر کار له حده ډېر فعالیت
Splenektomie = Splen exstirpation د جراحي عمل
په مرسته دتوري لرې کول لکه د توري د چاودېدل دې تراوما
له امله
splenogen هغه پېښې یا ناروغی چې د سپلین
څخه پېښې شوې یا یې سرچینه نیولې وي
Splenographie د رادیو ګرافی د وړانګو او کانترستې
موادو په مرسته د سپلین یا توري ښودنه
Splenomegalie د توري غټوالئ، لویوالئ، پاړسوب
Splenicus هر هغه څه چې توري پورې اړه لري
spleno- (gr. = lat. Lien) تورئ، تیلي، طحال
Splenohepatomegalie د توري او ځېګر غټوالئ، لویوالئ

spondylo-(gr. Spóndylos =lat. Vertebra) د ملا مری، فقرې
د ملا د تیر جوړښتونه
Spondylarthritis = Spondylarthropathie د فقراتو
د مفاصلو التهاب
Spondylitis د فقراتو التهاب ته وایي چې ځانګړې
ناروغي یي اوستیومیالیتیز ده
Spondylodese د ملا دې مریو د تیر ټینګول ته وایي
چې دې یوه جراحي عمل په مرسته چې د فقراتو
دې التهابي ناروغیو له کبله مینځ ته راځي او مری
یا فقرې ژوبلوي یا تخریب کوي

-dese (gr. Deín) د کلمې هغه برخه ده چې له
یوناني کلمې ډین څخه چې نښلول، اړیکې ورکول او
ټینګول نومېږي اخستلې شوې ده
Spondylogen هر هغه څه یا ناخوالې چې د ملا
دې مریو له خوا مینځ ته راځي
Spondylopathie = Spondylose د ملا د مریو یا
د فقرات د تیر ناروغۍ
squama (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې دکب یا ماهي فلسونو
ته وایي، د سر د پوستکي پټوکي یا پخې نومول شوي
stapes, stapedis سټاپیس په اناتومي کې رکاب ته ویل
شوي او همدارنګه هغه پورې اړه لروونکي واړه هډوکي
او غضروف ته وایي

staphylo- (gr. Staphylé) سټافیلو د یوناني کلمې هغه
برخه ده چې د انګورو وښکي یا خوشه انګورو ته ورته شیانو
ته ویل کېږي
Staphylokokken = Staphylococcus (gr.) د انګورو
وښکي په شان ګرد یا کولوله باکتري یا باکتریا ته وایي
Staphylodermie د سټافیلوکوکوس له کبله مینځ
ته پېښ شوې پیودرمي یا قیح لرونکې د پوستکي التهاب
یا ناروغۍ ته وایي
Stase (gr. Stásis) درېدل، بندېدل، تراکم، توقف لکه
د وینې په ټپه درېدل په هیموډینامیکو ستونځو کې
-stase, Stand (gr. stàsis) د دوینې درونه یا توقف
د بېلابیلو میتودونو په مرسته لکه دې درملو یا په جراحي
عملیات کې دې وینې دې رګونو په بیخ کې لیګاتور په مرسته
-stase ، -ase! د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
معمولاً له -ایز ! سره بدلېږي یا په اشتباه سره پکارول کېږي

Cholestase د تريخي د موادو يا صفرا په تېره درېدلو
يا بندېدلو ته وايي
Haemostase د وينې درېدل،توقف، تم كيدل،بندېدل
Koprostase د غايطه موادو دريدل، قبضيت
Proktostase قبضيت، د كوټ يا غايطه موادو درېدل
يا بندېدل په ريكتوم كې ته پروكټوستاز ويل كېږي

Stasophobie ناروغي لروونكئ ډار له تم كېدلو، دريدلو
يا پاتيكېدلو څخه يا يو ډول ناروغي ده چې له تم كېدلو
څخه ډارېږي
Station (lat. Statio) تم كېدل، پاتې كېدل، دې
اوسېدنې سيمه، ټاټوبئ، دلته موخه ترې روغتون دئ
Stationaer په روغتون كې پاتې كېدل يا بستر
كېدل برخلاف د امبولانټ يا ورځني كلينيک چې بسترونه
نه لري او وروسته له پلټنې او درملو وركول، درملنې
رخصت كېږي
status (lat. status) : پاتې شوئ، حالت، موقف، وضيعت
Status epilepticus د اپيليپسي يا ميرګيو د پېښو
يا حملو مجموعي حالت
Status idem په حقيقت كې بدلون نه موندونكي
يا تغير نه لرونكي لاس ته راوړنې يا موندنې، پايلې، نتيجې
يا خو دې طبي ازموينې بايلې،نتيجې، تشخيص
Status praesens كلينيكي رواني يا اوسنۍ پايلې، نتيجې
in status nascendi
steno- (gr. stenós) سټينوز يوه يوناني كلمه ده چې
دې تنګوالئ، تنګېدلو، نرۍ شي يا سيمې مفهوم وركوي
Stenokorie د پوپيلو، حدقو يا لېمو تنګوالئ
يا وړكوالي ته وايي لكه ميوسيز

Aortavalvusstenose د اورټا د پردو يا والوو تنګوالئ
Enterostenose د وړو کولمو يا نريو کولمو تنګوالئ البته
د قطر له مخې
Pylorusstenose د پيلور يا د معدې دې وتلو په
هغې لارې کې تنګوالئ چې له ډيوډينوم يا د وړو کولمو
له لومړۍ برخې سره يوځاى کېږي
Dakryostenose د اوښکو بهيدلو د لارو تنګېدل

Stenose د زېږون له وخته يا په کسبي توګه
د يوه خالي ځاى يا جوف لرونکي اورګان تنګوالى يا د وينې
د رګونو په قطر يا لومن کې تنګوالئ، تنګ، نريوالي ته وايي
stercus, stercoris (lat.) کوټ يا غايطه مواد
sternal, Sternum هر هغه څه سره چې ستېرنوم
يا د سينې د مينځنۍ برخې هډوکي پورې اړه لري
يا خو ورسره مخامخ وي
Sternalgie د ستېرنوم دردونه
Sternalpunktion د ستېرنوم د هډوکي پانکشن
د هډوکي د مغز د پلټنې يا معاينې لپاره
Sternoclavicularis هر هغه څه سره چې
د ستېرنوم هډوکي او د ترقوې هډوکي مخامخ يا اړيکې ولري
Ligmentum sternoclaviculare هغه ليګامينټ
يا بندونه چې ستېرنوم له ترقوې سره نښلوي

Ste

stetho- (gr. = lat. Pectus) ستېتو دې یوناني کلمې لومړۍ برخه ده چې په لاتینه کې ورته پیکټوس ویل شوي او معنی یې ټټر، سینه، صدر ده

stheno- (gr. Sthénos) قدرت، توانائي، قوت

asteno- بې له قوته، ناتوانه، بې انرژي

Astenospermie بې قوته او کمزوره سپرم په دې معنی چې د لږ خوځښت قوت لرونکي سپرمونه یعنې د سپرمو د فعالیت لږوالئ

stom- (gr. Stóma, stómatos) د یونانی کلمې لومړۍ برخه ده چې له ستوما یا ستوماز څخه اخستلې شوې او خوله اړیکې،پرانستل، یو بل سره نښلول ترې موخه ده

Gastroduodenostomie د ګستر او ډیوډینوم تر مینځ د جراحي عملیات په مرسته نوې لاره یا یوبل سره نښلول

Stoma لغوي معنی یې پرانستل، خلاصول او په جراحي کې یوه نوې خوله یا لاره پرانستل یا دې یوه خالي یا جوف لرونکي اورګان پرانستل بهر خواته لکه د کولمو یوه نوې خوله، لاره د ابدومن پر مخ یا له یوه بل خالي اورګان سره

پاملرنه

زمونږ په هیواد کې دې ستوما کلمه په ډېرې اشتباه سره پکارول کېږي او هغه دا چې دوی دې ستوما اصلي مفهوم بل څه څرګندوي له دې غاښو طب ته ستوماتولوږي وایې چې په رسمي توګه د روغتیا او دې لوړو زده کړو د وزارت له ستوماتولوږۍ هم په پوهنتون او هم دې هغه په کلینیک کې لیکلي دي چې په اصل کې هغه ډینتولوږي ده هیله ده چې چارواکي ده ټکي

ته پاملرنه وکړي څکه چې نړیوالو ته د ډېرې اندیښنې وړ دا ده چې په افغانستان کې چې د یوې جوړې شوې یا مصنوعې خولې او غاښ تر مینځ توپیر نشته نو دې هغوي طبابت تر سوال لاندې ده

-stoma د کلمې وروستئ برخه ده چې پرانستلو ته وایي

Stomacho-, stomachus (gr. = lat. Ventriculus) معده

Stomato-, stom-, -stoma (gr. =lat. Os, oris) خوله، دهن

Stomata خوله، دهن

Stomatitis د خولې د موکوز د طبقې التهاب

Stomatogen هره هغه پېښه چې د خولې له جوف څخه سرچینه نیولې وي

-stomie (gr. Stòma) په اوپیراتیفي ډول یا جراحي عمل په مرسته یوه نوې خوله ورکول یا پرانستل، پیوستون دې دو خالي اورگانونو تر مینځ

Gastroduodenostomie د گسټر او ډیوډینوم تر مینځ دې نوې لارې پرانستل یا جوړول

stratum (lat. stratus) هواره، دې ژوانکو هوارې او هم سطحه طبقې یا هوارواله

Stratum corneum, Hornschicht

Stratum pigmentosum, Pigmentepithel (choroidea)

پیگمینټ اپیتېل له کوروئید یا سره په اړیکه تماس ، ضمیمه پیوست کې وي

strepto- (gr. Streptós) غسټریپټو د هغې کلمې لومړۍ برخه ده چې په یونانۍ ژبه سټرپټوز ورته وایي او غاړکۍ، له مریو یا مرغلرو جوړه شوې غاړکۍ، د غاړې لاکت ترې موخه یا مقصد دی

Streptokokks ستریپټوکوک ګرام پوزیټیف چې په اصل
کې نه خوځېدونکي يو ډول کولوله يا ګرد شکله باکتري
دي چې د مريو روغې شوې یا اوبدل شوې اميل يا غاړکۍ
په شکل وده کوي

Streptodermie د بدن د پوستکي هغه ناروغۍ چې
لامل يي ستریپټوکوک وي لکه پيودرمي، ايکټيمل، ايريزيپل

Stress فشار، اضافه بار، نارامي په تېره بيا دې يوه اورګانيزم
رې اکسيون يا عکسل العمل ښکارکوونکئ حالت ته ويل
شوي چې په کې د سيمپاټيکوس د فعاليت ډېروالئ
د کاټيکول امين د افرازاتو ډېروالئ، د وينې د فشار لوړوالئ
او داسې نورې ډېرې نښې په کې د ليدلو وړ وي

stria ټيټې، عميقې،لارې يا ليکې يا خطونه، دغه ليکې
يا نښې په پريګنانسي يا حامله دارۍ دوره کې د مور د ګېډې
يا نس په لاندنۍ سيمه کې ډېرې د ليدلو وړ وې يا ليدل کېږي
Striae gravidarum = Striae cutis atrophicae
Strictura (lat.) تنګېدل،سره نزدې کېدل،سره يو ځاي کشېدل
Strictura urethrae د ميټيازو يا د ادرار د وتلو د لارې
يا احليل تنګېدل يا تنګوالئ
Stridor (lat.) اشپلاق، شغ شغ اما په اصل کې
دې هوايي يا تنفسي سيستم يا لارې د پورتنۍ برخې
دې تنګوالي، بېځايه کېدلو له امله د انسپايريسيون حالت
کې اشپلاقي ډوله هوايي غږونو ته وايي
Stroma (gr.) يوه يوناني کلمه ده چې د يوې
سيمې غټېدلو، پراخېدلو ته وايي چې په اصل کې د يوه
اورګان دې بنسټ، زېربنا، د جوړښتونو، د دندې د ترسره کولو
دې جوړښتونو(پرانشيم)، د ساتنې د جوړښتونو په مينځ
کې ځای نيسي او غټوي ئې يا پړسوي ئي په تېره يو تومور

(Parenchym)

Struktura (lat. Structura) بنسټ، بنیاد،جوړښت، ساختمان

Struma (lat.) سټروما یوه لاتینه کلمه ده چې له اناتومیک یا نورمال حالت څخه د غاړې د غدې یا د جاغور د غدې لویوالي، غټوالي یا پاړسوب ته وایي البته طبی اصطلاح یې ټایروئید او په انگریزي کې ورته ګواټر وایي دې دغه غدې پاړسوب یا غټېدل چې په ټولیزه، مکمله یا نیمګړې نامکمله توګه چې پټالوژیک نه وي او نورماله دنده سرته رسوي. همدارنګه له سټروما سره کېداي شي چې غده نورمالې دندې یا آیټېریوز میټابولیزم ولري او یا هایپوتیریوز، هایپرتیریوز وي

stylo- یوه یوناني کلمه ده چې تیر، غیشی، تېره څوکه لرونکی معنی ورکوي

styloglossus

Musculus styloglossus

Processus styloideus

styloideus

Stylomandibularis

Ligamentum stylomandibular

sub- (lat. Sub) د کلمې هغه مخکنۍ برخه ده چې د لاندې ترې لاندنی، ټیټه سیمه نامکمله حالت لپاره پکارول کېږي

Subarachnoidealroom (Spatium subarachnoideum) د دماغ د اوبو یا مایع خونه یا جوف

Subchondral د غضروف لاندې

Subcutan د پوستکي لاندې، دپوستکي د طبقاتو لاندې

Subfebril (lat. Febris) د لږ شانته تبې درلودل، د بدن د تودوالي د درجې لږ شانته لوړوالئ چې د 37،1 -38،0 درجه د سانتیګریډ(د تخرګ یا اکزیلار اندازې له مخې) ته وایي

Subgingival	د غاښو د ووريو يا غوښو لاندې، تحت بيره
Subicterus	ساده يا لږشانته زيړئ، زردي
Subileus	د كولمو هغه بندښ چې په نيمګړي توګه يا نا مكمل ډول وي
Subinguinal	د غولنګو يا انګوينال د سيمې لاندې
Subkonjunktival	د سترګو د كانجونكتيف لاندې
Sublingual	تر ژبې لاندې
Submandibular	د لاندنۍ ژامې لاندې
Submucoes	د موكوز يا مخاط لاندې
Subperiostal	د هډوكو د پوښ لاندې
Subphrenic	د فرينيک پردې يا حجاب حاجز لاندې هغه برخه يې چې د ابدومن خوا ته قرار لري ويل يا ښودل كېږي
Subskapulaer	د ولي د هډوكي، بيلک شانه يا سكاپولا لاندې سيمه كې
Substantia (lat.)	يوه لاتينه كلمه ده چې د روحې، ماهيت، ذات، جوهر ، كيفيت، ماده معنى وركوي
Substantia grisea	خړ،د هيرو په رنګ،هيرې رنګه مواد
Substantia alba	سپين مواد،سپين رنګه مواد،ماده
Subtotal	ټوليزې يا مكمله توګې ته نږدې والئ
Subungual	د نوكانو لاندې
sudor (lat.)	خولې، عرق
sudorifera (lat.)	د خولو رهبري كوونكې، خولې جوړوونكي يا مينځ ته راوړونكي موادو ته وايي
Glandulae sudoriferae	د خولو د جوړولو، توليدولو يا رهبرۍ كوونكې غوټې يا غدې

Suizid (lat. Suus, sui,-zid)) ځان وژنه، ځان په خپله قصدي وژني،خود کشي چې له لاتينې کلمې سوی د ځان په معنی او زيږ د ځان په ضد عمل څخه اخستلې شوې ده
suizidal ځان وژنې پورې اړه درلودل
-zied : وژونکي، وژنکئ يا کشنده
Bakterizid د باکتري يا مکروبونو وژونکي
Fungizid د فنجايو يا پوپنکو وژونکي مواد
Viruzid ويروس غير فعال کول، له فعاليت څخه غورځول

sulcus (lat.); Pl. Sulsi وياله،بياله، جوي
Sulcus costae د پوښتيو د هډوکو په اوږدو کې ويالې يا فرورفتګي ته ورته لارې
Super (lat.) د پاسه، پورته، ډېر ښه، لوړ، له پاسه، پر مخ لکه دې يوه اورګان د پاسه، سطحي، عالي
Superficies پورتنی برخه يا سطحي سيمه، برخه د مخ د پاسه
Superlativ عاليترين، ډېر لوړ، ډېر ښه
Superior(lat.) ډير لوړ قرار درلودل، ډېر لوړ مقام عالي، پورته، لوړ، بلند
Superius پورتنی، لوړوالئ

Supination (lat. Supinare) په شا خوا تاويدل مخ پورته خواته کړېدل لکه د لاس ورغوی چې مخ پورته خواته ونيول شي چې مقابل جهت يې پرونسيون ده لکه د لاس ورغوی مخ ښکته خوا قرار ولري، قاتېدل
Supinator تاوونکئ، بهر خواته تاوول، هدف له هغو عضلاتو يا عضلې څخه ده چې د لاس د بهر يا باندې خواته تاوولو دنده په غاړه لري

supra- (lat. Supra) پاس، پاسنی، پورته، پورتنی، بالاتر
Supraclaviculaer کلاویکولیر یا د ترقوه د هډوکي د پاسه
Supraorbital د سترګې د کاسې له پاسه
suprapubic د پوبیک د هډوکي د پاسه یا بهرنی سیمه
suprarenal د بډوډو څخه د پاسه، دې بډوډو په
پورتنی برخه کې
suprasternal د سټیرنوم د هډوکي د پاسه
supravaginal د واګینا د پاسه، د واګینا پورتنی برخه
Supremus, (superlativ دې Super) عالیترین

Sutura (lat.) درز، بخی، بخیه، همدارنګه
نه ښوریدونکي درزونه یا بخی دې کوپړۍ یا سر د هډوکو
تر مینځ چېرته چې دغه هډوکي سره یوځای کېږي، چیرته
چې دوه هډوکي سره نږدې قرار لري او د ځانګړیو
جوړښتونو په مرسته دې ودې یا نمو په وخت کې سره
ټینګ نښلي لکه دې سر په کوپړۍ هډوکي
Sutura fasciarum
Sutura sagittalis د غیشي په شان درز یا تېري بخی
چې د کوپړۍ د هډوکو د ښی او کینې خوا تر مینځ قرار لري

sy-, sym- ورسره، سره یوځای، په ګډه، مشترکه
Symbiose (gr. Sxmbìosis) یوځای ژوند کولو ته وایي
چې له لاتینې کلمې سیمبیوسیز څخه اخستلې شوې ده
Sympathikus = vegetativen Nervensystems
Parasympathikus له هغو درې ویجیټاټیف
عصبي سیستم څخه ده چې په خپل سر یا دې ارادي
عمل لرونکي نظام دی چې د سیمپاتیکوس په مقابل
جهت عمل کوي چې تر ډېره د بدن دننه اورګانو او دې
وینې دې بهیر دنده په غاړه لري

Sympatic (gr. Sympatheín) خواخوږي کول یا درلودل
همدردي
Symphysis pubica = Symphyse; Discus interpubicus
Symptom (gr. Sýmptoma) دې ناروغۍ شکایتونه
او نښې، اعراض و علایم
Symptomatic د سیمپتومو یا اعراض او نښو
شمیر،مقدار، مجموعې ته ویل کېږي
syn- (gr. Sýn = sym-) د کلمې هغه لومړنۍ برخه ده
چې له لاتینې کلمې څخه اخستلې شوې ده چې له یو
بل سره یوځاي معنی ورکوي
Synalgie د درد شتوالئ او حساس والئ په هغه
سیمه کې چې له ناروغې سیمې څخه لرې پرته وي، یعنې
له ناروغه اورگان سره روغ اورگان هم ځوربږي لکه چې په
درۍ کې وایي
چو عضوي روزگار آورد به درد دگر عضوها را نماند قرار
Synaps (gr. synapsis) اړیکې درلودول، ارتباط، اتصال

Synchron په یوه وخت کې، همزمان
Syndaktylie د زېږون له وخته دې لاسو او پښو
دې گوتو په غیر طبعي یا اناتومیکې سیمه کې شتون او
وده چې په نیمگړې یا ټولیزه توگه دې گوتو نښتل دې
پوستکي یا جلد سره وي په تېره بیا دې هډوکو انومالي شکل
کړې وگې، بد شکله
syndesmo- (gr. = lat. Ligamentum) بندونه، مزي، پړي، اوتار
Syndesmosis tibiofibularis
Synergi په گډه سره کار کول، مشترک کار، یو شانته
دنده سرته رسول لکه د عضلاتو او یا دې بدن دننه افرازي
غدې په مقایسه د اسینیرگۍ، انټاگونیسموز

Synostose د وړو هډکو منحل کېدل یا یوځای کېدل دي
دوو یا ډېرو هډوکو تر مینځه : 1. د زېږون له وخته لکه متقاطع
یا صلیبي فقرې، د لاس د ورغوي هډوکي او د پښو
د بیخ هډوکي نادراً د اوولنا او راډیوس په 1/3 پروکسیمال
یا لومړنۍ برخه کېږ 2. وروسته له ټراوما یا ژوبلېدنې څخه
او داسې نور
syn- (gr. Sýn) سره نږدې کېدل،یوځای، یوځایوالئ، ټولیدنه
Synthese سره یوځای کول، سره نښلول
Synthese (gr. Synthesis) یوځای کول، ترکیب
سره وصل کول، نښلول
Syphilis = Lues (venerea) یو تناسلي یا جنسي ناروغي
ده چې لامل یې ټریپونیما پالیدیوم دئ که چېرې وپېژانده
شي باید روغتیایي مسوئلینو ته خبر ورکړي ځکه چې دا
یو لوي مکلفیت دئ
System
System lamphatic لمفاوي سیستم
Systole (gr. Systolé) د یوه جوف لرونکي اورګان د عضلاتو
سره نزدې کېدل، یوځای کش کېدل، تقلص، د زړه
د وینټریکالونو کانټراکسیون فاز یا مرحله

T

tabes, tabis (lat.) = Tuberkulose ټابیس یوه لاتینه کلمه
ده چې لږ کېدل، ضعیف کېدل،ټکېدل یا تکیدګي د ناروغۍ
له کبله لکه توبرکلوز
Tabes dorsalis د شوکي نخاع یا حرام مغز توبرکلوز

tachy- (gr. Tachýs) بېړه، بېړنئ، سریع، سرعت

brady- (gr. Bradýs) ورورو، لږ سرعت
ټخي دې کلمې هغه لومړۍ برخه ده چې له يوناني
کلمې ټاخيز څخه اخستلې شوې چې ګړنديتوب، بېړه
يا سرعت معنى ورکوي او د براديز چې ورورو نومول شوئ
په مقابل کې پروت يا قرار لري
Tachyarrhythmie ګړنديتوب، سريع،په غير منظمه
توګه د زړه خوځښتونه يا حرکتونه يو په بل پسې
Tachykardie د زړه د خوځښتونو د ريتم يا حرکتونو
ناخوالې يا ګډوډي له يوه ګړندي فريکونس چې له سلو
فيصدو = 100٪ څخه ډير ګړندي او يا ډېر سريع وي
Tachyphagie په بېړه سره د خوړو يا غذايي موادو
خوړل، ژر،ژر يا زر، زر، په عجلې سره خوراک
Tachypnoe ګړندۍ ساه اخستل، سريع تنفس
چې د آکسيجن د ډېر ضرورت او يا د لږ آکسيجن ضرورت
له امله پېښېږي

Takt, Rhythmus = rhythmo-
Tactus (lat.) لمس، تماس، احساس، د احساسولو حس
Sensus tactus د لامسې حس
Talocalcaneus
Ligamentum talocalcaneum

Talus (lat.) = Ossa tarsi ټلوس يو هډوکی دی چې
دې پوندې د هډوکئ په مخامخ کې يعنې د پښې په
پورتنۍ برخه کې يا پورته خوا کې شتون لري چې دې
خيز وهلو هډوکي په نامه هم يادېږي
Talusfraktur د خيز وهلو يا ټوپ وهلو د هډوکي ماتېدنه
Talusluxation د ټالوس يا د ټوپ وهلو د هډوکي
بې ځايه کېدل

-taxis (gr. Táxis) ترتیب، تنظیم، په پښو استوار، پایدار
Chemotaxis د کیمیاوي موادو یا ښېموټاکسین له اثر
پیدا شوي ټکسیز یا د ژوانکو د یوه هدف لپاره له فاګوسیټوزي
خوځښتونه په بل عبارت کیمیاوي مواد دې دغه تنظیمي حالت
لاملونه کېږي چې ورته ښیمو ټکسیز یا کېموټکسیز ویل کېږي
Tegmen, tegminis بړستن، لحاف، بام، د کوټې چت
Tegmen tympani د غوږ د مینځنۍ برخې د هډوکي چت
Tegmentum بړستن، سرپوښ، ، چت، بې څنډو خولۍ
tela (lat.) = Pl. Telae جوړښتونه، د ټوټو یوځایوالی
بافتونه د جوړښتونو طبقې
Tela subcutanea = Syn. Hypodermis د پوستکي
لاندنۍ برخه
Tela submucosa دا هغه جوړې شوې طبقې دي
چې د لامینا موسکولاریز موکوزا او ټونیکا موسکولاریز تر مینځ
پرتې وي لکه په ګسټر یا معدې، او کولمو لارې یا سیستم

tele (gr. Télos) لرې، پراخ، سورور (gr. = téle) پای، آخر، هدف
Teleangiektasie د پوستکي د پورتنۍ یا سطحي
برخې کې د وینې د کوچنیو یا ورکیو رګونو پراخوالئ
Telemetrie په یوه اوږد واټن کې د لېږدېدنې
یا انتقال د اندازې کولو یا متر کولو ارزش او اهمیت یعنې
د یو شي یا د عصبي عکسل العمل واټن چې له پیل څخه
تر پای پورې د هغه لېږدېدنې اندازه چې په یوه معین زمان
کې تر سره کېږي
Telencephalon, Enkephal = Cerebrum د مغز
اخرینۍ برخه، لوي مغز

Telephon
Teleskop
Television

Temperamente (lat. Temperamentum) په اصلي او معینه

اندازه، ښه یوځایوالئ یا ښه ترکیب، ټیټوالئ، تخفیف،تسکین

Temperatur (lat. Temperatura) د تودوالي درجه

لکه د بدن د تودوالي درجه

Temperatura septic د سیپتیکې ناروغۍ

له امله د بدن د تودوالي د درجې لوړوالئ

Tempora, Temporum (Pl.) د سر د کوپړۍ دې هډوکو

د ځنګو یا د شقیقې سیمې

Temporalis هر هغه څه چې د کوپړۍ د ځنګو

دې هډوکو پورې اړه لرونکي وي

Os temporale د کوپړۍ یا د سر دځنګو هډوکي

Tempus, temporis وخت، زمان

teno-, tendo-, tendino- (gr. Ténon = n. Lat. Tendo) دا دې

یونانی کلمو هغه مخکنیو تورو برخې دي چې پړي،قوي بندونه

وتر، اوتار نومول شوي

Tendineus وتریز، وتر لرونکي

Tendinitis د اوتارو التهابونه

tendinogen له یوه ټیندو یا وتر څخه راوتلې

یا پیښ شوي حالتونه

Tendinopathie = Insertionstendopathie, Enthesiopathie

د اوتارو یا تیندو بېلا بیلې ناروغۍ

tendinoes هر هغه څه سره چې تیندو

یا اوتار مخامخ کېږي یا پرې مصاب کېږي

Tendinose and او Tendinopathie د اوتارو یا د عضلو

د پړو ته ورته سروکو یا ځوکو ناروغۍ

Tendinosus هغه جوړښت یا اورګان چې له اوتارو

یا وتري ریښو څخه ډک وي

Tendodynie د تیندو دردونه
Tendomyopathie د تیندو یا د عضلو د سروکو
چې ډېرې قوي دي ناروغۍ یاستونځې
Tendovaginitis د تیندو یا اوتارو هغه التهاب
ته وایي چې باکتریایي منشه نه لري
Tenodese د وتر یا اوتارو ټینګول یا تثبیت کول
Tenorrhaphie د وتر یا اوتارو ګنډل
Tenotomie د تیندو یا اوتارو پرانستل دې هغو په
اوږدو کې، شق کول او د هغو لیدنه
tensio-, tono- (gr. Tónos, lat. Tendere) ټینسیو یا ټینزیو
کشولو، فشار،هیجان،تشنج، د پوتینسیال اختلاف، دې
سترګو دننه فشار ته وایي
tensor کش کوونکئ، تشنج پیدا کوونکئ د سترګو
دننه د فشار ورکوونکئ
M. tensor fasciae latae
tenuis (lat.) نرمه، نازکه، ډنګره
ter درې وارې، درې مرتبې، ځې بار
tera بیلیون وارې
terato- (gr. Téras, tératos) ټیراتو دې کلمې مخکنۍ
برخه ده چې له یوناني ژبې ټیراس یا ټیراتوز څخه
اخستلې شوې چې په غیر طبعي، غیرنورمال ډول یا دې
یوې انومالۍ په ډول دې یوه اورګان مینځ ته راتګ، د عوامو
په اصطلاح معجزه دې یوه معیوب ماشوم زېږونه
Teratoblastom یو په ګډه جوړ شوئ تومور
یا پاړسوب چې له نه رسیدلو، اومه یا خامو او انومالي
ترکیبونو، جوړښتونو ته ټیراتوبلاستوم وایي
Teratocarcinom, maligne Teratom(Tetrakarcinom) یو
مالیګنانټ ټیراټوم همدارنګه ټیراټوم کارسینوم
هم نومولئ شوئ

teratogen ټیراټوګین هغه څه یا مواد دي چې
غیر طبعي یا انومالي وده ماشومان ته دې مور په ګېډه یا
رحم کې کوي او وروسته معیوب زېږول کېږي
Teratogenese بد شکلي، سوئشکل، د انومالۍ
پیدایښ، بروز، مینځ ته راتګ ته وایي
Teratologie هغه پوهه ده چې د انومالۍ
یا سوئشکل څېړنه کوي او دې لاملونو، د مخنوي او
درملنې لارې پلټي او ترې بحث کوي
Teratom ټېراټوم د زېږون له وخته یو انومالي
یا غیر طبعي غړۍ، غړي، تومور، پاړسوب، یوه غلطه وده
او جوړښت له بېلابیلو ډولونو سره، د بدن د جوړښتونو
یا غړو انومالي حتی تر دې چې په وېښتو کې هم لیدل کېږي
Teratospermie د سپرمو د ژوانکو انومالي
یا سوئشکله مینځ ته پېښېدل

termino- (lat. Terminus) پای، پای ته رسیدل، پولې یا سرحد
terminal هر هغه څه چې په پای کې شتون ولري یا
د پای برخه کې ورسره مخامخ وي په تېره پوله یا سرحد
Terminologie ټرمینولوګي یا ټیرمینولوژي په ټولیزه
یا عمومي توګه په یوه مسلک یا ځانګړي او تخصصۍ
رشتې کې یوه ځانګړې ژبه او د هغې کلمات او
محتویات پکاروي او څرګندوي، د بېلګې په توګه د اناتومي
د ټرمینولوژۍ محتویات د بدن یا جسم د غړو یا جوړښتونو
ټولې ښودلې شوې کلمې له 1998 کال څخه په نړیواله
یا یوه ژبه یا په یوه نوم د اصطلاحاتو شمېر تقریباً د(7000)
په شاوخوا کې یا په حدودو کې نومول شوي دي
Terminus (lat.) پای، پوله، آخر، سرحد، خاتمه
tertiaer څلورم برخه، څلورمه سیمه، څلور خواته

testikulaer هر هغه څه سره چې ټیسټیز پورې اړه لري
او یا ورسره مخامخ وي یا پرې مصاب وي
Tertius (Ordinalzahlen for III) = tres, tria (Kardinalzahl III)
ټیرټیوز یو اصلي شمېر دې درې (3) عدد لپاره
Testis (lat.) ; syn. Orchis یوه لاتینه کلمه ده چې موخه
یا هدف یې خوټې یا خصیې دي او ورته یا متشابه نوم
یې اورکېز یا اورښېز دئ
tetra- د څلورو عدد، څلور = 4
Tetraparese د ټولو څلورو اندامو یعنې د لاسونو
او لېنګیو د عضلاتو دې خوځښتونو ستونځې او مشکلاتو
ته وایي یعنې یو نیمګړئ فلج یا اینکامپلیټ فلج
Tetraplegie په ټولیزه توګه یا کامپلیټ ډول
د څلورو اندامو یا غړو یعنې د لاسونو او لینګیو
نه خوځښت چې ورته فلج کېدل هم وایي
Thelo- (gr. = lat. Papilla mammae) دا دې یوې یونانی
کلمې مخکنی برخه ده چې په لاتینه ورته پپیلا مما
نومول شوې چې دې تیوو یا ثدیو څوکې ته وایي
Therapie (gr. therapeìa) یوه یونانی کلمه ده چې
درملنه، پالنه نومولې شوېده او هغه درملنه چې وروسته
له هرې ناروغۍ څخه تر سره کېږي که په اساسي یا لاملي
توګه وي او که په سیمپټوماتیک یا عرضي ډول او داسې نور
chirurgic، syn. Operative هر هغه عمل یا کار چې
یو جراح یې د یوه جراحي عمل یا اوپیراټیف کار په مرسته دې
ناروغۍ دې درملنې لپاره یا دې طبی څېړنو لپاره تر سره کوي

causale اساسي، اصلي، هغه درملنه چې
له اصلي لاملونو یا سببونو سره جګړه یا مبارزه کوي او
له مینځه یې وړي یعنې د ناروغۍ لامل له مینځه وړل
ترې موخه وي

conservative هغه درملنه چې په هغه کې یوازې درمل
پکارول کېږي بې له دې چې جراحي عملیات تر سره شي

curative رېښتینې درملنه، هغه درملنه چې دې
هغې په مرسته دې ناروغۍ اصلی لامل له مینځه لاړه شي

palliative = Symptomatic Therapie یوازې عرضي یا
سیمپټوماتیکه درملنه لکه دې درد یا کوم بل شکایت لرې کول

Pharmakologic له درملو سره درملنه
یا د درملو په مرسته درملنه
Physiotherapie = Physicaltherapie فیزیکي درملنه
لکه تودوالئ، سوړوالئ، خوځښتونه، حمام
مساژ، اتوموسفیر، اقلیم، وړانګې، برېښنایي آلاتو او
داسې نورو موادو څخه ګټه پورته کول
Psychotherapie د رواني ناروغیو درملنه
specific په ځانګړې توګه، په خاصه توګه او په طبابت
کې موخه ترې دې ناروغۍ د لاملونو یا اسبابو ضد عمل
تر سره کولو ته یا انتیګونست ته وایي
symptomatic هغه ناروغي چې د خپلو نښوو او
اعراضو، علایمو په مرسته روښانه او واضح د پېژاندنې
وړ وي، لغوي معنی یې عرضي، نښې لرونکې
unspecific لغوي معنی یې غیر وصفي ده یعنې
په عمومي ډول غیر وصفي درملنې تې وایي

thermo-, -thermie تېرمو د کلمې هغه لومړۍ برخه ده
چې تودوالي، د حرارت درجه په طبابت کې د بدن
دننه تودوالئ، درجه د حرارت ته وایي

Hypothermie له نورمالې درجې څخه ټیټه درجه
په اصل کې دې بدن دې حرارت ټیټه درجه

Thermanaesthesie د تودوالي یا حرارت په مقابل
کې د احساس یا حساسیت له لاسه ورکول یا نشتوالئ

thermogen تودوالئ یا حرارت مینځ ته راوړونکئ

Thermographie د تودوالي (د بدن د پوستکي تودوالئ یا
حرارت) د ګراف رسمولو ته یا د بدن د تودوالي درجې د عکس
یا تصویر ښودنې ته وایي

Thermolabil (lat. Labi) یوه لاتینه کلمه ده چې
رېږدېدونکي یا ناثابته معنی ورکوي ټېرمولابیل دې
تودوالي ښویدنې یا لرزش ته وایي یعنې چې په یوه
معینه درجه نه پاتې کېدوونکې وي، تل بدلون په کې
وي، لوړې درجې سره حساسیت ښوودنه

Thermometer د تودوالي د درجې د اندازه کولو آله

Thermostabil (lat. Stabilis); دا هم ټینګ، مقاوم
یوه لاتینه کلمه ده چې دې تودوالي یو ډولوالئ یا ثابت والئ
د لوړې درجې په مقابل ثابت او مقاوم پاتې کېدل

Thermotherapie د تودوالي یا د حرارت په مرسته درملنه

thorako- (gr. Thórax = lat. Pectus) ټټر،د ټټر قفس،سینه،صدر

thoracal هر هغه څه سره چې تورکس
مخامخ یا اړیکې لري

Thorakodynie د تورکس یا دې سینې ټټر دردونه

Thorakotomie د یوه جراحي عملیات په
مرسته دې ناروغۍ د پېژاندنې یا تشخیص او درملنې لپاره
د تورکس پرانستل

Thorax (gr.) ټټر، د ټټر قفس، صدر

Thoraxempyem د تورکس په کوته یا جوف کې
د آمپیوم یا ځویو یا قیح ټولېدنه

Cavitas thoracis د تورکس جوف یا د تورکس
خالي کوټه، خونه
-thorax د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې تورکس
یا د سینې قفس پورې اړه لري
Haematothorax د وینې ټولېدنه د تورکس په جوف
کې یا د دوو پلورا یا د پلايرا د جوف په مینځ کې
Haematopneumothorax د وینې او د هوا ټولېدنه
د پلايرا یا پلورا د جوف په مینځ کې
Pneumothorax د هوا یا ګاز شتون د پلايرا
په خالي کوټه یا جوف کې
Pyothorax د پیوو یا ځویو ټولېدنه د پلايرا په جوف
کې یا چرک لرونکئ پلايريټيز
Pyopneumothorax د ځویو یا قیح او هوا شتوالئ
د پلايرا په جوف کې
Pyohaematopneumothorax په تورکس کې
د ځویو، وینې او چرک شتوالئ په ټېره بیا د پلايرا په جوف کې

thrombo- (gr. Thrómbos) دا له یوناني کلمې ترومبوز
څخه اخستلې شوې ده چې په ټولیزه یا مکمل اویا نیمګړې
یا نسبي توګه دې ارټېریا یا شریانو او وېنا یا وریدنو او
همدارنګه د زړه د جوف دې یوې برخې بندېدل چې دې
رګونو په دننه کې دې وینې دټینګېدلو له امله او د وینې
دې غوټه کېدلو له کبله یعنې د ترومبوسيټو د یوځايوالي
تراکم او فیبرین سره په ګډه جوړېږي نومول شوئ
Thrombangiitis د وینې د رګونو دې دیوال التهاب چې
د وینې د ټینګېدل یا لخته کېدلو سره یوځاي وي

Thrombektomie د جراحي عملیات په مرسته دې
وینې د رګونو څخه د وینې د غونډاري یا کولوله شوې وینه
یا د وینې علقې لرې کولو ته وایي
Thrombocyt هوارې، بشقاب ډوله د وینې هغو ژوانکو
ته چې هسته نه لري او د هډوکو په مغز کې جوړېږي
ویل کېږي
Thrombocytopenie د ترومبوسیټو لږوالئ نسبت
نورمال شمېر ته ترومبوسیټوپیني وایي
Thrombocytose په وینه کې دې ترومبوسیټو
دې شمېر ډېروالئ له نورمال حالت څخه
Thrombogenese د وینې غونډارئ ،علقه
یا کواګول جوړېدل او مینځ ته راتګ
Thrombolyse کله چې د وینې د رګونو لومن
یا لاره د وینې د لختې یا ترومبوز په واسطه بنده وي نو بیا
د درملو په مرسته کېداي شي چې دا ترومبوز منحل او
له مینځه لاړ شي
Thrombophlebitis د ټیټو یا عمیقو تورې ونې لرونکو
رګونو یا وېنا، ورید التهاب ته ویل شوي
Thrombose د وینې ټینګېدل کلکېدل، لخته
یا علقې ته وایي چې دې بدن د یوې ناروغۍ هغه
حالت څرګندوي چې په هغه کې د وینې یو رګ دې وینې
د یوې لختې په مرسته تنګېږي یا بندېږي
thrombotic هر هغه څه سره چې یو ترومبوز
مخامخ وي یا ورسره اړیکې لري
Thrombus ټینګه شوې د وینې ټوټه، د وینې لخته

thyr(e)o- (gr. thyreós) = Thyreoidea= glandula thyroidea
جاغور، د جاغور غدې چې ورته ګلاندولا تیروئید یا هم وایي
thyroepiglotticus

Musculus thyreoepiglotticus

Thyreose د جاغور دې غدې هغه ناروغۍ چې
التهابي نه وي
Hyperthyreose د جاغور يا تيروئيد، تايرايډ
د غدې هغه ناروغي چې په هغه کې دې جاغور غده له
حده زيات هورمونونه جوړوي يا توليدوي، پروډکسيون کوي
Hypothyreose د جاغور د غدې دنده په ټيټه کچه
يا دې دغه غدې د فعاليت او هورمونو جوړونې لړوالی
thyrogen هره هغه ناروغي چې لامل يې
له تيروئيد يا د جاغور له غدې سرچينه نيولې وي
Thyreokardiopathie تايروکارديوپاتي دا هغه کلمه
ده چې سربېره د زړه دې نورو ناروغيو په څنګ کې دې
زړه اريتمي (غيرمنظمه خوځښتون)، ټاکي کاردي کېدای
شي چې د جاغور دې ناروغيو له کبله مينځ ته راغلې وي
thyreoido- تايروئيدو د کلمې لومړی هغه برخه
ده چې د جاغور غده نومولې شوې ده
Cartilago thyreoidea د جاغور د غدې غضروف
Thyreoidektomie جراحي عمليات په مرسته دې
تيروئيد يا جاغور غده په مکمل ډول لرې کول چې تر ډېره
حده د تيروئيد د کارسينوم د شتوالی له کبله تر سره کېږي
Hemithyreoiddektomie د جاغور د غدې يوه برخه
يا نيمايي برخه لرې کولو ته وايي
Thyreoiditis د تيروئيد يا د جاغور د غدې التهاب
Thyroideus د جاغور د غدې ته ورته فورم، شکل
Tibia (lat.) د لينګي د لاندنی برخې د مخې سيمې
قوي هډوکئ يا د پښې د ساق هډوکئ
Tibiofibularis هر هغه څه چې د ټيبيا هډوکي او
دې هغه تر څنګ د فيبولا هډوکي پورې اړه لري

Ligamentum tibiofibulare هغه ليګمنټ يا قوي
پړي، وندني چې ټيبيا او فيبولا سره نښلوي

Tibiafraktur د ټيبيا د هډوکي ماتېدنه
tibial هر هغه جوړښتونه چې د ټيبيا هډوکي
خواته پراته وي يا شتون ولرى يا ورپورې اړه ولري
tomo- (gr. Tomé) ټومو له يوناني کلمې ټوم څخه
اخستلې شوې ده چې پريکول،پريک شوئ، بريدګي ته وايي
-tom د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې دې پريکولو
آله نومولې شوې ده لکه چاړه، سکابيل او نور
-tomie دا دې کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې
پريکول، پرانستل او يا يو شئ په اوږدو کې شق کول ترڅو
چې دې هغه دننه محتوي وليدله شي
Anatomie (gr.) يوه يونانی کلمه ده چې پريکول
نومېږي خو موخه ترې هغه پوه ده چې د بدن د جوړښتونو
غړو طبعيي جوړښت او ساختمان څېړي
Tenotomie ليګمنټوم په اوږدو کې پرانستل يا سپړل
Vasotomie د وينې د رګونو او يا دې سپرمو دې
لېږدونې نلکې يا لارې په اوږدو کې پرانستل، سپړل او
دې هغو دننه کتنې ته وايي چې دغه پرانستله
پاملرنه دې وشي !
له – **سټومي-** سره بدلېږي يا غلطېږي

Tomogramm د يوې طبقې، لايحې اخستل(بريک
شوئ عکس، تصوير) ته وايي
-toni e د کلمې هغه وروستۍ برخه ده چې دې
شخوالي، تقلص معنی ورکوي

Atonie = Hypotonie کشېدلو، سره نږدې کېدلو

تقلصاتو نشتوالئ(د خوب حالت)، سستي چې ورته نوم

يې هيپوتوني يا لږ تقلص ته ويل شوي

Dystonie په ټوليزه توګه د طبعيی تشنجي يا شخوالي

يا ټونوس د حالت ستونځې او نشتوالئ لکه د موسکيل

يا عضلې او د وينې د رګونو او داسې نور

tono- او Tensio- (gr. Tónos = lat. Tendere) کشکول، فشار

تشنج، د سترګې دننه فشار

tonsillo- (lat. Tonsilla) Pl. Tonsillae: (anat.) Tonsille د

کلمې هغه برخه ده چې له لاتينې کلمې ټانسيلا

څخه اخستلې شوې چې د بادام، لوزي ته وايي خو په

طب کې هدف ترې يو ليمفوريتيکولير جوړښتونه چې دې

خولې او د پزې د جوف په فارينکس په سيمه کې شتون لري

tonsillaer هر هغه څه چې ټانسيل ورسره مخامخ وي

Tonsillektomie د ټانسيلو التهابي ناروغيو له کبله

دې ټانسيل لرې کول

Tonsillitis د ټانسيل التهاب ته ويل شوي

Tonsillotomie د ټانسيل پرانستل، يا سپړل او

دې هغه ليدنه

Tonus, -tonie, Tension د يوه اورګان يا د هغه دې يوې

برخې د شخی يا تقلص درجې ته وايي په تېره لکه دې

عضلې او د وينې د رګونه

Hypertonus, Hypertonie, Hypertension د عضلاتو

د شخی يا د تقلص له امله د فشار ډېر لوړوالي يا دې

وينې رګونو کې دې فشار لوړوالي ته وايي

Hypotonus, Hypotonie, Hypotension

د شخی ټيټوالی، لږوالی، دې فشار د حالت ټيټوالي ته وايي

topo- (gr. Tópos) د کلمې هغه برخه ده چې له یوناني کلمې ټوپوس څخه اخسلې شوې چې سیمه، ځاي ، محل ته وایي

Dystopie = syn. Heterotopie بله سیمه، غیر عادي سیمه، محل

Heterotop په یوه بله سیمه کې، په یوه بل ځای کې

topic هر هغه څه سره چې یوه سیمه مخامخ وي

topographic د یوې سیمې البته دلته موخه ترې دې بله یوه سیمه ده ګراف ښودنه یا رسمولو ته ویل شوي

torus پاړسوب، د باندې راوتلئ، له طبعي سیمې څخه یو غیر نورمال پاړسوب

toxo-, toxiko- (gr. Toxikón) ټوکسو دې کلمې هغه لومړنۍ برخه ده چې له یونانی کلمې ټوکسیکون څخه چې زهر یا سم نومول شوی

Toxaemie د وینې زهري کېدل، زهر په وینه کې

toxic زهر لرونکي مواد، سمي مواد

Toxicitaet زهري شوي، ترخه،زهري

Toxin زهر، زهري مواد، زهري شیان

Enterotoxin دکولمو هغه التهاب ته وایي چې باکتري څخه د پیدا شوي زهري موادو په ذریعه مینځ ته راځي

Toxikologie هغه پوهه ده چې د زهري موادو څېړنه کې یا دې زهري موادو پېژاندنه

tracheo- د سا اخستلو، هوا اخستلو، تنفسي تولئ یا لارې ته ویل کېږي

Trachea (lat. = Anatomie Trachea) د هوا اخستلو تولئ

tracheal هر هغه څه سره چې تراخیا مخامخ کېږي

Trachealstenose د تراخیا تنګوالئ، دې ترخیا د قطر تنګوالی غیر اناتومیکه جوړښت

Tracheitis د تراخیا التهاب

Tracheomalazie د زېږون له وخته یا وروسته
په کسبی ډول د ټرخیا د مقاومت یا کلکوالي له لاسه ورکول
د غضروفي ګردې یا حلقوي دورې پراخوالي د بهر
څخه فشار(سټروما، وازکولېر یا اوعیه)او یا التهاب له کبله
Tracheopathie د هوا اخستلو، تنفسي لارې ناروغۍ
Tracheorrhagie د تنفسي یا هوا اخستلو د تولئ
یا لارې وینه ورکولو ته وایي
Tracheostoma یوه په لاس جوړه شوې یا مصنوعي
نوي لارې ته وایي
Tracheotomie د هوا دې تولئ پرانستله، شق
Tractus (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې لغوی معنی
یې اورګاډئ، قطار ، د اوسپنې پټلۍ ته وایي خو دلته
موخه ترې د عضلو او د اعصابو یا نیرف ریښو ته وایي
trans-(lat. Trans) له مینځه، له وسطه، بله خوا، له هغې خوا
Transabdominal د ګېډې یا ابدومن دې دیوال
له لارې یا له مینځه
Transanal د انوس له مینځه یا وسطه
Transcellulaer د ژوانکې له مینځه
Transdermal د پوستکي یا جلد له مینځه
Transduodenal د ډیوډینیوم له مینځه
Transfrontal د تندې یا دې تندي هډوکي له لارې
یا له مینځه
Transkutan د کوتان یا پوستکي له مینځه
Transnasal د پزې له مینځه
Transorbital د سترګو د سترګې د کاسې له مینځه
Transperineal د پیرینیوم له مینځه یا دپاسه
یعنې هغه سیمه چې د ټیس ټیز د کځوړې او انوس یا مقعد
تر مینځ پرته ده

Transplacental د پلاسنتا له مینځه یا د پلاسنتا له لارې
Transrectal د ریکتوم له مینځه یا د ریکتوم له لارې
Transthorakal ټټر یا تورکس د قفس له لارې یا له مینځه
Transurethral د احلیل له مینځه یا د احلیل له لارې
د یوه واړه پروستات ادینوم پریکول او دهغه لرې کول د احلیل له لارې شونئ دئ
Transversus (lat.) د تنې یا بدن دې افقي، سور
د لیکې په مسیر یا امتداد پراته غړي
Transvers Colon د کولون هغه برخه چې دې ابدومن
په بر، سور یا عرض کې پروت دئ
Ileotransversostomie د جراحي عمل په مرسته
خنډه په خنډه یا خنګ په خنګ او یا (معمولاً) خوکه په خوکه
یا پای په پای اناستوموز کول یا نښلول د الیوم او
کولون ټرانسویرسوم وروسته له یوه ښۍ خوا هیمي
کولیکتومي (کولون اساندینس) تر سره کېږي نومول شوي
Transvesical دې مثانې له لارې، د مثانې له مینځه
Traumata (gr. trauma) ژوبلېدنه، ترضیض
Traumatologie هغه پوهه ده چې ژوبلېدنې
او صادمات څیړ او بحث ترې کوي او د جراحي ډېره
ستونځمنه برخه جوړوي
Treis, tria = III درې عدد په اصلي ډول یا اصلي عدد
Tremor (lat.) د عضلاتو رېږدیدل، لرزش
Tres (gr. Trésis) سورئ، سپړل، پرانستل، سوراخ
Tres, tria, tertius =III د درې(3) عدد
Tri- دا دې کلمې هغه لومړی برخه ده چې درې نومول شوي
Tris, Tritos دریم، دریم عدد په ترتیبي ډول
Triceps درې سره لرونکي، درې ککریزه لکه درې ککریزه عضله
Musculus triceps هغه عضله چې درې ککري لري

tricho- (gr. = lat. Capillus) ویښته
Trichalgie د وېښتو درد، د وېښتو د لمس کولو
یا لاس وهلو په وخت کې د درد شتوالئ
Trichoklasie (gr. Klasis) د ویښتو ماتیدل،د ویښتو بدلون
Tricomegalie ډېر اوږده ویښته (په تېره بیا
د سترګو د بڼوو یا مژه اوږدوالئ) ته وایي
Trichorrhexie د وېښتو بدلون
Trichoschisis (gr. Tríoic) د وېښتو دې څوکې یا
د وېښتو تر مینځ بیلیدنه ،دې وېښتو د جوړښتونو کې
بدلون مینځ ته راتګ، موی خوره
tricuspidal (lat. Tricuspis) هر هغه څه یا ناروغی چې
د درې غاښي یا درې څوکي والوو یا دې ښی اټریوم
او وینټریکل تر مینځه دې زړه پردو یا والوو سره اړیکې لري او
یا ورسره مخامخ وي
Tricospidalinsufficience د ټریکوسپیډال د والوو دې
دندې پوره سرته نه رسول
Tricospidalstenose د ټریکوسپیډال د والوو تنګوالئ
Tricospidalvalves = Valva atrioventricularis dextra لغوي
معنی ئې درې څوکې لرونکئ، درې غاښي نومېږي
چې تل د زړه د وولوا تریکوسپیډال چې اوس ورته
وولوا اټریووینټریکولاریز په نامه یادېږي ویل کېږي دې زړه
د ښی خوا د وینټریکل او اټریوم تر مینځ پروت دئ
Trigeminus هغه مور چې درې ماشومان یې په یوه وار
په ګېډه کې ګرځولي او دنیا ته یې راوړي وي، درې ګوني
Nervus trigeminus درې څانګې یا شاخه عصب
یعني هغه عصب چې په درې څانګو، برخو ویشل کېږي
لکه دغه لاندې
a- Nervus ophthalmicus هغه څانګه چې سترګو ته تللې
b- Nervus maxillaris هغه څانګه چې پورتنی ژامې ته تللې

c- Nervus mandibularis هغه خانګه چې لاندنی ژامې ته تللې
Trigonum درې کنجه، مثلث
Triplegie د درې اندامو فلج يعنې دې بېلګې په
توګه دې دوه لاسونو او يوه لېنګي فلج يا برعکس
Tripper = Gonorrhoe ټريپر يا ګونورې دې عوامو په
ژبه سوزاک ته وايي

-tripsie (gr. Tríbein) ټوټه کول، ژرنده کول، نرم کول
له مينځه وړل، منحدم کول
Lithotripsie د تيګو يا ګټېو ټوټه کول، له مينځه وړل
Cholelithotripsie د صفراوي تيګو منحل کول او
له مينځه وړل دې خانګړيو درملو په مرسته
Trochanter (gr.) ټروخانټېر يوه يونانی کلمه ده چې لغوي
معنی يې ځغلېدونکئ، منډې وهونکئ نومېږي خو په
اناتومي کې د ورانه د هډوکي پورتنی برخې کولوله غونډاري
يا سر ته وايي چې يويې لوي يا ټروخانټېر ماژور او بل
يې وړوکئ يا ټروخانټېر مينور نومولئ شوئ

trop (gr. Trépein = Stimulation) ټروپ يو عمل تر سره کولو
ته وايي، تحريک کول، په يو شي باندې يو څه اثر اچوونکئ
rhinotrop په پزې باندې اثر اچوونکئ
neurotrop د عصب تحريک وونکئ، په عصب باندې
اثر لرونکئ
پاملرنه ! سړئ بايد د ټروپ او ټروف(چې دې خوړلو
يا تغذيې معنی ورکوي) تر مينځ توپير يا فرق وپېژني
Tropho-, -trophie تغذيه، خواړه
Trophallergie د خوړو له کبله پيدا شوئ حساسيت
يا دې خوړو په مقابل کې د حساسيت درلودل

Dystrophie د تغذی ستونځې، د ژوانکو پتالوژیکي بدلونونه چې دې ژوانکو د دندو ډېرې سختې ستونځې مینځ ته راوړي

trophic د یوه جوړښت یا اورګان د تغذې حالت یا د هغه اورګان د میتابولیزم حالت ته ویل کېږي

Trophotrop هر هغه څه سره چې تغذیه مخامخ وي یا د تغذې په جهت کار کوي

Truncus (Pl. Trunci) ټرنکوس چې جمعه یې ټرنکي ده تنې، بدن ته وایي لکه د ونې تنه یا ډهډ خو دلته موخه ترې د اعصابو، د وینې د رګونو، د لمفاوی سیستم او اورګانونو اصلي یا اساسي برخه یا تنې یا بدنې ته وایي ده

Truncus encephali د دماغ یا مغزو تنه

Tracus nervi spinalis د ملا د تیر یا حرام مغز د عصب تنه

Trancus pulmonalis د پولمونال یا د ریوي شریان ټنه

tubo- (tuba uterina) syn. Salpingo- په ښځینه جنس کې د هګۍ لېږدونکې لاره، نلکې

Tuba (Trompete) نلکې، ټرومپیټ د موسیقي آلې ته ورته جوړښت

Tuba auditiva, Tuba auditoria (lat.) د غوږ هغه سیمه ده چې له نازوفیرینکس سره اړیکې یا لاره لري د دې لپاره چې دننه فشار وویشل یا تقسیم شي

Tuba uterina (lat., gr. Salpinx) ټیوبا یوټېرینه لاتینه کلمه ده چې په یونانی ژبه ورته سلپینکس وایي چې دا په ښځینه جنس کې د هګیو د لېږدونې نلکې یا لارې دې

tubar, Adjektiv صفت دئ چې سالپینکس یا هګۍ لېږدونکې لارې یا نلکې

Tubargraviditaet (lat. graviditas) حاملګی پروسه
په ټوبا یا سالپینګز کې یا هغه حمل چې د رحم څخه د باندې صورت نیولئ وي چې دې اکسټرا یوټېرون ګراویډېټیټ یو ډول حمل دئ شمېرل کېږي

Tuber, tuberis یو وتلی شي، برامدګي، کوهان

Tuber maxillae(lat.)

Tubulus, Tubus (lat.) نلکې، وړوکې نلکې، لوله

Tubuli seminiferi د ټیسټیز یا خصیو وړوکې نلکې یا کانالونه

Tubuli seminiferi contorti

Tumor = Neoplasma(Lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې پاړسوب یا په سیمیز ډول د یوه جوړښت یا اورګان دې یوې برخې د حجم غټېدلو ته وایي

Tunica (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې پوستکئ، دې یوه جوړښت طبقې،پوښ ته وایي

Tunica fibrosa bulbi د سترګې بهرنئ پوستکئ سکلیرا 2. کورنیا .1 :

Tunica interna bulbi د سترګې دننه سیمې پوستکئ لکه ریټینا

Tunica vasculosa bulbi د سترګې د مینځنی سیمې پوستکئ، د وینې د رګونو رهبري کوونکې پوستکئ کوروئیدیا 2. کارپوس سیلیار 3. آیریس، آیریز .1

Tussis (lat.) یوه لاتینه کلمه ده چې ټوخي یا سرفه ته وایي

tympano- (gr. Týmpanon) ټیمپانون یوه یوناني کلمه ده چې ډوهل چې د موسقي آله ده چې مینځ یې خالي او په سر یې پوستکئ پوښلئ شوئ وي او په طب کې موخه ترې د غوږ دننه خالي ځای ته وایي

Tympanon(gr.) = (lat.)Tympanum د غوږ دننه
خالي سيمه، د دوهل جوف ته وايي

Tympanoplastic د جراحي عمليات په مرسته
د ټيمپانون روغونه بيرته لومړني حالت ته

Haematotympanon د هيماتوم شتوالئ د غوږ
په خالي جوف کې

Mukotympanon د غوږ خالي جوف له موکوز
يا مخاط څخه ډکېدلو ته ويل شوي

Serotympanon د ټيمپانون په يوه التهابي پېښه
کې ټيمپانون له يو ډول افرازاتو څخه ډکېږي چې د
وينې سيروم ته ورتوالئ لري

Tympanosclerose يو منګ لورنکئ يا سکليروز لرونکې
ندبه، نښه کومه چې د اورېدلو دې وړوکيو ّهډوکو خوځښتونه
لږ کوي يا ستونزمن کوي

Tympanum ډوهل، غوږ

Cavum tympani د غوږ خالي ځاي، جوف

Tegmen tympani هغه نرئ هډوکئ دئ
چې د غوږ د مينځنۍ برخې چت جوړوي يا په بل عبارت
هغه نرئ هډوکئ چې د غوږ مينځنۍ برخه، د غوږ هغه
برخه چې د کوپړي خواته پرته سيمه ده بېلوي

Typ (gr. Týpos) ضربه، نقش، شکل، ډول، نوعيت، نمونه

Konstitutionstyp د يوه انسان د بدني او رواني ټوليزه
يا مجموعي خصوصيت،صفت ډول يا شکل ته ويل شوي

Uterustyp د يوټېروس يا رحم ډولونه، شکلونه

typic مروجه، معمول، روا

Typhlitis (gr. Typhlo-, typhòs = lat. cecum) د ړندې کولمې
يا کيکوم، څيکوم التهاب نومولئ شوئ

typhlo- = cecum ړنده کولمه یا د کولمو هغه برخه ده
چې د وړو کولمو پاي او د غټو کولمو یا کولون پیل ته ویل کېږي

Typhus (gr.) = syn. Typhus abdominalis د تبې لړونکو
بېلابېلو ناروغیو ته ویل شوي چې دې عوامو په ژبه لویه
تبه یا محرقه نومولې شوې ده

U

Ulcero- (lat. Ulcus) پرهار، زخم، قرحه
Ulcera (eng.) = lat. Ulcus السیرا یوه انګرېزي کلمه
ده چې په لاتینه اولکوس نومېږي او پرهار، ټپ، زخم ته
ویل شوي ده
Ulcerogenese هر هغه څه چې د پرهار یا ټپ
لامل ګرځي، د قرنې په التهاب یا پرهار کې د سترګو
وچوالئ ډېر مهمه اغېزه لري
Ulcus (lat.) پرهار، ټپ، زخم، قرحه
Ulcus corneae د قرنې التهاب ته واي
corneae (lat. = gr. Keratos) د کورنیا کلمه یوه
لاتینه کلمه ده چې په یونانی ژبه کې ورته کیراتوز ویل
شوی چې موخه ترې د سترګې قرنیې دي
Ulcus perforans = syn. Ulkus perforation د پرهار
یا زخم سورې کېدل
Ulna (lat.) د لاس د لاندنی برخې(مړوند)هغه هډوکئ
چې د وړې ګوتې خواته پروت دئ او له اولیکرانون
کارپوس اولني، او کاپوټ اولني جوړ شوئ دئ
Ulnafractur د اولنا د هډوکي ماتېدنه
ulnar هر هغه څه چې د اولنا د هډوکي خواته یا په څنګ
کې پراته وي که دا په لاس کې وي او که په مړوند کې

Ulnocarpeus
Ligamentum ulnocarpeum

ulo-(gr.= lat. gingivae[pl.])د غاښ غوښه یا ووری، بیره دندان
umbilicus (lat. = gr. Omphalo-), syn. umbo, umbonis
د نامه غوټۍ، ناف
undecim, Kardinalzahl XI
undecimus, Ordinalzahl XI
unguis (lat. = gr. Onycho-) د ګوتو نوکانو ته وايي، نوک
Matrix unguis د یوه اورګان د ژوانکو د مینځ
جوړښتونه، مواد یا انټرسیلولېر سوب ستان
Matrix (lat.) ماټریکس یوه لاتینه کلمه ده چې
د رحم معنی ورکوي همدارنګه د نطفې یا جنین پوښ
نومولئ شوئ دئ

uni- (lat. Unus) یو، یوه، یوه خواه
Unilateral یوني لاټیرال یوې خواته وايي، هر اورګان
یا هر هغه څه سره چې یوه خوا مخامخ وي. دبیلګې په
توګه دې زېږون له وخته د یوې خوا د میتیازو د لېږدونې لاره
یا حالب ډېر لوي یا غټوالي یا کېدای شي چې دواړه خوا یا
بای لاټیرال غټ وي
Unipara هغه ښځه چې یو ماشوم یې زېږولئ وي
یا نرۍ ته راوړئ وي
unus, Kardinal I = primus, Ordinal I یونوس دې یوه عدد
یو اصلي عدد او پریموس بیا یو ترتیبي عدد بللی شوی

uro- (gr. Úron) یورو د هغې کلمې لومړی برخه ده چې
له یوناني کلمې یورون څخه چې موخه یې میتیازې، ادرار

Uraemie = syn. Terminale insufficience د متیازو
یا ادرار زهري کېدل(د ادرار شتون په وینه کې)ښودل شوې
uretero- (gr. Uretér) د میتیازو د لېږدونې لاره یا حالب چې
د څلورو (4)ملي متر په اندازه پلنوالئ او د دېرسو (30)
سانتي میترو په اندازه اوږدوالئ لري چې د پوښتوړږي
یا بډوډي له حویظې څخه پیل او د مثانې سره نښلول کېږي
Ostium ureteris هغه سیمه یا خوله چې یوریټر
له مثانې سره نښلوي
Ureter د میتازو لارې یا حالبونه، د ادرار لاره یا حالب
Ureteragenese د یوریټر د ودې یا نمو نشتوالئ او
یا د حالب جوړښت یا تشکیل
ureteral هر هغه څه سره چې یوریټریا حالب مخامخ وي
Ureteratonie د یوریټر یا حالب سستي یا
دې خوځښت یا تقلص نشتوالي ته وایي
Ureterektomie د یوه جراحي عمل په مرسته
د یورټیر لرې کول
Ureteritis د مکروبي ناروغیو له کبله د یورټیر التهاب
ته وایي لکه (کیستیتیز،او یا پیالونیفریتیز) او یا د بېرته
یا مخ پورته ختلو مکروبونو له امله التهاب ته وایي
Uretercarcinom د حالب سرطاني ناروغۍ
Ureterostium dystope د حالب د نښتلو یا د نصب
کېدلو د خولې سیمه په غیر اناتومیکه سیمه کې شوئ وي
Ureterographie د راډیولوژیکو وړانګو په مرسته
د حالب لیدنه او ښوونه
Ureterocutaneostomie د یوریټیر او د بدن
د هم هغې سیمې له پوستکي سره د جراحي عمل
په مرسته د نوې اړیکې جوړولو ته وایي

Ureterolith د یوریټیر په لاره کې د تیګو شتوالئ
چې تر ډېره حده له پوښتورړي څخه سرچینه نیسي
چې 80فیصده یې د پوښتورړي له حویظې څخه وي
Ureterolithotomie د حالب د تیګو د لرې کولو لپاره
حالب پرانستل کېږي
Ureteropyelitis د یوریټیر یا حالب او د بډوډی
یا پوښتورړي د حویظې التهاب ته وایي
Ureterorenoscopie د حالب او د بډوډي لیدنه
یا انعکاسي تصویر
Ureterosigmoideostomie د جراحي عملیات په مرسته
د یوریټیر پیوند کول یا نښلول له سیګموئیدکولمې سره
Ureterotomie د جراحي عمل په مرسته دې
حالب سپړل یا پرانستلو ته وایي
Ureteroureterostomie د دوو حالبونو تر مینځ
د نوې لارې جوړول یا یو له بل سره نښلول
Ureterovesical هرې پېښې یا ناروغۍ سره
چې یوریټیر او مثانه دواړه مخامخ وي
Ureterplastic د یوې موخې یا هدف لپاره لکه
دې حالب فیستول یا د زېږون له وخته انومالئ له کبله
د جراحي عملیات په مرسته د حالب د بېرته دندې تر
سره کولو لپار بیا روغونه
Ureterspasmus د یوریټیر یا د میتیازو د نلکو تشنج
یا کرمپ ته وایي
Ureterstenose د یوریټیر تنګوالۍ
urethro- (gr. Uréthra) د میتیازو یا ادرار اخرینۍ لاره
یا احلیل چې د مثانې د تشولو دنده له میتیازو څخه ده
urthra د متیازو د وتلو لاره یا نلکه، د ادرار لاره، احلیل
Urethralgie د احلیل درد

Urethritis د احلیل التهاب
Urethrographie د رادیولوژي د وړانګو په مرسته
دې احلیل ښودنه یا لیدنه
Urethrorrhagie د احلیل وینه ورکونه، د ځینو نارغیو
لکه التهاب یا زخمي کېدلو له کبله د احلیل وینه کېدل
Urethrotomie د احلیل پرانستل، سپړل، شق کول
Urina (lat. = gr. Uro-) میتیازې، ادرار
urogen له متیازو او یا د متیازو له لارې یا احلیل څخه
ور پېښې شوې یا مینځ ته راغلې ناروغۍ
urogenital کومو ناروغیو سره چې د متیازو
او جنسي اورګانونه مخامخ وي یا اړیکې لري
Urogenitaltract د ادرار او جنسي اورګانونو ته ویل کېږي
Urographie د رادیوګرافي د وړانګو په مرسته د ادرار
د اورګان ښودنه یا لیدنه
Urolithiasis د یورو یا د ادرار دې اورګان د تیګو
د شتوالي له کبله پېښې شوې ناروغۍ
Urologie هغه بوه یا علم دئ چې له ادرار دې لارې
یا سیستم یا اورګان د جوړښت او دندې او ناروغیو څېړنه
او ترې بحث کوي
urologic هر هغه څه چې یورو لوژیک سیستم
پورې اړه لري
Uropoese د میتیازو یا یورین، ادرار جوړېدنې ته وایي
Urosepsis د یورین یا میتیازو د لارو څخه پیدا
شوې سیپتیسمي یا د وینې زهري کېدل ، د ادرار څخه
پیدا شوې سیپتیکه تبه
Usus (lat.) پکارول، ګټه پورته کول، استعمالول، استفاده کول
ad usum medici هر هغه طبي شیان یا آلې چې ئې
د طب ډاکتر پکاروي یایې استعمالوي

ad usum proprium هر هغه څه چې شخصي
پکارول کېږي یا استعمال کېږي

utro- /metro-/ hystero- (lat. Uterus =gr. Hystéra) یوټېرو
او میټرو ، هیسټرو دې کلمو هغه لومړنی چې له لاتیني
او یوناني کلمو څخه اخستلې شوي دي او دې مور په
ګېډه کې دې ماشوم د ودې او پرمختګ ځای، رحم
Uterin هر هغه څه سره چې رحم مخامخ وي
Uterinus (lat.) له لاتینې کلمې څخه اخستلې
شوې چې هرهغه څه چې یوټېروس سره اړیکې لري لکه
د یوټېروس یو ډول غړ یا شرهر یا د پلاسنټا د ښورېدو غړ
Tuba uterina د رحم هغه دوه خوا (ښی او کینې)
نلکې دي چې د پخې شوې هګی لېږدونکې دنده په
میاشت کې یوارې غاړه لري
Cervix uteri د رحم غاړه یا ورمېږ
Fundus uteri د رحم تندۍ یا کوپړۍ
یا دې یوټېروس پورتنی برخه
Ostium uteri د یوټېروس یا رحم بهرنی خوله

Uterus رحم
Uteruscarcinom د رحم سرطاني ناروغی ته وایي چې
د سیمې یا د لوکلایزیشن په اساس ویشل کېږي
لکه دې سیرویکس کارسینوم یا د کارپوس کارسینوم
Uterusaplasie د زېږون له وخته یا په کانجینیټال ډول
دې رحم نشتوالی
Uterusatrophie د یوټېروس په شاتګ یا وړکۍ کېدل
لکه دې عمر یا سن د پرةختګ یا زوړوالي له کبله هر
څومره چې عمر زړښت خواته ځي هم هغومره رحم
وړکۍ کېږي

Uterusmyom د رحم د عضلې یا خوښې پاړسوب یا تومور ته وايي

Uteruspolyp د رحم د موکوز د طبقې وده، او زیاتوالئ یا تکثر ته چې ځوړند وي وايي چې په هر ځای کې چې وي دې هماغه ځای په نامه یادېږي او سیمه یې ثابته نده

Uterusruptur د یوټېروس یا رحم چاودېدنه

Uvea (lat. Uva) له لاتینې کلمې اووا څخه چې انګور یا انګورو ته ورته شکل ته وايي او په طب کې د سترګې هغه مینځنۍ برخې ته وايي چې کوروئیدیا، کورپوس سیلیار او آیریز دربر نیسي

Uvula (lat. Uva) = syn. Staphyle.; د کوځۍ یا چوټۍ په شان جوړښت په تالو یا پلاټینوم، کام کې

V

V. (Vena) د لږ اکسیجن لرونکې یا ناپاکه وینې لرونکې رګ یا تور رګ ، ورید

Vv. = Venae د وینا جمع

vagino- (lat. Vagina)، Pl. Vaginae د ښځې دې جنسي غړي هغه برخ ده چې دننه شتون لري چې اته تر لسو سانتي متره (8 - 10) اوږدوالئ لري

vaginal هر هغه ناروغۍ چې واګینا پورې اړه لري یا په دغه سیمه کې شتون لري

Vaginal Hystrektomie د یوټیروس لرې کول دې واګینا له لارې

Vaginalcarcinom د واګینا بده دانه یا سرطان

Vaginitis = syn. Kolpitis د واګینا التهاب

Valva, Valvula والوا، والوولا یوه اناتومیکه یا لاتینه کلمه ده چې پرده یا پردې یا د بېړۍ بادبان معنی ورکوي لکه دا لاندې

Valva aortae (lat.) د پاکې یا اکسیجن لرونکې وینې
لوي یا اساسي رګ یا د ابحر شریان پردو ته وایې
Valva atrioventricularis هغه پردې چې دې زړه
د اټریوم او وینټیریکولوم تر مینځ قرار لري لکه دا لاندني والوولا
dextra = Valva tricuspidalis چې په ښی خوا
کې دې تریکوسپیدال د پردو په نامه یادېږي
sinistra = Valva mitralis = Valva bicuspidalis په
کینې خواکې بیا دې میترالز د پردو په نامه یادېږي چې
دې کینې خوا اټریوم او وینټیریکولوم تر مینځ قرار لري
Valva trunci pulmonalis د پولمونال د خولې پردې
یا بادبان
Valvula (lat.), Pl. Valvulae یوه لاتینه کلمه ده چې
وړوکې پردې نومولې شوې دي او همدارنګه د لویو والوولا
یوه برخه جوړوي لکه د اورټا والوولا چې له درې ښاخو
یا څوکو والوولا چې د هلال یا قوسي شکله کڅوړي لري
Valvula semilunaris هلال ډوله، قوسي ډوله کڅوړې
valvulaer هر هغه څه سره چې والوولا مخامخ وي
یا پرې اخته شوې وي

varico- /variko- (lat. Varix, varicis) واریکو دې کلمې
هغه لومړنی برخه ده چې له لاتینې کلمې واریکس
یا واریسیز څخه اخستلې شوې چې د سطحي
یا سوپرفیسیال د وریدونو لوله ډوله غوټې لرونکئ پراخوالئ
په غیر منظم ډول، کش کېدلو، د الاستکیت ډېروالی
او پاړسوب ته وایي
Varicocele د پړسېدلو وریدونو ځوړندېدل او په
وریدونو کې د بدلونونو مینځ ته راتګ

Varicocele testis د وريكوسل شتوالئ په ټيسټيز
يا خصيو کې
Varicectomie د واريکوز يا پړسېدلو وريدونو لرې کول
Varicoes پړسېدلو واريکوز ته ورته والی ښودل شوئ
Varix, varicis د سوپرفيسيال وينا پراخوالئ
او پاړسوب ته وايي
Vaso- (lat. Vas، Pl. vasa =gr. Angio) د وينې رګونه، اوعيه
Vasectomie = Vasoresektion(Sterilisation) د سپرمو
دې لېږدونې د نلکې يا لارې د يوې برخې لرې کول يا پريکول
تر څو په نارينه جنس کې عقامت يا د دې لپاره چې اولاد
رانه وړي تر سره کېږي
Vas efferens
Vasculaer کومو شيانو يا ناروغيو سره چې
د وينې رګ يا اوعيه مخامخ وي
vascularis هغر هغه څه يا شيان چې د وينې رګونو
پورې اړه لري
Vasculum د وينې واړه رګونه
vasculoes هغه څه سره چې د وينې رګونه مخامخ وي
vasoactiv هغه مواد يا درمل چې د وينې د رګونو
په ديوال يا جدار باندې د نزدې کېدلو، کانسټرکسيون
يا کانټرکشن ، تقلص دنده په غاړه لري
vasogen هغه څه يا ناروغی چې د وينې د رګونو
څخه وځي يا سرچينه نيسي يا بهر کېږي
Vasotomie د وينې دې رګونو او يا د سپرمو
د لېږدونې دې لارې پرانستل يا سپړلو ته وايي
Vasovasostomie د يوه اوپيراتيف يا د جراحي عمل په
مرسته دې رې فيرټيلايزيشن يا بيا د اولاد دراوړلو هيله
درلودل وروسته له يوه وازو رېزيکشن څخه د دوارو
ډوکتوس ډيفيرينز بيا يوځای کول، سره ګنډلو ته وايي

Vegetarian (lat. Vegetabilis) یوه لاتینه کلمه ده چې
نباتي نومول شوئ خو ویګیتارین هغه انسانان دي چې
د غوښې، ماهي له خوړولو په قصدي ډول ډډه کوي او
نه یې خوري
Vegetation ویګیتاسیون یا ویجیټېشن په طبابت کې
په اصل کې پاړسوب، وده، نمو او تکثر ته وایي
Vegetative (lat. Vegetare) یوه لاتینه کلمه ده چې ژوند ورکول
نوې او تازه نېرو ورکول، په طب کې د ویجیتاتیف، په خپل سر
یا اوټونوم عصبي سیستم دندې ورسره مخامخ یا اړیکې لري
(lat. Vegere) ژوند وربښل، نوې او تازه نیرو ورکول
نوئ ژوند ورکول، چې د ویجیتاتیف عصبي سیستم دندې
سره مخامخ کېږي
Velum (lat.) بادبان

veno- = Phlebo (lat. Vena = gr. Phlébs) د وینې دې
لږ آکسیجن لرونکئ رګ یا تور رګ، ورید هم ورته ویل کېږي
Vena د وینې هغه رګ دئ چې ناپاکه وینه یا دې
لږ اکسیجن لرونکئ دئ او ناپاکه وینه زړه ته رهبري کوي
Vena axillaris د تخرګ ورید
Vena brachialis د مټې یا بازو ورید
Vena brachiocephalica د مټې او سر ورید
Vena cava د لږ اکسیجن لرونکئ یا ناپاکه
وینه لرونکئ هغه غټ یا لوي رګ دئ چې ناپاکه وینه
له شاوخوا سیمو یا اطراف څخه دې زړه ښۍ خوا
یا ښۍ اټریوم ته رسوي
Vena cava inferior د بدن د لاندینو ناپاکه
وینې ټولونکئ غټ قطر لرونکئ ورید یا هغه تور رګ چې
ناپاکه وینه یا کاربن دای اوکساید لرونکې وینه د بدن له
لاندنۍ برخې څخه ټولوي او زړه ته یې رسوي

Vena cava superior پورتنئ غټ قطر لرونکئ ورید
یا هغه تور رګ چې دې بدن د پورتنۍ برخې ناپاکه وینه
ښـۍ خوا زړه ته رسـوي

Vena femoralis د ورانه په اوږدو کې پروت ورید

Venae hepaticae د لړمانه وریدونه، د ینې وریدونه

Vena iliaca د حوصلې په سـیمه کې پروت ورید

Vena iliaca communis د حوصلې ګډ، یوځای
شـوي یا مشـترک ورید

Vena iliaca externa د حوصلې د ورید بهرنۍ څانګه

Vena iliaca interna د حوصلې د ورید دننۍ څانګه

Vena jugularis interna د ورمېږه د ورید دننه څانګه

Vena mesentrica د میزینتریوم یا د کولمو ورید

Vena mesentrica inferior،–V. Splenica; -V. Colica sinistra, Vv. Sigmiodeae, V. Rectalis sup.

Vena mesentrica superior

Vena portae hepatis = V. Portalis د ابدومن په
جوف کې هغه وینا یا ورید دی چې دې ګسترو انتستینال
وریدي وینه ټولوي او دغه اکسـیجن نه یا لږ لرونکې وینه ینې
یا جګر ته لېږدوي او دې وینا پورټا هیپاټیز په نامه نومول شـوئ

Venae pulmonales د سږو یا شـش وریدونه

Venae splenica=Venae Lienial) د توري یا طحال وریدونه

Vena subclavia د ترقوې د هډوکي لاندې وینا، ورید

Venae د جمعې کلمه ده او د وینې هغو رګونو ته
ویل کېږي چې لږ اکسـیجن لرونکې دي او ورته تور رګي
رګونه یا وریدونو هم نومولي شـوي دي

Venalgie وریدي دردونه

Venopathie /Phlebopathie د وریدونو بېلابیلي ناروغۍ

Venoes; Venosus (lat.) هغه اورګان یا عضو چې دې
ډېرو وریدنو لرونکي وي یا له وریدونو څخه ډک وي

Venter, ventris (lat.) ګېډه، ابدومن، عضلې لرونکې ګېډه
ventralis د ګېډې يا ابدومن خواته قرار درلودل يا هر
هغه څه چې ابدومن سره اړيکې لري
Ventriculaer هر هغه څه چې يوه کوټه يا
خونه (که د زړه وي يا د دماغ وي) سره مخامخ وي
Ventriculus(lat. = gr. Gastro- / Stomachus, stomacho-) معده
يا د خوړلو د ټوټه کولو او لېږدولو هغه برخه ده چې
دې اويزوفاګوز او د ډوډېنوم تر مينځ بروت اورګان دئ
Ventriculus معده، همدارنګه کوټه، خونه چې
موخه ترې د زړه او يا دماغ وړکې کوټې يا خانې دي
Ventriculus dextra د زړه د ښـۍ خوا کوټه
Ventriculus quartus د دماغ څلورمه کوټه
Ventriculus sinistra د زړه د کينې خوا کوټه
Ventriculus tertius د مغز يا دماغ دريمې
کوټې ته وايي
Ventrikel کوټه،خونه، وړوکې کوټه، د زړه کوټې
د زړه خونې(ښـۍ او کينې کوټې،وينتريکيل) او دماغي کوټې
(دې څنګ وينتريکيل، دريمې او څلورمې وينتريکيل) ته وايي
Venula د وينې هغه رګونه چې پاکه وينه نه لري
يعني اکسيجن يې لږ او کاربن دوه اکسايد يې ډېر

Vermiformis چينجي ډوله، د چينجي په شکل
-Version (lat. Vertere) تاوول، رهبری کول، دوردادن
Retroversion په شا تاويدل، شاته تاوول،لکه
کله چې لاس د ولي د بند يا مفصل په شاخواته کې تاو
شـې دې بيلګې په توګه دې بدن د شا برخې دې ګرولو
په وخت کې تاو شـي چې دغه خوځښت ته ريټروورشـن وايي
Anteversion مخې خواته تاوول لکه مخ په وړاندې
د يوې متې يا د لاس تاوول يا خوځښت دې ولۍ په بند کې

vertebro- (lat. Vertebra)	د ملا تیر، د مریو ستون
	د ملا دې تېر هډوکي،مهره ستون فقرات
Vertebra	د ملا دې تېر مرۍ، فقره، فقرات
Vertebracervicalis	د ورمېږه د سیمې مرۍ
Vertebra lumbalis	د عوامو په ژبه د څهاربند
	دې ملا مرۍ یاد صلیب شانته ورته سیمې فقرې
Vertebra thoracica	د ټټر، د سینې د قفس
	یا تورکس مرۍ، فقرات
Corpus vertebrae	د ملا دې تیر دې مریو تنه، بدن
vertebragen	هغه څه یا ناروغۍ چې دې
	ملا دې تېر له مریو څخه سر چینه نیسي
vertebralis	د ملا په مریو پورې اړه لرونکي
Columna vertebralis	د ملا د مریو تېر
	یا دې فقراتو ستون
Foramen vertebrale	د ویرټیبرال یا د ملا
	د تېر دې مریو سورکۍ، سوراخ
Vertex, verticis	د سر پاسنۍ برخه، فرق سر
	څوکه، قلعه، دې یوه اورګان پورتنۍ برخه یا څوکه
verticalis	عمودي، دې بدن د اوږدوالۍ محور
longitudinalis	لانجیټودینالیز د معنی له مخې
	عیناً لکه ویرټیکالیز یا عمودي معنی ورکوي
vesico- /vesiko- (کڅوړه،Cysto-)	د متیازو کڅوړه، مثانه
Vesica (lat.)	کڅوړه، خلطه،تناکې، حباب
Vesica biliaris = Vesica fellea	د لېمون ترخئ
	دې لېمانه د تریخي کڅوړه، کیسې صفرا
Vesica urinaria	د متیازو کڅوړه، مثانه
Cervix vesicae	د مثانې غاړه یا ورمېږ

vesicalis هغه څه چې ویزیکا، مثانې پورې اړه لري

Vesicouretral هر هغه څه سره چې مثانه او د ادرار لارې یا حالبونه مخامخ وي

Vesicoureteral reflux د مثانې او یوریتیرال یا حالبونو عکسل العمل، واکنش، انعکاس

Vesicovaginal کومو شیانو سره چې ویزیکا او واګینا مخامخ وي

Vesicula (lat.) وړکۍ یا کوچنۍ کڅوړه، کڅوړې چې له مایعاتو څخه ډکې وي، وړې تڼاکې

Vesicula seminalis = Glandula vesiculosa = Glandula seminalis تڼاکوته ورته غدې

vesicularis هر هغه څه چې ویزیکا پورې اړه لري

vestibulum (lat.) هغه کلمه ده چې له لاتیني څخه اخستلې شوې ده چې دمخې سیمه یا مخکنۍ برخه ښيي خو دلته موخه ترې هغه سیمه ده چې د سمفیزیس له لاندینۍ برخې پیل بیا تر انوس پورې رسېږي

Vestibulum vaginae د واګینا لاره، دهلیز،هغه سیمه ده چې د وړو شونډو یا وړو لبیا یا لبیا مینور په واسطه چارپیره شوې وي

vinculum(lat.) ریشمې،ځنځیرونه، وندني،بندونه،مزي

vir = Andro- سړئ، نارینه

Viraemie د ویروس شتون په وینه کې

virgo- = Partheno- ځوانې ښځې ته ویل کېږي

Virologie هغه پوهه چې د ویروسونو او له هغو څخه پیدا شوې ناروغیو له څېړنې څخه بحث کوي

Virucid هغه مواد یا درمل چې ویروس وژني یايي له فعالیت څخه غورځوي

Virusentritis د کولمو التهاب چې لامل يي ويروس وي
Virusgrippe والگئ يا ويروسي شخک، ذکام، گريپ
Virushepatitis د ويروس دې لېږديدني يا سرايت له
کبله دې ينې يا لړمون التهاب
Viruspneumonie د سږو التهاب د ويروسي
لاملونو له کبله

Vis (lat.) يوه لاتينه کلمه ده چې قوت، قدرت ښودنه ښي
viscera (lat.), viscerum کولمې او احشا چې تل په
ډله يزه توګه يا جمعه پکارول کېږي
Situs viscerum, die Eingeweidetopographie
Viscerocranium د مخ هډوکي
visus (lat.) ليدنه، د ليدنې حس يا سترګې
Sensus visus د ليدلو حس، سترګې

vital (lat. Vita) ويټال له لاتينې کلمې ويټا څخه
چې ژوند يا ژوندون نومېږی اخستلې شوې
Vitalmicroscopie تر ميکروسکوپ لاندې د ژونديو
جوړښتونو يا اجسامو ليدل
Vitamie هغه مواد دي چې په خوړو کې هغه برخه جوړوي
يا تشکيل کوي چې د انسان په ژوند کې مهم رول لري
vocalis غاړې، غږونه، غږونو پورې اړه لرونکي
vomer, vomeris (lat.) ګونجه د قولبې ګونجه، دلته موخه
ترې د کوپړۍ يا سر هډوکي دي، همدارنګه دې پزې
د مينځ ديوال يا سيپټوم نازي
vomitus (lat.) = syn. Emesis کانګې، استفراغ
Vomitus gravidarum = syn. Hyperemesis gravidarum
د حاملګۍ په وخت کې د کانګو يا استفراغ شتوالي
ته ويل کېږي

vox (lat.), vocis غږ، غږونه
vulnus, vulneris (lat.) زخم، پرهار، ټپ
Vulnus incisivum په چړې پریک شوي مینځ ته راغلئ پرهار
Vulnus contusum ځپل شوئ پرهار
vulvo- (lat Vulva) وولوو له لاتینې کلمې ولوا څخه چې د ښځینه د جنسي یا تناسلي غړي باندني برخې ته چې شونډې یا لبیا نومېږي ویل کېږي اخستلې شوې ده
Vulvacarcinom د ولوا سرطان
Vulvectomie د وولوا د سرطان یا کارسینوم د درملنې لپاره دا ښودله شوی یا تعین شوی چې باید ولوا ټولې سیمې پریک او لري شي
Vulvitis د ښځینه د جنسي غړي د باندنۍ سیمې یا دې شونډې یا لبیا التهاب ته وولویتیز وايي
Vulvovaginitis د ښځینه د جنسی یا تناسلي غړي د باندنې او دننه سیمې التهاب

X

xantho- زېړ، زېړ رنګ
Xanthodermie زېړ رنګه پوستکئ یعني د ناروغي له کبله د پوستکي رنګ بدلېږی لکه په هیپاټیټیز بې دې ناروغی له کبله چې دې بدن دې پوستکي زېړی مینځ ته راځي
Xanthodontie زېړ رنګه غاښونه، د غاښو پر مخ د زېړ رنګ پیدا کیدل
xeno- پردي، پردئ، بیګانه

xero- (gr. xerós) زیرو له یوناني کلمې زیروس څخه
چې وچوالئ نومول شوئ اخستلي
Xerodermie د پوستکي وچوالئ، وچ پوستکئ یا جلد
Xerophthalmie د سترګو وچوالئ البته چې
د سترګو د اوبو د لړوالي له کبله
Xerorhinie د پزې یا پوزې د موکوز وچوالئ
Xerose وچوالئ، خشکی
Xerostomie د خولې د موکوز یا مخاطي غشا وچوالئ
xipho- توره، شمشیر
Xiphoideus (lat.) توره، شمشیر، تیغ
Processus xiphoideus د تورې لړی، د تورې لکۍ، چې
موخه ترې دلته د ټټیر یا د سینې په مینځ کې د پراته
هډوکي لاندنئ تېره څوکه ده، دشمشیر لړئ یا دنباله

Z

zona (gr. Zòna) سیمه، ناحیه، ملا ترونکئ، کمربند
Zona zoster = syn. Herpes zoster د ملاتړونکي
یا کمربند په په خیر یا ورته شاوخوا سیمو ناروغي ده چې
د ویروسي مکروب له امله مینځ ته راځي او دې
دویمې مانیفیستاسیون یا مانیفیستېشن یا نښې په
شان څرګندېږي

zonula(lat.) وړوکئ ملاترونکئ یا وړوکئ کمربند
Zonula ciliaris = syn. Fibrae zonulares

zoo-(gr. =lat. Animal) زوو یوه یوناني کلمه ده چې ورته
په لاتینه ژبه کې انیمال وایي هدف ترې ژوي یا حیوانات دي

zoster ملا تړونکئ، کمربند، تراټ بند د کمربند په ډول
دې بدن په پورتنۍ برخې کې د ملا تړونکي په ډول شاوخوا
پیبنه شوې ناروغۍ

پای

Message from the Ministry of Higher Education

In the history, book has played a very important role in gaining knowledge and science and it is the fundamental unit of educational curriculum which can also play an effective role in improving the quality of Higher Education. Therefore, keeping in mind the needs of the society and based on educational standards, new learning materials and textbooks should be published for the students.

I appreciate the efforts of the lecturers of Higher Education Institutions and I am very thankful to them who have worked for many years and have written or translated textbooks.

I also warmly welcome more lecturers to prepare textbooks in their respective fields. So, that they should be published and distributed among the students to take full advantage of them.

The Ministry of Higher Education has the responsibility to make available new and updated learning materials in order to better educate our students.

At the end, I am very grateful to German Committee for Afghan Children and all those institutions and people who have provided opportunities for publishing medical textbooks.

I am hopeful that this project should be continued and publish textbooks in other subjects too.

Sincerely,

Prof. Dr. Obaidullah Obaid

Minister of Higher Education

Kabul, 2013

Publishing Medical Textbooks

Honorable lecturers and dear students,

The lack of quality textbooks in the universities of Afghanistan is a serious issue, which is repeatedly challenging the students and teachers alike. To tackle this issue we have initiated the process of providing textbooks to the students of medicine. In the past two years we have successfully published and delivered copies of 116 different books to the medical colleges across the country.

The Afghan National Higher Education Strategy (2010-1014) states:

"Funds will be made ensured to encourage the writing and publication of text books in Dari and Pashto, especially in priority areas, to improve the quality of teaching and learning and give students access to state-of- the-art information. In the meantime, translation of English language textbooks and journals into Dari and Pashto is a major challenge for curriculum reform. Without this, it would not be possible for university students and faculty to acquire updated and accurate knowledge"

The medical colleges' students and lecturers in Afghanistan are facing multiple challenges. The out-dated method of lecture and no accessibility to update and new teaching materials are main problems. The students use low quality and cheap study materials (copied notes & papers), hence the Afghan students are deprived of modern knowledge and developments in their respective

subjects. It is vital to compose and print the books that have been written by lecturers. Taking the situation of the country into consideration, we need desperately capable and professional medical experts. Those, who can contribute in improving standard of medical education and Public Health throughout Afghanistan, thus enough attention, should be given to the medical colleges.

For this reason, we have published 116 different medical textbooks from Nangarhar, Khost, Kandahar, Herat, Balkh and Kapisa medical colleges and Kabul Medical University. Currently we are working to publish 20 more medical textbooks for Nangarhar Medical Faculty. It is to be mentioned that all these books have been distributed among the medical colleges of the country free of cost.

All published medical textbooks can be downloadable from www.ecampus-afghanistan.org

The book in your hand is a sample of printed textbook. We would like to continue this project and to end the method of manual notes and papers. Based on the request of Higher Education Institutions, there is need to publish about 100 different textbooks each year.

As requested by the Ministry of Higher Education, the Afghan universities, lecturers & students they want to extend this project to the non-medical subjects e.g. Science, Engineering, Agriculture, Economics, Literature and Social Science. It is reminded that we publish textbooks for different colleges of the country who are in need.

I would like to ask all the lecturers to write new textbooks, translate or revise their lecture notes or written books and share them with us to be published. We assure them quality composition, printing and free of cost distribution to the medical colleges.

I would like the students to encourage and assist their lecturers in this regard. We welcome any recommendations and suggestions for improvement.

It is mentionable that the authors and publishers tried to prepare the books according to the international standards but if there is any problem in the book, we kindly request the readers to send their comments to us or authors to in order to be corrected in the future.

We are very thankful to German Aid for Afghan Children its director Dr. Eroes, who has provided funds for this book. To be mentioned in Past two years he also Provided funds for 20 medical textbooks which are being used by the students of Nangarhar and others medical colleges of the country.

I am especially grateful to GIZ (German Society for International Cooperation) and CIM (Centre for International Migration & Development) for providing working opportunities for me during the past three years in Afghanistan.

In Afghanistan, I would like cordially to thank His Excellency the Minister of Higher Education, Prof. Dr. Obaidullah Obaid, Academic Deputy Minister Prof. Mohammad Osman Babury and Deputy

Minister for Administrative & Financial Affairs Prof. Dr. Gul Hassan Walizai as well as the chancellor of Nangarhar University Dr. Mohammad Saber for their cooperation and support for this project. I am also thankful to all those lecturers that encouraged us and gave all these books to be published. At the end I appreciate the efforts of my colleagues in the office for publishing books.

Dr Yahya Wardak

CIM-Expert at the Ministry of Higher Education, March, 2013

Karte 4, Kabul, Afghanistan

Office: 0756014640

Email: textbooks@afghanic.org
wardak@afghanic.org

Dear students of Medicine and dear colleagues,

I have written the book “Medical Terminology”, because Afghan school pupils do usually not have Latin lessons in school. Therefore, they are not used to do it when starting the studies of medicine at university. Consequently, they learn most of the medical terms in Arabic and English and only some in Latin or Greek. But because students have most of their books from abroad, they will not be able to understand the language used in those books without being familiar with the international medical terminology in Latin and Greek. For this reason, “Medical Terminology” offers students and doctors the possibility to have an extensive and comprehensible book with which one can adopt the medical terms in a Pashto dictionary.

Gulsima Ibrahimkhel Qaderi
Hamburg, 08.05.2013

د لوی، ښښونکي او مهربانه خدای(ج) په نامه

زه ګلسیما ابراهیم خیل (قادري) د مرحوم بازمحمد ابراهیم خیل (نادري) لور چې د کابل ولایت د پغمان ولسوالي د نادرخېلو په کلي کې مې دې دنیا ته سترګې پرانستلې دي خپل لنډ علمي ژوند لیک داسې لیکم:

لومړنۍ زده کړې مې د پغمان د نجونو په ښوونځي کې، منځنۍ زده کړې بیا د جلال آباد په الایي لیسه کې او پاتې مې د کابل په عایشه دراني لیسه کې سرته رسولي دي، چې د ښوونځي د پیل څخه تر خلاسیدلو پورې ټول د لسو کالو په موده کې پای ته ورسیدې.

وروسته د کانکور له ازموینې څخه د لوړو نمرو په اخستلو سره چې د کابل پوهنتون له نورم څخه زیاتې وې نو پدې توګه زه یوه بهرنۍ هیواد ته د لوړو زده کړو لپاره وټاکله شوم خو له یوې خوا د وخت د شرایطو له امله او له بلې خوا له طبابت سره د ډېرې مینې درلودلو له کبله دې ته وهڅېدم چې دهغه بورس له منلو څخه ډډه وکړم او د کابل د طب په انستیتوت کې مې خپلې زده کړې په عمومي طب(Human Medicine) کې پیل او وروسته د دولتي ازموینې څخه مې په بری سره پای ته ورسولې، چې له هغه وروسته مې د طب د ډاکترۍ په توګه په ملالۍ روغتون او د کابل ښار د مور او ماشوم د ساتنې یا ژغورنې په ځینو کلینیکونو کې مې خپله مسلکي دنده ترسره کوله، خو له بده مرغه چې په کال ۱۹۹۲ میلادی (۱۳۷۱ هـ.ش) هېواد د ناخوالو او ناوړه شرایطو له کبله مې خپل ټاټوبي پریښود او اوس دلته په اروپا کې له خپلې کورنۍ سره لکه د نورو ټولو هېوادوالو په څېر د پردیسۍ ژوند تېرومه، نورې پرمختللې زده کړې مې د آلمان په هېواد کې تر سره کړې او په خپل مسلک کې مې کار پیل کړی.

Book Name Medical Terminology
Author Dr. Gulsima Ibrahimkhel Qaderi, MD
Publisher Nangarhar Medical Faculty
Website www.nu.edu.af
Number 1000
Published 2013, First Edition
Download www.ecampus-afghanistan.org

This Publication was financed by German Aid for Afghan Children (www.kinderhilfe-Afghanistan) a private initiative of the Eroes family in Germany.
The administrative and technical affaires of this publication have been supported by Afghanic (www.afghanic.org).
The contents and textual structure of this book have been developed by concerning author and relevant faculty and being responsible for it. Funding and supporting agencies are not holding any responsibilities.

If you want to publish your textbooks please contact us:
Dr. Yahya Wardak, Ministry of Higher Education, Kabul
Office: 0756014640
Email: textbooks@afghanic.org

All rights are reserved with the author.

ISBN: 978 993 6200 210